

URZĄD ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

**ZAMÓWIENIA PUBLICZNE
W UNII EUROPEJSKIEJ**

SEKTOR UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Warszawa 2000 rok

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W UNII EUROPEJSKIEJ
Sektor użyteczności publicznej

Redakcja: Marian Lemke

Wprowadzenie: Aleksandra Sołtysińska

Tłumaczenie: Dariusz Piasta
Marian Lemke
Magdalena Koralewska-Zielińska

Teksty przekładów dyrektyw zweryfikowano
w Wydziale Koordynacji Tłumaczeń Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej

Status wersji oficjalnych mają wyłącznie wspólnotowe akty prawne
opublikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich

ISBN 83-911559-8-6

Publikacja współfinansowana ze środków pomocowych Unii Europejskiej –
Phare - w ramach programu: Special Preparatory Programme for Structural
Funds in Poland (SPP)

Urząd Zamówień Publicznych, www.uzp.gov.pl
Warszawa 2000 rok

Spis treści

Aleksandra Sołtysińska – Wprowadzenie	7
Dyrektywa Rady z dnia 14 czerwca 1993 r. dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (93/38/EWG)	72
Załączniki do dyrektywy 93/38/EWG	105
Przekazane przez państwa członkowskie przepisy krajowe wdrażające dyrektywę Rady z dnia 14 czerwca 1993 r. dotyczącą koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (93/38/EWG)	148
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. zmieniająca dyrektywę 93/38/EWG dotyczącą koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (98/4/WE)	153
Załączniki do dyrektywy 98/4/WE	162
Przekazane przez państwa członkowskie przepisy krajowe wdrażające dyrektywę Rady z dnia 16 lutego 1998 r. zmieniającą dyrektywę 93/38/EWG dotyczącą koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (98/4/WE)	173

Aleksandra Soltysińska - Wprowadzenie

Spis Treści

1 WSTĘP	7
1.1 Historia powstania dyrektywy regulującej procedurę udzielania zamówień przez jednostki działające w sektorach użyteczności publicznej.	7
1.2 Zastosowanie postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do zamówień publicznych w sektorach użyteczności publicznej.	11
2 ZAKRES PODMIOTOWY DYREKTYWY 93/38/EWG	16
2.1 Podmioty zamawiające	17
2.2 Sektory gospodarki objęte dyrektywą 93/38/EWG	19
2.2.1 Sektor gospodarki wodnej i energetyki w zakresie działalności polegającej na dostarczaniu określonych usług w drodze zastosowania stałej sieci.....	20
2.2.2 Sektor energetyki w zakresie eksploatacji określonego obszaru geograficznego w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych.....	21
2.2.3 Sektor transportu.....	25
2.2.4 Sektor telekomunikacji	27
3 ZAKRES PRZEDMIOTOWY DYREKTYWY 93/38/EWG	28
3.1 Roboty budowlane	29
3.2 Dostawy	29
3.3 Usługi.....	30
3.4 Zamówienia „mieszane”	31
3.4.1 Zamówienia połączone na dostawy i usługi	32
3.4.2 Zamówienia połączone na roboty i usługi lub dostawy.....	32
3.5 Ogólne wyłączenia na gruncie art. 6 ust. 1, art. 7 i art. 9 dyrektywy 93/38/EWG	33
3.6 Wyłączenia na gruncie art. 13 dyrektywy 93/38/EWG	35
3.7 Wyłączenia ze względu na uregulowania szczególne.....	35
3.8 Pojęcie umów, których przedmiotem jest zamówienie na dostawy, usługi lub roboty budowlane....	36
3.8.1 Dopuszczalność modyfikacji przedmiotu lub czasu trwania zawartych umów.....	37
3.8.2 Zamówienia ramowe.....	38
4 WARTOŚCI PROGOWE I METODY SZACOWANIA WARTOŚCI ZAMÓWIEŃ. ZMIANY WPROWADZONE W ZWIĄZKU Z PRZYSTĄPIENIEM DO POROZUMIENIA W SPRAWIE ZAKUPÓW RZĄDOWYCH Z 1994 ROKU	39
4.1 Wartości progowe	41
4.2 Sposoby szacowania wartości zamówienia	42
4.2.1 Agregowanie wartości zamówień	42
5 POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA	44
5.1 Procedury	44
5.2 Ogłoszenia	55
5.3 Kryteria kwalifikacji i wyboru przedsiębiorców	58
5.4 Kryteria oceny ofert.....	62
5.5 Preferencje „wspólnotowe”	64
6 RÓŻNICE W UREGULOWANIACH DOTYCZĄCYCH PROCEDUR UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH POD RZĄDAMI DYREKTYW KLASYCZNYCH I DYREKTYWY 93/38/EWG	64
7 ZAKOŃCZENIE	70
8 LITERATURA	71

1 WSTĘP

1.1 HISTORIA POWSTANIA DYREKTYWY REGULUJĄCEJ PROCEDURY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ PRZEZ JEDNOSTKI DZIAŁAJĄCE W SEKTORACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Zakres przedmiotowy dyrektyw „klasycznych” dotyczących procedur udzielania zamówień publicznych¹ nie obejmuje zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane udzielanych przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji. Wyłączenie to spowodowane zostało szeregiem przyczyn natury politycznej, ekonomicznej, przemysłowej i prawnej przedstawionych szczegółowo w preambule do dyrektywy 93/38. Jednym z głównych powodów wyodrębnienia tej kategorii zamówień był fakt, iż podmioty je udzielające w pewnych przypadkach podlegają prawu publicznemu, a w innych prawu prywatnemu, dlatego też zakres podmiotowy dyrektywy 93/38 nie mógł być zdefiniowany wyłącznie według kryterium statusu prawnego zamawiających – tak jak to zostało określone w dyrektywach „klasycznych”.

Dyrektywa Rady 93/38/EWG² przyjęta została 14 czerwca 1993 roku i dotyczyła koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji. Okres końcowy przewidziany na implementację tej dyrektywy minął w dniu 1 lipca 1994 roku (z wyjątkiem Hiszpanii, dla której okres ten minął w dniu 1 stycznia 1997 roku i Grecji oraz Portugalii, dla których końcową datą był 1 styczeń 1998 roku)³. Następnie dyrektywa ta została zmieniona na mocy nowej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/4/WE z 16 lutego 1998 roku⁴, która zobowiązała państwa członkowskie do wprowadzenia w życie krajowych przepisów ustawowych i administracyjnych niezbędnych do jej wdrożenia w terminie do dnia 16 lutego 1999 roku (z wyjątkiem Grecji i Portugalii, dla których to państw okres implementacji został przedłużony do dnia 16 lutego 2000 roku).

W porównaniu z publicznym sektorem zamówień publicznych - gdzie potrzeba bardziej szczegółowych unormowań została dostrzeżona wcześniej, bo już w latach siedemdziesiątych - podmioty działające w sektorach użyteczności publicznej przez długi jeszcze okres cieszyły się całkowitą swobodą jeżeli chodzi o dokonywanie zakupów czy usług w drodze udzielenia zamówienia. W pierwszych dyrektywach regulujących zamówienia publiczne na dostawy i roboty budowlane – dyrektywy: 77/62 (zmieniona dyrektywą 88/295) i 71/305 (zmieniona

¹ Są to następujące dyrektywy: dyrektywa Rady 92/50/EWG z 18 czerwca 1992 roku o koordynacji procedur udzielania zamówień na usługi, dyrektywa Rady 93/36/EWG z 14 czerwca 1993 roku o koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na dostawy i dyrektywa Rady 93/37/EWG z 14 czerwca 1993 roku o koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 97/52/EC z 13 października 1997 roku zmieniająca wszystkie trzy dyrektywy wcześniej wyliczone. Teksty dyrektyw w języku polskim zostały opublikowane (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy dotyczące zamówień publicznych na usługi, dostawy i roboty budowlane*. Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 1999 rok.

² Opublikowana (w) O. J. L 199/93.

³ Komisja Wspólnot Europejskich *The Rules Governing the Procedure in the Award of Public Procurement Contracts*. Bruksela 1997, strona 23.

⁴ Opublikowana (w) O. J. L 101/13.

dyrektywą 89/440⁵) kontrakty na dostawy lub roboty budowlane w sektorach transportu, wodnym, energetyce i telekomunikacji były wyłączone z zakresu przedmiotowego tych aktów prawnych. Wynikało to w znacznej mierze z trudności legislacyjnych, albowiem podmioty działające w sektorach użyteczności publicznej w każdym z państw członkowskich miały zróżnicowany charakter prawny, poczynając od przedsiębiorstw państwowych, a kończąc na instytucjach o charakterze całkowicie prywatnym. Chodzi tutaj nie tylko o różne formy prawne, w ramach których podmioty te działały, ale również i o odmienności uzależnione od osoby właściciela, którym mogło być państwo, gmina lub podmiot prywatny. Sprawiało to duże trudności przy definiowaniu pojęcia osoby zamawiającej. Obok trudności natury legislacyjnej państwa przejawiały niechęć do prawnego ingerowania w sposób prowadzenia działalności przez podmioty prywatne. Inną przyczyną - być może wyjaśniającą tak późną, w stosunku do sektora publicznego, ingerencję ustawodawcy wspólnotowego w sferę udzielania zamówień przez podmioty działające w wyłączonych sektorach - jest fakt, że zakupy czynione przez państwowe instytucje użyteczności publicznej z uwagi na swoją wartość i znaczenie dla gospodarki stanowiły pewien wygodny instrument w rękach państw członkowskich służący do realizacji określonych celów społecznych, politycznych i ekonomicznych⁶. Kolejną ważną różnicą - w stosunku do regulacji sektora publicznego - jest fakt, iż niektóre jednostki podlegające dyrektywie 93/38 są podmiotami o charakterze komercyjnym.

Pierwszym sektorem, który zdaniem instytucji wspólnotowych „zasługiwał” na uregulowanie był sektor telekomunikacji. Komisja Wspólnot Europejskich w 1988 roku opublikowała dyrektywę 88/301 dotyczącą konkurencji na rynkach urządzeń i wyposażenia służącego do świadczenia usług telekomunikacyjnych⁷.

Wcześniej w swojej rezolucji z 1985 roku⁸ Parlament Europejski uznając konieczność uregulowania kwestii dotyczących działań podmiotów sektorów użyteczności publicznej w zakresie zamówień wezwał Komisję i Radę do przedstawienia propozycji dyrektywy. Zgodnie z ideą tworzenia wspólnego rynku niemożliwym było pozostawienie na uboczu kwestii związanych ze swobodnym przepływem towarów i usług mających znaczenie przy udzielaniu zamówień przez podmioty działające w omawianych sektorach. W końcu w 1990 roku została przyjęta dyrektywa 90/531⁹ normująca procedury udzielania zamówień publicznych przez jednostki działające w sektorach wodnym, energetyki, transportu i telekomunikacji. Postanowienia tej dyrektywy były znacznie mniej restrykcyjne niż w przypadku dyrektyw klasycznych zezwalając podmiotom na swobodny wybór drogi, w jakiej zamówienie miałyby być udzielone. Weszła ona w życie 1 lipca 1992 roku, a kraje członkowskie miały się do niej stosować od 1 stycznia 1993 roku (za wyjątkiem Hiszpanii, Grecji i Portugalii, dla których przedłużono o kilka lat termin implementacji dyrektywy)¹⁰. Dyrektywa 90/531 nie miała zastosowania do zakupów o małej wartości - zostały wprowadzone progi, poniżej których zawierane kontrakty nie były przedmiotem przetargów. Określała ona procedury udzielania zamówień publicznych, ogłoszenia, treść technicznych

⁵ Bliżej na temat historii rozwoju wspólnotowego prawa zamówień publicznych: M. Lemke *Wstęp. Zamówienia Publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy dotyczące zamówień publicznych na usługi, dostawy i roboty budowlane*. Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 1999 rok, strona 10 i następane.

⁶ Ch. Bovis *The Liberalisation of Public Procurement and its Effects on the Common Market*. Ashgate Publishing Ltd, 1998 rok, strona 66.

⁷ Ibidem, strona 68. Dyrektywa opublikowana (w) O.J. 1988 rok, L 131/73.

⁸ Opublikowana (w) O.J. 1985 rok, C 175/241, za: Ch. Bovis *The Liberalisation of Public Procurement...* op. cit., strona 67.

⁹ Opublikowana (w) O.J. 1990 rok, L 297.

¹⁰ P. Jasiński, G. Yarroo *Konkurencja a regulacje w telekomunikacji*. Urząd Antymonopolowy, Warszawa 1995 rok, strona 65.

specyfikacji oraz kryteria odrzucania lub dyskwalifikowania dostawcy lub wykonawcy oraz zawierała postanowienia odnoszące się do kryteriów wyboru ofert.

W związku z objęciem w 1992 roku regulacjami wspólnotowymi także zamówień na usługi¹¹, dyrektywa dotycząca podmiotów działających w wyłączonych sektorach została również uzupełniona odpowiednimi postanowieniami rozszerzającymi jej zakres przedmiotowy na zamówienia na usługi poprzez przyjęcie nowej dyrektywy 93/38. Dokonano tego właściwie w zasadzie poprzez inkorporowanie postanowień dyrektywy 92/50 – dotyczyło to zwłaszcza tzw. dwustopniowego stosowania dyrektywy, zgodnie z którym niektóre wyliczone usługi były w całości regulowane przez prawo wspólnotowe, natomiast przy udzielaniu zamówień na usługi nazywane jako „niepriorytetowe” podmioty objęte dyrektywami miały stosować jedynie niektóre jej postanowienia.

Kolejne zmiany w regulacjach dotyczących zamówień publicznych - i to nie tylko tych udzielanych przez podmioty działające w sektorach wodnym, energetyki, transportu i telekomunikacji - stały się niezbędne po przystąpieniu przez Wspólnoty Europejskie do Porozumienia w sprawie Zamówień Rządowych (GPA)¹². Nowe uregulowania wprowadzone dyrektywą 98/4 z 16 lutego 1998 roku dotyczą przede wszystkim zmiany progów i wyrażenia ich w jednostce rozliczeniowej SDR oraz skrócenia niektórych terminów na składanie ofert¹³.

Dyrektywa 93/38 jest potocznie nazywana dyrektywą sektorową, jako że obejmuje swoim zakresem podmioty działające w sektorach użyteczności publicznej. Pojęcie¹⁴ „użyteczności publicznej” jest związane ze sferą funkcjonowania tzw. „urzędzeń użyteczności publicznej” oraz ze sferą kwalifikowanej działalności gospodarczej, szczególnie silnie powiązanej z interesem publicznym. Urządzenia użyteczności publicznej wraz ze związanymi z nimi usługami określane są jako dobra publiczne. Charakterystycznym przy tym jest, że są one udostępniane właściwie bez ekwiwalentu odpowiadającego korzyściom odnoszonym przez zainteresowane podmioty. Dotyczy to zwłaszcza urzędzeń związanych z oświetleniem, odwodnieniem oraz niektórymi formami komunikacji i przekazywania informacji. W ujęciu ekonomicznym dwiema podstawowymi cechami dóbr publicznych są: po pierwsze fakt, iż korzystanie przez kolejne osoby z danych dóbr nie zwiększa kosztów związanych z ich świadczeniem, a po drugie okoliczność, iż nie jest w zasadzie możliwe wyłączenie określonych osób z możliwości korzystania z danego dobra publicznego. Natomiast w przypadku sfery kwalifikowanej działalności gospodarczej mamy wprawdzie do czynienia z ekwiwalentną wymianą dóbr pomiędzy przedsiębiorstwem a konsumentem, ale dobra te posiadają szczególnie istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania danej społeczności i zaspokajają podstawowe potrzeby jej członków. Dlatego też prowadzenie takiej działalności jest silnie powiązane z interesem publicznym, i z tejże to przyczyny podmioty działające w określonych sektorach użyteczności publicznej podlegają w różnym zakresie większej lub mniejszej kontroli państwa, która przejawiać się może w różnoraki sposób – poprzez „upaństwowienie” danych przedsiębiorstw, powierzenie kontroli organom administracji centralnej lub samorządowej, wpływ finansowy, organizacyjny lub strukturalny.

Z powyżej przedstawionych przyczyn wynika, iż wpływ organów państwowych na przedsiębiorstwa, a tym bardziej inne instytucje o charakterze publicznym - niezależnie od formy, w jakiej się on przejawia, obejmując ingerencję w sprawy finansowe lub też

¹¹ Została przyjęta dyrektywa 92/50 dotycząca procedur udzielania zamówień publicznych na usługi.

¹² Umowa została podpisana w 1994 roku (była ona wynikiem tzw. Rundy Urugwajskiej GATT), jednak weszła w życie w 1996 roku, a dokładnie 1 stycznia tego roku.

¹³ Bliżej na temat zmian „wymuszonych” przystąpieniem do GPA w rozdziale dotyczącym wartości progowych i metod szacowania wartości zamówień.

¹⁴ Omówienie pojęcia „użyteczności publicznej” na podstawie książki S. Dudzika *Działalność gospodarcza samorządu terytorialnego. Problematyka prawna*. Zakamycze, Kraków 1998 rok, strona 254 – 256 i powołanej tam literatury.

organizacyjne - skutkuje ograniczeniem konkurencji na rynkach, na których podmioty podlegające wpływowi działają. Inną przyczyną dla której podmioty działające w wyodrębnionych sektorach nie dokonują zakupów na podstawie konkurencji obejmującej cały obszar Wspólnoty, jest zamknięty charakter rynków, na których działają, z uwagi na szczególne lub wyłączne prawa nadane przez władze państwowe lub z uwagi na wykorzystywanie danego obszaru geograficznego w szczególnym celu¹⁵.

Uprawnienia organów państwowych do ingerowania w działalność podmiotów zamawiających oraz związany z takimi kompetencjami wpływ na ich funkcjonowanie może skutkować stosowaniem systemu zamówień publicznych jako instrumentu do realizacji określonych celów ekonomicznych, społecznych lub politycznych. Celem ponadnarodowych systemów zamówień publicznych - takich jak właśnie system wspólnotowy - jest zapewnienie efektywnej realizacji zasady uczciwej konkurencji i zasady równego traktowania wszystkich oferentów, które to reguły nie zawsze pozostają w zgodzie z celami krajowych unormowań dotyczących rynku zamówień publicznych, w wypadku oczywiście gdy państwo traktuje zamówienia jako instrument do osiągania zaplanowanych celów, przykładowo o charakterze ekonomicznym. Ograniczanie kręgu oferentów do przedsiębiorstw działających na określonym obszarze geograficznym, - którego rozwój ma na celu dane państwo - w sposób bezpośredni dyskryminuje pozostałe firmy i to nie tylko te mające siedziby w innych państwach członkowskich. Generalnie można jednak stwierdzić, że zarówno krajowe jak i międzynarodowe uregulowania dotyczące rynków zamówień publicznych kładą nacisk na te same kluczowe zasady - ekonomicznego kryterium wyboru oferty, przejrzystości procedur przetargowych i równego traktowania przedsiębiorców. Jednak cele jakie ma do spełnienia ponadnarodowy system zamówień niekiedy różnią się od tych, jakie leżą u podstaw organizacji systemów krajowych. Głównym celem systemu międzynarodowego jest zapewnienie równego traktowania oferentów niezależnie od ich przynależności państwowej, co jest możliwe między innymi dzięki skutecznej realizacji głównych zasad rządzących tym systemem – zasady przyznania zamówienia w drodze przetargu, zasady przejrzystości reguł rządzących procesem przyznawania zamówień, zasady równego dostępu do informacji czy też zasady ekonomicznego kryterium wyboru oferty.

Wymóg stosowania **ekonomicznego kryterium wyboru** przewidziany w regulacjach ponadnarodowych skierowany jest również na zapewnienie rzeczywiście równego traktowania oferentów i eliminację preferencyjnego podejścia do podmiotów krajowych w sytuacji gdy oferta przedsiębiorcy zagranicznego jest korzystniejsza. Nie dotyczy to sytuacji, gdy prawo międzynarodowe dopuszcza stosowanie pozaekonomicznego kryterium wyboru, jeżeli nie stoi za tym zamiar dyskryminacji¹⁶.

Zasada **przejrzystości** prawa zamówień oznacza, że procedura przetargowa zawiera jasne reguły i istnieją środki służące do weryfikacji prawidłowości ich stosowania. Wszyscy uczestnicy przetargu są świadomi zasad jakie nim rządzą. Działania urzędników, związane z realizacją celów zamówień są przedmiotem przepisów prawnych. Redukuje to możliwość błędów i dowolności w ocenie ofert lub podejmowanie decyzji wynikających z apatii lub przyczyn pozamerytorycznych – często urzędnicy mają tendencje do kooperowania wciąż z tym samym przedsiębiorcą ponieważ wymaga to mniej wysiłku niż szukanie nowych źródeł

¹⁵ Dyrektywa 93/38 nie obejmuje działalności podmiotów funkcjonujących poza sektorami w niej ujętymi, ani też samych jednostek z sektorów objętych zakresem dyrektywy w przypadku, gdy działają one w warunkach konkurencji na rynkach, do których dostęp nie jest ograniczony.

¹⁶ Na przykład Porozumienie w sprawie Zamówień Rządowych z 1994 (GPA) roku zezwala organom zamawiającym na stawianie oferentom wymogu zatrudniania osób niepełnosprawnych lub więźniów.

dostaw¹⁷. Istniejący sprawny system weryfikacji decyzji – wspomaga zasadę przejrzystości postępowania, która przejawiać się może na przykład w obowiązku publikacji rezultatów postępowania przetargowego, publicznym otwarciu ofert czy też w wymogu pisemnego uzasadniania podejmowanych decyzji.

Wyżej omówione zasady stanowią również podstawę wspólnotowego systemu zamówień publicznych zarówno w odniesieniu do sektora publicznego jak i do sektorów użyteczności publicznej. Dostosowanie krajowych unormowań prawnych do powyższych reguł będzie stanowić gwarancję rzeczywistego otwarcie rynku zamówień publicznych w ramach wspólnego rynku.

1.2 ZASTOSOWANIE POSTANOWIEŃ TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ DO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH W SEKTORACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską nie wspomina wyraźnie o rynku zamówień publicznych¹⁸, jednak powszechnie przyjmuje się już od samego początku, że pewne jego ogóle postanowienia odnoszą się również do procedur udzielania zamówień. Istotnym jest, iż wszystkie zamówienia, niezależnie od ich wartości, muszą być udzielane zgodnie z ogólnymi zasadami wyrażonymi w Traktacie. Najważniejszymi z nich, z punktu widzenia systemów zamówień publicznych, są: zasada swobodnego przepływu towarów i usług oraz swoboda przedsiębiorczości i zasada niedyskryminacji.

Niezwykle ważnym przepisem z punktu widzenia zamówień publicznych jest art. 86 (poprzednio art. 90) TWE, który dotyczy pewnych obowiązków państw członkowskich w odniesieniu do przedsiębiorstw o charakterze publicznym oraz do przedsiębiorstw, które otrzymały od państwa specjalne¹⁹ lub wyłączne²⁰ prawa. Tego typu przedsiębiorstwa grają ważną rolę w niektórych gałęziach gospodarki, takich jak sektory: wodny, energetyczny, transportu czy telekomunikacji. Ze względu na wpływ, jaki wywierają na nie władze państwowe lub samorządowe (kontrola prowadzonej działalności, posiadanie całości lub większości udziałów, dowolność w przyznaniu specjalnych lub wyłącznych praw, zgoda na kontynuację korzystania z nich) są one podatne na presję z tej strony (np. nakaz nabywania produktów jedynie krajowego pochodzenia) i nie zawsze ich postępowanie jest zgodne z regułami wolnej konkurencji. W sytuacji, gdy ponadto posiadają one pozycję dominującą, co uwalnia je od nacisków o charakterze komercyjnym, skłonne są do działania w sposób „niekonkurencyjny”²¹. Działanie państwa, polegające na nakazie lub zachęcaniu tych przedsiębiorstw do działań sprzecznych z postanowieniami traktatowymi, stanowi naruszenie

¹⁷ Sue Arrowsmith *National and international perspectives on the regulation of public procurement: harmony or conflict?* (w) Gospodarka. Administracja. Samorząd. Pod redakcją H. Olszewskiego i B. Popowskiej, Wydawnictwo Printer, Poznań 1997 rok, strona 14.

¹⁸ Wyjątek stanowił dawny (przed zmianą wprowadzoną Traktatem Amsterdamskim) art. 132 (4) TWE, który dotycząc stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich stanowił, że w przypadku inwestycji finansowanych przez Wspólnotę, udział w przetargach i dostawach będzie otwarty na równych zasadach dla wszystkich osób fizycznych i prawnych, które są obywatelami państwa członkowskiego albo jednego z tych krajów i terytoriów zamorskich.

¹⁹ z pojęciem specjalnych praw mamy do czynienia, gdy tylko ograniczona liczba podmiotów ma uprawnienie do prowadzenia określonej działalności. Jeżeli z prawa takiego mógłby skorzystać każdy, wtedy nie mielibyśmy do czynienia ze „specjalnym (szczególnym)” prawem. Nie istnieje ono również wtedy, gdy uprawnienie może być uzyskane przez każdy podmiot, jedynie po spełnieniu określonych warunków.

²⁰ Wyłączne prawa istnieją wtedy, gdy tylko jeden podmiot (z wyłączeniem innych) ma uprawnienie do prowadzenia określonej działalności.

²¹ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities Procurement*. Sweet&Maxwell, Londyn 1996 rok, strona 100.

art. 86 (90) TWE. Jeżeli natomiast podmioty te samodzielnie podejmują decyzje, których wykonanie jest niezgodne przykładowo z art. 81 (85) TWE to państwo nie ponosi odpowiedzialności, chyba, że pomiędzy przedsiębiorstwem a władzami krajowymi lub samorządowymi zachodzi taki związek, który uzasadnia zastosowanie art. 226 (169) TWE.

W związku z tym, że zakres dyrektywy dotyczącej zamówień tzw. sektorowych jest zdefiniowany częściowo przez odniesienie się do tych samych kryteriów jak w przypadku art. 86 (90) TWE, oczywistym jest, że ten ostatni obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa publiczne (podmioty zamawiające) wchodzące w zakres tej dyrektywy. Państwa członkowskie są odpowiedzialne za działalność przedsiębiorstw wymienionych w art. 86 (90) TWE w zakresie nabywania przez nie dóbr i usług w drodze udzielenia zamówienia, nawet jeżeli nie funkcjonują one w sektorach objętych dyrektywą.

Zasady swobodnego przepływu towarów dotyczy art. 28 (30) TWE²², który stanowi, że w obrotach między państwami członkowskimi zakazane są ograniczenia ilościowe w przywozie oraz wszelkie środki wywierające podobny skutek. Ograniczeniem ilościowym jest przykładowo kontyngentowanie obrotu towarowego, natomiast środkiem o skutku równoważnym do ograniczenia ilościowego w imporcie jest „każda regulacja handlowa państw członkowskich, która może bezpośrednio lub pośrednio, rzeczywiście lub potencjalnie, przeszkodzić w handlu wewnątrzspółnotowym” (reguła Dassonville)²³.

Art. 28 (30) TWE w zasadzie odnosi się do środków²⁴, które dotyczą rynku krajowego jako całości, jednak ma on zastosowanie również w odniesieniu do działań, które ograniczają jedynie możliwość dostarczania importowanych towarów na rynek zamówień publicznych. Przykładowo zarządzenie, by organy administracji rządowej nabywały poszczególne towary jedynie od producentów i dostawców krajowych stanowi naruszenie między innymi właśnie art. 28 (30) TWE.

Przyjmuje się²⁵, że art. 28 (30) TWE obejmuje środki zastosowane w zasadzie przez wszystkie podmioty zamawiające objęte dyrektywami tzw. klasycznymi, włączając w to tych zamawiających, którzy należą do ich podmiotowego zakresu jedynie z uwagi na to, że są bądź finansowane, bądź kontrolowane przez władze państwowe lub samorządowe. Ponadto art. 28 (30) TWE będzie się odnosił do tych instytucji i ciał, które zostały powołane do życia przez władze państwowe w celu przekazania im uprawnień do wykonywania pewnych funkcji publicznych. Wynika z tego, że art. 28 (30) TWE dotyczy również tych podmiotów udzielających zamówień, które z różnych powodów nie spełniają wszystkich przesłanek do tego, by być uznanymi za „instytucję prawa publicznego²⁶” oraz podmiotów, które choć uznane za zamawiających w świetle definicji znajdującej się w dyrektywach regulujących rynek zamówień publicznych udzielają konkretnych zamówień nie przekraczających wartości progowych ustalonych w dyrektywach, i z tej przyczyny nie objętych ani dyrektywami klasycznymi ani tzw. dyrektywą sektorową²⁷. Wydaje się, że również niektóre jednostki²⁸

²² Przepis ten odnosi się do towarów pochodzących z państw członkowskich lub tych, które zostały dopuszczone do swobodnego obrotu w ramach wspólnego rynku.

²³ Za: J. Galster, C. Mik *Podstawy Europejskiego prawa wspólnotowego. Zarys wykładu*. Fundacja Promocji Prawa Europejskiego, Wydawnictwo COMER, Toruń 1996, strona 215.

²⁴ Są to zarówno środki, które w sposób bezpośredni dyskryminują towary pochodzące z innych państw członkowskich, jak i te, które formalnie odnosząc się zarówno do krajowych jak i zagranicznych produktów w sposób pośredni dyskryminują te ostatnie. Ponadto art. 28 (poprzedni art. 30) TWE odnosi się również do środków, które nie mają charakteru dyskryminacyjnego, to znaczy w równy sposób ograniczają swobodną dostawę krajowych i zagranicznych produktów.

²⁵ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 87.

²⁶ Bliżej na ten temat w rozdziale dotyczącym zakresu podmiotowego dyrektywy 93/38 dotyczącej zamówień publicznych w wyłączonych sektorach.

²⁷ W przypadku dyrektywy sektorowej chodzi tutaj o podmioty, które mogą być uznane za „państwo” zgodnie z definicją określoną przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, a nie o podmioty prywatne.

²⁸ Jeżeli nie mają one charakteru *stricte* prywatnego.

zamawiające objęte dyrektywą tzw. sektorową – organy władzy publicznej oraz przedsiębiorstwa publiczne są adresatami normy z art. 28 (30) TWE. Potwierdzenie tej koncepcji możnaby znaleźć w orzeczeniu *Foster przeciwko British Gas*²⁹, w którym Trybunał orzekł, iż na bezpośredni skutek dyrektywy można się powoływać również w stosunku do podmiotów odpowiedzialnych za dostarczanie pewnych usług o charakterze publicznym, jeżeli działalność ta jest prowadzona pod kontrolą państwa, a podmioty te cieszą się szczególnymi uprawnieniami podczas wykonywania tego zadania.

Art. 28 (30) TWE stosuje się do ograniczeń w obrocie towarami dostarczonymi w ramach jakiegokolwiek etapu zamówienia publicznego. Dotyczy to głównie kontraktów, których przedmiotem jest nabywanie określonych produktów, ale może się również odnosić do ograniczeń stosowanych przez zamawiającego przy dostawie towarów niezbędnych dla prawidłowego wykonania zamówienia na roboty budowlane lub dla świadczenia usług. Reguła ta została ustanowiona przez Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu *Dundalk*³⁰ - sprawie, która wynikała ze sporu na tle przetargu na budowę wodociągu, zorganizowanego przez władze samorządowe Irlandii. Specyfikacja techniczna dotycząca rodzaju rur, które miały być użyte przy konstruowaniu sieci wodociągowej, dyskryminowała przedsiębiorców z innych państw członkowskich, albowiem zamawiający zażyczył sobie, by zastosowano określony typ rur posiadający certyfikat zgodności ze standardami irlandzkimi wydawany zgodnie z procedurami ustanowionymi przez irlandzki Instytut do spraw Badań Naukowych i Standaryzacji. W owym czasie rury odpowiadające wymogom specyfikacji technicznej opracowanej przez zamawiającego produkowało jedno tylko przedsiębiorstwo w Irlandii. Oferenci zostali pozbawieni prawa zaoferowania innych rur, chociażby o takim samym standardzie, ponieważ zamawiający nie umieścił w specyfikacji klauzuli dopuszczającej stosowanie produktów równoważnych. Trybunał orzekł, że takie postępowanie stanowiło naruszenie nie tylko postanowień dyrektywy ale i również przepisu art. 28 (30) TWE.

Innym interesującym problemem jest sprawa, czy środki związane z zamówieniami muszą mieć charakter dyskryminacyjny, by ich stosowanie naruszało art. 28 (30) TWE. Generalnie wiadomo, że zastosowanie art. 28 (30) TWE nie jest wyłączone z uwagi na to, że podjęty środek odnosi się zarówno do krajowych jak i zagranicznych produktów. Wiele z takich środków jest niewłaściwych, mimo, że formalnie obejmują wszystkie towary, ale ich ograniczające działanie w większym stopniu dotyczy importerów niż dostawców krajowych. Powszechnie akceptuje się również pogląd, że art. 28 (30) TWE stosuje się do takich środków, które nie mają charakteru ani dyskryminacji pośredniej ani bezpośredniej, jeżeli odnoszą się one do cech charakterystycznych produktu, takich jak jego bezpieczeństwo czy standardy jakości. Powstaje jednak pytanie, czy środki innej kategorii, dotyczące zarówno produktów krajowych jak i zagranicznych, a odnoszące się do sfery marketingu, reklamy lub procesu produkcji (np. obowiązek przestrzegania szczególnych warunków pracy), czy też inne środki fiskalnej natury lub związane ogólnie z prowadzeniem działalności (np. dostępność kredytu) mogą naruszać art. 28 (30) TWE. Biorąc za podstawę orzeczenie *Keck* i inne mu podobne uważa się, że tego typu ograniczenia objęte są art. 28 (30) TWE o ile mają one charakter dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej.

W odniesieniu do zamówień publicznych oznacza to, że specyfikacje techniczne zawierające cechy charakterystyczne produktów nie mogą być ujmowane w sposób, który narusza reguły uczciwej konkurencji. Przykładowo w sprawie *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Holandii*³¹ Trybunał orzekł, że żądanie przez zamawiającego zastosowania systemu

²⁹ C-188/89, ECR 1990 rok, strona I-3313 i następne.

³⁰ C-45/87, *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Irlandii*, ECR 1988 rok, strona 4929 i następne.

³¹ C-359/93, orzeczenie z dnia 24 stycznia 1995 roku.

operacyjnego „UNIX” w kontraktach na dostawę systemu informacyjnego narusza art. 28 TWE. Specyfikacja techniczna tego rodzaju w żaden sposób nie stawiała dostawców holenderskich w uprzywilejowanej sytuacji, kosztem firm zagranicznych, lecz eliminowała od udziału w przetargu wszystkich tych dostawców, którzy nie posługiwali się systemem „UNIX”, ale innymi podobnego lub tego samego typu. Ograniczenie to dotyczyło zarówno oferentów holenderskich jak i pochodzących z innych państw członkowskich

Natomiast w sprawie *Dundalk*³² Irlandia chciała przekonać Trybunał, że zastosowanie takiej a nie innej specyfikacji było spowodowane koniecznością ochrony prawnie uzasadnionych interesów. Po pierwsze tylko tego rodzaju rury, których parametry zostały określone przez zamawiającego, mogły „współgrać” z istniejącym już systemem wodociągów, a po drugie, użyte do ich produkcji włókna azbestowe nie wchodzi w kontakt z wodą przeznaczoną do spożywania, dlatego też wymóg ich użycia wynikał z obowiązku ochrony zdrowia mieszkańców (art. 30 - poprzedni art. 36 - TWE). Trybunał Sprawiedliwości uznał jednak, że cele na jakie się Irlandia powołała mogły być osiągnięte w mniej restrykcyjny sposób – wystarczyłoby umieszczenie w specyfikacji słów „lub inne ekwiwalentne z przedstawionymi standardami”. Właściwie powoływanie się przez Irlandię na art. 30 (36) TWE (ochrona zdrowia) nie ma tutaj znaczenia, ponieważ okoliczność, że zamawiający chce nabyć rury zapewniające doprowadzenie wody zdatnej do picia, czyli spełniające pewne kryteria bezpieczeństwa stanowi element definiujący produkt będący przedmiotem zamówienia i jako taki zależy od woli zamawiającego³³. Sam „opis” pożądanego towaru nie może być jednak dokonany w sposób dyskryminujący (na przykład przez podanie tylko jednej marki), ale nie ma to nic wspólnego z art. 30 (36) TWE.

Następnym kluczowym dla instytucji zamówień przepisem traktatowym jest art. 43 (poprzedni art. 52) TWE gwarantujący obywatelom państw członkowskich i „wspólnotowym” przedsiębiorstwom³⁴ prawo do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium innego państwa członkowskiego oraz do zakładania tam agencji, oddziałów i filii, oraz art. 49 (59) TWE dotyczący swobody świadczenia usług na terytorium innego państwa członkowskiego, bez potrzeby zakładania tam i prowadzenia przedsiębiorstwa.

Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje zarówno prawo dostępu do działalności na zasadach samozatrudnienia i jej wykonywania, jak również zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw, przy zachowaniu warunków ustalonych w ustawodawstwie kraju, w którym działalność jest podejmowana.

Realizacja zasady swobody świadczenia usług ma na celu otwarcie rynków innych państw członkowskich dla osób i przedsiębiorstw, które chcą świadczyć usługi na innych zasadach niż gwarantuje to art. 43 (52) TWE. W preambule do dyrektywy 93/38 zaznacza się, iż celem wspólnotowych regulacji jest między innymi również unikanie wszelkich przeszkód w swobodnym przepływie osób.

Podobnie jak w wypadku art. 28 (30) TWE artykuły 43 (52) i 49 (59) TWE dotyczą wszelkich środków, których wprowadzenie narusza swobodę prowadzenia działalności lub świadczenia usług, nawet jeżeli dotyczą one jedynie rynku zamówień publicznych.

Art. 49 (59) TWE będzie naruszony w wypadku gdy zachowanie zamawiającego w sposób bezpośrednio dyskryminujący podmioty zagraniczne ograniczy ich dostęp do rynku zamówień publicznych. Przykładowo w sprawie *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko*

³² Patrz przypis 30.

³³ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 72.

³⁴ Generalnie są to przedsiębiorstwa, które zostały utworzone zgodnie z prawem jednego z państw członkowskich i mają siedzibę w jednym z państw członkowskich.

*Włochom*³⁵ Trybunał uznał za sprzeczny z art. 49 (59) TWE akt prawny, na mocy którego wszyscy oferenci ubiegający się o udzielenie zamówienia, którego przedmiotem były pewne roboty budowlane winni zarezerwować pewną część prac dla podwykonawców, którzy mieli siedzibę w regionie, w którym dane roboty były wykonywane³⁶. Odnosząc się do argumentu, iż włoskie przepisy mają zastosowanie zarówno do przedsiębiorców krajowych i zagranicznych, Trybunał podkreślił, że przepis ten jednak w istocie faworyzuje firmy włoskie. Jest bowiem znacznie bardziej prawdopodobne, że wspomniany wymóg zostanie spełniony przez wykonawcę włoskiego, niż przez wykonawcę pochodzącego z innego państwa członkowskiego.

Art. 49 (59) TWE obejmuje również wszelkie dyskryminacyjne przesłanki kwalifikacji oferentów: wymaganie od zagranicznych (ale nie od krajowych) kontrahentów by uzyskali wpis w specjalnym krajowym rejestrze, dostarczyli określone gwarancje lub przedstawili odpowiednie pozwolenie.

Na gruncie art. 49 (59) TWE, podobnie jak w przypadku art. 28 (30) TWE, zakazane są również wszelkie środki dyskryminujące w sposób pośredni. Ilustrację może tutaj stanowić orzeczenie w sprawie *Re Data Processing*³⁷, która dotyczyła włoskiego ustawodawstwa ograniczającego dostęp do udziału w przetargach na dostarczanie komputerowych systemów przetwarzania i przechowywania danych do firm, które w całości lub w przeważającej mierze były własnością Włoch. Teoretycznie przedsiębiorstwa zarejestrowane w innych państwach członkowskich też mogły być własnością Włoch, jednak w owym czasie były to jedynie włoskie firmy. Środek ten naruszał zarówno art. 49 i 43 (52 i 59) TWE, ponieważ dotyczył zarówno firm zagranicznych, które chciałyby prowadzić działalność, której przedmiotem byłoby dostarczanie i obsługa takich systemów, jak i oferentów z jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego, którzy chcieliby świadczyć takie usługi.

Niezwykle istotnym z punktu widzenia potencjalnych oferentów i samych uczestników procedury udzielania zamówienia publicznego jest również przepis art. 12 (poprzedni art. 6) TWE, który stanowi, iż w ramach stosowania Traktatu i bez uszczerbku dla przewidzianych w nim postanowień specjalnych zakazana jest wszelka dyskryminacja stosowana ze względu na przynależność państwową. Obejmuje on zarówno dyskryminację o charakterze bezpośrednim jak i pośrednim. Artykuły: 28 (30), 43 (52) i 49 (59) TWE przestrzegają zasady niedyskryminacji w takim zakresie, w jakim odnosi się ona do swobodnego przepływu towarów, usług i swobody prowadzenia działalności gospodarczej, dlatego też gdy dany środek stanowi naruszenie tych artykułów art. 12 (poprzedni art. 6) TWE nie będzie miał zastosowania. Same dyrektywy, w tym i dyrektywa 93/38, również zawierają postanowienia dotyczące niedyskryminacji. Dotyczą one jednak tylko tych zamówień, których wartość jest wyższa od ustalonych progów. Zamówienia o niższej wartości objęte są jedynie postanowieniami traktatowymi.

Jak z powyższych rozważań wynika, zachowanie zamawiającego w trakcie postępowania o udzielanie zamówienia publicznego może stanowić naruszenie nie tylko przepisów dyrektyw odnoszących się jedynie do procedury udzielenia zamówienia, ale i również innych stosownych postanowień traktatowych. Wynika to z tego, że rynek zamówień publicznych

³⁵ C-360/89, orzeczenie z dnia 3 czerwca 1992 roku., treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości. Część I. Urząd Zamówień Publicznych*, Warszawa 1999 rok, strona 49 i następne.

³⁶ Zdaniem Rzecznika Generalnego mielibyśmy tutaj do czynienia z dyskryminacją dwojakiego rodzaju: po pierwsze dotyczyłaby ona podwykonawców z innych niż Włochy państw członkowskich, a po drugie potencjalnych głównych wykonawców, którzy nie mogliby sami wykonać tych robót.

³⁷ C-3/88, ECR 1989 rok, strona 4035 i następne. Treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo... op. cit.*, strona 38 i następne.

jest jednym z elementów wspólnego rynku i proces liberalizacji dotyczący ogólnie handlu towarami i świadczenia usług w skali całej Wspólnoty nie może pomijać działań podejmowanych przez podmioty zamawiające. Przedmiotem zamówień są bowiem zarówno towary jak i usługi, których dostarczanie jest objęte regulacjami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, niezależnie od ich wartości. W przypadku jednostek działających w wyłączonych sektorach, jeżeli nie będą one mogły być uznane za podmioty na tyle silnie związane z administracją państwową, by samymi być uznanymi za część „państwa” nie będzie można im przypisać naruszenia postanowień traktatowych, albowiem w zasadzie (wyjątki związane są zwłaszcza z prawem konkurencji) jedynie państwa członkowskie są adresatami obowiązków w nich wyrażonych. Często zdarzyć się może, że to właśnie organy administracji państwowej winne będą naruszenia w przypadku udzielenia zamówienia przez podmioty działające w sektorach użyteczności publicznej – przykładowo poprzez wydanie wiążących te podmioty dyspozycji określonego postępowania, które stanowić będzie naruszenie podstawowych zasad traktatowych.

2 ZAKRES PODMIOTOWY DYREKTYWY 93/38/EWG

W celu określenia, czy dane zamówienie objęte jest zakresem przedmiotowym dyrektywy 93/38 należy na wstępie określić, czy udzielający go podmiot znajduje się w kręgu obowiązywania omawianej regulacji. Dotyczy ona wszystkich zamawiających z zakresu podmiotowego dyrektyw: 93/36, 93/37 i 92/50 oraz ponadto inne jeszcze podmioty, czasem o charakterze prywatnym, cieszące się szczególnymi przywilejami uzyskanymi od władz państwowych. Dodatkową i konieczną przesłanką uznania danego zamówienia za objęte unormowaniami omawianej dyrektywy jest ponadto okoliczność, by było ono udzielone w związku z prowadzeniem określonej działalności – jednej z tych opisanych w art. 2 dyrektywy. Zamówienia udzielone w innym celu nie są przedmiotem niniejszej regulacji, jeżeli jednak zamawiający objęty jest podmiotowym zakresem innej dyrektywy dotyczącej zamówień publicznych – to takie zamówienie musi być udzielone zgodnie z zasadami tej drugiej dyrektywy.

W odróżnieniu od dyrektyw „klasycznych” zakres podmiotowy dyrektywy 93/38 jest uregulowany w odmienny sposób. Różnice dotyczą nie tylko innego zdefiniowania pojęcia zamawiającego, ale i również określenia podmiotów objętych stosowaniem dyrektywy 93/38 poprzez opis działalności jaką prowadzą. Obok organów administracji państwowej, samorządowej oraz instytucji prawa publicznego lub stowarzyszeń złożonych z większej liczby takich organów lub instytucji – uznanych za zamawiających zarówno pod rządami dyrektyw „klasycznych” jak i dyrektywy sektorowej – ta druga do zakresu pojęcia zamawiającego wprowadza również przedsiębiorstwa publiczne oraz inne niż wcześniej wymienione podmioty, działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw udzielonych im przez uprawniony organ państwa członkowskiego. Jeżeli chodzi o wzajemne relacje pomiędzy zakresami dyrektyw „klasycznych” i dyrektywą sektorową – to należy stwierdzić, iż podmioty uznane za zamawiających zgodnie z postanowieniami dyrektywy sektora publicznego zawsze będą obowiązane do stosowania przewidzianych w nich procedur, jeżeli tylko wartość udzielanego przez nie zamówienia przekracza określone progi. W przypadku gdyby udzielane przez nie zamówienie było związane z prowadzeniem działalności w sektorze użyteczności publicznej, będą one uprawnione do skorzystania z przepisów dyrektywy 93/38 (przy przekroczeniu progów tam ustalonych). Natomiast podmioty zamawiające objęte jedynie zakresem dyrektywy sektorowej – przedsiębiorstwa publiczne i inne podmioty działające na podstawie wyłącznych lub szczególnych praw – w

razie udzielania zamówienia nie związanego z prowadzoną przez nie działalnością, nie są obowiązane do stosowania postanowień wynikających z dyrektyw „klasycznych”.

2.1 PODMIOTY ZAMAWIAJĄCE

Dyrektywa 93/38 obejmuje **trzy grupy podmiotów** obowiązanych do udzielania zamówień zgodnie z regułami w niej przewidzianymi:

- organy publiczne: organy państwowe, samorządowe, instytucje prawa publicznego lub stowarzyszenia złożone z jednego lub większej liczby takich organów lub instytucji prawa publicznego,
- przedsiębiorstwa publiczne,
- inne podmioty niż wymienione w punktach 1 - 2, działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw, udzielonych im przez uprawniony organ państwa członkowskiego.

Za **instytucję prawa publicznego** uważany jest podmiot spełniający następujące trzy kryteria³⁸:

1. musi być on ustanowiony w celu zaspokajania określonych potrzeb, których zaspokojenie leży w interesie publicznym, przy czym potrzeby te nie mają charakteru komercyjnego ani przemysłowego,
2. posiada osobowość prawną,
3. finansowany jest w przeważającej mierze przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne instytucje prawa publicznego; albo jeżeli jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych organów, albo jeżeli ponad połowę składu jego organu kierowniczego, zarządzającego lub nadzorczego stanowią osoby mianowane przez organy państwowe, samorządowe lub inne instytucje prawa publicznego.

Interpretacją pojęcia „instytucji prawa publicznego” zajmował się Trybunał Sprawiedliwości w sprawach³⁹: Mannesmann Anlagenbau Austria AG and Others przeciwko Strohal Rotationsdruck GesmbH (SRG)⁴⁰ oraz Gemeente Arnhem, Gemeente Rheden przeciwko BFI Holding BV⁴¹. Podkreślił on, że podmiot, który ma być uznany za „instytucję prawa publicznego” musi spełniać wszystkie trzy wyżej przedstawione przesłanki łącznie. Przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą, w którym większość udziałów posiada zamawiający nie może być uznane za „instytucję prawa publicznego” w rozumieniu dyrektyw o zamówieniach publicznych jedynie na tej podstawie, że zostało utworzone przez zamawiającego i że przekazał on na ten cel pewne fundusze uzyskane w drodze prowadzenia działalności mającej na celu zaspokajanie potrzeb w ogólnym interesie, nie mających charakteru komercyjnego ani przemysłowego. Przedsiębiorstwo takie nie spełnia bowiem pierwszej z wyżej omówionych przesłanek – a mianowicie nie zostało utworzone w szczególnym celu zaspokajania określonych potrzeb, których zaspokojenie leży w interesie publicznym.

³⁸ Definicja z art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/38.

³⁹ Orzeczenia te dotyczą dyrektywy 93/37 i dyrektywy 92/50, jednak w związku z tym, że definicja „osoby prawa publicznego” jest we wszystkich dyrektywach o zamówieniach taka sama, rozważania te mają ogólniejszy charakter.

⁴⁰ C-44/96, orzeczenie z dnia 15 stycznia 1998 r. Treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo...* op. cit., strona 68.

⁴¹ C-360/96, orzeczenie z dnia 10 listopada 1998 r. Szerzej na temat tego orzeczenia patrz: R. Williams *The „Arnhem” Case: Definition of „Body Governed by Public Law”* (w) P.P.L.R. 1999/1.

Utworzenie przedsiębiorstwa w celu zaspokajania takich potrzeb nie musi oznaczać, że jedynym i wyłącznym przedmiotem jego działalności jest wykonywanie tej funkcji. Obok realizacji zadań o charakterze ogólnospołecznym, może ono prowadzić działalność gospodarczą na ogólnych warunkach, przy czym nie jest istotne w jakim rozmiarze działalność ta jest prowadzona. Przepisy dyrektyw nie wymagają, by zaspokajanie potrzeb leżących w interesie publicznym stanowiło główny⁴² przedmiot działalności takiego podmiotu. Taka sytuacja miała miejsce w sprawie *Mannesmann* – Państwowa Drukarnia została utworzona w celu wytwarzania oficjalnych dokumentów: blankietów paszportów, praw jazdy, dokumentów tożsamości. Jednak obok tej działalności mającej na celu zaspokojenie pewnych potrzeb o charakterze niekomercyjnym, przedsiębiorstwo to mogło prowadzić normalną działalność wydawniczą obejmującą druk książek i innych materiałów.

W związku z tym, że w ramach jednego przedsiębiorstwa nie ma znaczenia stosunek w jak szerokim zakresie spełnia ono zadania o charakterze publicznym w stosunku do normalnej komercyjnej działalności, nie jest również istotne czy działalność gospodarcza jest prowadzona przez inną osobę prawną tworzącą razem z zamawiającym (lub jeszcze z innymi podmiotami) jedną grupę kapitałową lub koncern. Oczywiście fakt, że jednym z uczestników takiego ugrupowania jest zamawiający nie oznacza, że koncern jako całość może być uznany za instytucję prawa publicznego.

Przedsiębiorstwem publicznym w rozumieniu niniejszej dyrektywy⁴³ jest natomiast każde przedsiębiorstwo, na które przynajmniej jeden z organów publicznych może wywierać – w sposób bezpośredni lub pośredni - dominujący wpływ poprzez:

- bycie właścicielem danego przedsiębiorstwa,
- zaangażowanie finansowe, lub poprzez
- reguły określające funkcjonowanie tego podmiotu.

Należy domniemywać istnienie takiego wpływu na dane przedsiębiorstwo, jeżeli organy publiczne:

- posiadają większość kapitału udziałowego tego przedsiębiorstwa, lub
- kontrolują większość głosów przypisanych akcjom emitowanym przez to przedsiębiorstwo, lub
- mają uprawnienie do powoływania ponad połowy członków organów administracyjnych, kierowniczych lub nadzorczych tego przedsiębiorstwa.

Wydaje się, że definicja „przedsiębiorstwa publicznego” zawarta w dyrektywie 93/38 powstała w zamierzeniu nawiązania do pojęcia przedsiębiorstwa publicznego w znaczeniu w jakim jest ono używane i w innych aktach prawa wspólnotowego, a zwłaszcza w art. 86 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, omówionego w rozdziale wstępnym niniejszego opracowania.

Jeżeli chodzi o trzecią grupę podmiotów zdefiniowanych jako jednostki inne niż wymienione w grupie pierwszej i drugiej, posiadające szczególne lub wyłączne prawa udzielone im przez

⁴² Zakres takiej działalności może być nieproporcjonalnie wąski w stosunku do zakresu prowadzonej działalności o innym charakterze. Zdaniem Trybunału - wyrażonym w orzeczeniu *Mannesmann* - uzależnienie uznania danego podmiotu za instytucję prawa publicznego od stosunku pomiędzy zakresem prowadzonej działalności komercyjnej a zakresem zaspokajania potrzeb o charakterze publicznym stanowiłoby interpretację art. 1(b) dyrektywy 93/37 niezgodną z zasadą prawnej pewności, która wymaga, by reguły prawa wspólnotowego były jasne i przejrzyste, a ich zastosowanie przewidywalne przez wszystkie podmioty, których dotyczą.

⁴³ Definicja jest podana w art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/38.

kompetentny organ państwa członkowskiego, to są to podmioty głównie o charakterze prywatnym, jednak z uwagi na zamknięty charakter rynków, na których działają – z uwagi właśnie na posiadane uprawnienia – uzasadnione jest uregulowanie tej sfery ich działalności, która wiąże się z udzielaniem przez nie zamówień. Przemawia za tym również istotna przyczyna braku konkurencji jaka jest uzyskanie przez takie podmioty pozycji monopolistycznej na rynku, na którym prowadzą swoją działalność.

Zgodnie z definicją z art. 2 ust. 3 dyrektywy 93/38 szczególnymi lub wyłącznymi prawami są prawa wynikające z uprawnienia przyznanego przez kompetentny organ danego państwa członkowskiego w drodze ustawy, aktu normatywnego niższego rzędu lub decyzji administracyjnej, których rezultatem jest zastrzeżenie wykonywania czynności objętych dyrektywą 93/38 dla jednej lub większej liczby podmiotów.

Podobnie jak w przypadku definicji przedsiębiorstw publicznych z Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską z pojęciem specjalnych praw będziemy mieli do czynienia w sytuacji gdy tylko ograniczona liczba podmiotów będzie miała uprawnienie do prowadzenia określonej działalności. Jeżeli z prawa takiego mógłby skorzystać każdy, wtedy nie mielibyśmy do czynienia ze „specjalnym (szczególnym)” prawem. Nie istnieje ono również wtedy, gdy uprawnienie może być uzyskane przez każdy podmiot jedynie po spełnieniu określonych warunków. Natomiast z istnieniem wyłącznych praw będziemy mieli do czynienia wtedy, gdy tylko jeden podmiot (z wyłączeniem innych) będzie miał uprawnienie do prowadzenia określonej działalności.

W myśl przepisów dyrektywy 93/38, istnieje domniemanie posiadania szczególnych lub wyłącznych praw, jeżeli zamawiający, celem tworzenia sieci dla prowadzenia działalności w sektorach objętych omawianą dyrektywą, może skorzystać z procedur wyłączenia na cele publiczne lub obciążenia własności służebnością, lub też może umieścić urządzenia sieci na, pod, lub nad publicznym szlakiem komunikacyjnym. Również w sytuacji, gdy zamawiający dostarcza wodę pitną, energię elektryczną, gaz lub energię cieplną do stałej sieci kierowanej przez podmiot posiadający szczególne lub wyłączne prawa uważa się, iż podmiot dostarczający te produkty również sam posiada te prawa, o których jest tutaj mowa.

2.2 SEKTORY GOSPODARKI OBJĘTE DYREKTYWĄ 93/38/EWG

Czynności, do których ma zastosowanie omawiana dyrektywa można w zasadzie podzielić na dwie główne kategorie⁴⁴:

Działalność polegająca na dostarczaniu określonych usług przy zastosowaniu stałej sieci, do której dostęp jest ograniczony jedynie dla kręgu określonych podmiotów, co ostatecznie ogranicza wolną konkurencję. Jest ona natomiast w praktyce wyłączona, jeżeli sieć należy do podmiotu będącego monopolistą, który swoją pozycję zawdzięcza przyznanym mu przez władze państwowe szczególnym lub wyłącznym uprawnieniom do działania w danej dziedzinie gospodarki. Dyrektywa obejmuje tworzenie lub kierowanie stałymi sieciami przeznaczonymi do świadczenia publicznych usług związanych z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej, energii elektrycznej, gazu, energii cieplnej lub utworzonymi w celu świadczenia usług w zakresie transportu kolejją, tramwajami, autobusami oraz usług telekomunikacyjnych.

⁴⁴ European Commission *The Rules Governing...* op. cit., strona 24.

Działalność polegająca na eksploataowaniu przez dany podmiot określonego obszaru geograficznego w określonym celu, która jest przedmiotem koncesji lub zezwolenia udzielonego przez uprawnione organy administracji państwowej. Cele te obejmują:

- poszukiwanie lub wydobywanie ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych,
- udostępnianie przewoźnikom powietrznym, morskim i rzeczonym lotnisk, portów morskich lub śródlądowych lub innych urządzeń portowych.

2.2.1 Sektor gospodarki wodnej i energetyki w zakresie działalności polegającej na dostarczaniu określonych usług w drodze zastosowania stałej sieci

Działalność związana z dostawą wody pitnej, energii elektrycznej, gazu lub energii cieplnej obejmuje:

Tworzenie lub kierowanie stałymi sieciami przeznaczonymi do świadczenia usług publicznych związanych z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej, energii elektrycznej, gazu lub energii cieplnej.

Wymóg istnienia stałej sieci wyłącza z zakresu zastosowania dyrektywy dostawę prowadzoną w inny sposób – przykładowo sprzedaż wody pitnej butelkowanej.

Dostarczanie wody pitnej⁴⁵, energii elektrycznej, gazu lub energii cieplnej do takich sieci.

Postanowienia dyrektywy stosują się również do podmiotów, które nie są ani organami publicznymi, ani przedsiębiorstwami publicznymi, ani nie posiadają wyłącznych lub szczególnych praw przyznanych przez kompetentny organ danego państwa członkowskiego, jeżeli dostarczają one wodę pitną, energię elektryczną, gaz lub energię cieplną do sieci kierowanej przez podmiot posiadający szczególne lub wyłączne prawa udzielone przez uprawniony organ danego państwa członkowskiego. Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 2 ust. 3 dyrektywy podmioty takie uważane są za posiadające takie wyłączne lub szczególne prawa.

Jeżeli podmiot zamawiający nie jest organem publicznym, to dostarczanie wody pitnej, energii elektrycznej, gazu lub energii cieplnej do sieci zapewniającej usługi społeczeństwu nie jest objęte zakresem przedmiotowej dyrektywy⁴⁶, jeżeli:

- w przypadku wody pitnej lub energii elektrycznej – podmiot wytwarza wodę pitną lub energię elektryczną jako produkt uboczny innej działalności, niż tej objętej dyrektywą, ich zużycie jest niezbędne do podejmowania innych czynności niż dostawa tych produktów do sieci, a dostawa obejmuje jedynie ich niewykorzystaną nadwyżkę;
- w przypadku gazu lub energii cieplnej - podmiot wytwarza gaz lub energię cieplną jako produkt uboczny i jego produkcja jest nierozłącznie związana z wykonywaniem czynności innych niż te objęte dyrektywą, a dostawa tych produktów do sieci ma na celu jedynie gospodarcze wykorzystanie tej produkcji.

Trzeba zaznaczyć, że niektóre z podmiotów dostarczających gaz do sieci zapewniającej usługi społeczeństwu prowadzą również działalność polegającą na poszukiwaniu lub eksploatacji złóż gazu. W związku z tą działalnością mogą one skorzystać z wyłączenia przewidzianego w

⁴⁵ Dyrektywa nie obejmuje podmiotów dostarczających kierującym siecią wody, która nie jest jeszcze uzdatniona do spożycia.

⁴⁶ Art. 2 ust. 5 dyrektywy 93/38.

art. 3 dyrektywy⁴⁷, które obejmować może zarówno czynności polegające na dostawie, jak i samo poszukiwanie i wydobywanie gazu⁴⁸.

2.2.2 Sektor energetyki w zakresie eksploatacji określonego obszaru geograficznego w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych

Jak wcześniej wspomniano, dyrektywa 93/38 odnosi się również do czynności polegających na eksploatacji określonego obszaru geograficznego w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych. Sformułowanie art. 2 ust. 2 (b) (i) dyrektywy nie jest precyzyjne, i dlatego jego zakres obowiązywania może budzić wątpliwości. Nie jest jasne na przykład, czy unormowania dyrektywy obejmują transport na brzeg ropy naftowej lub gazu, wydobywanych z dna morskiego, lub nawet ich magazynowanie czy obsługę punktów wyładunku. Wydaje się⁴⁹, że poprawnym jest przyjęcie koncepcji zastosowania postanowień dyrektywy do wszystkich czynności „niezbędnych” do prawidłowego prowadzenia tego rodzaju działalności opisanej w art. 2 ust. 2 (b) (i) dyrektywy. Jej unormowania stosowałyby się więc również do budowy podmorskiego rurociągu transportującego wydobywaną ropę lub gaz na brzeg. Prawdopodobnie jednak w chwili, gdy produkt dotrze na ląd – obsługa instalacji nadbrzeżnych nie byłaby objęta zakresem dyrektywy. Kwalifikacja zależałaby w dużej mierze od interpretacji pojęcia „niezbędnych” czynności.

2.2.2.1 Zwolnienia na gruncie art. 3 dyrektywy 93/38/EWG

Art. 3 dyrektywy 93/38 przewiduje możliwość **zwolnienia**, z którego mogą skorzystać podmioty eksploatujące określone obszary geograficzne w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych. Zwolnienie to ma w zamierzeniu swoim stosować się do podmiotów, które prowadzą swoją działalność na rynku, na którym istnieje wolna konkurencja – co oznacza, że inne podmioty, nie objęte zakresem podmiotowym dyrektywy, mogą swobodnie starać się o uprawnienia przyznawane w tym samym celu i na tych samych warunkach co zamawiający. Kompetencję do udzielenia takiego zwolnienia posiada Komisja Wspólnot Europejskich w sytuacji, gdy ubiegające się o nie państwo członkowskie wykaże, że przyznawanie uprawnień i licencji odbywa się w drodze otwartych procedur, zdolnych zapewnić prawidłową realizację zasady uczciwej konkurencji. Skorzystanie przez dany podmiot z przywileju zwolnienia nie oznacza uprawnienia do całkowicie swobodnego postępowania w ramach działalności polegającej na udzielaniu zamówień – jest on zobowiązany do przestrzegania pewnych standardów niedyskryminacyjnego i zapewniającego zachowanie konkurencji dokonywania zamówień. Ten rodzaj zwolnienia polegający na zastąpieniu obowiązku stosowania się do bardziej szczegółowych postanowień dyrektywy 93/38 powinnością zapewnienia jedynie pewnego minimum konkurencyjności nazywany bywa „systemem alternatywnym” do tego, istniejącego pod rządami dyrektywy⁵⁰.

Art. 3 ust. 1 dyrektywy przewiduje, że Komisja Wspólnot Europejskich posiada uprawnienie do:

⁴⁷ Problematyka ta jest dokładniej omówiona poniżej.

⁴⁸ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 394.

⁴⁹ Ibidem, strona 395.

⁵⁰ Ibidem, strona 397.

- uznania, iż eksploatacja pewnych obszarów geograficznych w celu wydobycia ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych nie stanowi czynności objętych zakresem dyrektywy 93/38 określonym w art. 2 ust. 2 (b) (i), oraz
- nie uznania podmiotów za działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw w rozumieniu art. 2 ust. 3 (b) z powodu podjęcia jednej lub kilku takich czynności.

Treść pierwszej części tego przepisu przyznaje Komisji kompetencję do zwolnienia objętych wyłączeniem podmiotów od obowiązku przestrzegania reguł zawartych w dyrektywie, a odnoszących się do zamawiających prowadzących tego rodzaju działalność. W zamian za to, podmioty te będą zobligowane do przestrzegania stosownych reguł w ograniczonym zakresie oraz do zapewnienia przestrzegania zasady niedyskryminacji i konkurencyjności w ramach prowadzonych przez nie postępowań o udzielenie zamówienia. Problematycznym jest uznanie, co konkretnie składa się na pojęcie „niedyskryminacyjnej i zapewniającej zachowanie konkurencji procedury przetargowej” w rozumieniu art. 3 ust. 2 (a). Dotyczy to szczególnie obowiązków w zakresie informowania o zamierzonych zamówieniach. Nie jest jasne, czy podmioty objęte zwolnieniem obowiązane są publikować ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich, czy wystarczającym jest zamieszczenie go w innym organie publikacyjnym o zasięgu wspólnotowym⁵¹. Innym zagadnieniem jest kwestia, w jakim zakresie zamawiający może brać pod uwagę, przy udzielaniu zamówienia, warunek długotrwałej i w miarę stałej kooperacji z konkretnym kontrahentem i czy taki warunek może być jednym z kryteriów oceny ofert⁵².

Niektórzy autorzy⁵³ przyjmują, iż dyrektywa nie określa w sposób jednoznaczny czy w zakresie objętym zwolnieniem można się przy udzielaniu zamówienia „dobrowolnie” poddać się obowiązkom wynikającym z dyrektywy i stosować się w całości do reguł w niej zawartych. Na pewno nie budzi wątpliwości fakt, że podmiot zamawiający może podczas prowadzenia postępowania przetargowego działać zgodnie z procedurami - tak jakby nie był w ogóle objęty zwolnieniem. Pewne wątpliwości, które istniały co do częściowego stosowania systemu opartego na dyrektywie, a częściowo reguł wynikających z wyłączenia mogą być rozwiane na gruncie orzeczenia *Dundalk*⁵⁴. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził w nim, że publikacja ogłoszenia o przetargu w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich, pomimo braku obowiązku dokonania przez zamawiającego tego rodzaju czynności, nie oznacza, że podmiot ten jest automatycznie obligowany do dokonywania i innych czynności przewidzianych w stosownej dyrektywie. Zamawiający objęci zwolnieniem mogą wybierać więc pomiędzy⁵⁵:

- stosowaniem w całości nowego systemu wynikającego z reguł zwolnienia,
- kontynuowaniem dotychczasowego postępowania, czyli stosowaniem szczegółowych procedur opisanych w dyrektywie, przy czym podmioty te nie będą odpowiedzialne za takie naruszenia tych reguł postępowania, do których przestrzegania nie są one obowiązane na mocy nowego systemu,
- przyjęciem „mieszanego” systemu zawierającego elementy obu wcześniej przedstawionych.

⁵¹ Ibidem, strona 400.

⁵² Wątpliwość powstaje z uwagi na konieczność zachowania konkurencyjności.

⁵³ C. Maund *The Derogation for the Oil and Gas Sector under Article 3 of the Utilities Directive*. (w) P.P.L.R. 1997/6, strona 229.

⁵⁴ C-45/87R, Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Irlandii, ECR 1988 rok, strona 4929.

⁵⁵ C. Maund *The Derogation for the Oil and Gas Sector under Article 3...* op. cit., strona 229.

Jeżeli chodzi o wybór rodzaju procedury przetargowej (otwarta, ograniczona, negocjacyjna) to - jak orzekł Trybunał w sprawie *Walloon Buses*⁵⁶ - zamawiający objęty dyrektywą 93/38, który na początku wskazał wybrany typ procedury, nie może w trakcie postępowania dowolnie przejść pod reżim innej. Byłoby dobrze, gdyby podmioty objęte zwolnieniem z góry zastrzegły, iż stosują procedurę negocjacyjną, tak by uniknąć niepotrzebnych wątpliwości i sporów. Pojawiają się też koncepcje, iż zamawiający nie ma obowiązku wybierania pomiędzy istniejącymi procedurami i może nie informować oferentów o trybie, jaki przyjął. Jednak wydaje się, że korzyść z takiego podejścia jest niewielka, skoro zastrzeżenie trybu negocjacyjnego z uwagi na jego elastyczność nie ograniczy zbytnio tych podmiotów w zakresie podejmowanych przez nich działań⁵⁷.

Aby sprostać zasadzie równego traktowania, która obowiązuje również i podmioty zwolnione na podstawie art. 3, muszą one za każdym razem, przy rozpoczynaniu postępowań przetargowych, powiadomić wszystkich kontrahentów o przyjętych kryteriach oceny składanych ofert.

Z drugiej części omawianego przepisu art. 3 ust.1 dyrektywy 93/38 wynika, iż podmioty objęte zwolnieniem nie będą uznawane za działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw w rozumieniu art. 2 ust. 3 (b). Artykuł ten stanowi, iż podmioty dostarczające określone produkty do stałej sieci zapewniającej usługi społeczeństwu same są uznawane za podmioty posiadające szczególne lub wyłączne uprawnienia w odniesieniu do prowadzonej przez nie – wcześniej wspomnianej - działalności. Oznacza to, iż zakres przyznanego zwolnienia obejmować będzie również dostawę wyeksploatowanych uprzednio produktów do sieci. Ma to duże znaczenie w praktyce, ponieważ podmioty prowadzące poszukiwania i eksploatację złóż często są również dostawcami⁵⁸.

Komisja Wspólnot Europejskich może udzielić zwolnienia jedynie w przypadku, gdy krajowe uregulowania odnoszące się do omawianej sfery działalności spełniają wszystkie przesłanki wymienione w art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/38. Ich właściwa realizacja ma na celu zapewnienie, iż zwolnienie obejmie jedynie te podmioty, które otrzymały lub ubiegają się o uzyskanie koncesji albo innych uprawnień w ramach systemu ich przyznawania, który jest przejrzysty, niedyskryminacyjny i dostępny dla wszystkich jednostek działających na rynku. Usprawiedliwieniem dla przyznania zwolnienia z art. 3 jest bowiem okoliczność, że dane podmioty, prowadząc swoją działalność, biorą pod uwagę istniejącą zewnętrzną konkurencję, która wymusza na nich, by przy udzielaniu zamówień kierowały się one czynnikami natury ekonomicznej. Przykładowo Komisja Wspólnot Europejskich – biorąc za podstawę całokształt informacji dotyczących obowiązującego prawa krajowego i praktyki - decyzją z dnia 30 maja 1997 roku⁵⁹ uznała, iż eksploatacja pewnych obszarów geograficznych w celu wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych nie stanowi w Wielkiej Brytanii czynności objętych zakresem dyrektywy 93/38 określonym w art. 2 ust. 2 (b) (i), a podmioty prowadzące taką działalność nie będą uznawane za działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw w rozumieniu art. 2 ust. 3 (b) dyrektywy 93/38.

Dyrektywa 93/38 reguluje również **procedurę udzielania zwolnień** w oparciu o art. 3. Państwa członkowskie chcące skorzystać z możliwości jakie im daje ten artykuł, muszą uprzednio uzyskać decyzję Komisji Wspólnot Europejskich. Zakres takiej decyzji może obejmować jeden sektor lub jeden rodzaj działalności, albo kilka z nich lub nawet wszystkie. Art. 3 ust. 4 stanowi, iż państwo członkowskie składające wniosek o zwolnienie powinno

⁵⁶ C-87/94, *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Belgii*, ECR 1996 rok, strona I-2043 i następn.

⁵⁷ C. Maund *The Derogation for the Oil and Gas Sector under Article 3...* op. cit., strona 232.

⁵⁸ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 398.

⁵⁹ Opublikowana (w) O. J. L 156, 13/06/1997, strony 0055 – 0056.

jednocześnie powiadomić Komisję o wszelkich ustawach, aktach prawnych niższego rzędu lub przepisach administracyjnych, umowach lub porozumieniach odnoszących się do warunków udzielania licencji i innych uprawnień, których przedmiotem jest poszukiwanie i eksploatacja określonych złóż oraz do warunków udzielania zamówień przez podmioty objęte zwolnieniem⁶⁰.

Artykuł 3 ust. 4 przewiduje również, że Komisja jest obowiązana podejmować decyzje w przedmiocie udzielenia zwolnienia zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 40 ust. 5 – 8 dyrektywy, która wymaga, by Komisja uzyskała opinię Komitetu Doradczego do spraw Zamówień Publicznych i uwzględniła ją w możliwie najszerszym zakresie. Decyzja Komisji wraz z uzasadnieniem musi być opublikowana w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

O ile jednak procedura wprowadzająca w życie zwolnienie jest jasna, to na temat jego końca dyrektywa milczy. Spornym jest więc, czy istnieje możliwość automatycznego **wygaśnięcia przyznanego zwolnienia** w sytuacji gdy z jakichkolwiek względów nie zostały zapewnione odpowiednie warunki udzielania zezwoleń przewidziane w art. 3 ust. 1 czy też w przypadku nieprzestrzegania zasady równego traktowania i konkurencyjności przez zamawiających objętych zwolnieniem. Wydaje się jednak, iż z uwagi na potrzebę zapewnienia realizacji zasady pewności prawa dla stwierdzenia wygaśnięcia zwolnienia konieczna jest decyzja Komisji Wspólnot Europejskich⁶¹. Samo zaistnienie sytuacji sprzecznej z przesłankami wymienionymi w art. 3 ust. 1 stanowiłoby jedynie podstawę dla podjętej przez Komisję decyzji.

Omawiając zwolnienia przewidziane w art. 3 należy wspomnieć o **art. 1 ust. 1 dyrektywy 92/13 odnoszącej się do procedur odwoławczych**⁶². Stanowi on bowiem, iż państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnym, a zwłaszcza możliwie szybkim odwołaniom, zgodnie z warunkami przewidzianymi w tej dyrektywie, na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo wspólnotowe w dziedzinie zamówień publicznych lub unormowania krajowe wdrażające to prawo w odniesieniu do:

- postępowania o udzielenie zamówienia objętego dyrektywą 93/38, oraz
- zgodności z art. 3 ust. 2 (a) tej dyrektywy, w przypadku zamawiających, których przepis ten dotyczy.

Jak wcześniej wyjaśniono, przepis art. 3 ust. 2 (a) odnosi się do zasad⁶³, których przestrzeganie jest obowiązkiem podmiotów zwolnionych na mocy art. 3 podczas udzielania zamówień. Ich naruszenie może stanowić podstawę odwołania na gruncie dyrektywy 92/13, z którego może skorzystać każdy podmiot, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia, w sytuacji, gdy doznał on uszczerbku lub zagraża mu jego doznanie w wyniku złamania tych reguł⁶⁴. Rażąco naruszenie przedmiotowych zasad daje również Komisji Wspólnot Europejskich uprawnienie do wszczęcia odpowiedniej procedury przewidzianej w art. 8 dyrektywy 92/13.

⁶⁰ Chodzi o to, by dane państwo członkowskie stosując warunki przyznawania uprawnień i inne odpowiednie środki, zapewniło, by wszystkie podmioty objęte zwolnieniem przestrzegały zasad niedyskryminacyjnego i konkurencyjnego dokonywania zamówień (art. 3 ust. 2 dyrektywy 93/38).

⁶¹ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 402.

⁶² Tekst polski dyrektywy opublikowany został (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Procedury odwoławcze w świetle dyrektyw*. Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 1998.

⁶³ Chodzi tutaj o zasadę niedyskryminacyjnego i konkurencyjnego postępowania o udzielenie zamówienia oraz zasadę dostarczania informacji o planowanych zamówieniach.

⁶⁴ Art. 1 ust. 3 dyrektywy 92/13.

Z powyższego wynika, iż zwolnienie na gruncie art. 3 dyrektywy 93/38 nie oznacza rezygnacji z systemu procedur odwoławczych w odniesieniu do zamówień. Zmienia się nieco tylko przedmiot badania – sądy krajowe powinny raczej zwrócić uwagę na okoliczność, czy podczas postępowania o udzielenie zamówienia została zachowana rzeczywista konkurencja i równe traktowanie, niż skupiać się na zgodności poszczególnych czynności podejmowanych przez zamawiającego z procedurami dyrektywy⁶⁵. Tym bardziej, że zamawiający objęci zwolnieniem mogą stosować własne „odmiany” procedur uregulowanych w dyrektywie 93/38, byleby tylko nie sprzeciwiały się one zasadzie konkurencyjności i równego traktowania.

Niektórzy⁶⁶ autorzy - tacy jak C. Maund - uważają, że podmioty korzystające ze zwolnienia na mocy art. 3 dyrektywy 93/38 uzyskują znaczne korzyści. Po pierwsze są one w stanie stosować reguły poszczególnych procedur w sposób bardziej praktyczny i odpowiadający ich aktualnym potrzebom, bez ograniczeń wynikających z obowiązku całkowitego dostosowania się do reżymu dyrektywy. Oznacza to przykładowo, że⁶⁷:

- zamawiający może w sposób bardziej elastyczny sformułować treść specyfikacji technicznej, w zakresie na jaki mu pozwala zakaz stosowania terminologii dyskryminującej lub naruszającej zasadę konkurencyjności,
- podmioty zajmujące się poszukiwaniem i wydobywaniem ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych mogą udostępniać niezbędne i użyteczne informacje dotyczące zamówień bez potrzeby stosowania sformalizowanego procesu przekazywania informacji nieprzydatnych dla danych zamawiających czy kontrahentów,
- zmniejszają się administracyjne koszty związane z „obsługą” procedur zgodnie z wszystkimi regułami wymaganymi przez dyrektywę.

Po drugie - zdaniem tegoż autora - podmioty mają większą możliwość rozwijania często bardzo korzystnej dla nich długoterminowej współpracy z wybranym oferentem lub innych tego typu porozumień, jeżeli tylko ich zakres i czas trwania nie stoją w sprzeczności z duchem zasad rządzących systemem udzielania zamówień przez jednostki objęte zwolnieniem⁶⁸.

Konkludując można stwierdzić, że przepis art. 3 dyrektywy 93/38 stwarza wybranym podmiotom okazję do bardziej swobodnego i elastycznego prowadzenia postępowania, którego przedmiotem jest udzielanie zamówień; przy czym przy zachowaniu wszystkich warunków przewidzianych w tym postanowieniu zasada równego traktowania oferentów i zasada konkurencyjności nie powinny doznać znacznych ograniczeń.

2.2.3 Sektor transportu

Postanowienia dotyczące tego sektora obejmują dwa główne typy działalności:

Eksploatację określonego obszaru geograficznego w celu udostępniania przewoźnikom powietrznym, morskim i rzeczonym lotnisk, portów morskich lub śródlądowych lub innych urządzeń portowych.

Z całą pewnością dyrektywa obejmuje podmioty wykonujące czynności związane bezpośrednio z przewozem pasażerów i ładunku – przemieszczanie się pasażerów w obrębie

⁶⁵ C. Maund *The Derogation for the Oil and Gas Sector under Article 3...* op. cit., strona 234.

⁶⁶ Ibidem, strona 234.

⁶⁷ Ibidem, strona 235.

⁶⁸ Ibidem, strona 235.

lotnisk i portów, udogodnienia związane z przylotami i odlotami, tankowanie samolotów i statków, przenoszenie bagażu pasażerów, wyładunek i magazynowanie transportowanych towarów. Jej postanowienia stosują się również do działalności polegającej na zaopatrywaniu i rozwijaniu niezbędnej infrastruktury – budynków i urzędzeń - oraz na utrzymywaniu tej infrastruktury w należyłym stanie i porządku.

Na obszarze portu lub lotniska świadczone są także i inne usługi mające na celu zapewnienie wygody pasażerom lub załogom statków – sklepy, hotele czy parkingi. Odnośnie tych usług nie jest całkiem jasne czy wchodzi one w zakres zastosowania dyrektywy. We wskazówkach udzielonych przez Komitet Doradczy do spraw Zamówień Publicznych⁶⁹ sugeruje się objęcie dyrektywą czynności związanych z prowadzeniem sprzedaży detalicznej i zapewnieniem możliwości skorzystania z barów i restauracji, jeżeli czynności tego rodzaju przyczyniają się do sprawnego i bezkolizyjnego prowadzenia działalności polegającej na udostępnianiu portów i lotnisk. Z drugiej jednak strony Komitet przyjmuje, że usługi hotelowe nie są objęte dyrektywą, ponieważ nie są one niezbędne do prawidłowego funkcjonowania transportu powietrznego czy wodnego. Mielibyśmy zatem do czynienia z dwoma różnymi przesłankami (testami) uznania danej czynności za objętą dyrektywą – warunek jej „niezbędności” lub „konieczności dla sprawnego funkcjonowania”⁷⁰.

W orzeczeniu *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Portugalii*⁷¹ Trybunał analizując zakres wyłączenia na mocy art. 2 ust. 2 (a) poprzedniej dyrektywy dotyczącej zamówień na dostawy⁷² obejmującego podmioty zarządzające usługami świadczonymi w sektorze transportu i odnosząc się do brzmienia postanowień dyrektywy 90/531⁷³ dotyczącej zamówień wyłączonych z zakresu dyrektyw „klasycznych” orzekł, że pojęcie świadczenia usług w zakresie transportu publicznego nie może być interpretowane w zawężający sposób. Powinno ono obejmować również i inne usługi nierozdzielnie związane z sektorem transportu. Wydaje się, że orzeczenie to może posłużyć do interpretacji zakresu czynności objętych dyrektywą 93/38 i pewnego wyjaśnienia kwestii wyżej poruszanych.

Obsługa sieci świadczących społeczeństwu usługi w zakresie transportu kolejną, tramwajami, trolejbusami, autobusami lub kolejną linową.

Obok działalności polegającej ściśle na kierowaniu siecią, dyrektywa obejmuje zamówienia związane z zaopatrzeniem urządzeń składających się na daną sieć. Przy dokładnym określaniu zakresu dyrektywy można i tutaj znaleźć pewne trudności, podobne do tych powyżej omówionych⁷⁴.

Dyrektywa w art. 2 ust. 2 (c) wprowadza domniemanie istnienia sieci świadczących społeczeństwu usługi w zakresie transportu, jeżeli dana usługa jest świadczona zgodnie z warunkami określonymi przez kompetentny organ państwa członkowskiego – takimi jak warunki dotyczące obsługiwanych tras, zdolności przewozowej lub częstotliwości usługi.

W odniesieniu do transportu autobusowego dyrektywa przewiduje **wyjątek** – w sytuacji, w której inne podmioty niż zamawiający określone w dyrektywie 93/38 mogą zapewniać takie usługi na danym obszarze geograficznym, na tych samych warunkach co zamawiający – dostarczanie takich usług przez podmioty zamawiające nie jest uważane za czynności objęte dyrektywą 93/38. Jedną z głównych przyczyn regulacji rynku zamówień w omawianych

⁶⁹ Za: S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 403.

⁷⁰ Ibidem, strona 404.

⁷¹ C-247/89, ECR 1991 rok, strona I – 3659 i następne. Treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo...* op. cit., strona 41 i następne.

⁷² Dyrektywa 77/62.

⁷³ Poprzedniczka obecnie obowiązującej dyrektywy 93/38.

⁷⁴ S. Arrowsmith *The Law of Public and...* op. cit., strona 406.

sektorach gospodarki jest okoliczność, że podmioty zamawiające przy udzielaniu zamówień w znacznym stopniu poddane są wpływom władz państwowych, a ponadto mając często pozycję monopolisty, nie zawsze kierują się jedynie czynnikami natury ekonomicznej przy ocenie ofert. Dlatego też, w interesie publicznym, zamówienia udzielane przez takie podmioty zostały objęte dyrektywami – aby koszty „rozrzutności” nie były ponoszone przez całe społeczeństwo. Z wyżej podanych powodów istnienie wolnej konkurencji na danym rynku i jej oddziaływanie na podejmowane decyzje stanowi usprawiedliwienie dla wyłączenia zawartego w art. 2 ust. 4 dyrektywy.

Dyrektywa nie precyzuje jednak, kiedy przesłanki z art. 2 ust. 4 są spełnione – czy wystarczy by przepisy prawa krajowego zezwalały każdemu podmiotowi na równych warunkach (oczywiście przy spełnieniu pewnych wymagań) na prowadzenie działalności w zakresie usług transportowych, czy też konieczne jest funkcjonowanie rzeczywistej konkurencji na danym rynku (co nie byłoby możliwe przy istnieniu na przykład jednego przedsiębiorstwa posiadającego pozycję dominującą – warunki świadczenia usług nie byłyby *de facto* te same⁷⁵).

2.2.4 Sektor telekomunikacji

Postanowienia dyrektywy obejmują swoim zakresem udostępnianie lub obsługę sieci telekomunikacji publicznej⁷⁶ oraz świadczenie jednej lub większej liczby publicznych usług telekomunikacyjnych. Usługami tego typu są usługi telekomunikacyjne⁷⁷, których świadczenie państwa członkowskie powierzyły odrębnie jednej lub kilku jednostkom telekomunikacyjnym. Jednak znaczne ograniczenie zastosowania unormowań wspólnotowych wprowadza art. 8 dyrektywy, który **wyłącza** z zakresu jej stosowania zamówienia udzielane przez podmioty działające w sektorze telekomunikacji wyłącznie w celu umożliwienia im dostarczania jednej lub większej liczby usług telekomunikacyjnych, jeżeli inne podmioty mogą swobodnie zaoferować te same usługi na tym samym obszarze geograficznym i na zasadniczo tych samych warunkach.

Art. 8 ust. 2 dyrektywy 93/38 przewiduje, że zamawiający są zobowiązani powiadomić Komisję Wspólnot Europejskich, na jej wniosek, o wszelkich usługach, które uznają za wyłączone z zakresu omawianej dyrektywy na mocy art. 8 ust. 1. Komisja może okresowo ogłaszać w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich listy kategorii czynności, które uważa za objęte tym wyłączeniem. W orzeczeniu *The Queen przeciwko H.M. Treasury, ex parte British Telecommunications plc*⁷⁸. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż obowiązek powiadomienia Komisji spoczywa na zamawiających a nie na państwie członkowskim – implementując postanowienia dyrektywy 93/38 nie może ono samodzielnie określić zakresu wyłączenia na gruncie art. 8⁷⁹. Ponadto Trybunał stwierdził, że w świetle brzmienia i celu art. 8 przesłanka wyłączenia, charakteryzująca się tym, iż „inne podmioty mogą swobodnie zaoferować te same usługi na tym samym obszarze geograficznym i na zasadniczo tych

⁷⁵ Ibidem, strona 408.

⁷⁶ „Publiczną siecią telekomunikacyjną” jest zgodnie z definicją z art. 1 ust. 14 dyrektywy 93/38 infrastruktura, która umożliwia przenoszenie sygnałów pomiędzy określonymi punktami końcowymi sieci za pomocą przewodów, poprzez mikrofałę, środkami optycznymi lub innymi środkami elektromagnetycznymi.

⁷⁷ „Usługą telekomunikacyjną” zgodnie z definicją z art. 1 ust. 15 dyrektywy 93/38 jest usługa, której świadczenie polega w całości lub w części na transmitowaniu i ukierunkowywaniu sygnałów w publicznej sieci telekomunikacyjnej za pomocą procesów telekomunikacyjnych, za wyjątkiem emisji radiowej i telewizyjnej.

⁷⁸ C-392/93, orzeczenie z dnia 26 marca 1996 roku, ECR 1996 rok, strona I – 1631 i następne. Orzeczenie to zostało omówione przez J.M. Fernández de Martína *Recent Case Law of the European Court of Justice in the Area of Public Procurement* (w) P.P.L.R. 1996/5, strona CS 123 i następne.

⁷⁹ Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu tym zajmuje się w dużej mierze również kwestią odpowiedzialności państwa członkowskiego, lecz z uwagi na przedmiot publikacji temat ten nie będzie tu poruszany.

samych warunkach” musi być weryfikowana nie tylko w odniesieniu do istniejącego stanu prawnego, ale i do stanu faktycznego. Badaniu powinien podlegać fakt istnienia lub nie, możliwości świadczenia usług alternatywnych, czynniki cenowe, pozycja zamawiającego na rynku usług telekomunikacyjnych⁸⁰ i ewentualnie inne ograniczenia natury prawnej i faktycznej – tak by wyłączenie miało miejsce w sytuacji istnienia rzeczywistej konkurencji na danym rynku.

W swoim Komunikacie z 10 maja 1999 roku Komisja Wspólnot Europejskich podała listę usług telekomunikacyjnych wyłączonych z zakresu stosowania dyrektywy 93/38 na podstawie art. 8 tejże dyrektywy oraz państwa członkowskie, na obszarze których wyłączenie to obowiązuje. W uzasadnieniu Komisja podaje, że stosowanie ograniczeń wynikających z konieczności stosowania postanowień dyrektywy 93/38 nie jest usprawiedliwione w momencie, gdy na danym rynku istnieje efektywna konkurencja w sferze usług telekomunikacyjnych, co ma miejsce zwłaszcza z uwagi na liberalizację tegoż sektora, podejmowaną w wielu państwach członkowskich.

W nocy opublikowanej 2 września 1998 roku w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich Komisja wezwała podmioty zamawiające działające w sektorze telekomunikacji do poinformowania jej – zgodnie z art. 8 ust. 1 dyrektywy 93/38 – o jakichkolwiek usługach telekomunikacyjnych, które ich zdaniem są uważane za wyłączone z zakresu dyrektywy zgodnie z jej art. 8 ust. 1. Wszystkie te zgłoszenia zostały dokładnie przez Komisję przeanalizowane, zarówno pod względem istniejącego stanu prawnego jak i stosowanej praktyki, w celu stwierdzenia, czy zachodzą przesłanki do wyłączenia – to znaczy, czy również inne podmioty obok zamawiających mogą swobodnie zaoferować te same usługi na tym samym obszarze geograficznym i na zasadniczo tych samych warunkach.

Komisja w swoim Komunikacie wymienia cztery kategorie wyłączonych usług telekomunikacyjnych:

- usługi telefonii liniowej,
- usługi telefonii komórkowej,
- usługi połączeń satelitarnych,
- przekazywanie informacji/usługi o wysokiej wartości dodanej (karty telefoniczne, internet, połączenia zwrotne).

Wyłączenia wszystkich czterech kategorii usług telefonicznych dotyczą obszaru Belgii, Danii, Niemiec, Hiszpanii, Francji, Irlandii, Włoch, Holandii, Austrii, Finlandii, Szwecji i Wielkiej Brytanii, ponadto wyłączenia usług telefonii komórkowej odnoszą się dodatkowo do obszarów Grecji i Portugalii, a usługi połączeń satelitarnych nie są objęte dyrektywą 93/38 również na terenie Portugalii. Czwarta kategoria wyłączonych usług obejmuje również dodatkowo obszar Luksemburga.

3 ZAKRES PRZEDMIOTOWY DYREKTYWY 93/38/EWG

Dyrektywa 93/38 obejmuje zamówienia na dostawy, roboty budowlane i usługi.

⁸⁰ Zwłaszcza czy ma ona charakter dominującej.

3.1 ROBOTY BUDOWLANE

Przedmiotem zamówień na roboty budowlane jest:

- wykonanie lub wykonanie i zaprojektowanie⁸¹ robót budowlanych wymienionych w załączniku XI do dyrektywy 93/38⁸² lub obiektu budowlanego⁸³
- wykonanie dowolnymi środkami obiektu budowlanego odpowiadającego wymogom określonym przez zamawiającego.

W tym drugim przypadku zamawiający określa w specyfikacji technicznej wszystkie warunki jakim ma odpowiadać końcowe dzieło będące wynikiem prowadzonych prac budowlanych, a wybrany oferent zobowiązuje się do „dostarczenia” takiego obiektu budowlanego.

Wydaje się, że dyrektywa 93/38 obejmuje również tego typu porozumienia, na mocy których wykonawca ma za zadanie wykonać określony zespół prac budowlanych na terenie nie należącym do zamawiającego, a następnie przenieść jego własność lub wydzierżawić go na rzecz podmiotu zamawiającego. Będzie to jednak miało miejsce jedynie w sytuacji, gdy wzniesiony obiekt budowlany będzie zgodny z uprzednio przedstawionymi przez zamawiającego warunkami określonymi w specyfikacji technicznej. Nie będzie objęta przez dyrektywę 93/38 umowa, na mocy której zamawiający nabywa określoną nieruchomość z zabudowaniami, nawet gdy będą one zmodyfikowane, jeżeli ich wzniesienie lub przebudowa nie nastąpiły zgodnie z wcześniej przedstawionymi przez zamawiającego warunkami technicznymi. Nie jest natomiast jasnym, czy dyrektywa 93/38 obejmuje umowy, których przedmiotem jest nabycie obiektu budowlanego sporządzonego zgodnie z warunkami określonymi przez wykonawcę i zaakceptowanymi przez zamawiającego jeszcze przed rozpoczęciem robót⁸⁴.

3.2 DOSTAWY

Przedmiotem zamówień na dostawy publiczne jest zgodnie z treścią art.1 ust. 4 (a) dyrektywy 93/38: kupno, kupno na raty, dzierżawa, najem lub leasing z opcją lub bez opcji zakupu określonych produktów. Dostawa może w zasadzie⁸⁵ dodatkowo obejmować czynności związane z rozmieszczeniem i instalacją nabytych towarów, mimo że zasadniczo tego typu działalność uważana jest za świadczenie usług.

Pewien problem może powstać przy definiowaniu terminu „towar” – jeżeli mamy do czynienia z tworem działalności ludzkiej nie polegającej na mechanicznym wytwarzaniu, takiej jak na przykład nakręcenie konkretnego filmu czy opracowanie zamówionego oprogramowania. W sprawie *Re Data Processing*⁸⁶ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że

⁸¹ Zamówienie obejmujące jedynie projektowanie obiektów budowlanych byłoby uznane jedynie za zamówienie na usługi.

⁸² Przykładowo: ogólne roboty budowlane, rozbiórka, ogólne roboty montażowe, budowa kominów i pieców, odnowienie i konserwacja ścian zewnętrznych, inżynieria cywilna (drogi, mosty, linie kolejowe), inżynieria wodna (kanały, tamy, zapory wodne) czy niektóre roboty wykończeniowe (układanie glazury).

⁸³ „Obiektem budowlanym” w rozumieniu dyrektywy 93/37 jest wynik całości robót budowlanych lub inżynierskich, który może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną (art. 1(c)). Przykładowo może to być określony budynek spełniający funkcje teatru lub kina albo inna budowla typu most czy tunel. Trudniej ocenić czy „obiektem budowlanym” może być fragment większej całości – na przykład pływalnia stanowiąca część całego kompleksu wypoczynkowego (S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 128).

⁸⁴ Ibidem, strona 129.

⁸⁵ Wynika to raczej z przepisów dotyczących zasad szacowania wartości zamówienia, a nie z definicji „zamówienia na dostawy”.

⁸⁶ C-3/88, *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Włochom*, ECR 1989 rok, strona 4035 i następne. Treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo...* op. cit., strona 38 i następne.

wstępne zamówienie na dostarczenie konkretnego oprogramowania nie było zamówieniem na dostawę towaru. Wydaje się, że pojęcie „towaru”⁸⁷ powinno być interpretowane w sposób jednolity w całym prawie wspólnotowym, dlatego też rozumienie tego pojęcia w systemie zamówień publicznych będzie zbliżone do tego z art. 28 Traktatu. W sytuacji gdy dany wytwór ludzkiej działalności nie będzie objęty zakresem dyrektywy 93/36, do zamówienia, którego jest przedmiotem stosowałyby się raczej reguły z dyrektywy 92/50 dotyczącej usług.

3.3 USŁUGI

Świadczenie usług jest objęte zakresem przedmiotowym dyrektywy 93/38 jedynie wtedy, gdy następuje ono w wyniku udzielenia zamówienia publicznego, a świadczenie ich na innej podstawie – takiej jak ustawy, rozporządzenia lub umowy o pracę – nie są objęte niniejszą dyrektywą.

Pojęcie usług nie jest sprecyzowane. Art. 1 ust. 4 (c) dyrektywy 93/38 stwierdza jedynie, że zamówieniami na usługi są wszystkie pozostałe zamówienia, które nie są zamówieniami na:

- dostawy,
- roboty budowlane,
- usługi wymienione wprost jako wyłączone w art. 1 ust. 4 (c)⁸⁸

Usługi dzieli się na tzw. „usługi priorytetowe” wymienione w załączniku XVI A, do których mają zastosowanie w pełni wszystkie przepisy dyrektywy oraz na pozostałe usługi tzw. „nie priorytetowe” ujęte w załączniku XVI B, przy zamawianiu których stosuje się jedynie niektóre przepisy – dotyczące specyfikacji technicznych i publikacji o wynikach postępowania, bez obowiązku stosowania pozostałych⁸⁹.

Zgodnie z treścią art. 17 dyrektywy 93/38 zamówienia, których przedmiotem są zarówno usługi ujęte w załączniku XVI A jak i te z załącznika XVI B poddane są reżymowi dotyczącemu jednej z tych kategorii w zależności od wartości konkretnych usług. Jeżeli wartość usług „priorytetowych” przekracza wartość pozostałych to do całego zamówienia stosuje się wszystkie przepisy dyrektywy 93/38. Natomiast w przypadku, gdy wartość usług „nie priorytetowych” przekracza wartość „priorytetowych” to zamówienie musi uwzględniać jedynie postanowienia art. 18 i 24 dyrektywy 93/38. Oznacza to, że w sytuacji, gdy zamówienia obejmuje dwa typy usług, a wartość tych „nie priorytetowych” jest wyższa to zamawiający jest zwolniony od obowiązku stosowania wszystkich reguł w stosunku do usług z załącznika XVI A, jakkolwiek gdyby zamówienie na te usługi byłoby udzielane odrębnie,

⁸⁷ W świetle dyrektywy 93/38 pojęcie to nie obejmuje nieruchomości, które są wyłączone *expressis verbis*.

⁸⁸ Art. 1 ust. 4 (c) wyłącza spod działania dyrektywy 93/38 umowy dotyczące:

- nabycia lub dzierżawienia gruntów, istniejących budynków lub innych nieruchomości albo praw do nich
- usług w zakresie telefonii głosowej, telexów, radiotelefonii i usług satelitarnych,
- arbitrażu i mediacji,
- usług finansowych związanych z emisją, sprzedażą, kupnem lub transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych,
- nawiązania stosunku pracy,
- usług badawczo-rozwojowych – oprócz umów, których wyniki stanowią wyłącznie własność zamawiającego, i które zostały zamówione w celu prowadzenia jego własnej działalności – pod warunkiem, że usługa jest w całości opłacona przez zamawiającego. Te dwa warunki muszą być spełnione łącznie, aby zamówienie było objęte dyrektywą. Nie ma przy tym znaczenia jaki podmiot przeprowadza badania, czy są to publiczne instytucje czy też prywatne firmy.

⁸⁹ Taki sam podział na dwie grupy usług, ze zróżnicowaniem jeżeli chodzi o zakres stosowania przepisów wspólnotowych zawiera jedna z dyrektyw „klasycznych” - dyrektywa 92/50/EWG dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień na usługi.

byłby obowiązany do ich stosowania. Profesor S. Arrowsmith twierdzi⁹⁰, że dla takiego wyłączenia trudno znaleźć jakiegokolwiek usprawiedliwienie, i korzystniej byłoby przyjąć, że w stosunku do usług z załącznika I A, zawsze gdy ich wartość przekracza określone progi, stosować należy wszystkie przepisy dyrektywy 93/38, nawet jeżeli miałyby to pociągnąć za sobą pełną „regulację” usług „nie priorytetowych” – albowiem są one w tak niewielkim stopniu objęte unormowaniami wspólnotowymi z uwagi na brak wystarczających przesłanek uzasadniających poddanie ich całkowitej kontroli, a nie z powodu istnienia pozytywnych przyczyn przemawiających za wyłączeniem tych usług spod zakresu obowiązywania stosownych regulacji (tak jak to miało miejsce w przypadku zamówień na cele militarne).

Pewien problem może również powstać w sytuacji, gdy przedmiotem jednego zamówienia są zarówno usługi objęte zakresem dyrektywy 93/38 jak i usługi wyłączone wymienione w art. 1 (a), ponieważ unormowania wspólnotowe nie dają żadnych wskazówek dotyczących tej materii. Być może odpowiedź kryje się w podstawach wyłączenia danych usług – czy istnieją „pozytywne” przesłanki uzasadniające wyłączenie danych usług⁹¹, czy też po prostu brak jest takich przesłanek usprawiedliwiających w dostatecznym stopniu konieczność regulacji konkretnych usług⁹².

W pierwszym przypadku takie „mieszane” zamówienie należałoby potraktować tak, jak traktuje się tego typu umowy przy udzielaniu zamówienia na cele wojskowe lub gdy zamówienie takie ulega wyłączeniu z uwagi na potrzebę ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Oznaczałoby to, że całe zamówienie pozostaje poza zakresem obowiązywania dyrektywy, jeżeli tylko jego podział nie jest możliwy z uwagi na duże trudności mające charakter ekonomiczny lub finansowy, i celem jest udzielenie jednego zamówienia. Wyłączenie spod zakresu dyrektywy następowaloby niezależnie od tego, który z „elementów” kontraktu miałby większą wartość.

W drugiej natomiast sytuacji, gdy zamówienie obejmuje usługi z załącznika XVI A lub XVI B oraz usługi wyłączone z uwagi na brak „pozytywnych” przesłanek uzasadniających ich regulację, taki „mieszany” kontrakt powinien w całości podlegać unormowaniom wspólnotowym, jeżeli wartość „regulowanych” usług przekracza wartość tych wyłączonych. Wydaje się jednak, że również w przypadku gdy wartość usług wyłączonych jest wyższa, to i tak kontrakt taki podlega unormowaniom wspólnotowym, jeżeli tylko wartość usług objętych dyrektywą przekracza progi w niej określone – brak bowiem podstaw do ich wyłączenia z uwagi jedynie na fakt, że stanowią jeden z „elementów” „mieszanego” kontraktu. Jeżeli natomiast usługi wyłączone mają charakter ubocznych w stosunku do głównego przedmiotu zamówienia to w ogóle nie może być chyba mowy o kontrakcie „mieszanym”⁹³.

3.4 ZAMÓWIENIA „MIESZANE”

Zamówienie nawet jeżeli obejmuje łącznie dostawy i usługi czy też usługi i roboty budowlane nie podlega dwóm stosownym grupom przepisów, lecz zawsze tylko jednej z nich. Dlatego też przy tego typu mieszanych kontraktach pierwszym krokiem jest prawidłowe zakwalifikowanie i określenie, którym normom prawa wspólnotowego dane zamówienie podlega. Jeżeli na samym początku trudno jest określić które przepisy będą właściwe

⁹⁰ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 136.

⁹¹ Przykładowo, jak wynika z treści preambuły do dyrektywy 93/38, procedury udzielania zamówień są niestosowne i nieprzydatne do korzystania z usług arbitrażu i mediacji, z uwagi na szczególne cechy tego typu usług.

⁹² S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 141.

⁹³ *Ibidem*, strona 141.

postępowanie o udzielenie zamówienia powinno toczyć się zgodnie z tymi regułami, których zastosowanie wydaje się najbardziej prawdopodobne.

3.4.1 Zamówienia połączone na dostawy i usługi

Zgodnie z treścią art. 1 ust. 4 dyrektywy 93/38, jeżeli przedmiotem zamówienia są równocześnie towary jak i usługi w rozumieniu załączników XVI A oraz XVI B do dyrektywy 93/38, to zamówienie jest objęte dyrektywą, jeżeli wartość usług przekracza wartość towarów (lub towarów i ubocznych usług polegających na instalacji i rozmieszczaniu nabytych przedmiotów) ujętą w tym zamówieniu. W innym przypadku zamówienie uważane jest za zamówienie na dostawy. Reguła powyższa znajduje swoje zastosowanie niezależnie od tego czy zamawiane usługi ujęte są w załączniku XVI A czy XVII B. Oznacza to, że jeżeli przedmiotem kontraktu są towary o wartości przekraczającej progi przewidziane dla dostaw łącznie z usługami z załącznika XVI B, których wartość jest wyższa niż cena towarów, to takie zamówienie podlega jedynie łagodniejszemu reżymowi przewidzianemu dla tego typu usług. W sytuacji natomiast, gdy zamówienie obejmowałoby obok towarów zarówno usługi „priorytetowe” i „nie priorytetowe” i z uwagi na ich wartość kontrakt podlegałby dyrektywie - wybór reżymu zależałoby od tego, która kategoria usług miałaby wyższą wartość – zgodnie z regułą z art. 17 dyrektywy 93/38⁹⁴.

3.4.2 Zamówienia połączone na roboty i usługi lub dostawy

Jak już z samej definicji robót budowlanych wynika⁹⁵ mogą one obejmować dostawy i usługi niezbędne do wykonywania danej budowli. Biorąc to pod uwagę należy stwierdzić, że pewne usługi i dostawy nie mające charakteru robót budowlanych mogą być uznane za zamówienie na roboty budowlane niezależnie od ich wartości w stosunku do obiektu budowlanego, którego powstaniu mają służyć. Kwestia zaliczenia danych usług czy dostaw do zamówień na roboty budowlane lub do zamówień na usługi czy na dostawy jest bardzo istotna, ponieważ w przypadku robót progi kwotowe zawarte w dyrektywie 93/38 są znacznie wyższe. Zamawiający więc mogliby połączyć udzielenie zamówienia na roboty z zamówieniem na usługi czy dostawy i uniknąć konieczności stosowania reżymu dyrektywy (jeżeli oczywiście wartość zamówienia nie przekracza progów przewidzianych dla robót) jeżeli tylko wykazałoby, że dostawy takie czy usługi są niezbędne dla prawidłowego wykonania zamówienia na realizację danego obiektu budowlanego.

Pewne wątpliwości jednak może budzić sytuacja, w której zamawiający połączyłby zamówienie na roboty z zamówieniem na usługi i dostawy inne niż niezbędne dla wykonywania tego pierwszego zamówienia. Problem ten był rozpatrywany przez Trybunał Sprawiedliwości w sprawie *Gestion Hotelera Internacional*⁹⁶, która dotyczyła kontraktu na renowację hotelu, zorganizowanie kasyna i zarządzanie tymi obiektami przez pewien okres czasu. Trybunał orzekł, iż zamówienie takie nie było zamówieniem na roboty budowlane, skoro stanowiły one „uboczny” element całej umowy w stosunku do usług. Nie sprecyzował on jednak co oznacza, i jaki ma zakres owa „uboczność”. Wydaje się, że może być ona związana ze stosunkiem pomiędzy wartością robót budowlanych, a wartością usług czy

⁹⁴ Ibidem, strona 143.

⁹⁵ Art. 1 ust. 4 (b) dyrektywy 93/38.

⁹⁶ C-331/92, orzeczenie z dnia 19 kwietnia 1994 roku. Sprawa była rozstrzygana na tle dyrektyw „klasycznych” jednak z uwagi na podobne uregulowania w dyrektywie sektorowej rozstrzygnięcie z tego orzeczenia może być przydatne i przy interpretacji dyrektywy 93/38. Bliżej na temat tego orzeczenia patrz: J. M. Fernández de Martínez *Recent Cases on Procurement before the Court of Justice* (w) P.P.L.R. 1995/1, strona CS 202 i następne. Treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo...* op. cit., strona 55 i następne.

dostaw lub z określeniem co jest głównym przedmiotem i celem całego zamówienia⁹⁷. W przypadku ustalenia, że to usługi lub dostawy stanowią główny cel udzielenia danego zamówienia, byłoby ono uznane za zamówienie na usługi lub zamówienie na dostawy.

Jeżeli natomiast zamówienie na roboty budowlane obejmuje jeszcze inne usługi lub dostawy, które jednak nie są konieczne dla prawidłowej realizacji tego zamówienia, to jeżeli ich charakter jest uboczny w stosunku do całości zamówienia, to będzie ono traktowane jako zamówienie na roboty budowlane. Jeżeli wartość całego zamówienia nie przekracza progu ustalonego dla robót, a wartość usług przekracza próg ustalony dla zamówień na usługi lub wartość dostawy przekracza progi dla nich ustalone, to stosuje się postanowienia dyrektywy, mimo, że „technicznie” jest to zamówienie na roboty⁹⁸. Dla obliczania wartości szacunkowej zamówienia w takim wypadku zamówienie to traktuje się jak zamówienie na usługi lub odpowiednio na dostawy.

Należy jednak podkreślić, że wynik końcowy zaszeregowania danego zamówienia w ramy zamówienia na roboty, usługi czy dostawy często zależeć będzie od przyjętego sposobu „kwalifikowania⁹⁹” – porównania wartości poszczególnych elementów kontraktu lub ustalenia jego głównego przedmiotu lub celu udzielenia zamówienia. Czasami niezależnie od zastosowanego sposobu można będzie dojść do tego samego wniosku. Zdarzyć się jednak może, że od przyjętego modelu „szeregowania” zależeć będzie wybór odpowiedniej grupy przepisów dyrektywy, której dany kontrakt podlega. Trudności tego typu wynikają z braku wyraźnego przepisu dyrektywy oraz braku jasnego stanowiska Trybunału Sprawiedliwości odnoszącego się do tej kwestii.

3.5 OGÓLNE WYŁĄCZENIA NA GRUNCIE ART. 6 UST. 1, ART. 7 I ART. 9 DYREKTYWY 93/38/EWG

Art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/38 wyłącza z zakresu zastosowania dyrektywy te zamówienia, które są udzielane w innym celu niż prowadzenie działalności określonej w art. 2 ust. 2 dyrektywy 93/38, lub gdy prowadzenie takiej działalności odbywa się w kraju nieczłonkowskim, o ile nie pociąga ono za sobą fizycznego wykorzystania sieci lub obszaru geograficznego wewnątrz Wspólnoty¹⁰⁰.

Zastosowanie przepisów wspólnotowych do zamówień nie związanych z prowadzeniem działalności wyżej omówionych będzie zależeć od osoby zamawiającego. W przypadku organów publicznych, które są zamawiającymi w rozumieniu dyrektyw klasycznych, czynności nie objęte dyrektywą 93/38 podlegają bardziej restrykcyjnemu reżymowi regulowanemu w stosownych dyrektywach odnoszących się do zamówień na dostawy, roboty publiczne lub usługi. Wynika to z tego, iż dyrektywy te stosują się generalnie do zamówień udzielanych przez wymienione podmioty w związku z prowadzeniem przez nie jakiegokolwiek działalności, natomiast dyrektywa 93/38 obejmuje jedynie pewne czynności wyłączone z zakresu ich obowiązywania i poddaje je własnym unormowaniom. W odniesieniu do zamawiających, nie objętych dyrektywami klasycznymi - zamówienia nie pozostające w

⁹⁷ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 145. Czasami jednak trudno będzie określić czy to roboty budowlane czy usługi są głównym celem udzielonego zamówienia. Czasami też obiekt budowlany i określone usługi nie będą miały ze sobą wiele wspólnego, ale zamawiający będzie chciał udzielić jednego zamówienia z innych ważnych przyczyn - na przykład uzyskania korzystniejszych warunków umowy.

⁹⁸ Wynika to pośrednio z art. 14 ust. 12 - S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 429.

⁹⁹ W sytuacji gdy nie ma wyraźnych przepisów dyrektywy dotyczących zamówień publicznych.

¹⁰⁰ Dyskusyjne jest czy inne czynności nie objęte dyrektywą, ale które ułatwiają lub są związane z prowadzeniem jednej z działalności wymienionych w art. 2 (2) mogą wchodzić w zakres zastosowania dyrektywy 93/38 – za: S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 411.

związku z wyłączonej czynnościami wcale nie są objęte regulacjami wspólnotowymi (chodzi o regulacje zawarte w dyrektywach). Na mocy art. 6 ust. 3 zamawiający są jednak zobowiązani powiadamiać Komisję Wspólnot Europejskich, na jej wniosek, o wszelkich czynnościach, które uznają za wyłączone z zakresu dyrektywy 93/38.

Może się zdarzyć, że podmioty działające zarówno w sektorach objętych dyrektywą 93/38, jak i prowadzący innego rodzaju działalność będą chciały czasem udzielić zamówienia, którego przedmiotem będą przykładowo towary, których przeznaczenie może się odnosić zarówno do prowadzenia jednej jak i drugiej działalności. W dyrektywie brak jest jakichkolwiek wskazówek wyjaśniających miejsce takich zamówień. Profesor S. Arrowsmith w niniejszym przypadku przyjmuje¹⁰¹, że zamówienie takie będzie podlegać reżymowi dyrektywy 93/38, jeżeli główną podstawą jego udzielenia była działalność w sektorach użyteczności publicznej, lub gdy jego główna część przeznaczona jest na prowadzenie takiej działalności. W wypadku, gdy zamówienie obejmowałoby zarówno działalność uwzględnioną w dyrektywie, jak i inną, prawdopodobnie zamówienie takie mogłoby być objęte jej zakresem¹⁰². Miałyby to miejsce przykładowo w sytuacji udzielenia zamówienia mającego za przedmiot usługę ubezpieczenia przez zamawiającego prowadzącego działalność polegającą na eksploatacji danego obszaru geograficznego w celu wydobycia węgla lub gazu. Dyrektywa 93/38 obejmuje jedynie sprecyzowany w niej zakres takiej działalności nie odnosząc się do innych gałęzi działalności takiego zamawiającego. Przedmiot zamówienia miałby jednak obejmować obie te kategorie. Ta sama autorka przyjmuje¹⁰³, że w takim wypadku zamawiający miałby uprawnienie do podzielenia zamówienia na dwie części i to również w sytuacji, gdy tak podzielone zamówienia swoja wartością nie przekraczałyby progów określonych w dyrektywie, a udzielone razem próg ten przekroczyłyby.

Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/38 **nie obejmuje** ona zamówień udzielanych w celu odsprzedaży lub wynajęcia osobie trzeciej, pod warunkiem, że zamawiający nie posiada szczególnych lub wyłącznych praw do sprzedaży lub wynajęcia przedmiotu zamówienia oraz inne podmioty mogą swobodnie sprzedawać lub wynajmować go na tych samych warunkach, jak zamawiający.

Wszystkie podmioty zamawiające objęte zakresem dyrektywy 93/38 obowiązane są powiadamiać Komisję Wspólnot Europejskich, na jej wniosek, o wszelkich kategoriach produktów i czynności, które uznają za wyłączone z zakresu niniejszej dyrektywy na mocy omówionego powyżej ustępu 1 art. 7. Komisja Wspólnot Europejskich może okresowo ogłaszać w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich listy kategorii czynności, które uważa za objęte wyłączeniem na gruncie art. 7 dyrektywy 93/38.

Zgodnie z brzmieniem art. 9 zakres przedmiotowy dyrektywy 93/38 nie obejmuje zamówień udzielanych przez określoną kategorię podmiotów w celu zakupu wody¹⁰⁴ oraz w celu dostawy energii lub paliw do produkcji energii¹⁰⁵. Wyłączenia te zostały wprowadzone z uwagi na potrzebę umożliwienia podmiotom zamawiającym zakup tych produktów z lokalnych źródeł, które nie zawsze są najtańsze, ale mają duże znaczenie z uwagi na realizację celów związanych z rozwojem regionalnym lub ochroną środowiska¹⁰⁶.

¹⁰¹ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 412.

¹⁰² P. Trepte *Public Procurement in the EC*. CCH Editions 1993 rok, strona 31.

¹⁰³ Ibidem, strona 31.

¹⁰⁴ Podmioty wymienione w Załączniku I – jednostki działające w sektorze wodnym.

¹⁰⁵ Podmioty wymienione w Załącznikach od II do V – jednostki działające w sektorach energetyki: elektryczność, gaz i ogrzewanie, wydobywanie paliw.

¹⁰⁶ Ch. Bovis *The Liberalisation of Public Procurement...* op. cit., strona 72.

3.6 WYŁĄCZENIA NA GRUNCIE ART. 13 DYREKTYWY 93/38/EWG

Zgodnie z brzmieniem art. 13 dyrektywy 93/38 nie obejmuje ona zamówień na usługi, które:

a) zamawiający udziela przedsiębiorstwu powiązanemu.

Definicja **przedsiębiorstwa powiązanego** zawarta jest w art. 1 ust. 3 dyrektywy i odwołuje się do postanowień dyrektywy 83/349/EWG z 13 czerwca 1983 roku dotyczącej sprawozdań finansowych – zgodnie z brzmieniem tego ustępu jest to każde przedsiębiorstwo, którego roczne sprawozdania finansowe są skonsolidowane ze sprawozdaniami zamawiającego lub każde inne przedsiębiorstwo¹⁰⁷:

- na które zamawiający może wywierać bezpośrednio lub pośrednio dominujący wpływ,
- które może wywierać dominujący wpływ na zamawiającego w formie powyżej przedstawionej,
- które wspólnie z zamawiającym podlega takiemu dominującemu wpływowi innego przedsiębiorstwa.

Przy czym taki dominujący wpływ może być wywierany poprzez posiadanie większości kapitału udziałowego tego przedsiębiorstwa lub poprzez kontrolę większości głosów przypadających na akcje emitowane przez to przedsiębiorstwo lub poprzez uprawnienie do powoływania ponad połowy składu organów kierowniczych lub nadzorczych takiego przedsiębiorstwa.

Wyłączenie tego typu zamówień na usługi podyktowane było faktem, że działalność takich przedsiębiorstw powiązanych polega w dużej mierze na świadczeniu usług grupie przedsiębiorstw, której jest członkiem, niż na oferowaniu ich na rynku.

b) są udzielanie przez **grupę podmiotów zamawiających** utworzoną w celu prowadzenia odpowiedniej działalności w rozumieniu art. 2 ust. 2 jednemu z członków tej grupy, będącemu zamawiającym lub przedsiębiorstwem powiązanym z takim zamawiającym¹⁰⁸.

Wyłączenie nie obejmuje natomiast zamówień udzielanych przez członków grupy sobie nawzajem.

3.7 WYŁĄCZENIA ZE WZGLĘDU NA UREGULOWANIA SZCZEGÓLNE

Dyrektywa 93/38 w art. 10 stanowi, iż jej postanowienia nie stosują się do zamówień, które zgodnie z ustawami, aktami normatywnymi niższego rzędu lub aktami administracyjnymi danego państwa członkowskiego:

a) zostały określone jako tajne¹⁰⁹; lub

¹⁰⁷ W przypadku podmiotów, które nie podlegają dyrektywie 83/349/EWG.

¹⁰⁸ Pod warunkiem, że nie mniej niż 80% przeciętnych przychodów tego przedsiębiorstwa pochodzących z usług wykonywanych na terenie Wspólnoty w okresie poprzedzających trzech lat pochodzi ze świadczenia takich usług przedsiębiorstwom powiązanym. Jeżeli więcej niż jedno powiązane z zamawiającym przedsiębiorstwo świadczy takie same lub podobne usługi, to należy brać pod uwagę całkowity przychód pochodzący ze świadczenia usług przez te przedsiębiorstwa.

¹⁰⁹ Przykładowo zamówienia na dostawę tzw. *dual-use products* na cele wojskowe, jeżeli ujawnienie pewnych wymagań stanowiłoby naruszenie tajemnicy wojskowej. Potrzeba zachowania tajemnicy nie jest jednak koniecznie związana z ochroną bezpieczeństwa, o jej potrzebie mogą również decydować czynniki ekonomiczne, zamawiający może pracować nad

- b) których realizacja w świetle tych przepisów wymaga szczególnych środków bezpieczeństwa – przy czym wyłączenie to nie ogranicza się jedynie do dziedziny obronności, może ono dotyczyć również towarów tzw. niebezpiecznych (służących do popełniania przestępstw lub związanych z terroryzmem¹¹⁰) W orzeczeniu *Królowa przeciwko Ministrowi Spraw Wewnętrznych, ex parte Evans Medical Ltd i McFarlan Smith Ltd*¹¹¹ Trybunał wskazał, że względy zachowania środków bezpieczeństwa¹¹² nie mogą stanowić podstawy wyłączenia jeżeli chodzi o dostawę narkotyków. Natomiast jako jeden z kryterium oceny ofert należałoby umieścić warunek zapewnienia odpowiednich środków w celu przeciwdziałania niepożądanym zmianom składu danych leków. Wynika z tego orzeczenia ogólniejszy pogląd, że jeżeli odpowiednie środki bezpieczeństwa mogą być zapewnione również poprzez przyznanie zamówienia na „wrażliwe” lub „niebezpieczne” towary w ramach procedur określonych w dyrektywie, to taki kontrakt nie może być wyłączony z jej zakresu przedmiotowego na podstawie wymienionej w art. 10.
- c) gdy wymaga tego ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa danego państwa członkowskiego – chodzi tutaj zarówno o bezpieczeństwo wewnętrzne jak i zewnętrzne.

Zgodnie natomiast z postanowieniem przepisu art. 12 dyrektywy nie stosuje się do zamówień, które podlegają innym regułom proceduralnym i są udzielane:

- na podstawie umowy międzynarodowej, której treść nie stoi w sprzeczności z postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zawartej pomiędzy państwem członkowskim, a jednym lub kilkoma państwami trzecimi, której przedmiotem są usługi mające na celu wspólną realizację lub użytkowanie projektu przez wszystkie państwa-sygnatariuszy umowy¹¹³;
- przedsiębiorstwom pochodzącym z państw członkowskich lub z państw trzecich na podstawie umowy międzynarodowej związanej ze stacjonowaniem wojsk;
- na podstawie szczególnej procedury organizacji międzynarodowej.

3.8 POJĘCIE UMÓW, KTÓRYCH PRZEDMIOTEM JEST ZAMÓWIENIE NA DOSTAWY, USŁUGI LUB ROBOTY BUDOWLANE

Dyrektywa dotycząca zamówień w sektorach użyteczności publicznej obejmuje jedynie towary, usługi i roboty budowlane nabywane w drodze umów zawartych w formie pisemnej, a nie na innej podstawie – takiej jak niewiążące porozumienia czy akty prawne wydawane przez uprawnione krajowe organy.

Są to umowy o charakterze majątkowym mające za przedmiot określone zamówienia. Sposób interpretacji pojęcia „umowa” dla potrzeb wspólnotowego prawa zamówień publicznych nie był do tej pory wyjaśniany w żadnym z orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości. Jedynie w

powstaniem nowego produktu i tajemnica jest uzasadniona zatajeniem niektórych danych przed konkurentami z tej samej branży.

¹¹⁰ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 153.

¹¹¹ C-324/93, ECR 1995 r., strona I-0563 i następne, orzeczenie z dnia 28 marca 1995 roku. Treść orzeczenia w języku polskim i jego omówienie przez D. Piastę (w) *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo...* op. cit., strona 62 i następne.

¹¹² Sprawa była rozpatrywana na tle poprzedniej dyrektywy 77/62 dotyczącej dostaw, ale stwierdzenia w niej wyrażone mają ogólniejsze znaczenie, przydatne również i przy interpretacji postanowień dyrektywy 93/38.

¹¹³ Każdą taką umowę należy podać do wiadomości Komisji Wspólnot Europejskich.

sprawie *Teckal Srl przeciwko Comune di Milano i Azienda Gas-Acqua Consorziiale (AGAC) di Reggio Emilia*¹¹⁴ stwierdził on, iż do sądu krajowego należy decyzja czy w danej sytuacji będziemy mieli do czynienia z porozumieniem pomiędzy dwiema osobami, które to porozumienie będzie mogło być uznane za umowę. Orzeczenie dotyczyło jednak nie tyle interpretacji pojęcia „umowy” co wyjaśnienia zakresu przedmiotowego dyrektywy 93/36 – a mianowicie, czy pewne umowy zawierane pomiędzy określonymi podmiotami muszą być zawierane zgodnie z brzmieniem postanowień tej dyrektywy. Trybunał wyjaśnił wtedy, że dyrektywa 93/36 obejmuje również te umowy, które są zawierane pomiędzy organem administracji lokalnej i innym podmiotem, który jest formalnie wyodrębniony i niezależny. Bez znaczenia jest przy tym, czy podmiot ten jest zamawiającym w rozumieniu dyrektyw o zamówieniach publicznych.

Nie wyjaśniona pozostaje zatem kwestia, czy dla określenia zakresu pojęcia „umowa” jest wystarczające jedynie prawo krajowe. Problem ten jest istotny z uwagi na pewne nadużycia, które mogłyby powstać przy działalności zamawiających udzielających zamówień jedynie na podstawie porozumień nie uznawanych w wewnętrznym prawie za „umowy”. Takie zachowania prowadziłyby bowiem do naruszania obowiązku stosowania postanowień dyrektywy, a jako podstawę zamawiający podnosiliby okoliczność, iż dane porozumienie nie jest umową i z tej to przyczyny nie są oni zobowiązani do przestrzegania reguł prawa wspólnotowego.

3.8.1 Dopuszczalność modyfikacji przedmiotu lub czasu trwania zawartych umów

Jeżeli chodzi o zmiany dotyczące czasu trwania zawartej umowy lub ilości dostarczanych towarów czy usług, to każde jej przedłużenie lub zmiana kwoty będzie w rozumieniu stosownych dyrektyw w zasadzie uznane za nowe zamówienie. Jeżeli taka zmiana nie była wcześniej notyfikowana w ogłoszeniu o przetargu to dostarczenie towarów lub usług zgodnie z poczynioną modyfikacją musi być uznane za zupełnie nowe zamówienie i będzie ono podlegać dyrektywie jeżeli jego wartość przekroczy kwotę progową, lub gdy – stosownie do dyrektywy 93/36 lub 92/50 – będzie to zamówienie podobne, to wtedy gdy suma wartości zamówień za pewien okres czasu przekroczy wartość progową. Może się również zdarzyć, że pierwotny kontrakt nie podlegał unormowaniom wspólnotowym, a modyfikacja spowoduje bądź objęcie nimi obu zamówień bądź tylko tego drugiego nowego. W praktyce korzystniej jest udzielić zamówienia z klauzulą zezwalającą zamawiającemu na zmniejszenie lub zwiększenie liczby dostarczanych dóbr¹¹⁵, jeżeli ich ilość w momencie udzielania zamówienia nie może być precyzyjnie ustalona¹¹⁶.

¹¹⁴ Orzeczenie z dnia 18 listopada 1999 roku, C- 107/98.

¹¹⁵ Jednak modyfikacje te nie powinny w zasadniczy sposób zmieniać wartości zamówienia.

¹¹⁶ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 120 i następne. Autorka uważa ponadto, że pewne kategorie usług uzasadniają z różnych przyczyn (zwłaszcza ekonomicznych) dopuszczalność „odnawiania” lub przedłużania trwania umowy, której przedmiotem jest zamówienie na te właśnie usługi. Chodziłoby tutaj o usługi ubezpieczeniowe, bankowe czy usługi związane z najmem i dzierżawą. Przypuszcza ona, że dyrektywy nie zakazują tego rodzaju przyjętych i akceptowanych powszechnie praktyk – jednak możliwość modyfikacji powinna być wcześniej zastrzeżona w ogłoszeniu o przetargu, a przedłużenie winno następować na uzasadniony czynnikami ekonomicznymi stosowny okres czasu. Według tejże autorki zdarzyć się mogą również sytuacje powodujące konieczność zmiany niektórych warunków zawartych w pierwotnej specyfikacji technicznej – będzie to miało miejsce zwłaszcza przy zamówieniach na roboty budowlane. W sytuacji gdy zmiany te nie są „istotne” dla całego zamówienia i gdy nie zmieniają w znaczny sposób jego przedmiotu i wartości są one dopuszczalne – w przeciwnym bowiem razie stanowią one będą nowe zamówienie, od którego wartości zależeć będzie objęcie go stosowną dyrektywą.

3.8.2 Zamówienia ramowe

Porozumienia ramowe można definiować jako ogólne ramowe uzgodnienia pomiędzy zamawiającym a dostawcą lub usługodawcą określające warunki ich przyszłej współpracy w zakresie dostarczania określonych dóbr czy usług.

Dyrektywa 93/38 umożliwia podmiotom zamawiającym zawieranie porozumień ramowych zdefiniowanych w art. 1 ust. 5 dyrektywy 93/38 jako umowy pomiędzy jednym z zamawiających¹¹⁷ a jednym lub większą liczbą dostawców, wykonawców lub usługodawców, których celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień, które mają zostać udzielone w danym okresie czasu. Treścią takich warunków może być: cena, miejsce dostawy, przewidywanie ilości lub inne potrzebne na danym etapie ustalenia. W zasadzie umowa ramowa powinna obejmować wszystkie warunki wzajemnej współpracy za wyjątkiem podania ilości towaru czy usług oraz terminów kolejnych dostaw. W przeciwnym bowiem wypadku, gdyby warunki te nie zostały sprecyzowane kontrakt byłby zbyt ogólny i stanowiłby pole do nadużyć ze strony zamawiającego lub działań sprzecznych z zasadami udzielania zamówień, a zwłaszcza z zasadą równości. Ogólnie sformułowana umowa stanowiłaby bowiem podstawę do prowadzenia dalszych negocjacji z wybranym już oferentem co do warunków samego zamówienia¹¹⁸.

Wśród porozumień tego typu można wyróżnić tzw. zamówienia ramowe¹¹⁹ – prawnie wiążące porozumienia, na mocy których dostawca zobowiązuje się dostarczać produkty określonego rodzaju na rzecz zamawiającego, a zamawiający zobowiązuje się za nie zapłacić. Umowy takie nie określają szczegółowo ilości towaru jaki w przeciągu obowiązywania porozumienia ma być dostarczony zamawiającemu – dostawca zaopatruje go w razie powstanie takiej potrzeby. Umowy tego typu, uznane za zamówienie, muszą być udzielane w drodze procedur określonych w dyrektywie 93/38, jednak już poszczególne dostawy w ramach takiego ramowego porozumienia nie są uznane za odrębne zamówienia, a jedynie za realizację zobowiązań wynikających z przedmiotowej umowy. Ograniczenia dopuszczalności zawierania takich porozumień mogą być związane z czasem trwania takiej umowy (powinien być on rozsądny i uzasadniony ekonomicznie) – bowiem zbyt długiego związania zamawiającego z danym kontrahentem eliminuje udział innych dostawców na rynku zamówień publicznych. Uzgodnienia takie mogą być również przedmiotem ograniczeń wynikających ze wspólnotowych uregulowań dotyczących prawa konkurencji.

O ile na gruncie wspólnotowego prawa zamówień w tzw. sektorze publicznym nie jest do końca jasne czy w wypadku gdy zamawiający udzielił zamówienia w formie zawarcia umowy, która posiada wszystkie charakterystyczne cechy dla porozumienia ramowego¹²⁰ zgodnie z procedurami przewidzianymi w stosownych dyrektywach to jeszcze dodatkowo każda poszczególna dostawa musi podlegać tym rygorom – to w świetle postanowień dyrektywy 93/38 kwestia ta została dostatecznie uregulowana. Dyrektywa zawiera również odpowiednie postanowienia chroniące przedsiębiorców działających na rynku zamówień publicznych przed nadużyciami ze strony zamawiających zawierających porozumienia ramowe i zapewniające zachowanie uczciwej konkurencji. Art. 5 dyrektywy 93/38 stanowi, że zamawiający nie mogą wykorzystywać umów ramowych w celu uniknięcia, ograniczenia lub utrudnienia konkurencji.

¹¹⁷ Pojęcie zamawiającego zostało zdefiniowane w art. 2 dyrektywy 93/38.

¹¹⁸ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 456.

¹¹⁹ Ibidem, strona 453.

¹²⁰ To znaczy nie zawiera zobowiązania żadnej ze stron do dostarczenia i odpowiednio do zapłaty za daną konkretną partię towaru, a jedynie określa warunki przyszłej współpracy podając jej czas trwania, przedmiot, ustalając cenę i formę dostaw.

Zgodnie z brzmieniem art. 5 ust. 1 dyrektywy 93/38 zamawiający może traktować umowy ramowe jak zamówienia i udzielać ich zgodnie z postanowieniami niniejszej dyrektywy. Natomiast ustęp 2 tegoż artykułu stanowi, że w sytuacji gdy zamawiający zawarł taką umowę zgodnie z zasadami rządzącymi udzielaniem zamówień to przy udzielaniu zamówienia opartego na tej umowie może skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 20 ust. 2 lit. (i) – a mianowicie nie ma obowiązku publikacji ogłoszenia przy wszczynaniu procedury udzielenia danego kontraktu. W doktrynie przyjmuje się jednak¹²¹ że w przypadku zawarcia umowy ramowej zgodnie z postanowieniami dyrektywy 93/38 udzielane w jej zakresie zamówienia stanowią wykonanie takiej umowy i nie stosuje się przy ich przyznawaniu żadnych przepisów stosownej dyrektywy. W sytuacji gdy umowa ramowa nie została udzielona zgodnie z zasadami prawa zamówień publicznych, to każdy kontrakt mieszczący się w jej ramach powinien być zawierany zgodnie z tymi przepisami, jeżeli tylko jego wartość przekracza progi określone w dyrektywie.

Jeżeli chodzi o metody szacowania wartości takiej umowy ramowej to zgodnie z brzmieniem art. 14 ust. 9 dyrektywy 93/38 podstawę obliczeń stanowi szacunkowa maksymalna wartość wszystkich zamówień przewidywanych dla danego okresu.

4 WARTOŚCI PROGOWE I METODY SZACOWANIA WARTOŚCI ZAMÓWIEŃ. ZMIANY WPROWADZONE W ZWIĄZKU Z PRZYSTĄPIENIEM DO POROZUMIENIA W SPRAWIE ZAKUPÓW RZĄDOWYCH Z 1994 ROKU

Na początku należy zaznaczyć, że wszystkie zamówienia niezależnie od ich wartości muszą być udzielane zgodnie z zasadami wyrażonymi w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską – chodzi tutaj zwłaszcza o zachowanie ogólnej zasady niedyskryminacji ze względu na narodowość i zasad swobody przepływu towaru i usług oraz przepisów dotyczących prawa konkurencji. Natomiast rygorom wynikającym z dyrektywy 93/38 podlegają tylko zamówienia o wartości przekraczającej lub równej kwotom wyrażonym w dyrektywie i nazywanym „progami”.

W związku z przystąpieniem przez Wspólnoty Europejskie do Porozumienia o Zamówieniach Rządowych (GPA)¹²² nastąpiła konieczność dostosowania dotychczasowych przepisów dyrektywy 93/38 do tekstu tego Porozumienia. Umowa ta jest międzynarodowym porozumieniem mającym za przedmiot liberalizację rynku zamówień publicznych, na mocy której państwa członkowskie gwarantują trzecim państwom-sygnatariuszom GPA dostęp do wspólnotowego rynku zamówień publicznych, a państwa te w zamian podejmują się zapewnić państwom członkowskim i sobie nawzajem dostęp do ich krajowych rynków zamówień na tych samych zasadach. Należy jednak zaznaczyć, że postanowienia GPA nie odnoszą się do wzajemnych relacji pomiędzy państwami członkowskimi Unii – domena ta została pozostawiona Traktatowi i dyrektywom.

¹²¹ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 453, która powołuje również na poparcie pogląd Komisji Wspólnot Europejskich wyrażony w *Policy Guidelines on Framework Agreements under Directive 90/531/EEG* z grudnia 1992 roku.

¹²² Przystąpienie nastąpiło na mocy decyzji Rady 94/800/EEG z dnia 22 grudnia 1994 roku. O.J. z 1994 roku L336/1. Porozumienie zaczęło obowiązywać od dnia 1 stycznia 1996 roku i stanowi integralną część porządku prawnego Wspólnot Europejskich.

Pierwotny tekst Porozumienia wynegocjowany pod auspicjami GATT obejmował jedynie zamówienia na dostawy udzielane przez organy administracji rządowej, natomiast Porozumienie z 1994 roku rozszerza swój zakres również na zamówienia, których przedmiotem są niektóre usługi i na zamówienia udzielane w niektórych sektorach użyteczności publicznej oraz na zamówienia udzielane przez niektóre pozarządowe organy administracji publicznej.

Artykuł I ust. 1 Porozumienia nie dostarcza nam ogólnej definicji „organu zamawiającego”. Ogranicza się on jedynie do stwierdzenia, że „Porozumienie odnosi się do jakichkolwiek aktów prawnych i administracyjnych, ustalonych procedur lub praktyk dotyczących udzielania zamówień przez podmioty objęte niniejszym Porozumieniem, a określone w Załączniku I¹²³”. Taki sposób podmiotowego zakreszenia ram Porozumienia jest odmienny od tego, który był przyjęty w poprzednim Porozumieniu (będącym wynikiem Rundy Tokijskiej). Tam bowiem pojęcie „organu zamawiającego” zostało zdefiniowane przy użyciu dwóch kategorii: umieszczenia na liście stanowiącej załącznik do Porozumienia oraz podania materialnej definicji.

Listy załączone do Porozumienia z 1994 roku zawarte w Załączniku i pogrupowane są w pięciu Aneksach. Aneks 1 obejmuje organy administracji centralnej, Aneks 2 inne organy administracji rządowej, Aneks 3 natomiast składa się z list innych krajowych podmiotów, które przy nabywaniu dóbr obowiązane są do stosowania postanowień Porozumienia, Aneks 4 obejmuje listy określające jakie usługi nabywane w drodze udzielenia zamówienia w danym państwie-stronie Porozumienia poddane są regułom Porozumienia, natomiast Aneks 5 określa, które kategorie robót budowlano-montażowych należą do zakresu przedmiotowego Porozumienia.

Jeżeli chodzi o Aneks 3 zatytułowany „Wszystkie inne podmioty obowiązane do stosowania postanowień Porozumienia przy udzielaniu zamówienia” to wszystkie państwa należące do Unii Europejskiej umieściły na swoich listach jednostki opisane w art. 2 dyrektywy 93/38 dotyczącej usług związanych między innymi z dostawą wody i energii elektrycznej. Oczywiście zakres podmiotowy dyrektywy 93/38 jest szerszy, ponieważ obejmuje ona również niektóre podmioty o charakterze prywatnym, czego nie czyni Porozumienie.

Motywy wprowadzenia zmian¹²⁴ do obowiązującej dyrektywy 93/38 zostały wymienione w preambule dyrektywy 98/4 z dnia 16 lutego 1998 roku zmieniającej dyrektywę 93/38¹²⁵. Zarówno bowiem zakres przedmiotowy jak i podmiotowy Porozumienia jest węższy niż ten przewidziany w dyrektywie 93/38. Zakres podmiotowy nie obejmuje zamawiających wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. (b) dyrektywy (czyli tzw. prywatnych przedsiębiorstw). Ponadto GPA nie obejmuje między innymi zamawiających działających w sektorze telekomunikacji oraz w innych sektorach związanych z wydobyciem węgla i gazu¹²⁶.

Zmiany te wywołane były również koniecznością wyeliminowania dyskryminacji przedsiębiorstw wspólnotowych w stosunku do przedsiębiorstw z państw trzecich sygnatariuszy GPA. W niektórych bowiem aspektach postanowienia GPA są znacznie korzystniejsze niż te przewidziane w dyrektywach – przykładowo progi kwotowe przy zamówieniach na usługi są znacznie niższe niż te przewidziane w dyrektywie. Powodowałyby to powstanie sytuacji, w której dostawca z państwa trzeciego sygnatariusza

¹²³ Art. I Porozumienia wskazuje na wyczerpujący charakter list zamieszczonych w Aneksach 1-2 poniżej w tekście omówionych.

¹²⁴ Bliżej na ten temat patrz R. Williams *Directive 98/4 Amending the EC Utilities Procurement Regime* (w) P.P.L.R. 1998/4, strona 95 i następn.

¹²⁵ Publikacja (w) O.J. z 1998 roku, L 101/13.

¹²⁶ Dokładne wyliczenie działalności nie objętych Porozumieniem znajduje się w punkcie 4 preambuły do dyrektywy 98/4.

GPA miałyby dostęp do wspólnotowego rynku zamówień publicznych na zasadach korzystniejszych niż te obowiązujące pomiędzy samymi państwami członkowskimi. Dlatego też zmiany dyrektywy mają na celu zapobieżenie zaistnieniu takiej sytuacji i zapewnienie dostawcom i usługodawcom z państw członkowskich dostęp do wspólnotowego rynku zamówień na zasadach nie mniej korzystnych niż te jakim podlegają przedsiębiorcy z państw trzecich oraz zapewnienie, że stosowanie reguł zawartych w dyrektywie oznacza również, że dany zamawiający nie uchybia postanowieniom GPA – czyli harmonizację tych dwóch porządków prawnych¹²⁷.

Z uwagi na powyższe dyrektywa 93/38 zmieniona przez dyrektywę 98/4 różnicuje wartość progów nie tylko z uwagi na przedmiot zamówienia, ale i również z uwagi na sektor w jakim działa zamawiający¹²⁸ oraz podaje je zazwyczaj w jednostce rozliczeniowej Światowej Organizacji Handlu zwanej SDR.

4.1 WARTOŚCI PROGOWE¹²⁹

W odniesieniu do **zamówień na roboty budowlane** wszystkie kategorie zamawiających (również te objęte Porozumieniem) obowiązane są publikować przynajmniej raz w roku tzw. wstępne ogłoszenia, których treść stanowią zasadnicze cechy zamówień na roboty budowlane, których zamawiający zamierzają udzielić, a których szacunkowa wartość jest nie mniejsza niż 5.000.000 SDR. Taka sama kwota decyduje o tym, czy dane zamówienie na roboty budowlane udzielone ma być pod reżymem dyrektywy 93/38 przez podmioty działające w sektorach objętych zakresem GPA (między innymi sektor gospodarki wodnej, energetyki, transportu miejskiego, usług portowych). W odniesieniu do zamawiających działających w sektorze telekomunikacji i w innych sektorach nie objętych przez GPA kwota ta wynosi 5.000.000 Euro.

W przypadku **zamówień na dostawy** obowiązek publikacji ogłoszenia wstępnego spoczywa na wszystkich zamawiających i jego treść obejmuje całkowitą wielkość zamówień dla każdej grupy towarów jeżeli ich wartość szacunkowa nie jest mniejsza niż 750.000 ECU. Udzielenie zamówienia na dostawy przez podmioty objęte Porozumieniem będzie podlegać dyrektywie 93/38 jeżeli ich wartość nie będzie mniejsza niż 400.000 SDR. Natomiast wartość takiego zamówienia udzielanego przez zamawiających działających w sektorze usług telekomunikacyjnych nie może być mniejsza niż 600.000 Euro, a udzielanego przez podmioty działające w innych sektorach – nie mniejsza niż 400.000 Euro.

W odniesieniu do **zamówień na usługi** wszyscy zamawiający mają obowiązek publikacji ogłoszenia wstępnego, jeżeli szacunkowa całkowita wartość zamówień na usługi w każdej kategorii usług wymienionych w Załączniku XVI A, których zamierzają udzielić w ciągu najbliższych 12 miesięcy nie jest mniejsza niż 750.000 Euro. W sytuacji udzielania zamówienia, którego przedmiot stanowią usługi, przez zamawiającego działającego w sektorze objętym Porozumieniem ich wartość nie może być mniejsza niż 400.000 SDR w przypadku usług „priorytetowych” i 400.000 Euro w przypadku „nie-priorytetowych”. Podmioty działające w sektorze telekomunikacji podlegają reżymowi dyrektywy gdy wartość udzielanego zamówienia jest nie mniejsza niż 600.000 Euro (do obu kategorii usług), a

¹²⁷ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 62.

¹²⁸ Można wyróżnić trzy sektory:

- objęte Porozumieniem,
- sektor telekomunikacyjny,
- pozostałe sektory.

¹²⁹ Przeliczniki opracowane przez M. Dischendorfer *Current Thresholds under the EC Procurement Directives* (w) P.P.L.R. 1999/2, strona CS 23.

podmioty działające w pozostałych sektorach – gdy wartość nie jest mniejsza niż 400.000 Euro (również w odniesieniu do obu kategorii usług).

4.2 SPOSOBY SZACOWANIA WARTOŚCI ZAMÓWIENIA

Wartość szacunkowa zamówienia jest to całkowita, uwzględniająca wszystkie elementy cena, jaką zamawiający spodziewa się zapłacić za wykonanie umowy wynikającej z udzielenia zamówienia, bez uwzględnienia podatku od wartości dodanej (VAT). Wartość szacunkową określa się na dzień, w którym ogłoszenie o udzielaniu zamówienia powinno być wysłane do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich, jeżeli publikacja takiego ogłoszenia jest obowiązkowa.

Sposób obliczania wartości szacunkowej zamówienia jest sprawą kluczową dla stwierdzenia, czy dane zamówienie musi być udzielone zgodnie z przepisami stosownej dyrektywy, albowiem postanowienia w nich zawarte stosuje się tylko wobec zamówień, których wartość szacunkowa przekracza określone w dyrektywie kwoty.

Głównymi zasadami¹³⁰ jest zakaz dzielenia zamówienia na części w celu uniknięcia stosowania procedur przewidzianych w dyrektywie oraz zakaz wyboru takiej metody obliczania wartości szacunkowej, któremu można zarzucić, że został dokonany z zamiarem uniknięcia obowiązku stosowania dyrektywy¹³¹.

Przy obliczaniu wartości **zamówienia na roboty budowlane** należy uwzględnić również szacunkową wartość dostaw i usług, świadczonych wykonawcy przez zamawiającego, a niezbędnych do wykonania robót¹³². Ale wartość tych dostaw lub usług, które nie są niezbędne dla wykonania danego zamówienia nie może być dodawana do wartości zamówienia na roboty budowlane, jeżeli prowadziłoby to do uniknięcia zastosowania dyrektywy 93/38 do zamawiania tych dostaw i usług. Natomiast w przypadku **zamówień na dostawy czy usługi** nie ma podobnych wymogów, tylko art. 14 ust. 8 dyrektywy 93/38 stanowi, że do wartości takich zamówień należy wliczać cenę prac instalacyjnych.

Podczas obliczania szacunkowej wartości **zamówień na usługi** należy uwzględnić dodatkowo: przy usługach ubezpieczeniowych – premię ubezpieczeniową, a przy usługach bankowych i innych usługach finansowych – opłaty, prowizje, odsetki oraz inne porównywalne wynagrodzenia, a przy zamówieniu na wykonanie projektu – opłaty i inne prowizje¹³³. W przypadku zamówień na dostawy czy roboty budowlane nie ma podobnych zastrzeżeń.

4.2.1 Agregowanie wartości zamówień

W zasadzie określanie szacunkowej wartości zamówienia w celu podjęcia decyzji czy przekracza ona wartości progowe odnosi się do jednego konkretnego zamówienia. Jednak w pewnych sytuacjach, opisanych szczegółowo w dyrektywach, zamawiających musi ocenić szacunkową wartość poprzez dodanie do siebie wartości pewnej liczby zamówień lub zamówień udzielanych w pewnym czasokresie – i dopiero ta łączna wartość będzie brana pod uwagę przy decydowaniu czy dane zamówienie będzie objęte stosowną dyrektywą. Te reguły „agregacji” mają na celu uniemożliwienie zamawiającym skorzystania z łatwego

¹³⁰ M. Lemke *Wstęp. Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy...* op. cit., strona 23.

¹³¹ Art. 14 ust. 13 dyrektywy 93/38.

¹³² Art. 14 ust. 11 dyrektywy 93/38.

¹³³ Art. 14 ust. 3 dyrektywy 93/38.

sposobu ominięcia przepisów wspólnotowych poprzez podział zamówienia na mniejsze jednostki o wartości poniżej progów. Co prawda wszystkie dyrektywy zawierają, jak już wcześniej wspomniano, zakaz dzielenia zamówienia w celu obejścia unormowań wspólnotowych, jednak w praktyce często trudno byłoby udowodnić danemu podmiotowi zamawiającemu, że jego działanie polegające na udzielaniu kilku zamówień, zamiast jednego, nie jest uzasadnione czynnikami obiektywnymi, a jedynie chęcią obejścia przepisów¹³⁴.

W przypadku zamówień **powtarzających się** lub **podlegających odnowieniu** w oznaczonym czasie, szacunkowa wartość zamówienia może być określana na podstawie rzeczywistej łącznej wartości odpowiednich zamówień na podobne rodzaje usług udzielonych w poprzednim roku budżetowym lub w ciągu poprzednich 12 miesięcy, dostosowanej, jeśli jest to możliwe, do przewidywanych zmian ilościowych lub wartościowych w ciągu 12 miesięcy następujących po wykonaniu pierwszej usługi, **albo** też¹³⁵ taka szacunkowa wartość zamówienia może być określana na podstawie szacunkowej łącznej wartości podczas 12 miesięcy następujących po wykonaniu pierwszej usługi, względnie w czasie realizacji umowy, jeżeli jest on dłuższy niż 12 miesięcy¹³⁶. Powyższe unormowania oznaczają, że w przypadku powtarzalnych zamówień za podstawę obliczenia wartości szacunkowej, bierze się sumę wartości odrębnych zamówień tego samego rodzaju, udzielonych w terminach wyżej opisanych, powiększoną o przewidywalny wzrost cen – i jeżeli łączna wartość zamówień w ciągu roku przekracza kwotę progową, każde ze zsumowanych zamówień podobnych powinno być udzielane zgodnie z dyrektywą, co jednak nie oznacza, że muszą być udzielone w ramach jednego postępowania przetargowego¹³⁷. Podobnie w przypadku zamówienia podlegającego odnowieniu – każde takie „przedłużenie”, dla celów obliczania wartości szacunkowej traktowane jest jak jedno nowe odrębne zamówienie, których suma decyduje o wartości zamówienia za dany okres czasu.

Dyrektywa nie określa, co należy rozumieć przez zamówienia na dostawy czy usługi o podobnych cechach. Wydaje się, że są to te usługi i dostawy, które mogą być w zasadzie dostarczone przez tego samego usługodawcę lub dostawcę, choć mają nieco odmienne przeznaczenie (na przykład materiały biurowe)¹³⁸ lub gdy są przeznaczone do identycznego lub podobnego użytku¹³⁹.

Dyrektywa 93/38 nie zawiera jednak podobnych uregulowań dotyczących zasad agregacji w odniesieniu do zamówień na roboty budowlane i ewentualne dzielenie jednego zamówienia na kilka części podlega ogólnemu zakazowi z art. 14 ust. 13 tejże dyrektywy. W art. 14 ust. 10 przewiduje ona jednak, że w przypadku, gdy obiekt budowlany będzie wykonywany częściami, a owe części będą przedmiotem odrębnych zamówień, wartością szacunkową zamówienia jest suma wartości szacunkowych poszczególnych części i kontrakt na każdy etap budowy musi być udzielony zgodnie z regułami wspólnotowymi, nawet jeżeli takie odrębne zamówienie nie przekracza wartości progowej, jeżeli tylko suma wartości poszczególnych robót jest wyższa niż wartość progowa. W tym wypadku wątpliwości może budzić sam zakres definicji „obiekt budowlany”, albowiem jest on bardzo ogólny i w zależności od konkretnego przypadku może być w odmienny sposób interpretowany powodując bądź objęcie zamówienia stosowną dyrektywą bądź uniknięcie jej reżymu.

¹³⁴ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 167.

¹³⁵ Uprawnionym do wyboru pomiędzy tymi dwoma metodami jest podmiot udzielający zamówienia.

¹³⁶ Art. 14 ust. 7 dyrektywy 93/38.

¹³⁷ M. Lemke *Wstęp. Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy...* op. cit., strona 24.

¹³⁸ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 170.

¹³⁹ M. Lemke *Wstęp do zamówień publicznych. Dyrektywy...* op. cit., strona 24 podaje za: A. Brown *Getting to Grips with Aggregation under the E.C. Public Procurement Rules* P.P.L.R. 1993/2 strona 74.

5 POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA

5.1 PROCEDURY

Zamówienia mogą być udzielane w drodze procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej. Stosownie do definicji z art. 1 ust. 7 dyrektywy 93/38 za procedurę otwartą uważa się taką, w ramach której oferty mogą składać wszyscy zainteresowani dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy. W przypadku procedur ograniczonych uprawnienie to przysługuje jedynie kandydatom zaproszonym przez zamawiającego, natomiast przy stosowaniu procedur negocjacyjnych zamawiający sam wybiera przedsiębiorców i negocjuje warunki umowy z jednym lub z kilkoma z nich. Zgodnie z brzmieniem art. 20 ust. 1 dyrektywy 93/38 zamawiający mogą wybrać którąkolwiek z tych procedur pod warunkiem, że opublikowali ogłoszenie o zamówieniu zgodnie ze stosownymi postanowieniami dyrektywy¹⁴⁰. Inaczej niż przy zamówieniach w sektorze publicznym, nie funkcjonuje tutaj zasada prymatu procedury otwartej lub ograniczonej – zamawiający może w dowolny sposób dokonać wyboru jednej z dopuszczalnych procedur. Nie ma konieczności wykazania spełnienia jakichkolwiek dodatkowych warunków przy wyborze procedury mniej restrykcyjnej – tzn. negocjacyjnej. Jednak zasady przeprowadzania postępowań są podobne jak w przypadku dyrektyw „klasycznych”.

W orzeczeniu *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Belgii*¹⁴¹ Trybunał potwierdził, że zamawiający ma możliwość dowolnego wyboru spośród dopuszczalnych procedur, podkreślił jednak, że decyzja o wyborze ma znamienne skutki – zamawiający nie może w dowolny sposób „przechodzić” z ram jednej procedury do drugiej w ramach jednego postępowania o udzielenie zamówienia.

Udzielając zamówienia na dostawy, usługi lub roboty budowlane objęte zakresem przedmiotowym dyrektywy 93/38 zamawiający są obowiązani stosować procedury w niej przewidziane. Jak stanowi art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/38 podstawową zasadą rządzącą postępowaniem o udzielenie zamówienia jest zasada równego traktowania. Podmioty zamawiające są zobowiązane zapewnić, by ich zachowanie nie charakteryzowało się dyskryminacją danych oferentów. Wiele elementów opisanych w dyrektywie procedur, ma na celu zapewnienie prawidłowej realizacji tej zasady, ponadto poszczególne przepisy regulujące kolejne stadia postępowania winny być interpretowane również w świetle tej nadrzędnej zasady. Zakaz dyskryminacji wynikający z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/38 ma szerszy zakres niż postanowienie art. 12 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, albowiem nie ogranicza się on jedynie do tej podstawy rozróżnienia jaką jest przynależność państwowa.

Niezależnie od zastosowanej procedury zamawiający jest obowiązany przestrzegać pewnych ogólnych reguł dotyczących między innymi systemów kwalifikacji, oceny ofert czy ogłoszeń, które z uwagi na ich znaczenie zostały osobno szerzej omówione. Poniżej zostaną przedstawione poszczególne etapy trzech rodzajów procedur: otwartej, ograniczonej i negocjacyjnej wraz z modyfikacjami wynikającymi ze sposobu wszczynania postępowania.

Procedura otwarta – jest to procedura udzielenia zamówienia, w ramach której oferty mogą być składane przez wszystkich zainteresowanych wykonawców, usługodawców czy dostawców. Jak i pozostałe procedury może być ona wybrana w każdym wypadku i dyrektywa 93/38 nie określa żadnych przesłanek od, których zależałoby jej zastosowanie.

¹⁴⁰ Jeżeli oczywiście publikacja ogłoszenia jest w danej sytuacji obligatoryjna.

¹⁴¹ C-87/94, orzeczenie z dnia 25.04.1996 roku, ECR 1996 rok, strona I-2043 i następn.

Pierwszym etapem procedury otwartej jest **ogłoszenie o przetargu**. Przepisy wspólnotowe wymagają, by poinformowanie o wszczęciu postępowania o charakterze otwartym odbyło się przez publikację ogłoszenia o konkretnym zamówieniu publicznym. Procedura otwarta odmiennie niż ograniczona czy negocjacyjna nie może być wszczęta w drodze publikacji okresowego ogłoszenia informacyjnego ani poprzez publikację wiadomości o istnieniu systemu kwalifikacji. Natomiast przy wyborze procedury innej niż otwarta, zamawiający mogą również skorzystać z ogłoszenia o konkretnym zamówieniu, nawet jeżeli istnieje inna możliwość, jeżeli tylko uznają, że taki sposób ogłaszania jest właściwy dla udzielenia danego zamówienia.

Zamawiający ma obowiązek przesłania takiego ogłoszenia do Urzędu Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich w celu umieszczenia go w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich oraz w bazie danych TED¹⁴². Ogłoszenie jest publikowane w ciągu 12 dni od daty wysłania. Jednak w szczególnych wypadkach, na wniosek podmiotu zamawiającego, ogłoszenie o konkretnym kontrakcie jest publikowane w terminie 5 dni. Warunkiem skrócenia terminu jest przesłanie tekstu ogłoszenia za pomocą poczty elektronicznej, teleksu lub telefaksu¹⁴³. Koszty publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich nie ponosi zamawiający tylko Wspólnoty.

Etap ogłoszenia o zamówieniu nie musi się składać jedynie z przesłania jego treści do organu publikacyjnego Wspólnot. Zamawiający bardzo często ogłaszają zamiar udzielenia zamówienia w prasie krajowej. Jednak dla realizacji zasady równego traktowania wszystkich oferentów ogłoszenie takie nie powinno mieć miejsca wcześniej niż wysłanie informacji do Urzędu Publikacji, a ponadto nie powinno zawierać innej treści ani większych szczegółów dotyczących przyszłego kontraktu. W praktyce taka publikacja w czasopiśmie krajowym w zasadzie dyskryminuje przedsiębiorców z innych krajów członkowskich, którzy informację o przetargu otrzymują później niż krajowi dostawcy lub wykonawcy.

Po ogłoszeniu następnym etapem jest **zgłoszenie się zainteresowanych firm**. Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu powinny być przekazywane przez zainteresowanych przedsiębiorców za pomocą najszybszego dostępnego środka porozumiewania się. Jeżeli jednak wnioski takie były wysłane za pomocą telegramu, teleksu lub telefaksu, telefonu lub poczty elektronicznej zamawiający może wymagać, by ich treść była potwierdzona pismem wysłanym pocztą przed upływem ostatecznego terminu składania ofert ustalonego przez zamawiającego¹⁴⁴.

Po otrzymaniu wniosków zainteresowanych firm organizator przetargu jest obowiązany **przesłać im potrzebne dokumenty** – czyli przede wszystkim dokumentację zamówienia i ewentualnie inne dodatkowe dokumenty, w terminie sześciu dni od otrzymania wniosku¹⁴⁵. Jeżeli zamawiający określił termin, do którego oferenci mogą zgłaszać zainteresowanie wzięciem udziału w przetargu i przysłać wnioski o dostarczenie dokumentacji - na zgłoszenia przesłane po tym terminie podmiot zamawiający nie musi udzielać odpowiedzi.

Przedsiębiorcy mogą ponadto żądać udzielenia im dodatkowych informacji dotyczących dokumentacji zamówienia – takie wiadomości powinny być im udzielone przez zamawiającego nie później niż na sześć dni przed ustalonym terminem składania ofert¹⁴⁶.

¹⁴² Tenders Electronic Daily – elektroniczna baza danych o przetargach.

¹⁴³ Art. 25 ust. 3 dyrektywy 93/38.

¹⁴⁴ Art. 28 ust. 5 w związku z art. 26 ust. 1 dyrektywy 93/38 zmieniony przez dyrektywę 98/4. Przed zmianą potwierdzenie zainteresowania drogą przesłania pisma było obowiązkowe.

¹⁴⁵ Art. 28 ust. 1 dyrektywy 93/38.

¹⁴⁶ Art. 28 ust. 2 dyrektywy 93/38.

W dokumentacji zamówienia podmiot zamawiający może wezwać oferentów do wskazania w przedstawianej przez nich ofercie tej części zamówienia, której wykonanie zamierzają oni powierzyć osobom trzecim¹⁴⁷. Ponadto dyrektywa 93/38 w art. 29 wskazuje, iż poszczególne państwa członkowskie¹⁴⁸ mogą zobowiązać organizatorów postępowania do podania w dokumentacji zamówienia instytucji, które udzielą oferentom informacji o wymogach z zakresu ochrony zatrudnienia i o warunkach pracy obowiązujących w danym państwie członkowskim, jego regionie lub miejscowości, a dotyczących prac i usług prowadzonych na miejscu podczas realizacji zamówienia.

Jeżeli podmiot zamawiający dostarczy powyższych informacji potencjalnym oferentom, to jest on zobowiązany żądać od nich złożenia oświadczenia, że przygotowując swoje oferty uwzględnili wymogi dotyczące ochrony zatrudnienia oraz warunków pracy obowiązujących w miejscu wykonywania zamówienia¹⁴⁹.

Następnym etapem postępowania może być **kwalfikacja zgłoszonych firm** w celu uzyskania pewności, że są one w stanie prawidłowo zrealizować udzielone im zamówienie. Ta część postępowania na gruncie prawa wspólnotowego jest fakultatywna. Może mieć ona miejsce przed lub po terminie składanie ofert.

Kolejnym istotnym elementem postępowania o udzielenie zamówienia jest **składanie ofert** przez zainteresowane firmy. W związku z tym, iż przygotowywanie ofert wymaga pewnego czasu, a dotyczy to zwłaszcza firm pochodzących z innych państw członkowskich niż zamawiający, które dodatkowo muszą uzyskać tłumaczenia pewnych dokumentów, dyrektywa przewiduje minimalny okres, jaki musi upłynąć pomiędzy ogłoszeniem o przetargu a terminem składania ofert. i tak art. 26 ust. 1 dyrektywy 93/38 przewiduje, iż termin składania ofert nie może być krótszy niż 52 dni od daty wysłania ogłoszenia. Termin ten może być zastąpiony przez inny dostatecznie długi, aby umożliwić składanie zainteresowanym odpowiednich ofert, który jednak jednocześnie co do zasady nie może być krótszy niż 36 dni¹⁵⁰.

Termin składania ofert nie może być w żadnym wypadku krótszy niż 22 dni, licząc od dnia wysłania ogłoszenia o zamówieniu, i to wtedy jeżeli zamawiający wysłał do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich okresowe ogłoszenie informacyjne o planowanych zamówieniach, które zawiera pewne wiadomości określone w załączniku XIV, które muszą być dostępne oferentom w momencie publikacji tegoż ogłoszenia. Takie wcześniejsze podanie do informacji potencjalnym oferentom planów podmiotu zamawiającego pozwala im dokładnie przygotować się do planowanych przetargów. Takie prawidłowe okresowe ogłoszenie powinno być wysłane do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich nie później niż 52 dni i nie wcześniej niż 12 miesięcy przed dniem, w którym ogłoszenie o konkretnym postępowaniu o udzielenie zamówienia zostanie wysłane do tegoż organu publikacyjnego¹⁵¹.

Ustalony przez zamawiającego termin składania ofert powinien ponadto uwzględniać okoliczność, czy sporządzanie ofert wymaga badania obszernej dokumentacji – specyfikacji technicznych lub wizyty na miejscu powiązanej na przykład z zapoznaniem się z innymi dodatkowymi dokumentami¹⁵². Takie działanie, które musi być podjęte przez przedsiębiorcę

¹⁴⁷ Art. 27 dyrektywy 93/38. Wskazanie takie nie wpływa na odpowiedzialność głównego wykonawcy za należyłą realizację umowy, której przedmiotem jest udzielone zamówienie.

¹⁴⁸ Lub sami zamawiający dobrowolnie.

¹⁴⁹ Art. 29 ust. 2 dyrektywy 93/38.

¹⁵⁰ Przed zmianą tego przepisu przez dyrektywę 98/4 termin składania ofert mógł być skrócony do 36 dni pod warunkiem, iż zamawiający opublikował okresowe ogłoszenie informacyjne.

¹⁵¹ Art. 26 ust. 1 dyrektywy 93/38 zmieniony przez dyrektywę 98/4.

¹⁵² Art. 28 ust. 3 dyrektywy 93/38.

chcącego złożyć ofertę zajmuje więcej czasu i powinno być uwzględnione przy ustalaniu terminów. Interes ma w tym nie tylko wykonawca czy usługodawca, ale i również sam zamawiający, któremu zależy na sprawnym przeprowadzeniu postępowania i udzieleniu zamówienia bez konieczności organizowania nowego przetargu, która to konieczność mogłaby powstać w wyniku tego, że żadna z firm nie byłaby zdolna w tak krótkim czasie przedstawić wiarygodnej i korzystnej oferty.

W celu uwzględnienia postanowień GPA¹⁵³ dyrektywa 98/4 wprowadziła do art. 28 dyrektywy 93/38 dodatkowy ustęp 6 dotyczący formy składanych ofert. Powinny być one składane na piśmie, bezpośrednio u zamawiającego lub przesyłane pocztą. Poszczególne państwa członkowskie mogą w swoich przepisach krajowych dopuścić możliwość składania ofert w inny sposób, pod warunkiem, iż każda oferta zawiera wszystkie informacje niezbędne do jej oceny a poufność ofert jest zapewniona przez cały czas ich oceny. Tam gdzie jest to konieczne dla celów dowodowych, oferty złożone w inny sposób niż osobiście lub przesłane przez pocztę, powinny być potwierdzone – tak szybko jak to tylko możliwe – na piśmie lub poprzez złożenie potwierdzonej kopii. Oferty podlegają otwarciu po upływie terminu do ich składania.

Pewne wątpliwości może budzić fakt, czy podmiot zamawiający może odrzucić ofertę lub nie uczynić tego z uwagi na to, iż nie spełnia ona pewnych formalnych warunków – dotyczących przykładowo terminu jej złożenia, języka w jakiej jest sporządzona lub innych podobnych. Często się zdarza, iż zamawiający akceptują takie oferty, bo może się zdarzyć nieumyślne naruszenie tych formalnych przesłanek, z drugiej jednak strony takie postępowanie narusza zasadę równego traktowania wszystkich uczestników postępowania – dyskryminując tych wypełniających wszelkie wymagania zamawiającego na korzyść tych, którzy składając ofertę po terminie mają więcej czasu na jej przygotowanie, a składając ją w innym języku oszczędzają na przykład na tłumaczeniach.

Zamawiający są zobowiązani do odrzucenia oferty jeżeli nie spełnia ona pewnych formalnych przesłanek podanych wcześniej do wiadomości wszystkich uczestników przetargu - albowiem zamawiający ma uprawnienie do przeprowadzenia postępowania w sposób sprawny i nie wprowadzający nowych niedogodności. Natomiast możliwość zaakceptowania takiej „niepełnej” oferty powinna być każdorazowo badana w świetle zasady równego traktowania. Istnieje bowiem wiele wymogów formalnych, których niespełnienie nie powoduje naruszenia tej nadrzędnej zasady – przyjmuje się jednak, że akceptacja oferty z określonym brakiem powinna skutkować akceptacją innej oferty, która ma taki sam brak¹⁵⁴.

Regułą jest, iż po momencie złożenia ofert uczestnicy postępowania nie mogą zmienić ich treści w drodze rokowań z zamawiającym. Oferty wyrażają ich ostateczne stanowisko, a nie są wstępnymi oświadczeniami służącymi jako podstawa do dalszych rozmów. W przeciwnym bowiem razie procedury otwarta i ograniczona nie różniłyby się niczym od procedury negocjacyjnej. Ponadto rozmowy podmiotu zamawiającego z jednym lub kilkoma wybranymi oferentami rażąco naruszałoby zasadę równego traktowania. Problemem jest uznanie za dopuszczalne rozmów mających na celu wyjaśnienie wątpliwości jakie mogą się nasuwać co do treści oferty¹⁵⁵. Nie jest pewnym, czy mimo wszystko, taka możliwość mogłaby być dopuszczana – choć z ostrożnością - jako mogąca naruszyć zasadę niedyskryminacji.

Z inną sytuacją mamy do czynienia, gdy to zamawiający z różnych powodów zechce zmienić swoje wymagania co do warunków zamówienia i dokona tego po dacie składania ofert.

¹⁵³ Art. XIII GPA.

¹⁵⁴ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 234 – 235.

¹⁵⁵ Patrz oświadczenie Rady i Komisji Europejskiej cytowane przez M. Lemke *Wstęp. Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy...* op. cit., strona 40.

Profesor S. Arrowsmith¹⁵⁶ dopuszcza możliwość takich zmian, jeżeli tylko nie mają one charakteru „istotnego” i podmiot zamawiający udzieli wszystkim uczestnikom postępowania odpowiednio długiego czasu w celu zweryfikowania złożonych ofert. Zbyt zasadnicze zmiany w specyfikacji technicznej zamówienia – jej zdaniem - spowodowałyby naruszenie praw poszczególnych oferentów, którzy przystępując do przetargu ponoszą pewne koszty, a nie mogąc sprostać nowym wymogom muszą od niego odstąpić tracąc szansę na udzielenie im zamówienia. W razie potrzeby zmiany istotnych warunków specyfikacji zamawiający musi wszcząć nowe postępowanie. Poglądy te mogą budzić sprzeciw z uwagi na niedookreślenie terminów „istotny” czy „odpowiednio długi” – może ono prowadzić do nadużyć, a ponadto stanowi naruszenie zasady pewności prawa.

Po złożeniu ofert podmiot zamawiający dokonuje ich **oceny** zgodnie z uprzednio przyjętymi kryteriami – kryterium najniższej ceny lub wybór oferty najkorzystniejszej ekonomicznie na podstawie wyszczególnionych kryteriów, które jak wcześniej wspomniano zostały odrębnie omówione.

Kolejnym istotnym etapem postępowania jest **wybór jednej z przedłożonych ofert**. Zasada jest, iż po wyborze oferty zamawiający musi zawrzeć umowę z wybranym kontrahentem. Treść umowy powinna być zgodna z zawartością przedłożonej oferty i nie jest możliwe wprowadzenia jakichkolwiek modyfikacji. Rokowania pomiędzy zamawiającym a wybranym oferentem stałyby w sprzeczności z zasadą równego traktowania wszystkich uczestników – firma mogłaby bowiem złożyć najkorzystniejszą ofertę (przykładowo z najniższą ceną) wiedząc, iż w przyszłości będzie mogła zmienić warunki kontraktu w ten sposób eliminując innych oferentów, których ceny podane w ofertach byłyby niższe niż ta „wynegocjowana” po przyznaniu zamówienia.

Następnie wszyscy zamawiający, którzy udzielili zamówienia są obowiązani w terminie 2 miesięcy od udzielenia tegoż zamówienia i zawarcia umowy powiadomić Komisję Wspólnot Europejskich o **wynikach** przeprowadzonego postępowania poprzez ogłoszenie w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich¹⁵⁷.

Trzeba pamiętać, że nie każde postępowanie musi się zakończyć zawarciem umowy. Przykładowo zamawiający nie otrzyma żadnej oferty w odpowiedzi na swoje ogłoszenie – może wtedy wszcząć nową procedurę bez konieczności publikacji ogłoszenia. Może się również zdarzyć, iż do organizatora postępowania wpłyną same oferty, które bądź nie spełniają wszystkich wymogów, bądź pochodzą od firm, co do których istnieją podstawy ich wykluczenia z postępowania, albo też oferty te mają charakter rażąco niskich. W takich wypadkach postępowanie o udzielenie zamówienia nie kończy się zawarciem kontraktu – zamawiający może jednak wszcząć nowe postępowanie, które zakończy się udzieleniem zamówienia.

Obok procedury otwartej zamawiający objęty zakresem podmiotowym dyrektywy 93/38 może skorzystać z **procedury ograniczonej** – charakteryzuje się ona tym, iż w trakcie postępowania oferty mogą składać jedynie przedsiębiorcy zaproszeni przez organizatora przetargu. Jak już wcześniej wspomniano, zamawiający może dowolnie wybierać pomiędzy poszczególnymi procedurami udzielania zamówień, tak więc i zastosowanie procedury ograniczonej nie jest obwarowane żadnymi przesłankami.

Generalną różnicą w stosunku do omówionej powyżej procedury otwartej jest okoliczność, iż w ramach procedury ograniczonej oferty mogą być składane jedynie przez tych wykonawców lub dostawców, którzy zostali wybrani przez zamawiającego. i nie chodzi tutaj o etap

¹⁵⁶ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 617.

¹⁵⁷ Art. 24 ust. 1 dyrektywy 93/38.

kwalifikacji - który to element postępowania, jak już wcześniej zaznaczono, w przypadku wszystkich postępowań ma charakter fakultatywny – ale o wybór dowolnej liczby oferentów już zakwalifikowanych, czyli spełniających przesłanki o charakterze finansowym, technicznym i inne odnoszące się do ich wiarygodności¹⁵⁸, pozwalające na stwierdzenie, iż są oni w stanie zapewnić prawidłową realizację zamówienia. Nie jest do końca jasne i brak jednoznacznych poglądów doktryny co do tego, jaki charakter mają mieć podstawy tej selekcji, a przede wszystkim, czy muszą być one takie same jak przesłanki kwalifikacji. Jeżeli chodzi o dyrektywę 93/38, to nie precyzuje ona zarówno podstaw kwalifikacji jak i warunków dalszej selekcji pozostawiając ten fakt to uznania, ale nie dowolnego, organizatorom postępowań. Jedynie w art. 31 stanowi ona, iż zamawiający dokonujący wyboru kandydatów, którzy będą składać oferty w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej są obowiązani dokonywać tego zgodnie z obiektywnymi kryteriami i zasadami, które winny być spisane i udostępniane zainteresowanym podmiotom. Reguła ta ma jak się wydaje służyć prawidłowej realizacji zasady równego traktowania wszystkich uczestników postępowania.

Zamawiający może skorzystać z procedury ograniczonej bez uprzedniej publikacji informacji o postępowaniu. Sytuacje, w których może z tego uprawnienia skorzystać są wyszczególnione w art. 20 ust. 2 dyrektywy 93/38 i zostały dokładnie omówione w części dotyczącej ogłoszeń.

W zależności od rodzaju wstępnego ogłoszenia możemy wyróżnić w ramach procedury ograniczonej **trzy jej główne podtypy**:

- procedurę ograniczoną rozpoczynającą się **ogłoszeniem o konkretnym zamówieniu**,
- procedurę ograniczoną rozpoczynającą się **okresowym ogłoszeniem informacyjnym**,
- procedurę ograniczoną rozpoczynającą się **ogłoszeniem o systemie kwalifikacji**.

Wszystkie te kategorie różnią się znacznie pomiędzy sobą jeżeli chodzi o początkowe etapy postępowania związane z wszczęciem postępowania, zgłaszaniem się zainteresowanych firm i ich kwalifikacją oraz selekcją. Kolejne części procedury wyglądają natomiast podobnie.

Procedura ograniczona rozpoczynająca się ogłoszeniem o konkretnym zamówieniu w swej części wstępnej jest porównywalna w procedurą otwartą. Zamawiający ma bowiem obowiązek publikacji **ogłoszenia** w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich i bazie TED. Ogłoszenie jest publikowane w ciągu 12 dni od daty wysłania. Jednak w szczególnych wypadkach, na wniosek podmiotu zamawiającego ogłoszenie o indywidualnym kontrakcie jest publikowane w terminie 5 dni. Warunkiem skrócenia terminu jest przesłanie tekstu ogłoszenia za pomocą poczty elektronicznej, telexu lub telefaksu¹⁵⁹. Podobnie jak w wypadku każdej innej procedury zamawiający może ogłosić o przetargu w prasie krajowej jednak nie wcześniej niż przed wysłaniem jego treści do Urzędu Publikacji Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich.

Kolejnym etapem jest przedstawienie przez zainteresowanych oferentów **wniosków o zaproszenie** do udziału w przetargu. W związku z tym, iż zamawiający wysyłają zaproszenia tym przedsiębiorcom, którzy wyrazili chęć udziału w postępowaniu, ogłoszenie powinno wyraźnie wskazywać termin, w którym takie zgłoszenia mogą być składane.

Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w odpowiedzi na ogłoszenie o konkretnym przetargu powinien co do zasady wynosić co najmniej 37 dni licząc

¹⁵⁸ Na temat warunków o innym charakterze i dopuszczalności ich zastosowania patrz bliżej w części dotyczącej kwalifikacji oferentów.

¹⁵⁹ Art. 25 ust. 3 dyrektywy 93/38.

od dnia wysłania ogłoszenia, i w żadnym przypadku nie może być krótszy niż termin przewidziany na publikację¹⁶⁰ plus 10 dni.

Wnioski, podobnie jak i w przypadku procedury otwartej, mogą być składane w dowolnej formie – pocztą, pocztą elektroniczną, faksem lub telefaksem czy telefonem.

Mając wnioski zainteresowanych firm, zamawiający dokonuje ogólnej kwalifikacji zgłoszonych przedsiębiorców i **wyboru** spośród tych zakwalifikowanych oferentów, wykonawców lub dostawców którym **prześle zaproszenie** do udziału w procedurze o udzielenie zamówienia publicznego. Postanowienia dyrektywy 93/38 - odmiennie, niż dyrektywy „klasyczne” - nie podają minimalnej liczby zapraszanych oferentów, precyzują jedynie, iż ich liczba powinna zapewniać rzeczywistą konkurencję¹⁶¹.

Zamawiający są obowiązani równocześnie wysłać wszystkie zaproszenia do udziału w postępowaniu. Zaproszenia powinny mieć formę pisemną i powinny zawierać co najmniej między innymi¹⁶² adres, pod który można przysyłać wnioski o dodatkowe dokumenty, termin zgłaszania takich wniosków, wysokość opłaty i warunki jej uiszczenia, termin składania ofert, język (lub języki) w jakich mają być sporządzone oraz adres gdzie należy je kierować, sprecyzowanie dokumentów, które muszą być do oferty dołączone, kryteria oceny ofert oraz inne warunki uczestnictwa w przetargu.

Termin **składania ofert** w procedurach ograniczonych (niezależnie od rodzaju ogłoszenia) i negocjacyjnych może być wyznaczony w drodze porozumienia zawartego pomiędzy zamawiającym i wybranymi kandydatami, pod warunkiem jednak, iż wszyscy oferenci będą mieli tyle samo czasu na przygotowanie i przedłożenie ofert¹⁶³. Ustalenie różnych terminów składania ofert stałoby w jawnej sprzeczności z zasadą równego traktowania wszystkich przedsiębiorców, i choć nie wydaje się, by którykolwiek dostawca czy wykonawca godził się na krótszy termin, to w praktyce mogłoby dojść do „zmuszenia” go do tego przez zamawiającego z różnych przyczyn politycznych czy ekonomicznych.

Jeżeli nie jest możliwe porozumienie i wyznaczenie w tej drodze sensownego terminu, zamawiający dokonuje tego samodzielnie. W tym przypadku jednak termin do składania ofert w zasadzie nie może być krótszy niż 24 dni, a w każdym wypadku musi liczyć co najmniej 10 dni poczynając od dnia zaproszenia do składania ofert¹⁶⁴. Wyznaczony termin powinien być dostatecznie długi, uwzględniający takie okoliczności jak konieczność badania obszernej dokumentacji technicznej lub zapoznanie się z miejscem wykonywania zamówienia i tym podobne – co może mieć miejsce zwłaszcza w przypadku dużych i skomplikowanych zamówień na roboty budowlane lub usługi.

Kolejne etapy postępowania, a mianowicie ocena złożonych ofert, wybór jednej z nich, zawarcie umowy i ogłoszenie o wynikach zakończonego przetargu są takie same jak w procedurze otwartej, dlatego też uwagi poczynione przy jej omawianiu odnośnie tych właśnie elementów mają w zasadzie zastosowanie również i do procedury ograniczonej.

Nieco odmiennie uregulowane są wstępne etapy **procedury ograniczonej rozpoczynającej się ogłoszeniem okresowego ogłoszenia informacyjnego**. Jak to będzie poniżej omówione w części dotyczącej ogłoszeń o zamówieniach, celem okresowych ogłoszeń informacyjnych jest przede wszystkim przedstawienie zapotrzebowania danego podmiotu zamawiającego na

¹⁶⁰ Zgodnie z art. 25 ust. 3 dyrektywy 93/38 termin na publikację wynosi nie więcej niż 12 dni, a wyjątkowo 5 dni, jeżeli ogłoszenie zostało przesłane pocztą elektroniczną, faksem lub telefaksem.

¹⁶¹ Art. 31 dyrektywy 93/38.

¹⁶² Art. 28 ust. 4 dyrektywy 93/38.

¹⁶³ Art. 26 ust. 2 lit. b dyrektywy 93/38 zmienionej przez dyrektywę 98/4.

¹⁶⁴ Art. 26 ust. 2 lit. c dyrektywy 93/38 zmienionej przez dyrektywę 98/4.

określone towary, usługi lub roboty budowlane. Po spełnieniu jednak kilku przesłanek¹⁶⁵ - przede wszystkim ogłoszenie musi informować szczegółowo o dostawach, robotach lub usługach będących przedmiotem zamówienia - ten rodzaj ogłoszenia może stanowić pierwszy etap procedury ograniczonej lub negocjacyjnej mającej za przedmiot udzielenie zamówienia. Mają one na celu sprecyzowanie wymagań zamawiającego – tak by zainteresowane firmy mogły zdecydować, czy będą ubiegać się o zamówienie. Ogłoszenie to musi w swojej treści informować o tym, że w przyszłości nie zostanie opublikowane żadne inne ogłoszenie i wzywać oferentów do wyrażenia swojego zainteresowania, jeżeli chodzi o udział w postępowaniu.

Również i ta kategoria ogłoszenia musi być publikowana na tych samych zasadach w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich co i ogłoszenie o zamówieniu indywidualnym, tak więc wszystkie powyższe uwagi mają swoje odniesienie także do okresowego ogłoszenia informacyjnego.

Kolejne etapy są charakterystyczne dla procedury ograniczonej:

- oferenci wyrażają zainteresowanie udziałem w procedurze,
- zamawiający wysyła zainteresowanym firmom szczegółowe informacje dotyczące udzielanego zamówienia publicznego i postępowania, wnosząc o potwierdzenie zainteresowania udziałem w przetargu,
- potwierdzenie woli uczestnictwa,
- ogólna kwalifikacja zgłoszonych przedsiębiorców i wybór spośród tych zakwalifikowanych oferentów, którym zamawiający prześle zaproszenie do udziału w procedurze o udzielenie zamówienia publicznego,
- wysłanie zaproszeń i dokumentacji przetargowej zaproszonym oferentom.

Jak już wcześniej wspomniano końcowe etapy - składanie ofert, ocena ofert i wybór jednej z nich oraz publikacja w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich ogłoszenia o wynikach postępowania są podobne przy procedurze otwartej i ograniczonej, dlatego też ich powtórne omawianie mija się z celem.

Zarówno procedura ograniczona jak i negocjacyjna mogą być **wszczęte w drodze publikacji ogłoszenia o systemie kwalifikacji potencjalnych oferentów**. Jest to dopuszczalne w sytuacji, gdy podmiot zamawiający zamierza wysłać zaproszenia jedynie tym firmom, które zostały uprzednio wpisane na listy będące efektem takiego systemu kwalifikacji. Gdyby zamawiający przy udzielaniu konkretnego zamówienia chciał wybrać spośród zainteresowanych firm również i te, nie zakwalifikowane w drodze przyjętego systemu, to byłby obowiązany dokonać publikacji ogłoszenia o udzielanym zamówieniu lub okresowego ogłoszenia informacyjnego mającego za zadanie wszczynanie postępowania. Brak takiej informacji mógłby bowiem naruszyć zasadę efektywnej konkurencji i dyskryminować niektórych przedsiębiorców spoza listy – tych wszystkich pominiętych w zaproszeniach.

Stosowane przez zamawiających systemy kwalifikacji są dlań wygodne, ponieważ umożliwiają uniknięcie wielu czynności o charakterze organizacyjnym, polegających na każdorazowej ocenie zdolności kandydatów do należytego wykonania zamówienia określonego rodzaju.

Zasady dotyczące publikacji ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich są takie same również i dla ogłoszenia o systemie kwalifikacji.

¹⁶⁵ Przesłanki te są bliżej omówione w części dotyczącej ogłoszeń.

Najmniej sformalizowaną procedurą udzielania zamówień jest **procedura negocjacyjna**. Charakteryzuje się ona tym, że w jej ramach zamawiający wybiera wykonawców, usługodawców lub dostawców i negocjuje warunki umowy z jednym lub kilkoma spośród nich. W porównaniu w uprzednio omówionymi procedurami: otwartą i ograniczoną, główną cechą wyróżniającą procedurę negocjacyjną jest to, iż zamawiający, jak sama nazwa wskazuje, może prowadzić rokowania i negocjować warunki przyszłej umowy, której przedmiotem jest określone zamówienie. Oczywiście zamawiający może się zdecydować na wprowadzenie kilku etapów „negocjacji”, z których pierwszym może być złożenie ofert, na podstawie treści których zamawiający wyselekcjonuje kilku kandydatów (lub nawet jednego) z którymi prowadzić będzie dalsze rozmowy.

Odmiennie niż w przypadku dyrektyw klasycznych, w przypadku podmiotów działających w sektorach objętych dyrektywą 93/38 wybór procedury negocjacyjnej nie jest uzależniony od wystąpienia określonych przesłanek.

Procedura negocjacyjna w zasadzie powinna być poprzedzona ogłoszeniem o postępowaniu. Również i w ramach tej procedury, tak jak i w przypadku procedury ograniczonej ogłoszenie to może mieć trojaki charakter.

W zależności od tego, w jaki sposób organizator postępowania o udzielenie zamówienia poinformuje o jego wszczęciu wyróżnić możemy:

1. procedurę negocjacyjną rozpoczynającą się **ogłoszeniem o konkretnym zamówieniu**,
2. procedurę negocjacyjną rozpoczynającą się **okresowym ogłoszeniem informacyjnym**,
3. procedurę negocjacyjną rozpoczynającą się **ogłoszeniem o systemie kwalifikacji**.

W zasadzie wymienione podtypy procedury negocjacyjnej w swoich początkowych etapach nie różnią się od analogicznych procedur ograniczonych, dlatego też nie jest konieczne powtórne bliższe analizowanie poszczególnych części postępowania - dotyczy to zarówno sposobów, w jaki podmiot zamawiający obowiązany jest informować o wszczęciu postępowania, wysyłania zaproszeń i dokumentacji przetargowej, terminów składania ofert i kwalifikacji przedsiębiorców.

W ramach procedury negocjacyjnej ustalanie liczby zaproszonych oferentów odbywa się tak, jak w przypadku procedury ograniczonej. Ich selekcja ma za podstawę obiektywne kryteria i zasady, które muszą być spisane i udostępniane zainteresowanym przedsiębiorcom¹⁶⁶. Dla zachowania zasady przejrzystości postępowania i reguły równego traktowania podstawy wyboru zaproszonych firm muszą być sprecyzowane przed etapem selekcji. Jednak zasady w jakich się ona odbywa nie muszą być podawane do powszechnej wiadomości na przykład w ogłoszeniu o zamówieniu – wystarczy, by każda zainteresowana strona w odpowiedzi na swój wniosek mogła je otrzymać od zamawiającego. Dyrektywa 93/38 nie określa minimalnej liczby zaproszonych oferentów – liczba ta jednak powinna zapewniać rzeczywistą konkurencję. Odnośnie spełnienia tego warunku, przewidzianego w art. 31 ust. 3 dyrektywy 93/38, badanie zgodności postępowania zamawiającego z przepisami wspólnotowymi zależeć będzie od konkretnej sytuacji. o tym czy istnieje konkurencja decydować może często relacja pomiędzy ilością zgłoszeń, a liczbą wybranych oferentów. Podstawy wybory zaproszonych przedsiębiorców muszą być w każdym wypadku zgodne z postanowieniami traktatowymi, a zwłaszcza z zasadą niedyskryminacji.

Zupełnie odmiennie natomiast niż w przypadku procedury ograniczonej odbywa się następny najistotniejszy etap procedury negocjacyjnej związany właśnie z ustalaniem warunków

¹⁶⁶ Art. 31 ust. 1 dyrektywy 93/38.

przyszłej umowy mającej za przedmiot zamówienie publiczne. Sam etap **negocjacji** nie jest obwarowany żadnymi szczególnymi postanowieniami. Może on mieć charakter nieformalnych rozmów z każdym z zaproszonych przedsiębiorców, zamawiający może jednak żądać przedstawienia formalnych ofert. Jeżeli przyczyną stosowania procedury negocjacyjnej jest przykładowo niemożność dokładnego sprecyzowania warunków technicznych danej roboty budowlanej lub usługi, udzielający zamówienia może żądać od wybranych oferentów, by przedstawili oni proponowane rozwiązania co do sposobu realizacji zamówienia w oparciu o samodzielnie sprecyzowane takie dane. Następnie zamawiający może prowadzić rozmowy w celu bliższego sprecyzowania warunków przyszłej umowy lub zażądać złożenia formalnych ofert w oparciu o podane wcześniej wymogi techniczne udzielanego zamówienia¹⁶⁷.

We wszystkich formach prowadzonych negocjacji organizator postępowania musi respektować regułę równego traktowania wszystkich uczestników. Przykładowo naruszeniem tej zasady byłoby poinformowanie jednego z wykonawców o ograniczeniach możliwości finansowych zamawiającego i nie udzielenie tej wiadomości innym oferentom lub przedłużenie terminu składania ofert tylko jednemu z zaproszonych przedsiębiorców. Nie będzie natomiast naruszeniem równości wybór kilku kandydatów, którzy zaoferowali najkorzystniejsze wstępne oferty i prowadzenie z nimi dalszych rokowań co do pewnych warunków przyszłej umowy. Takie postępowanie nie jest oparte na formalnej dyskryminacji, ale jest usprawiedliwione na podstawie tego, iż organizator bierze pod uwagę materialne przesłanki związane z oceną ofert, a ponadto takie zachowanie się jest niejako wynikiem charakteru zastosowanej procedury, która zezwala na prowadzenie negocjacji nie określając bliżej w jaki sposób mają być one prowadzone, ani z ilu etapów mają się składać¹⁶⁸. Nieodłączną cechą procedur otwartej i ograniczonej jest końcowy etap przedstawiania ofert, po których otwarciu nie może dochodzić do żadnych dalszych rozmów pomiędzy stronami, natomiast w przypadku procedury negocjacyjnej dalsze kontakty mogą zmierzać do uzupełniania lub modyfikowania złożonych ofert. Niektórzy autorzy¹⁶⁹ przyjmują, iż dalsze rokowania odbywające się po złożeniu ofert nie mogą dotyczyć proponowanych cen lub innych istotnych elementów złożonej przez oferenta propozycji, gdyż takie zachowanie mogłoby naruszyć zasadę uczciwej konkurencji. Wydaje się jednak, iż nie można przyjmować takich generalnych wyłączeń co do zakresu dopuszczalności prowadzonych negocjacji. Wynika to z tego, iż sama dyrektywa nie reguluje takich ograniczeń pozostawiając te kwestie krajowym ustawodawcom – należałoby więc przy ewentualnym sporze badać każdorazowo, czy zachowanie podmiotu zamawiającego nie naruszyło zasady równego traktowania, biorąc jednocześnie pod uwagę charakter wybranej procedury negocjacyjnej, której elastyczność zezwala na większą swobodę organizatorowi postępowania o udzielenia zamówienia publicznego.

W szczególnych przypadkach zamawiający może skorzystać z każdej procedury bez obowiązku uprzedniej publikacji ogłoszenia. Sytuacje te są enumeratywnie wyliczone w art. 20 ust. 2 dyrektywy 93/38 i omówione dokładnie przy okazji charakterystyki instytucji ogłoszenia.

W przypadku samej procedury negocjacyjnej bez obowiązku uprzedniej publikacji ogłoszenia możemy mieć do czynienia z dwiema sytuacjami:

W wypadku, gdy przedsiębiorca jest już wybrany - postępowanie ogranicza się do negocjacji z danym oferentem dotyczących warunków umowy, której przedmiotem będzie udzielenie

¹⁶⁷ S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 531.

¹⁶⁸ Ibidem, strona 531.

¹⁶⁹ F. Weiss *Public Procurement in the European Community Law*. The Anthole Press 1993 rok, strona 131.

zamówienia publicznego. Następnym etapem jest udzielenie zamówienia i publikacja ogłoszenia o wynikach negocjacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

W wypadku, gdy zamawiający nie dokonał jeszcze wyboru przyszłego kontrahenta - rozpoczyna on negocjacje z kilkoma lub więcej firmami (może również żądać przedstawienia ofert) dowolnie wybranymi. Zakończeniem postępowania jest wybór jednej z ofert, zawarcie umowy i ogłoszenie o wynikach w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Dyrektywa wspomina również o odrębnym postępowaniu jakim jest organizacja konkursu. Zgodnie z definicją z art. 1 ust. 16 **konkursami** są takie procedury krajowe, z nagrodami lub bez ich udzielania, które umożliwiają zamawiającemu uzyskanie planu lub projektu przede wszystkim w dziedzinie planowania przestrzennego, urbanistyki, architektury i budownictwa lub przetwarzania danych, wybranego przez sąd konkursowy.

Konkurs musi być przeprowadzony zgodnie z regułami wyrażonymi w dyrektywie 93/38¹⁷⁰ jeżeli jest on organizowany jako część procedury prowadzącej do udzielenia zamówienia na usługi o wartości szacunkowej nie mniejszej niż wartości progowe określone w art. 23 ust. 3 dyrektywy 93/38 lub jeżeli całkowita wartość nagród konkursowych i wynagrodzeń dla uczestników przekracza lub jest równa kwotom progowym wymienionym w ustępie 2 tegoż artykułu.

Reguły organizacji i przeprowadzania konkursów powinny być ustalone zgodnie z wymogami art. 23 dyrektywy 93/38, a informacja o nich powinna być udostępniona wszystkim zainteresowanym wzięciem w nim udziału.

W przypadku zorganizowania konkursu ogłoszenie o zamówieniu powinno być sporządzone zgodnie z załącznikiem XVII¹⁷¹. Jeżeli jednak dane zamówienie na usługi stanowi część czynności wynikających z konkursu na projekt, zorganizowanego zgodnie z przepisami dyrektywy i powinno być, zgodnie z odpowiednimi zasadami udzielone zwycięzcy lub jednemu ze zwycięzców¹⁷² tego konkursu, to zamawiający nie ma obowiązku publikacji ogłoszenia o wszczęciu procedury na udzielenie tego zamówienia¹⁷³.

Podczas przeprowadzania konkursu musi być zapewniona w miarę możliwości zasada równego traktowania wszystkich uczestników i zasada niedyskryminacji ze względu na narodowość. Dlatego też możliwość udziału uczestników w konkursach na projekty nie może być ograniczona do terytorium lub części terytorium danego państwa członkowskiego lub przez wymóg by uczestnicy byli tylko albo osobami fizycznymi albo prawnymi. W sytuacji gdy liczba uczestników danego konkursu ma być ograniczona, to zamawiający ma obowiązek określenia w sposób jednoznaczny i niedyskryminacyjny kryteria wyboru tych uczestników, a liczba kandydatów zaproszonych do uczestnictwa powinna być wystarczająca dla zapewnienia realizacji zasady uczciwej konkurencji.

Decyzję końcową podejmuje tzw. sąd konkursowy, który powinien się składać wyłącznie z podmiotów niepowiązanych z uczestnikami konkursu¹⁷⁴. Organ ten ma być niezawisły w zakresie podejmowanych przez siebie decyzji i opinii. Rozstrzygnięcia wydawane być powinny na podstawie anonimowych prezentacji projektów i wyłącznie w oparciu o kryteria wskazane w ogłoszeniu o konkursie.

¹⁷⁰ Przede wszystkim decydujące znaczenie ma tutaj art. 23.

¹⁷¹ Art. 21 ust. 4 dyrektywy 93/38.

¹⁷² Wtedy do udziału w negocjacjach zaprasza się wszystkich zwycięzców.

¹⁷³ Art. 20 ust. 2 lit. 1 dyrektywy 93/38.

¹⁷⁴ Jeżeli od uczestników konkursu wymagane jest posiadanie szczególnych kwalifikacji zawodowych, to co najmniej jedna trzecia część sędziów powinna posiadać te same lub równoważne kwalifikacje.

5.2 OGŁOSZENIA

Ogłoszenie o zamówieniu jest w zasadzie obligatoryjnym etapem każdego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, niezależnie od zastosowanego typu procedury: otwartej, ograniczonej czy negocjacyjnej. Wyjątki są określone wprost i w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Ten element postępowania ma za zadanie zapewnienie prawidłowej realizacji zasady równego traktowania już na samym początku postępowania, poprzez dostarczenie wszystkim potencjalnym oferentom takich samych informacji o zamówieniu i w tym samym czasie. Obowiązek ogłaszania stanowi również gwarancję jawności i przejrzystości stosowanych systemów zamówień publicznych. Obowiązek publikacji informacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich dotyczy okresowych ogłoszeń informacyjnych, ogłoszeń o udzielanych zamówieniach stanowiących wstępny etap prowadzonych postępowań oraz wyników takich postępowań.

Wstępne ogłoszenia informacyjne uregulowane w art. 22 dyrektywy 93/38 podobnie jak tego typu instytucja stosowana pod rządami dyrektyw klasycznych mają na celu umożliwienie zainteresowanym przedsiębiorcom wcześniejsze zapoznanie się z potrzebami i planami jednostek zamawiających, dotyczącymi zamierzonych zamówień i wspomagają proces podjęcia decyzji o ewentualnym uczestnictwie w postępowaniu i przygotowaniu oferty. Jeżeli zamawiający, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 22 ust. 1 dyrektywy 93/38, opublikował takie wstępne ogłoszenie, może on przyspieszyć postępowanie poprzez skrócenie terminu przewidzianego na przygotowanie i składanie ofert przez zainteresowane firmy¹⁷⁵. Ogłoszenia takie umożliwiają ponadto podmiotom zamawiającym uzyskanie konkurencyjnych ofert poprzez zapewnienie wcześniejszego dotarcia informacji do szerszego kręgu zainteresowanych¹⁷⁶.

Art. 22 dyrektywy 93/38 bliżej określa obowiązki zamawiającego, jeżeli chodzi o takie okresowe ogłoszenie informacyjne. Jest on mianowicie zobowiązany opublikować przynajmniej raz w roku informacje – w przypadku zamówień na dostawy – dotyczące całkowitej wielkości zamówień dla każdej grupy towarów, których całkowita wartość szacunkowa przekracza określoną wartość progową, a których zamierza udzielić w okresie najbliższych dwunastu miesięcy. W przypadku planowanych zamówień na roboty budowlane takie ogłoszenie powinno zawierać zasadnicze cechy zamierzonych zamówień, które również przekraczają określone wartości progowe, a w odniesieniu do zamówień na usługi - szacunkową całkowitą wartość usług z każdej kategorii wymienionej w Załączniku XVI A (chodzi o usługi, do których stosuje się wszystkie postanowienia dyrektywy 93/38)¹⁷⁷.

Jeżeli chodzi o ogłoszenie wszczynające postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego to dyrektywa wymienia **trzy kategorie takich ogłoszeń**¹⁷⁸:

1. ogłoszenie o rozpoczęciu procedury w celu udzielenia konkretnego zamówienia¹⁷⁹,
Ogłoszenie tego rodzaju może być publikowane przy wszczynaniu każdej z procedur, jednakże jest jedynym dopuszczalnym i właściwym jeżeli chodzi o procedurę otwartą.
2. okresowe ogłoszenie informacyjne¹⁸⁰

¹⁷⁵ Problem ten został bliżej omówiony przy przedstawianiu poszczególnych etapów stosowanych procedur.

¹⁷⁶ M. Lemke *Wstęp. Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy...* op. cit., strona 28.

¹⁷⁷ Wartości progowe określone są również w art. 22 ust. 1 dyrektywy 93/38.

¹⁷⁸ Art. 21 ust. 1 – nie włączając w to ogłoszenia o konkursie.

¹⁷⁹ Musi być ono sporządzone zgodnie z załącznikami XII A, B i C do dyrektywy 93/38.

¹⁸⁰ Sporządzane zgodnie z załącznikiem XIV do dyrektywy 93/38.

Okresowe ogłoszenie informacyjne po spełnieniu pewnych przesłanek może pełnić rolę ogłoszenia wszczynającego konkretne postępowanie. Jednak sytuacja taka może mieć miejsce jedynie w wypadku, gdy zamawiający zastosuje procedurę ograniczoną lub negocjacyjną. Ustęp 2 art. 21 dyrektywy 93/38 konkretyzuje treść takiego ogłoszenia. Po pierwsze powinno ono informować szczegółowo o dostawach, robotach lub usługach będących przedmiotem udzielanego zamówienia. Po drugie natomiast, powinno podawać czy zamówienie zostanie udzielone w formie procedury ograniczonej czy negocjacyjnej, bez uprzedniego ogłoszenia o zamówieniu oraz zawierać zaproszenie dla zainteresowanych przedsiębiorców do wyrażenia swego zainteresowania w formie pisemnej. Ponadto zamawiający jest zobowiązany, przed rozpoczęciem wyboru oferentów wezwać wszystkich kandydatów do potwierdzenia ich zainteresowania udziałem w postępowaniu na podstawie szczegółowej informacji o danym zamówieniu¹⁸¹.

W przypadku gdy opublikowane okresowe ogłoszenie informacyjne jest traktowane jako ogłoszenie wszczynające konkretne postępowanie, powinno być ono – zgodnie z brzmieniem art. 22 ust. 3 dyrektywy 93/38 – opublikowane nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed datą wysłania zaproszeń do potwierdzenia zainteresowania uczestnictwem w przetargu. Ponadto zamawiający musi stosować się do przepisów dyrektywy 93/38 dotyczących terminów przesyłania wniosków o zaproszenie i składania ofert¹⁸².

3. ogłoszenie o istnieniu systemu kwalifikacji¹⁸³

Przy skorzystaniu przez zamawiającego z procedury ograniczonej lub negocjacyjnej oferty w pierwszym wypadku a uczestnicy w drugim powinni być wybrani spośród kandydatów zakwalifikowanych zgodnie z takim systemem¹⁸⁴. Tego rodzaju ogłoszenie nie może stanowić etapu wszczynającego postępowanie przy zastosowaniu procedury otwartej¹⁸⁵.

Wyżej wymienione ogłoszenia publikowane są w całości w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich oraz w bazie danych TED w językach, w jakich zostały sporządzone. Streszczenie ważniejszych elementów wszystkich ogłoszeń publikuje się w językach urzędowych Wspólnoty, przy czym za autentyczny uznawany jest jedynie tekst oryginału ogłoszenia¹⁸⁶.

Jak powyżej wspomniano - zasadą jest, że rozpoczęcie postępowania w sprawie udzielenia zamówienia musi być poprzedzone publikacją ogłoszenia. **Wyjątki** od tej zasady wymienione są w art. 20 ust. 2 dyrektywy 93/38 i dotyczą bądź wszystkich kategorii zamówień, o ile zachodzą pewne określone przesłanki, bądź zamówień, przy których obok zaistnienia konkretnych warunków ważny jest również ich przedmiot. Zamawiający mogą skorzystać z wybranej procedury bez uprzedniego ogłoszenia:

- jeżeli w toku przeprowadzonej już poprzednio procedury poprzedzonej publikacją ogłoszenia nie wpłynęły żadne oferty, lub nie można takich ofert uznać za prawidłowe, a początkowe warunki zamówienia nie zostały zmienione w sposób istotny,

¹⁸¹ Zakres takiej informacji został określony w art. 21 ust. 2 lit. c (i) dyrektywy 93/38.

¹⁸² Terminy te zostały omówione przy okazji przedstawiania poszczególnych etapów procedury ograniczonej i negocjacyjnej.

¹⁸³ Sporządzane zgodnie z załącznikiem XIII do dyrektywy 93/38.

¹⁸⁴ Art. 21 ust. 3 dyrektywy 93/38.

¹⁸⁵ Bliżej na temat samego systemu kwalifikacji w rozdziale dotyczącym problematyki kwalifikacji i wyboru oferentów.

¹⁸⁶ Art. 25 ust. 2 dyrektywy 93/38.

- jeżeli przedmiotem zamówienia jest wyłącznie prowadzenie badań lub prac rozwojowych i jego udzielenie nie ma na celu zapewnienia zysku lub odzyskania kosztów badań, pod warunkiem, że jego udzielenie nie naruszy w przyszłości swobodnej konkurencji przy udzielaniu następnych zamówień, które będą miały takie cele,
- jeżeli z przyczyn technicznych, artystycznych lub innych związanych z ochroną praw wyłącznych zamówienie może być zrealizowane jedynie przez konkretnego wykonawcę, usługodawcę lub dostawcę,
- jeżeli z uwagi na wyjątkowo pilny charakter sprawy związany z wydarzeniami, których zamawiający nie mógł przewidzieć nie mogą być przestrzegane terminy stosowne dla procedur otwartej i ograniczonej,
- w przypadku zamówień, które mają być udzielone na podstawie umowy ramowej, jeżeli tylko zamawiający zawarł umowę ramową zgodnie z odpowiednimi postanowieniami dyrektywy 93/38¹⁸⁷.

W przypadku **zamówień na dostawy** zamawiający może ponadto skorzystać z wybranej procedury bez uprzedniego ogłoszenia przykładowo jeżeli:

- możliwe jest udzielenie zamówienia na niezwykle korzystnych warunkach – nabycie towarów po cenie znacząco niższej od zwykłych cen rynkowych lub nabycie ich od dostawcy ostatecznie likwidującego swoją działalność gospodarczą lub od likwidatorów upadłego czy też w wyniku układu lub ramach innej podobnej procedury przewidzianej w prawie wewnętrznym danego kraju,
- w przypadku dodatkowych dostaw, dokonywanych przez pierwotnego dostawcę, których celem jest częściowe zastąpienie towarów lub urządzeń, rozszerzenie dostaw lub rozbudowa urządzeń, jeżeli zmiana dostawcy zmuszałaby zamawiającego do nabywania materiałów o innych parametrach technicznych, a to skutkowałoby niekompatybilnością lub nieproporcjonalnie dużymi trudnościami w użytkowaniu lub dozorcze.

W przypadku **zamówień na roboty lub usługi** zamawiający może również nie publikować ogłoszenia w przypadku dodatkowych robót bądź usług nie włączonych do rozważanego uprzednio projektu, ani nie objętych uprzednio udzielonym zamówieniem, których wykonanie z powodu okoliczności wcześniej nie przewidzianych, stało się jednak konieczne dla realizacji pierwotnego zamówienia, o ile zamówienie zostanie udzielone temu samemu wykonawcy lub usługodawcy. Jednak w tym wypadku muszą być spełnione dodatkowe warunki – dodatkowe roboty lub usługi nie mogą być z przyczyn technicznych lub gospodarczych oddzielone od głównego zamówienia (pierwotnego)¹⁸⁸ lub w przypadku gdy istnieje możliwość ich oddzielenia, to muszą być one niezbędnie konieczne dla realizacji pierwotnego zamówienia.

Podmioty zamawiające, które udzieliły zamówienia objętego z uwagi na jego wartość dyrektywą 93/38 lub zorganizowały konkurs są zobowiązane w terminie dwóch miesięcy od udzielenia zamówienia powiadomić o tym Komisję Wspólnot Europejskich o wynikach przeprowadzonego postępowania. Powiadomienie takie następuje w drodze ogłoszenia sporządzonego zgodnie z regułami określonymi w Załączniku XV lub XVIII. Wybrane fragmenty takich ogłoszeń powinny być publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich¹⁸⁹.

¹⁸⁷ Postanowienia dotyczące umowy ramowej zawarte są w art. 5 dyrektywy 93/38.

¹⁸⁸ Ich ewentualne oddzielenie spowodowałoby poważne trudności dla zamawiającego.

¹⁸⁹ Informacje, które powinny być tam opublikowane określone są w art. 24 ust. 2 dyrektywy 93/38 zmienionej przez dyrektywę 98/4.

5.3 KRYTERIA KWALIFIKACJI I WYBORU PRZEDSIĘBIORCÓW

Art. 30 ust. 1 dyrektywy 93/38 ustanawia ogólną zasadę, zgodnie z którą zamawiający może, jeśli sobie życzy ustanowić i stosować systemy kwalifikacji dostawców, wykonawców i usługodawców¹⁹⁰. Jednak kryteria i zasady takich systemów nie mogą być dowolne – winny być one obiektywne, tam gdzie jest to stosowne, wzorować się na normach europejskich i przede wszystkim nie mogą naruszać zasady równego traktowania wszystkich przedsiębiorców. Zamawiający nie może więc wymagać jedynie od niektórych oferentów spełnienia warunków o charakterze administracyjnym, technicznym lub finansowym, jeżeli ich spełnienia nie żąda od pozostałych. Nie może również żądać przedstawienia nowych dokumentów lub innych dowodów na okoliczność, której istnienie lub jej brak został uwiarygodniony za pomocą innych środków. Odmowa zakwalifikowania może być oparta tylko na kryteriach kwalifikacji przyjętych w danym systemie.

Te same zasady, które rządzą ustanawianiem takich systemów kwalifikacji odnoszą się również do procesu ich aktualizacji.

Kryteria i reguły mają charakter jawnych – na wniosek zainteresowanych przedsiębiorców zamawiający jest obowiązany je udostępnić, jak również informować ich każdorazowo o jego zmianie czy aktualizacji. W przypadku, gdy zamawiający nie ustanowił własnego odrębnego systemu kwalifikacji, a stosuje taki system ustalony przez inną instytucję – wystarczy jak poinformuje zainteresowane podmioty o nazwie tej instytucji¹⁹¹.

Każdy z przedsiębiorców może złożyć wniosek o kwalifikację, a zamawiający jest obowiązany udzielić odpowiedzi¹⁹² w przeciągu rozsądnego terminu¹⁹³. Również w przypadku gdy zamawiający zamierza przerwać proces kwalifikacji danego podmiotu powinien go o tym powiadomić na piśmie wraz z przyczyną takiego postępowania. Zamawiający wprowadzający systemy kwalifikacji są obowiązani zapewnić, by dostawcy, wykonawcy i usługodawcy mogli występować o kwalifikację w każdym czasie.

Podmioty zakwalifikowane zgodnie z kryteriami danego systemu powinny być wpisane do pisemnego rejestru zakwalifikowanych dostawców, wykonawców lub usługodawców, i jeżeli jest to możliwe, to w podziale zgodnym z kategoriami odpowiadającymi typom zamówień, których dotyczy kwalifikacja¹⁹⁴. Systemy te powinny być opublikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich w formie ogłoszenia stosownie do załącznika XIII do dyrektywy 93/38 podającego cel utworzenia takiego systemu i sposób dostępu do reguł rządzących jego stosowaniem¹⁹⁵.

Omówione powyżej systemy kwalifikacji mogą w zasadzie pełnić podwójną rolę – po pierwsze służą do organizacji tzw. list urzędowych, które usprawniają postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego tworząc domniemanie, iż wpisane na nie przedsiębiorstwa są zdolne do prawidłowego wykonania przedmiotu zawartej umowy. Takie domniemanie skraca proces kwalifikacji oferentów, albowiem nie muszą oni ponownie przedstawiać odpowiednich dokumentów i zaświadczeń potwierdzających ich sytuację finansową i potencjał ekonomiczny – jeżeli oczywiście zamawiający sam „prowadzi” taką listę lub akceptuje wpis na listę prowadzoną przez inną instytucję. Podmiot zamawiający

¹⁹⁰ Systemy te mogą obejmować nawet wiele etapów kwalifikacji.

¹⁹¹ Art. 30 ust. 3 dyrektywy 93/38.

¹⁹² W przypadku odpowiedzi negatywnej należy podać przyczynę niezakwalifikowania.

¹⁹³ Jeżeli termin ten miałby być dłuższy niż sześć miesięcy, to zamawiający powinien w przeciągu 2 miesięcy od otrzymania wniosku o przyczynach usprawiedliwiających dłuższy okres oczekiwania na odpowiedź.

¹⁹⁴ Art. 30 ust. 7 dyrektywy 93/38.

¹⁹⁵ Art. 30 ust. 9 dyrektywy 93/38.

może oczywiście dopuścić do udziału w postępowaniu inne firmy, jeżeli spełniają przesłanki dające podstawę do uznania je za wiarygodne i zdolne do realizacji zamówienia. Przesłanki te ustalane są przez zamawiającego, jednak nie mogą wykraczać poza standardy przyjęte dla uznawanego systemu kwalifikacji – chyba, że udowodnienie istnienia tych szczególnych warunków byłoby wymagane dodatkowo również od firm wpisanych na listy – w przeciwnym bowiem wypadku takie postępowanie byłoby sprzeczne z zasadą równego traktowania oferentów na wszystkich etapach procedury. Po drugie, ogłoszenie o istnieniu systemu kwalifikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich dokonane zgodnie z przepisami dyrektywy 93/38 może stanowić etap wszczynający konkretne postępowanie o udzielenie zamówienia, jeżeli odbywa się ono w drodze procedury ograniczonej lub negocjacyjnej. W takiej sytuacji jedynie podmioty wpisane na listę zgodnie z przyjętym systemem kwalifikacji mogą być uczestnikami postępowania.

W odróżnieniu od sytuacji jaka panuje pod rządami dyrektyw tzw. sektora publicznego, gdzie przepisy precyzyjnie określają podstawy wykluczenia oferentów z uczestnictwa w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, podmioty zamawiające objęte zakresem dyrektywy 93/38 mają dużą swobodę w decydowaniu o przesłankach wykluczenia. Jedynym ograniczeniem jest wymóg, by przyczyny te miały charakter obiektywnych. Oczywiście zamawiający przy ustalaniu podstaw eliminacji musi się kierować zasadą niedyskryminacji wynikającą z przepisów Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, ale i również szerszą zakresowo regułą równego traktowania wszystkich uczestników postępowania wyrażoną w przepisach samej dyrektywy 93/38. Nie jest do końca jasne¹⁹⁶ czy w świetle powyższych unormowań możliwe jest wykluczenie konkretnej firmy na gruncie nie tyle podstaw o charakterze ekonomicznym (przykładowo, iż nie spełnia ona standardów finansowych lub nie dysponuje wymaganym potencjałem technicznym lub naukowym) lub wiążących się z jej wiarygodnością (kwestie pozostawania w stanie upadłości, niepłacenie podatków i tym podobne), ale odnoszących się do innych raczej drugorzędnych okoliczności sprzyjających realizacji określonych celów społecznych czy politycznych, albo mających na celu wspomaganie rozwoju danego regionu czy gałęzi gospodarki. Kryteria kwalifikacji muszą mieć obiektywny charakter, co oznacza, że nie mogą one być arbitralne lub irracjonalne – przykładowo odnosić się do takich wymogów finansowych, które nie mają żadnego związku z wykonaniem udzielanego zamówienia.

Etap kwalifikacji nie jest obligatoryjną częścią postępowania o udzielenie zamówienia – w praktyce jednak zamawiający starają się oceniać nie tylko oferty złożone przez wykonawców czy dostawców, ale i samą „osobę” oferenta. Wynika to z charakteru instytucji zamówienia publicznego, która ma na celu wspomaganie procesu prawidłowego wydatkowania pieniędzy publicznych. Składane oferty muszą być „uwiarygodnione” poprzez potencjał ekonomiczny i techniczny składających je firm. Należy jednak stanowczo podkreślić, że kryteria kwalifikacji oferentów nie mogą być stosowane przy ocenie samych ofert. Są to dwa odrębne etapy. W sytuacji gdy dana firma została dopuszczona do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia, złożona przez nią oferta może być oceniana jedynie w świetle kryterium najniższej ceny lub zgodnie z kryteriami określającymi ofertę ekonomicznie najkorzystniejszą. Powoływanie się na sytuację finansową lub ekonomiczną kontrahenta - która to sytuacja stanowiła kryterium dopuszczenia do udziału w przetargu – jest niedopuszczalne. Jednak nie oznacza to, że nie jest możliwym wykluczenie oferenta na dalszym etapie postępowania jeżeli tylko nie spełnia on określonych kryteriów. Należy pamiętać bowiem, że czym innym jest moment, w którym dochodzi do wyłączenia z kręgu

¹⁹⁶ Przykładowo S. Arrowsmith przyjmuje, iż dopuszczalne jest wykluczenie na podstawie takich okoliczności jeżeli tylko mają one charakter obiektywnych i nie godzą w zasadę równości – S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities...* op. cit., strona 505.

uczestników postępowania, a czym innym jest mieszanie tych dwóch instytucji (kwalifikacja przedsiębiorców i ocena ofert) poprzez odniesienie do kryterium kwalifikacji przy wyborze ofert.

Uregulowania dotyczące systemów kwalifikacji i wyboru przedsiębiorców biorących udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego mają ogromny wpływ na prawidłową realizację zasady równego traktowania. Ich treść decyduje bowiem o tym, w jakim zakresie zamawiający mogą ograniczyć potencjalnym oferentom dostęp do procedur przetargowych. Przy procedurach otwartych zasadą pozostaje, że wszyscy zainteresowani przedsiębiorcy mogą złożyć swoją ofertę – szczególnie natomiast przepisy wspólnotowe regulują podstawy, na jakich to uprawnienie może być im „odebrane” lub ograniczone. Dopiero bowiem spośród oferentów, którzy spełniają określone warunki – sprecyzowane przez zamawiającego - związane ze zdolnością do wykonania danego zamówienia wybiera się tego wykonawcę lub dostawcę, który przedłożył najkorzystniejszą ofertę. Należy jednak podkreślić jeszcze raz, że przepisy wspólnotowe nie wprowadzają obowiązku dokonywania oceny przedsiębiorców, a mają one jedynie na celu ograniczenie możliwości dowolnego i nieuzasadnionego wykluczania oferentów z postępowania. Zadaniem dyrektywy 93/38 nie jest bowiem regulacja wydatków publicznych, a jedynie otwarcie dostępu do rynków zamówień publicznych poszczególnych państw członkowskich. W związku z tym, że potrzeba uniknięcia ryzyka zmarnowania pieniędzy uzasadnia dokonywanie wstępnej selekcji oferentów i badanie ich zdolności do wykonania zamówienia¹⁹⁷ dyrektywa 93/38 dopuszcza taką możliwość, lecz precyzuje charakter kryteriów wyłączeń – stanowiąc, iż mają być one obiektywne, tak by nie naruszały one zasady równego traktowania.

W procedurze otwartej zamawiający może dokonywać kwalifikacji oferentów już po momencie złożenia przez nich ofert, może również etap ten przesunąć wcześniej, tak by podmioty niezakwalifikowane nie traciły czasu i środków pieniężnych na przygotowywanie ofert. Podobnie w przypadku procedur ograniczonej i negocjacyjnej zamawiający sam decyduje o momencie oceny przedsiębiorców - co więcej - po wstępnej eliminacji może nastąpić następna, jeżeli tylko istnieją okoliczności ją uzasadniające – przykładowo znana organizatorowi przetargu zmiana sytuacji ekonomicznej danej firmy, lub ujawnienie się faktów budzących wątpliwość co do wiarygodności oferenta.

Zamawiający dokonujący wyboru kandydatów, którzy będą składać oferty w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej są zobowiązani dokonywać tego zgodnie z kryteriami i regułami o charakterze obiektywnym i zgodnie z zasadą jawności postępowania powinny być one udostępnione zainteresowanym podmiotom.

W odniesieniu do problemu wyboru kandydatów dyrektywa 93/38 zawiera szcążkowe regulacje¹⁹⁸, jeżeli chodzi natomiast o kryteria wyboru to w art. 31 ust. 2 odwołuje się bezpośrednio do stosownych postanowień dyrektyw dotyczących udzielania zamówień na roboty budowlane i zamówień na dostawy. Nie jest zatem konieczne bliższe omawianie w niniejszym opracowaniu tej kwestii, albowiem została ona wyjaśniona we wstępie do publikacji zajmującej się dyrektywami sektora publicznego¹⁹⁹.

¹⁹⁷ Dla uniknięcia sytuacji, w której niewiarygodny kontrahent złożyłby najkorzystniejszą ofertę, do przyjęcia której byłby zmuszony zamawiający, mimo tego, iż wiedziałby on, że sytuacja finansowa czy potencjał techniczny danego oferenta nie jest w stanie zagwarantować prawidłową realizację zamówienia.

¹⁹⁸ W art. 32 ust. 3 stanowi ona, że podstawą stosowania kryteriów wyboru może być obiektywna potrzeba zamawiającego zmniejszenia liczby kandydatów, która zapewni równowagę pomiędzy szczególnymi cechami danej procedury a środkami niezbędnymi do jej przeprowadzenia. Liczba wybranych kandydatów powinna jednak zapewniać rzeczywistą konkurencję.

¹⁹⁹ M. Lemke Wstęp. *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy...* op. cit., rozdział zatytułowany Kryteria kwalifikacji wykonawców.

Należy jeszcze dodać w tym miejscu, iż oferty mogą być składane przez grupy dostawców, wykonawców lub usługodawców²⁰⁰. Nie można od nich wymagać przybrania szczególnej formy prawnej w celu złożenia oferty lub wzięcia udziału w negocjacjach. Jednakże przy udzielaniu zamówienia publicznego takiej właśnie grupie można od nich wymagać przybrania szczególnej formy prawnej, jeżeli jest to niezbędne dla właściwego wykonania zamówienia. Postanowienia dyrektywy 93/38 nie wyjaśniają, czy organizator postępowania może żądać przybrania określonej szczególnej formy prawnej, czy też wybór tej formy zależy od uczestników grupy, która złożyła ofertę.

Przy ocenie zdolności do realizacji zamówienia podmiot zamawiający powinien uwzględniać sytuację finansową i techniczną poszczególnych członków takiego ugrupowania lub bardziej sformalizowanej grupy jaką jest konsorcjum lub holding. Przypadek taki był rozważany na tle dyrektyw sektora publicznego w sprawie *Ballast*²⁰¹, której przedmiotem był spór pomiędzy przedsiębiorstwem Ballast Nedam Groep, a Ministrem Robót Publicznych, który odmówił przedłużenia wpisu na listę uznanych wykonawców, argumentując, że Ballast Nedam Groep jako firma holdingowa, zrzeszająca przedsiębiorców, będących niezależnymi osobami prawnymi, nie wykonuje samodzielnie robót, a celem potwierdzenia swojego doświadczenia i fachowości powołuje się na roboty wykonane przez podmioty wchodzące w skład grupy. Trybunał orzekł, iż przy ocenie spełniania kryteriów będących przesłanką do wpisu na listę uznanych wykonawców, w przypadku złożenia wniosku przez główny podmiot danej grupy holdingowej zamawiający może brać pod uwagę poszczególne podmioty wchodzące w skład takiej grupy, nawet jeżeli są one odrębnymi osobami prawnymi. Wnioskodawca jest jednak obowiązany wykazać, iż faktycznie może rozporządzać środkami i zasobami tych podmiotów, niezbędnymi do wykonania robót. Do kompetencji sądów krajowych należy natomiast stwierdzenie, czy stosowne dokumenty zostały przedłożone.

Swoją tezę Trybunał oparł między innymi na tym, że przepisy dyrektywy²⁰² zezwalają na wykonywanie robót budowlanych za pośrednictwem agencji lub oddziałów, a ponadto oferty mogą być składane przez grupy wykonawców, i nie można od nich wymagać, by przed udzieleniem zamówienia przybrały określoną formę prawną²⁰³.

Omawiane orzeczenie zostało „doprecyzowane” przez Trybunał w sprawie C-5/97, która dotyczyła tych samych podmiotów. Orzekł on mianowicie, że w razie złożenia stosownych dokumentów przez taki główny podmiot działający w ramach konsorcjum lub holdingu, zamawiający jest obowiązany²⁰⁴ uwzględnić również inne podmioty wchodzące w skład grupy.

W najnowszym orzeczeniu *Holst Italia SpA przeciwko Comune di Cagliari*²⁰⁵ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż oferent - w celu udowodnienia, iż spełnia przewidziane przez zamawiającego kryteria odnośnie kondycji finansowej i potencjału technicznego – może przedstawić dokumenty odnoszące się do działalności innych podmiotów, niezależnie od prawnej kategorii więzi panujących pomiędzy nimi. Oferent taki musi jednak wykazać, że posiada do swojej dyspozycji środki należące do tych innych podmiotów, a niezbędne dla prawidłowej realizacji danego zamówienia.

²⁰⁰ Art. 33 ust. 1 dyrektywy 93/38.

²⁰¹ C-389/92, *Ballast Nedam Groep przeciwko Belgii*, tekst w języku polskim i omówienie D. Piasty *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo...* op. cit., strona 57 i następne.

²⁰² Obowiązywała wtedy dyrektywa 71/305.

²⁰³ Art. 21 dyrektywy 71/305.

²⁰⁴ Ma taki obowiązek, a nie jedynie uprawnienie.

²⁰⁵ Orzeczenie z dnia 2 grudnia 1999 roku, C – 176/98.

5.4 KRYTERIA OCENY OFERT

Zgodnie z treścią art. 34 ust. 1 dyrektywy 93/38 kryteriami, według których zamawiający udziela zamówienia są:

1. jeżeli zamówienia udziela się oferentowi, który przedstawił **oferę najbardziej korzystną ekonomicznie** to są to rozmaite kryteria związane z danym zamówieniem takie jak: data dostarczenia towarów lub wykonania obiektu budowlanego czy usługi, koszty bieżące, opłacalność, jakość, estetyka i funkcjonalność, rozwiązania techniczne, serwis, dostarczanie części zamiennych, pewność dostaw i cena, lub
2. wyłącznie **najniższa cena**.

Wybór kryterium często zależeć będzie od przedmiotu takiego zamówienia i jego stopnia złożoności. W przypadku prostych dostaw najkorzystniejsze będzie kryterium najniższej ceny, które zagwarantuje szybkie postępowanie i przejrzystość podjętej decyzji. W przypadku, gdy jednak zamówienie będzie obejmować bardziej złożone przedsięwzięcie, takie jak wykonanie obiektu budowlanego, większe znaczenie – obok ceny – będą miały również i inne kryteria umożliwiające wszechstronną ocenę oferty.

Kryteria wyboru wymienione w art. 34 ust. 1 i odnoszące się do oferty najbardziej korzystnej ekonomicznie mają charakter przykładowych i ich krąg nie jest zamknięty. Wszyscy potencjalni oferenci już od początku postępowania muszą być o ich treści poinformowani. Kryteria te powinny więc być umieszczone w dokumentacji zamówienia lub w ogłoszeniu o zamówieniu. Zamawiający jest również obowiązany poinformować przedsiębiorców w miarę możliwości o kolejności przyznanego poszczególnym kryteriom znaczenia. Kryteria te winny być sprecyzowane w miarę dokładnie, tak by uniknąć wszelkich wątpliwości – nie wystarcza ogólne wskazanie, że zamówienie zostanie przyznane w oparciu o wybór oferty najkorzystniejszej ekonomicznie.

Przy wyborze oferty najkorzystniejszej zamawiający powinien brać pod uwagę jedynie te kryteria, o których poinformował oferentów. Ich wybór nie może być dowolny i zależny od uznania podmiotu zamawiającego – muszą mieć charakter obiektywnych, nie naruszających zasady równego traktowania wszystkich przedsiębiorców i winny być stosowane w ten sam sposób wobec wszystkich ofert.

Zgodnie z art. 34 ust. 3 dyrektywy 93/38 zamawiający mogą uwzględnić warianty przedstawione przez oferenta, jeżeli podstawą przyznania oferty jest wybór tej najkorzystniejszej ekonomicznie, a warianty odpowiadają minimalnym wymogom zamawiającego określonym w dokumentacji zamówienia. Jeżeli przedstawianie wariantów nie jest dozwolone, zamawiający powinien o tym poinformować w ogłoszeniu o zamówieniu.

Trybunał Sprawiedliwości zajmował się analizą prawidłowości zastosowania przepisów dotyczących kryteriów wyboru oferty w sprawie *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Belgii*²⁰⁶. Uznał on, że zostało naruszone prawo wspólnotowe przez działania organu zamawiającego SRWT, które polegały na wzięciu pod uwagę zmian do oferty nadesłanych przez oferenta EMI po otwarciu ofert i po ich wstępnym rozpatrzeniu. W wyniku zaakceptowania późniejszych zmian SWRT przyznała zamówienie EMI, mimo iż tak zmieniona oferta nie była zgodna z warunkami przewidzianymi w stosownych dokumentach przetargowych.

Stan faktyczny przedstawiał się następująco: SRWT ogłosiła otwarty przetarg na dostawę pewnej liczby pojazdów autobusowych. Zamówienie miało być przyznane oferentowi,

²⁰⁶ C-87/94, orzeczenie z dnia 25.04.1996 roku, ECR 1996 rok, strona I-2043 i następne.

zgodnie z kryterium najbardziej ekonomicznie korzystnej oferty. Dokumenty przetargowe zawierały postanowienia, że przy ocenie ofert będzie brana pod uwagę cena oraz określone warunki techniczne pojazdów. Po nadesłaniu ofert i ich otwarciu, SRWT otrzymało od EMI noty wprowadzające zmiany do przedstawionej oferty. Zmiany dotyczyły warunków technicznych pojazdów (między innymi stopnia zużycia paliwa oraz pojemności silnika). Trybunał stwierdził, że główna zasada rządząca systemem zamówień publicznych, a mianowicie reguła równości powinna być respektowana na każdym etapie procedury przetargowej, jeżeli więc została przyjęta końcowa data przesyłania ofert to wyznaczony okres na ich przygotowanie powinien dotyczyć wszystkich oferentów. W wypadku, gdy organ zamawiający bierze pod uwagę zmiany tylko do jednej oferty, to tym samym sprawia, że oferta ta znajduje się w uprzywilejowanej sytuacji w stosunku do ofert konkurujących z nią.

Trybunał stwierdził ponadto, że kryteria, zgodnie z którymi oferty mają być oceniane, stanowią źródło informacji dla potencjalnych oferentów, którzy kierują się nimi przy formułowaniu własnych propozycji. Przyznanie zamówienia oferentowi, którego oferta nie spełniała warunków, przewidzianych jako obligatoryjne dla wszystkich biorących udział w przetargu, stanowi naruszenie zasady równego traktowania i zasady przyznawania zamówienia na podstawie z góry przyjętych kryteriów wyboru.

Z uwagi na szczególne warunki panujące na rynku sektorów objętych dyrektywą 93/38 zezwala ona zamawiającym na o wiele większy stopień swobody i możliwości dostosowywania się do zaistniałych okoliczności niż ma to miejsce w przypadku dyrektyw „klasycznych”. Przykładem tego jest omówione w rozdziale „Procedury” uprawnienie do swobodnego wybrania danej procedury – zamawiający w każdym wypadku może skorzystać z tej najdogodniejszej dla niego w danej sytuacji. Interesującym problemem jest jednak kwestia, na ile dany podmiot zamawiający może zmienić w trakcie jednego postępowania kryteria wyboru ofert²⁰⁷. Zgodnie z brzmieniem art. 34 ust. 2 dyrektywy 93/38 zamawiający powinien z góry ustalić kryteria wyboru i powiadomić o nich oferentów. Zdaniem Trybunału²⁰⁸ artykuł ten stanowi praktyczne zastosowanie zasady równego traktowania, która to zasada stanowi trzon całego systemu zamówień. Zgodnie jednak z preambułą dyrektywy 93/38 zasady, które mają być stosowane przez zainteresowane podmioty, powinny stanowić układ odniesienia dla rzetelnej praktyki gospodarczej i pozostawić im **maksimum elastyczności**. Można by więc argumentować²⁰⁹, że zamawiający posiadają uprawnienie do zmiany takich kryteriów, jeżeli tylko nie naruszają przy tym prawidłowej realizacji zasady równego traktowania uczestników postępowania. Nie byłoby naruszenia gdyby wszyscy zostali poinformowani w stosownym czasie o wprowadzonych zmianach oraz gdyby mieli odpowiednio długi termin na ponowne zweryfikowanie swoich ofert. Można by również przyjąć pewne ograniczenie – zmiany mogłyby być wprowadzone tylko gdy uprawnienie takie zostało zastrzeżone przez zamawiającego w ogłoszeniu o przetargu lub innych dokumentach postępowania o udzielenie zamówienia.

Artykuł 34 ust. 5 zawiera procedurę postępowania przewidzianą na wypadek uznania przez zamawiającego danej **oferty za rażąco niską** w stosunku do świadczenia i jako taką za niewiarygodną. Nie może on bowiem dowolnie odrzucić takiej oferty bez wstępnego zwrócenia się na piśmie do oferenta o podanie szczegółów dotyczących istotnych elementów oferty. Zamawiający może uwzględnić wyjaśnienia dotyczące oszczędnościowych metod produkcji, wybranych rozwiązań technicznych lub wyjątkowo sprzyjających warunków,

²⁰⁷ J. M. Fernández Martín *Recent Case Law of the European Court of Justice in the Area of Public...* op. cit., strona CS 138. Autor rozważa tą kwestię na tle omawianego właśnie orzeczenia Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Belgii.

²⁰⁸ Wyrażonym co prawda w oparciu o przepis poprzedniej dyrektywy sektorowej, jednak jego treść była niemal identyczna.

²⁰⁹ J. M. Fernández Martín *Recent Case Law...* op. cit., strona CS 139.

którymi dysponuje oferent przy realizacji zamówienia. Po otrzymaniu wyjaśnień²¹⁰ zamawiający ponownie dokonuje weryfikacji oferty uwzględniając uzyskane informacje. Przepis ten ma na celu uchronienie przedsiębiorców przed automatycznym czy arbitralnym odrzuceniem oferty i daje im możliwość wykazania jej rzetelności.

5.5 PREFERENCJE „WSPÓLNOTOWE”

Art. 36 dyrektywy 93/38 zawiera regulacje dotyczące stosowania preferencji i szczególnego traktowania ofert obejmujących towary pochodzące z państw trzecich, z którymi Wspólnota nie zawarła żadnych umów zapewniających porównywalny i skuteczny dostęp przedsiębiorstw wspólnotowych do rynków tych państw²¹¹. Oferty takie mogą być odrzucone jeżeli udział towarów²¹² pochodzących z takich państw trzecich przekracza 50% całkowitej wartości towarów objętych ofertą²¹³. Postanowienie to stosuje się jedynie w odniesieniu do miejsca pochodzenia towarów wymienionych w ofercie, niezależnie od narodowości oferenta²¹⁴.

Jeżeli dwie lub więcej ofert jest równoważnych w świetle przyjętych kryteriów udzielania zamówienia – zamawiający powinni preferować oferty, które nie mogą być odrzucone z powodów wyżej przedstawionych. Ceny tych ofert uważa się za równoważne dla celów zastosowania przepisu art. 36 dyrektywy 93/38 jeżeli różnice pomiędzy nimi nie przekraczają 3%²¹⁵.

6 RÓŻNICE W UREGULOWANIACH DOTYCZĄCYCH PROCEDUR UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH POD RZĄDAMI DYREKTYW KLASYCZNYCH I DYREKTYWY 93/38/EWG

Na samym początku należy zaznaczyć, iż różnice w unormowaniach dotyczących procedur udzielania zamówień przez podmioty sektora tzw. publicznego i przez jednostki działające w sektorach wodnym, energetyki, transportu i telekomunikacji wynikają w dużej mierze z samych przyczyn, dla których odrębnie unormowano działalność instytucji zajmujących się użytecznością publiczną. Nawet sam kształt postanowień i zakres przedmiotowy – podmiotowy zastosowania dyrektywy 93/38 jest znacznie bardziej skomplikowany i trudniejszy do odczytania, niż zakresy dyrektyw klasycznych. Wynika to poniekąd z tego, iż podmioty działające w wyłączonych sektorach w pewnych sytuacjach podlegają prawu publicznemu, a w niektórych prywatnemu, dlatego też zdefiniowane muszą być według innego kryterium niż jedynie ich status prawny.

Dyrektywa sektorowa poświęca wiele uwagi samym wyłączeniom spod zakresu jej obowiązywania, co sprowadza czasem trudności w określeniu obecnie istniejącego zakresu

²¹⁰ Zamawiający może określić rozsądny termin na udzielenie odpowiedzi.

²¹¹ Wynika z tego, że produkty pochodzące z państw stron GPA nie są przedmiotem tego postanowienia.

²¹² W rozumieniu art. 36 oprogramowanie wykorzystywane w wyposażeniu sieci telekomunikacyjnych uważa się za towar.

²¹³ Art. 36 odwołuje się tutaj do rozporządzenia Rady 802/68/EWG z 27 czerwca 1968 roku w sprawie wspólnego określenia pojęcia pochodzenia towarów.

²¹⁴ Bliżej na ten temat patrz: F. Weiss *Public Procurement in European Community Law*. The Atholone Press, 1993 rok.

²¹⁵ Oferta nie powinna być jednak preferowana, jeżeli jej przyjęcie zobowiązywałoby zamawiającego do nabycia materiałów różnych od już wykorzystywanych, czego rezultatem byłoby powstanie trudności w ich użytkowaniu lub utrzymaniu czy też nieproporcjonalnie wysokie koszty.

przedmiotowego, tym bardziej, że niektóre z wyłączeń mają charakter nie tyle formalny, co ocenny – ograniczenie zakresu zastosowania dyrektywy 93/38 może nastąpić po stwierdzeniu istnienia określonych przesłanek. Obok zwyczajowych wyjątków dotyczących zamówień tajnych, lub których realizacja wymaga szczególnych środków bezpieczeństwa oraz wyłączeń motywowanych ochroną istotnych interesów bezpieczeństwa państwa - istniejących również pod rządami dyrektyw klasycznych - poszczególne przepisy dyrektywy 93/38 eliminują spod jej zasięgu wiele zamówień, jeżeli są one udzielane przez podmiotu działające w warunkach konkurencji lub z uwagi na szczególne powiązania pomiędzy jednostkami²¹⁶. Niektóre wyłączenia uzasadniane są nieadekwatnością przyjętych w dyrektywie rozwiązań – przykładowo reguły procedur na dostawy towarów nie są odpowiednie do zakupów wody, ze względu na potrzebę sprowadzania wody ze źródeł znajdujących się w pobliżu miejsca, w którym będzie ona używana²¹⁷. Podobnie argumentuje się wyłączenie zakupów energii i paliw, podając, iż reguły zamówień publicznych na dostawy towarów nie umożliwiają i tak usunięcia istniejących w sektorze energetycznym przeszkód w zakupie tych produktów.

Jeżeli chodzi o sam zakres przedmiotowy, czyli zdefiniowanie pojęć zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane to jest on bardzo zbliżony do regulacji dyrektyw klasycznych. Nawet przykładowo podobny jest podział usług na dwie kategorie – priorytetowych i niepriorytetowych oraz związane z tym dwustopniowe stosowanie przepisów dyrektywy. Podobne są również wyłączenia, które obejmują usługi arbitrażowe lub mediacyjne oraz umowy dotyczące emisji, sprzedaży, kupna i transferu papierów wartościowych, uzasadnione na gruncie niewłaściwości stosowania do tego typu kontraktów przepisów prawa zamówień publicznych. W zasadzie reguły dotyczące agregacji i szacowania wartości zamówienia (oprócz oczywiście odmiennych wartości progowych) oraz pozycji kontraktów mieszanych są takie same w przypadku obu systemów zamówień publicznych.

Całkowicie inna jest natomiast sytuacja przy określaniu zakresu podmiotowego dyrektywy 93/38 w porównaniu z dyrektywami sektora publicznego. Różnice dotyczą nie tylko innego zdefiniowania pojęcia zamawiającego, ale i również określenia podmiotów objętych stosowaniem dyrektywy 93/38 poprzez opis działalności jaką prowadzą. Takie zdefiniowanie jest konieczne – z przyczyn powyżej wymienionych – mimo, iż z uwagi na liczne wyłączenia powoduje trudności w ustaleniu przejrzystego zakresu podmiotowego omawianej dyrektywy. Obok organów administracji państwowej, samorządowej oraz instytucji prawa publicznego lub stowarzyszeń złożonych z większej liczby takich organów lub instytucji – uznanych za zamawiających zarówno pod rządami dyrektyw klasycznych jak i dyrektywy sektorowej – ta druga do zakresu pojęcia zamawiającego wprowadza również przedsiębiorstwa publiczne oraz inne niż wcześniej wymienione podmioty działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw udzielonych im przez uprawniony organ państwa członkowskiego. Takie zdefiniowanie podmiotu zamawiającego jest potrzebne z uwagi na to, iż jednostki działające w sektorach użyteczności publicznej mogą mieć różnoraki charakter poczynając od organów administracji państwowej w znaczeniu klasycznym, a kończąc na osobach prawa prywatnego. Dla przyjęcia, iż działalność w sferze zamówień publicznych prowadzona przez określoną jednostkę jest objęta dyrektywą 93/38 nie jest wystarczające zbadanie cech takiego podmiotu w celu zakwalifikowania go do zakresu pojęcia zamawiającego, ale i ustalenie czy prowadzi on działalność określoną w dyrektywie oraz czy udzielane zamówienie jest związane z tą działalnością. W przeciwnym bowiem wypadku udzielenie zamówienia nie będzie podlegało regulacjom dyrektywy 93/38. W przypadku natomiast zamawiających objętych również dyrektywami sektora klasycznego, jeżeli zamówienie będzie wchodziło w zakres

²¹⁶ Zamówienia na usługi udzielane przedsiębiorstwu powiązanemu, którego zasadnicza działalność w zakresie usług polega w większym stopniu na świadczeniu ich grupie przedsiębiorstw, której jest członkiem, niż na oferowaniu ich na rynku.

²¹⁷ Preambuła dyrektywy 93/38.

przedmiotowy którejkolwiek z tych dyrektyw, będzie on obowiązany stosować zasady postępowania w nich określone.

Postanowienia dyrektywy 93/38 są bardziej elastyczne i pozostawiają większy margines swobody podmiotom zamawiającym objętym jej zakresem. Jak wynika z preambuły do dyrektywy 93/38, zasady w niej przyjęte, a które mają być stosowane przez zainteresowane podmioty powinny stanowić układ odniesienia dla rzetelnej praktyki gospodarczej i pozostawiać im minimum elastyczności. Wyraża się to między innymi w tym²¹⁸, iż zamawiający działający w wyłączonych sektorach mogą swobodnie wybierać pomiędzy trzema dozwolonymi procedurami udzielania zamówień publicznych, mogą skorzystać z trzech kategorii ogłoszeń jeżeli chodzi o wszczynanie postępowania w ramach procedury ograniczonej lub negocjacyjnej, co w wielu przypadkach zezwala na skrócenie postępowania i jego odformalizowanie. Również w przypadku stosowanych systemów kwalifikacji i wpisu na listy urzędowe oraz samego etapu oceniania wiarygodności oferentów i ich zdolności finansowej lub potencjału technicznego dyrektywa zawiera szcątkowe uregulowania pozostawiając wiele spraw do swobodnego określenia przez samych zamawiających. Przejawem liberalniejszego podejścia wyrażonego w dyrektywie 93/38 jest również nieprzewidziana w dyrektywach klasycznych możliwość stosowania umów ramowych. W doktrynie zadawano sobie pytanie czy takie umowy są zamówieniami w rozumieniu stosownych dyrektyw, czy może są nimi jedynie udzielane w ich ramach poszczególne kontrakty. Dyrektywy dotyczące zamówień publicznych, w odróżnieniu od dyrektywy tzw. sektorowej, nie zawierają żadnych postanowień co do możliwości zastosowania wyżej omówionych porozumień ramowych. Można jeszcze ewentualnie rozważać kwestię ich dopuszczalności – z uwagi bowiem na dłuższy ich okres trwania mogą one w znacznym stopniu eliminować konkurencję na rynku zamówień publicznych wyłączając z niego innych kontrahentów²¹⁹. W obecnym stanie prawnym problem ten nie jest jednak rozstrzygnięty. Inna jest sytuacja tego rodzaju porozumień pod rządami dyrektywy sektorowej 93/38, która wyraźnie dopuszcza możliwość stosowania umów ramowych zdefiniowanych w art. 1 ust. 5 jako umowy pomiędzy jednym z zamawiających a jednym lub większą liczbą dostawców, wykonawców lub usługodawców, których celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień jakie mają zostać udzielone w danym okresie czasu.

Oczywiście omówiona powyżej zasada elastyczności postępowania nie może przekreślać nadrzędnej zasady równego traktowania, choć sprzyja odformalizowaniu stosowanych procedur. W preambule do dyrektywy 93/38 ustawodawca wspólnotowy zapewnia, iż dla zrównoważenia zasady elastyczności państwa członkowskie powinny zapewnić jednak minimalny poziom przejrzystości przepisów oraz przyjąć odpowiednie metody monitorowania stosowania omawianej dyrektywy.

Jeżeli chodzi o możliwość wyboru pomiędzy procedurami udzielania zamówień publicznych przewidzianymi przez dyrektywy, to zamawiający działający w sektorach użyteczności publicznych – jak już wcześniej wspomniano - mają o wiele większą swobodę niż podmioty zamawiające tzw. sektora publicznego. Te drugie bowiem podmioty w zasadzie mają obowiązek udzielania zamówień w drodze procedury otwartej lub ograniczonej, których poszczególne etapy są bardziej sformalizowane niż przebieg procedury negocjacyjnej – a jej zastosowanie, w przypadku zamawiających z sektora publicznego, jest ograniczone do ściśle określonych przypadków, które każdorazowo muszą stanowić usprawiedliwienie dla udzielenia zamówienia właśnie w drodze takiego postępowania. Na gruncie istniejącej konkretnej sytuacji zamawiający musi zdecydować, czy w świetle przepisów stosownych

²¹⁸ Różnice te zostaną poniżej nieco dokładniej zaprezentowane.

²¹⁹ Należy wziąć pod uwagę również przepisy wspólnotowe dotyczące konkurencji.

dyrektyw użycie procedury negocjacyjnej jest zasadne. Jak już wcześniej wspomniano dyrektywa 93/38 w żaden sposób nie ogranicza zamawiających jeżeli chodzi o wybór jednej z trzech procedur. W praktyce najczęściej będą oni korzystali z formy negocjacji, który to sposób jest najwygodniejszy dla zamawiającego i w najmniejszym stopniu sformalizowany. Nie oznacza to oczywiście całkowitej dowolności zachowania się podmiotów udzielających zamówienia w drodze procedury negocjacyjnej – gwarantem zasady równego traktowania wszystkich oferentów i zasady uczciwej konkurencji są przepisy dyrektywy 93/38 nakładające na organizatorów postępowania obowiązki w zakresie publikacji ogłoszeń. Jedynie w ściśle określonych sytuacjach zamawiający działający w sektorach użyteczności publicznej mogą prowadzić postępowania bez uprzedniego ogłoszenia.

Również w zakresie publikacji ogłoszeń rozpoczynających postępowania przetargowe istnieją znaczne różnice. W zasadzie zamawiający z sektora publicznego są obowiązani każdorazowo publikować ogłoszenie o konkretnym postępowaniu²²⁰, gdy podmioty działające w sektorach użyteczności publicznej mają w przypadku procedur ograniczonych i negocjacyjnych możliwość wyboru pomiędzy trzema sposobami informowania o mającym mieć miejsce udzieleniu zamówienia. Obok ogłoszenia o konkretnym przetargu, zamawiający mogą opublikować okresowe ogłoszenie informacyjne w formie przewidzianej w Załączniku XIV do dyrektywy 93/38 zawierające szczegółowy opis dostaw, robót lub usług będących przedmiotem zamówienia i uprzedzenie, iż będzie ono udzielone bez uprzedniej publikacji ogłoszenia o konkretnym przetargu oraz zaproszenie do wyrażenia swojego zainteresowania przez przedsiębiorców.

Istotną różnicą jest również okoliczność, iż zamawiający działający w sektorach opisanych w dyrektywie 93/38 może również rozpocząć postępowanie poprzez ogłoszenie o istnieniu systemu kwalifikacji potencjalnych oferentów. Podmioty zamawiające w sektorach użyteczności publicznej mogą, w przeciwieństwie do innych zamawiających – ale jedynie w przypadku procedur o charakterze ograniczonym lub negocjacyjnym – zawęzić krąg zaproszonych oferentów do tych wpisanych na listę powstałą jako rezultat przeprowadzonej kwalifikacji. Natomiast podmioty działające w sektorze publicznym muszą w zasadzie brać pod uwagę wszystkie zainteresowane firmy, które zgłoszą odpowiedź na ogólne ogłoszenie o zamówieniu. Nawet jeżeli dani zamawiający będą prowadzić listy wykonawców, dostawców lub usługodawców, to nie są uprawnieni do eliminacji konkretnej firmy jedynie na tej podstawie, że nie jest ona wpisana na listę, jeżeli tylko może ona udowodnić swoją zdolność do prawidłowej realizacji zamówienia publicznego. Może tego dokonać poprzez przedstawienie dokumentów zaświadczających, iż spełnia te same warunki, co przedsiębiorstwa wpisane na listę. Natomiast w przypadku podmiotów objętych zakresem dyrektywy 93/38, jeżeli tylko prawidłowo ogłoszą wszczęcie postępowania za pomocą informacji o systemie kwalifikacji, nie muszą one zapraszać do przetargu innych firm niż te, które pomyślnie przeszły wszystkie stawiane im warunki.

W pewnych przypadkach postępowanie o udzielenie zamówienia toczyć się może bez uprzedniego ogłoszenia. Wyjątki takie przewiduje zarówno dyrektywa 93/38 jak i dyrektywy sektora publicznego, jednakże ta pierwsza zawiera kilka regulacji, które nie mają swojego odpowiednika w przypadku zamawiających sektora publicznego. i tak w przypadku dodatkowych dostaw, dokonywanych przez pierwotnego dostawcę, których celem jest częściowe zastąpienie towarów lub urządzeń, ich rozszerzenie lub rozbudowa, jeżeli zmiana dostawcy zmuszałaby zamawiającego do nabywania materiałów o innych parametrach technicznych, co skutkowałoby niekompatybilnością techniczną lub trudnościami w

²²⁰ W przypadku procedur ograniczonej i negocjacyjnej z obowiązkiem uprzedniej publikacji jest to tzw. ogłoszenie o wszczęciu postępowania.

użytkowaniu i dozorze, to podmioty zamawiające mogą udzielić takiego dalszego zamówienia bez uprzedniej publikacji ogłoszenia. Jednak w przypadku sektora publicznego okres obowiązywania takich zamówień nie może przekraczać trzech lat²²¹ – takie ograniczenie jeżeli chodzi o czasokres nie istnieje w przypadku podmiotów działających w ramach dyrektyw 93/38. Wynika to po części z charakteru umów zawieranych przez przedsiębiorstwa użyteczności publicznej mających charakter długoterminowy. Takie ograniczenie, dotyczące jednak nie tyle czasu trwania umowy co jej wartości, dotyczy również innego wyjątku, a mianowicie możliwości wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na dodatkowe roboty, nie włączone do rozważanego projektu, ani nie objętych uprzednim zamówieniem, których wykonanie z powodu nieprzewidzianych okoliczności stało się jednak konieczne²²². W przypadku zamawiających z sektora publicznego łączna wartość zamówień na dodatkowe roboty budowlane nie może przekraczać 50 % wartości zamówienia głównego. Takie ograniczenie nie istnieje w przypadku zamówień udzielanych przez przedsiębiorstwa działające pod rządami dyrektywy sektorowej. Natomiast zakres innego wyłączenia - dotyczącego zamówień, których przedmiotem jest powtórzenie podobnych prac powierzonych wykonawcy, pod warunkiem, iż takie roboty są zgodne z podstawowym projektem i gdy o możliwości zastosowania późniejszej procedury bez uprzedniego ogłoszenia zastrzeżono w pierwszym ogłoszeniu - jest szerszy w przypadku sektora publicznego albowiem obejmuje również usługi²²³.

Przepisy dyrektywy 93/38, odmiennie niż regulacje dyrektyw sektora publicznego, umożliwiają podmiotom zamawiającym uwzględnienie przy udzielaniu zamówień korzystnych warunków akurat istniejących na danym rynku i przedkładają ekonomiczne korzyści jakie mogą być uzyskane poprzez zawarcie umowy od zachowania wszystkich elementów procedury przetargowej. I tak zamawiający może rozpocząć procedurę negocjacyjną bez uprzedniego ogłoszenia jeżeli udziela zamówienia na towary, które są nabywane na giełdzie²²⁴, i co do których wystosowano zapytanie o cenę lub w przypadku nadzwyczaj korzystnych zamówień, jeżeli możliwe jest zamówienie dostaw przy skorzystaniu ze szczególnie korzystnych okoliczności dostępnych przez bardzo krótki okres, po cenie znacząco niższej od zwykłych cen rynkowych²²⁵. Unormowania te zezwalają podmiotom zamawiającym na skorzystanie z lepszych ekonomicznie warunków nabywania towarów, czego nie mogą uczynić podmioty sektora publicznego, zobowiązane każdorazowo publikować ogłoszenie o postępowaniu. Być może wynika to z chęci uchronienia potencjalnych oferentów przed arbitralnym zachowaniem się zamawiających, którzy mogliby dowolnie przyznawać zamówienie tylko określonym dostawcom argumentując, iż istnieją szczególnie korzystne okoliczności, a cena nabywanych towarów jest znacznie niższa – tym bardziej że pojęcie „szczególnie korzystnych okoliczności”, a zwłaszcza ceny „znacznie niższej od zwykłych cen rynkowych” nie są zdefiniowane poprzez przykładowo podanie o ile procent cena ta ma być niższa. Takie precyzowanie nie miałoby jednak znaczenia z punktu widzenia ekonomicznego, jako że pojęcie ceny znacznie niższej różniłoby się w zależności od rodzaju nabywanych dóbr jak i rynku na którym działa dany zamawiający.

Znaczne różnice pomiędzy systemem procedur regulowanych przez dyrektywy klasyczne i systemem dyrektywy 93/38 można zauważyć w zakresie etapu kwalifikacji oferentów polegającego na badaniu i ocenie wiarygodności oraz kondycji finansowej i potencjału

²²¹ Art. 6 ust. 3 lit. e dyrektywy 93/36.

²²² Wszystkie przesłanki są określone w art. 7 ust. 3 lit. d dyrektywy 93/37 i art. 20 ust. 1 lit. f dyrektywy 93/38.

²²³ Art. 11 ust. 3 lit. f dyrektywy 92/50. W niniejszym przypadku regulacje zawarte w dyrektywie 93/38 są zgodne z postanowieniami GPA, które również nie obejmują przy takim wyłączeniu zamówień publicznych na usługi.

²²⁴ Art. 20 ust. 2 lit. h dyrektywy 93/38.

²²⁵ Art. 20 ust. 2 lit. j dyrektywy 93/38.

ekonomicznego zainteresowanych firm. W obydwu sytuacjach co prawda etap ten nie jest obowiązkowy, jednak w przypadku dyrektyw tzw. sektora publicznego zamawiający mają z góry określone podstawy wykluczeń, natomiast dyrektywa 93/38 przenosi obowiązek określania takich podstaw na samych zamawiających. Również w przypadku stosowania dyrektywy sektorowej zamawiający mogą w miarę dowolnie – bez naruszania zasady równego traktowania wszystkich przedsiębiorców – określić dokumenty, których dostarczenia żądają, a do których przedstawienia są obowiązane zainteresowane podmioty w celu wykazania iż spełniają przesłanki do uznania ich zdolności do prawidłowego wykonania udzielonego zamówienia. Zamawiający objęci zakresem podmiotowym dyrektyw klasycznych muszą się stosować do postanowień określających w miarę dokładnie dokumenty, których przedstawienia mogą żądać w celu sprawdzenia kolejno: wiarygodności, kondycji finansowej i potencjału technicznego zainteresowanych oferentów. Informacje o warunkach kwalifikacji i koniecznych dokumentach powinny być podane do uprzedniej wiadomości wszystkich potencjalnych wykonawców zamówienia w ogłoszeniu lub zaproszeniu do składania ofert. Natomiast w przypadku dyrektywy 93/38 wymaga ona jedynie, by kryteria i reguły kwalifikowania były udostępniane – na ich wniosek – każdemu wykonawcy, usługodawcy lub dostawcy.

Przy całej swobodzie pozostawionej zamawiającym działającym w sektorach użyteczności publicznej nie mogą oni jednak – dotyczy to zarówno kwalifikacji koniecznej do wpisania przedsiębiorców na listę prowadzoną przez zamawiającego lub inną instytucję jak i oceny wiarygodności i kondycji firm w ramach jednego z etapów postępowania – wymagać od niektórych tylko osób spełnienia pewnych warunków o charakterze administracyjnym, technicznym lub finansowym, których spełnienia nie wymagają od innych, ani też żądać testów lub dowodów, które powielają treść dostępnych już obiektywnych dowodów²²⁶. Ponadto systemy kwalifikacji muszą się opierać na obiektywnych kryteriach, takich samych dla wszystkich zainteresowanych.

Natomiast jeżeli chodzi o wybór oferty to kryteria oceny ofert są identyczne zarówno w regulacjach dyrektyw klasycznych jak i dyrektywy 93/38. Zamawiający powinien zawrzeć umowę z tym kontrahentem, który złożył ofertę z najniższą ceną lub ofertę uznaną za najkorzystniejszą ekonomicznie zgodnie z wcześniej przedstawionym kryterium wyboru. Jedynie dyrektywa 93/38 – w odróżnieniu od dyrektyw klasycznych - przewiduje instytucję tzw. preferencji wspólnotowych, które polegają na tym, że w sytuacji, gdy przedstawione zostały równoważne oferty z krajów trzecich w uprzywilejowanej sytuacji będą zawsze oferenci z państw członkowskich Unii Europejskiej.

Na koniec warto jeszcze uzupełnić, iż odmienność regulacji dotyczących zamówień sektorowych wynika w dużej mierze również i z tego, że zakres podmiotowy dyrektywy 93/38 obejmuje niektóre podmioty prywatne, jeżeli oczywiście spełniają one pewne przesłanki w niej wymienione: obok warunku działania w określonych gałęziach gospodarki muszą one być podmiotem szczególnych lub wyłącznych praw udzielonych im przez uprawniony organ państwa członkowskiego. z pozycją tych podmiotów wiąże się pośrednio orzeczenie *A. Foster i inni przeciwko British Gas plc*²²⁷ w którym Trybunał określił zakres bezpośredniego skutku dyrektyw. Orzekł on mianowicie, że jednostki mogą się powoływać na bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne przepisy dyrektyw również w stosunku do podmiotów pozostających pod władzą lub kontrolą państwa lub korzystających ze szczególnych lub wyłącznych praw, których nabycie nie jest związane z prowadzeniem zwykłej działalności gospodarczej. Trybunał podkreślił, iż na bezpośredni skutek

²²⁶ Art. 30 ust. 5 dyrektywy 93/38.

²²⁷ C-188/99, orzeczenie z dnia 12 lipca 1990 roku, ECR 1990 rok, strona I – 3313 i następn.

postanowień dyrektywy jednostki mogą się powoływać zwłaszcza w stosunku do podmiotów, niezależnie od formy prawnej w jakiej działają, odpowiedzialnych za dostarczanie usług publicznych, jeżeli odbywa się ono pod kontrolą państwa i jeżeli wyłączne lub szczególne uprawnienia zostały przyznane tym podmiotom właśnie w celu umożliwienia prowadzenia im takiej działalności.

7 ZAKOŃCZENIE

Reasumując należy stwierdzić, że sytuacja zamawiających objętych zakresem dyrektywy 93/38 jest znacznie swobodniejsza, jeżeli chodzi o ich działalność związaną z udzielaniem zamówień niż sytuacja podmiotów pozostających pod reżymem dyrektyw „klasycznych”. Główne zasady rządzące systemem zamówień publicznych takie jak zasada równego traktowania czy zasada korzystania z procedury otwartej lub ograniczonej doznają pewnego ograniczenia na gruncie omawianej dyrektywy. Realizacja bowiem zasady równości – wyrażonej w art. 4 ust. 2, który wprost stanowi, iż zamawiający są zobowiązani zagwarantować, że nie ma dyskryminacji pomiędzy różnymi dostawcami, wykonawcami lub usługodawcami – odbywać się musi w świetle celów, dla których dana dyrektywa została wprowadzona. W preambule mówi się o zachowaniu maksimum możliwej elastyczności w trakcie prowadzonych postępowań - podkreślając jednak - iż w interesie wzajemnego zaufania oraz dla zrównoważenia przyznanej zamawiającym swobody należy zapewnić przynajmniej minimalny poziom przejrzystości przepisów oraz przyjąć odpowiednie metody dla monitorowania prawidłowego stosowania omawianej dyrektywy. Nie istnieje praktycznie zasada pierwszeństwa procedur otwartych i ograniczonych – jako tych, które w sposób najbardziej stosowny służą realizacji zasady równego traktowania. Zamiast tego, na plan pierwszy wysuwa się szczególna sytuacja podmiotów działających na rynkach tych sektorów gospodarki, które są objęte dyrektywą 93/38 uzasadniająca pozostawienie kwestii wyboru rodzaju procedury samym zainteresowanym.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy jednak stwierdzić, że wprowadzenie dyrektywy 93/38 w niemałej mierze przyczyniło się do utworzenia wspólnotowego rynku zamówień publicznych oraz do realizacji zasady swobodnego przepływu towarów i usług w gałęziach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji. Ponadto wszędzie tam, gdzie zapewnione jest przestrzeganie zasady uczciwej konkurencji zarówno na gruncie przepisów prawnych jak i stanu faktycznego dyrektywa w żaden sposób nie ogranicza swobodnych decyzji zamawiających w zakresie udzielanych przez nich zamówień, ponieważ jej zastosowanie w takich wypadkach ulega w zasadzie wyłączeniu.

8 LITERATURA

- S. Arrowsmith *National and international perspectives on the regulation of public procurement: harmony or conflict?* (w) *Gospodarka. Administracja. Samorząd.* pod redakcją H. Olszewskiego i B. Popowskiej, Wydawnictwo Printer, Poznań 1997 rok,
- S. Arrowsmith *The Law of Public and Utilities Procurement.* Sweet&Maxwell, Londyn 1996 rok,
- S. Arrowsmith *A Guide to the Procurement Cases of the Court of Justice.* Public Procurement in the European Community: Volume II, Earlsgate Press, South Humberside 1992 rok,
- Ch. Bovis *The Liberalisation of Public Procurement and its Effects on the Common Market.* Ashgate Publishing Ltd. 1998 rok,
- M. Dischendorfer *Current Thresholds under the EC Procurement Directives.* (w) P.P.L.R. 1999/2,
- S. Dudzik *Działalność gospodarcza samorządu terytorialnego. Problematyka prawna.* Zakamycze, Kraków 1998 rok,
- J. M. Fernandez Martin *Recent Case Law of the European Court of Justice in the Area of Public Procurement.* (w) P.P.L.R. 1996/5,
- J. M. Fernandez Martin *Recent Cases on Procurement before the Court of Justice.* (w) P.P.L.R. 1995/1,
- J. Galster, C. Mik *Podstawy europejskiego prawa wspólnotowego. Zarys wykładu.* Fundacja Promocji Prawa Europejskiego, Wydawnictwo COMER, Toruń 1996 rok,
- P. Jasiński, G. Yarroo *Konkurencja a regulacje w telekomunikacji.* Urząd Antymonopolowy, Warszawa 1995 rok,
- Komisja Wspólnot Europejskich *The Rules Governing the Procedure in the Award of Public Procurement Contracts.* Bruksela 1997 rok,
- C. Maund *The Derogation for the Oil and Gas Sector under Article 3 of the Utilities Directive.* (w) P.P.L.R. 1997/6,
- P. Trepte *Public Procurement in the EC.* CCH Editions 1993 rok,
- Urząd Zamówień Publicznych *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Dyrektywy dotyczące zamówień na usługi, dostawy i roboty budowlane.* pod redakcją i ze wstępem M. Lemke, Warszawa 1999 rok,
- Urząd Zamówień Publicznych *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Procedury odwoławcze w świetle dyrektyw.* pod redakcją i ze wstępem M. Lemke, Warszawa 1998 rok,
- Urząd Zamówień Publicznych *Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości. Część I.* pod redakcją i ze wstępem D. Piasta, Warszawa 1999 rok,
- F. Weiss *Public Procurement in the European Community Law.* The Anthole Press, 1993 rok,
- R. Williams *The „Arnhem” Case: Definition of „Body Governed by Public Law.”* (w) P.P.L.R. 1999/1,
- R. Williams *Directive 98/4 Amending the EC Utilities Procurement Regime.* (w) P.P.L.R. 1998/4.

DYREKTYWA RADY
z dnia 14 czerwca 1993 r.
dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień przez
podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki,
transportu i telekomunikacji
(93/38/EWG)*

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, a w szczególności jego art. 57 ust. 2 zdanie ostatnie, oraz art. 66, 100 A i 113,

uwzględniając wniosek Komisji¹

we współpracy z Parlamentem Europejskim²,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego³,

a także mając na uwadze co następuje:

1. należy podjąć kroki zmierzające do stopniowego ukończenia tworzenia rynku wewnętrznego do 31 grudnia 1992 r.; rynek wewnętrzny jest obszarem bez granic wewnętrznych, na którym zapewniony jest swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału;
2. zgodnie z art. 30 i 59 Traktatu nie można ograniczać swobodnego przepływu towarów oraz oferowania usług związanych z zamówieniami na dostawę i usługi w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji;
3. przepisy art. 97 Traktatu Euroatom zabraniają stosowania jakichkolwiek ograniczeń opartych na przynależności państwowej w stosunku do przedsiębiorstw podlegających jurysdykcji państw członkowskich, jeżeli przedsiębiorstwa te chcą uczestniczyć w budowie instalacji nuklearnych o charakterze naukowym lub przemysłowym lub świadczyć odpowiednie usługi wewnątrz Wspólnoty;
4. cele te wymagają także skoordynowania procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w tych sektorach;
5. Biała Księga w sprawie utworzenia rynku wewnętrznego zawiera program działań oraz harmonogram otwierania rynków zamówień publicznych w sektorach, które są obecnie wyłączone z zakresu dyrektywy Rady 71/305/EWG z dnia 26 lipca 1971 r. dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane⁴ oraz dyrektywy Rady 77/62/EWG z dnia 21 grudnia 1976 r. dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na dostawę⁵;

* Dz.U. WE nr L 199, z 9.09.1993, str. 84; nr Celexu 393L0038

¹ Dz.U. WE nr C 337, z 31.12.1991, str. 1.

² Dz.U. WE nr C 176, z 13.07.1992, str. 136 oraz Dz.U. WE nr C 150, z 31.05.1993.

³ Dz.U. WE nr C 106, z 27.04.1992, str. 6.

⁴ Dz.U. WE nr L 185, z 16.08.1971, str. 5. Dyrektywa zmieniona ostatnio przez dyrektywę 89/440/EWG (Dz.U. WE nr L 210, z 21.07.1989, str. 1).

⁵ Dz.U. WE nr L 13, z 15.01.1977, str. 1. Dyrektywa zmieniona ostatnio przez dyrektywę 88/295/EWG (Dz.U. WE nr L 127, z 21.05.1988, str. 1).

6. Biała Księga w sprawie utworzenia rynku wewnętrznego zawiera program działań oraz harmonogram otwierania rynku zamówień na usługi;
7. wśród wyłączonej sektorów znajdują się sektory związane z zaopatrywaniem w wodę, energię i usługi transportowe oraz, w zakresie obowiązywania dyrektywy 77/62/EWG, sektor telekomunikacji;
8. głównym powodem wyłączenia tych sektorów był fakt, iż podmioty świadczące te usługi w pewnych przypadkach podlegają prawu publicznemu, a w innych prawu prywatnemu;
9. potrzeba zapewnienia rzeczywistego otwarcia rynku oraz uczciwej równowagi w stosowaniu zasad zamówień w tych sektorach, wymaga, aby podmioty, które mają być nimi objęte, były zdefiniowane według innego kryterium aniżeli ich status prawny;
10. ponieważ w tych czterech sektorach problemy związane z zamówieniami są podobnej natury, mogą być one potraktowane w jednym akcie;
11. jednym z głównych powodów, dla których podmioty działające w tych sektorach nie dokonują zakupów na podstawie konkurencji obejmującej cały obszar Wspólnoty, jest zamknięty charakter rynków, na których działają, z uwagi na szczególne lub wyłączne prawa nadane przez władze krajowe, dotyczące dostaw, zaopatrzenia lub obsługi sieci zapewniających usługi, o których mowa, wykorzystywania danego obszaru geograficznego w szczególnym celu, dostarczania lub obsługi sieci telekomunikacji publicznej lub świadczenia usług telekomunikacyjnych dla celów publicznych;
12. inną ważną przyczyną braku konkurencji obejmującej obszar całej Wspólnoty w tych dziedzinach jest możliwość wpływania, w rozmaity sposób, przez władze państwowe, na działania tych podmiotów, włączając w to zaangażowanie kapitałowe i posiadanie reprezentacji w ich organach administracyjnych, zarządzających lub nadzorczych;
13. niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do działalności podmiotów działających poza sektorami gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji ani do podmiotów należących do tych sektorów, jednakże działających w warunkach bezpośredniej konkurencji na rynkach, do których dostęp nie jest ograniczony;
14. wskazane jest, aby podmioty te stosowały wspólne zasady dotyczące procedur udzielania zamówień w zakresie swej działalności związanej z gospodarką wodną; niektóre z tych podmiotów były objęte dotychczas, w zakresie ich działalności w dziedzinie inżynierii wodnej, nawadniania i osuszania gruntów lub kanalizacji i oczyszczania ścieków, dyrektywami 71/305/EWG oraz 77/62/EWG;
15. jednakże zasady zamówień publicznych na dostawy towarów nie są odpowiednie do zakupów wody, ze względu na potrzebę sprowadzania wody ze źródeł znajdujących się w pobliżu miejsca, w którym będzie ona używana;
16. jeżeli spełnione zostaną szczególne warunki, eksploatacja obszaru geograficznego w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla lub innych paliw stałych może być przedmiotem alternatywnych rozwiązań, które umożliwią osiągnięcie tego samego celu, to jest udzielenia zamówień; Komisja powinna zapewnić uzgodnienie tych warunków przez państwa członkowskie, wprowadzające te alternatywne rozwiązania;
17. Komisja zapowiedziała, iż zaproponuje środki zmierzające do usunięcia do końca 1992 r. przeszkód w transgranicznej wymianie energii elektrycznej; zasady zamówień na dostawy towarów nie umożliwiają usunięcia istniejących w sektorze energetycznym przeszkód w zakupie energii i paliw; w konsekwencji nie jest właściwe włączenie tych zakupów do

zakresu niniejszej dyrektywy, aczkolwiek należy mieć na uwadze, iż wyłączenie to zostanie powtórnie rozważone przez Radę przy uwzględnieniu raportu i propozycji Komisji;

18. rozporządzenia 3975/87/EWG⁶ i 3976/87/EWG⁷, jak również dyrektywa 87/601/EWG⁸ i decyzja 87/602/EWG⁹ mają na celu zwiększenie konkurencji pomiędzy podmiotami oferującymi usługi w zakresie publicznego transportu lotniczego i dlatego nie jest właściwe włączanie tych podmiotów do zakresu niniejszej dyrektywy, jakkolwiek sprawa ta winna być rozważona w późniejszym terminie, w świetle rozwoju wolnej konkurencji;
19. przy istniejącej już konkurencji w transporcie wodnym na obszarze Wspólnoty, nie byłoby wskazane, by większość zamówień w tym sektorze podlegała szczegółowym procedurom; działalność firm eksploatujących promy morskie powinna być kontrolowana; pewne usługi rzeczne i przybrzeżne, świadczone przez władze publiczne nie powinny być w dalszym ciągu wyłączone z dyrektyw 71/305/EWG oraz 77/62/EWG;
20. należy ułatwiać stosowanie przepisów, odnoszących się do działań nie objętych niniejszą dyrektywą;
21. zasady udzielania zamówień na usługi powinny być jak najbliższe zasadom udzielania zamówień na roboty budowlane i dostawy, o których mowa w niniejszej dyrektywie;
22. należy unikać przeszkód w swobodnym przepływie usług; usługodawcami mogą być osoby fizyczne lub prawne; niniejsza dyrektywa nie narusza krajowych przepisów o warunkach wykonywania działalności lub zawodu, o ile przepisy te są zgodne z prawem wspólnotowym;
23. w celu stosowania przepisów proceduralnych oraz dla kontroli, sferę usług najlepiej można opisać przez podział na kategorie, nawiązujące do poszczególnych pozycji wspólnego nazewnictwa; załączniki XVI A oraz XVI B do niniejszej dyrektywy odwołują się do nazewnictwa CPC (wspólna klasyfikacja produktów) Narodów Zjednoczonych; nazewnictwo to mogłoby w przyszłości zostać zastąpione terminologią Wspólnoty; w związku z tym należy przewidzieć możliwość odpowiedniego dostosowania nazewnictwa CPC z załączników XVI A oraz XVI B;
24. świadczenie usług jest objęte niniejszą dyrektywą jedynie wtedy, gdy następuje ono w wyniku udzielenia zamówienia; świadczenie usług na innej podstawie, takiej jak ustawy, rozporządzenia lub umowa o pracę nie jest objęte niniejszą dyrektywą;
25. zgodnie z art. 130 F Traktatu wspieranie badań i rozwoju przyczynia się do wzmacniania naukowych i technologicznych podstaw przemysłu europejskiego, a otwarcie rynków zamówień publicznych służyć będzie temu celowi; udział w finansowaniu programów badawczych nie powinien podlegać niniejszej dyrektywie; nie są objęte niniejszą dyrektywą zamówienia na usługi badawcze i rozwojowe inne niż te, których wyniki stanowią wyłączną własność zamawiającego przeznaczoną do wykorzystania w prowadzeniu działalności własnej, o ile świadczenie usług jest w całości opłacane przez zamawiającego;
26. umowy dotyczące nabycia, najmu lub dzierżawy nieruchomości lub praw do nich wykazują cechy powodujące, iż stosowanie do nich przepisów o zamówieniach nie jest właściwe;

⁶ Dz.U. WE nr L 374, z 31.12.1987, str. 1.

⁷ Dz.U. WE nr L 374, z 31.12.1987, str. 9.

⁸ Dz.U. WE nr L 374, z 31.12.1987, str. 12.

⁹ Dz.U. WE nr L 374, z 31.12.1987, str. 19.

27. usługi arbitrażowe lub mediacyjne są zazwyczaj świadczone przez osoby lub organizacje, zatwierdzone lub wybrane w sposób, który nie może być regulowany przepisami o udzielaniu zamówień;
28. umowy dotyczące emisji, sprzedaży, kupna i transferu papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych nie są objęte niniejszą dyrektywą;
29. niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do zamówień uznanych za tajne, mających związek z podstawowymi interesami obronnymi państwa lub udzielonych zgodnie z innymi regułami określonymi przez obowiązujące umowy międzynarodowe lub przez organizacje międzynarodowe;
30. udzielanie zamówień wyłącznym wykonawcom określonych usług może być w pewnych warunkach całkowicie lub częściowo wyłączone z niniejszej dyrektywy;
31. zasady niniejszej dyrektywy nie mogą naruszać międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty lub państw członkowskich;
32. właściwe jest wyłączenie niektórych zamówień na usługi, udzielanych przedsiębiorstwu powiązanemu, którego zasadnicza działalność w zakresie usług polega w większym stopniu na świadczeniu ich grupie przedsiębiorstw, której jest członkiem, niż oferowaniu ich na rynku;
33. pełne stosowanie niniejszej dyrektywy powinno być w okresie przejściowym ograniczone do udzielania zamówień na te usługi, odnośnie których jej przepisy umożliwią pełne wykorzystanie możliwości rozwoju handlu transgranicznego; zamówienia na inne usługi powinny być kontrolowane przez pewien okres, zanim można będzie przyjąć pełne stosowanie niniejszej dyrektywy; należy stworzyć instrument kontroli; winien on równocześnie umożliwić zainteresowanym dostęp do odpowiednich informacji;
34. odpowiednie przepisy Wspólnoty o wzajemnym uznawaniu dyplomów, zaświadczeń i innych dowodów formalnych kwalifikacji mają zastosowanie, jeżeli warunkiem udziału w procedurze udzielania zamówienia lub w konkursie jest udowodnienie określonego wykształcenia poprzez przedłożenie stosownego świadectwa;
35. towary, roboty budowlane i usługi powinny być opisywane poprzez odniesienie do specyfikacji europejskich; w celu zapewnienia, iż towar, robota czy usługa spełniają wymogi użytkowe przewidziane przez zamawiającego, takie odniesienie może być uzupełnione o specyfikacje, które nie zmieniają istoty rozwiązania lub rozwiązań technicznych ustalonych w specyfikacji europejskiej;
36. zasady równoważności i wzajemnego uznawania krajowych norm, specyfikacji technicznych i metod produkcji można stosować w dziedzinach do których ma zastosowanie niniejsza dyrektywa;
37. przedsiębiorstwa Wspólnoty winny mieć możliwość ubiegania się o zamówienia na usługi w krajach trzecich; Wspólnota powinna podejmować kroki zapobiegające jakimkolwiek ograniczeniom, prawnym lub faktycznym, dostępu do tych zamówień; w pewnych warunkach powinna istnieć możliwość podejmowania kroków na rzecz otwarcia dostępu przedsiębiorstw z kraju trzeciego do zamówień na usługi objęte niniejszą dyrektywą lub w stosunku do ofert pochodzących z tego kraju;
38. zamawiający, ustalając w porozumieniu z oferentami terminy składania ofert, winni stosować się do zasad równego traktowania; w braku takiego porozumienia niezbędne jest przyjęcie odpowiednich przepisów;
39. należałoby wprowadzić większą precyzję w określaniu wymogów dotyczących ochrony i

- warunków pracy stosowanych w państwie członkowskim, w którym prace mają być wykonane;
40. należałoby uzgodnić krajowe przepisy dotyczące rozwoju regionalnego, które powinny być brane pod uwagę przy udzielaniu zamówień publicznych, z celami Wspólnoty oraz podporządkować je zasadom Traktatu;
 41. zamawiający nie powinni mieć możliwości odrzucenia ofert o rażąco niskich cenach, zanim nie zażądamy pisemnego wyjaśnienia podstawowych elementów oferty;
 42. w pewnym zakresie powinny być preferowane oferty z obszaru Wspólnoty w sytuacji, gdy przedstawione zostały równoważne oferty z krajów trzecich;
 43. niniejsza dyrektywa nie powinna negatywnie wpływać na pozycję Wspólnoty we wszelkich obecnych lub przyszłych negocjacjach międzynarodowych;
 44. w wyniku takich międzynarodowych negocjacji stosowanie niniejszej dyrektywy powinno być rozszerzone na oferty pochodzące z krajów trzecich na mocy decyzji Rady;
 45. zasady, które mają być stosowane przez zainteresowane podmioty, powinny stanowić układ odniesienia dla rzetelnej praktyki gospodarczej i pozostawić im maksimum elastyczności;
 46. dla zrównoważenia tej elastyczności, jak również w interesie wzajemnego zaufania należy zapewnić przynajmniej minimalny poziom przejrzystości przepisów oraz przyjęć odpowiednie metody dla monitorowania stosowania niniejszej dyrektywy;
 47. niezbędne jest przystosowanie dyrektyw 71/305/EWG oraz 77/62/EWG w celu ustalenia jasno określonych zakresów zastosowania; zakres dyrektywy 71/305/EWG nie powinien być ograniczany z wyjątkiem zamówień w sektorach wodnym i telekomunikacji; zakres dyrektywy 77/62/EWG nie powinien być ograniczany z wyjątkiem pewnych zamówień w sektorze wodnym; zakres dyrektyw 71/305/EWG i 77/62/EWG nie powinien być jednakże rozciągany na zamówienia udzielane przez przewoźników lądowych, powietrznych, morskich, przybrzeżnych i rzecznych, którzy mimo prowadzenia działalności gospodarczej – przemysłowej czy handlowej - wchodzi w skład administracji państwowej; pewne zamówienia, udzielane przez przewoźników lądowych, powietrznych, morskich, przybrzeżnych i rzecznych, wchodzących w skład administracji państwowej, mające na celu jedynie wykonanie usług publicznych powinny zostać objęte niniejszą dyrektywą;
 48. niniejsza dyrektywa powinna być ponownie przeanalizowana w świetle nowych doświadczeń;
 49. otwarcie dostępu do zamówień w sektorach objętych niniejszą dyrektywą może niepomyślnie wpłynąć na gospodarkę Królestwa Hiszpanii; trudności Republiki Greckiej i Republiki Portugalskiej będą jeszcze większe; dlatego wskazane jest, aby kraje te otrzymały odpowiednio więcej czasu na wdrożenie niniejszej dyrektywy.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

W rozumieniu niniejszej dyrektywy:

1. „Organami publicznymi” są organy państwowe, samorządowe, instytucje prawa publicznego lub stowarzyszenia złożone z jednego lub większej liczby takich organów lub instytucji prawa publicznego.
„Dany podmiot uważa się za instytucję prawa publicznego, jeżeli:
 - został ustanowiony w szczególnym celu zaspokajania potrzeb w interesie powszechnym, nie mających charakteru przemysłowego lub handlowego,
 - posiada osobowość prawną,oraz
 - jest finansowany, w przeważającej części przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne instytucje prawa publicznego; albo jeżeli jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych podmiotów; albo jeżeli ponad połowę składu jego organu kierowniczego, zarządzającego lub nadzorczego stanowią osoby mianowane przez organy państwowe, samorządowe, lub inne instytucje prawa publicznego;
2. „Przedsiębiorstwem publicznym” jest każde przedsiębiorstwo, na które organy publiczne mogą wywierać bezpośrednio bądź pośrednio dominujący wpływ poprzez bycie właścicielem, zaangażowanie finansowe lub poprzez zasady określające jego działanie. Domniemywa się istnienie dominującego wpływu organów publicznych, jeżeli organy te:
 - posiadają większość kapitału udziałowego tego przedsiębiorstwa,lub
 - kontrolują większość głosów przypadających na akcje emitowane przez to przedsiębiorstwo,lub
 - mogą powoływać ponad połowę składu organu kierowniczego, zarządzającego lub nadzorczego tego przedsiębiorstwa;
3. „Przedsiębiorstwem powiązaniem” jest każde przedsiębiorstwo, którego roczne sprawozdania finansowe są skonsolidowane ze sprawozdaniami zamawiającego, zgodnie z wymogami siódmej dyrektywy Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r., (opartej na art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu EWG, dotyczącej skonsolidowanych sprawozdań finansowych¹⁰ lub, w przypadku podmiotów, które nie podlegają niniejszej dyrektywie, każde przedsiębiorstwo, na które zamawiający może wywierać, bezpośrednio lub pośrednio, dominujący wpływ w rozumieniu ust. 2 lub które może wywierać dominujący wpływ na zamawiającego, lub które wspólnie z zamawiającym podlega dominującemu wpływowi innego przedsiębiorstwa z uwagi na własność, zaangażowanie finansowe lub reguły określające jego działanie;

¹⁰ Dz.U. WE nr L 193, z 18.07.1983, str. 1. Dyrektywa zmieniona ostatnio przez dyrektywę 90/605/EWG (Dz.U. WE nr L 317, z 16.11.1990, str. 60).

4. „Zamówieniami na dostawy, roboty lub usługi” są zamówienia o charakterze majątkowym, zawierane na piśmie pomiędzy jednym z zamawiających, o których mowa w art. 2 a dostawcą, wykonawcą lub usługodawcą, których przedmiotem jest:
- a) w przypadku zamówienia na dostawy, kupno, kupno na raty, dzierżawa, najem lub leasing z opcją kupna lub bez;
 - b) w przypadku zamówień na roboty budowlane, wykonanie albo wykonanie i zaprojektowanie, albo realizacja, za pomocą jakichkolwiek środków, budowli lub obiektów z zakresu inżynierii lądowej, o których mowa w załączniku XI. Zamówienia te mogą ponadto obejmować dostawy i usługi niezbędne do ich wykonania;
 - c) w przypadku zamówień na usługi, jakiegokolwiek przedmiot inny niż te, o których mowa w lit a) i b), z wyłączeniem:
 - i) umów, których przedmiotem jest, bez względu na sposób finansowania, nabycie, najem lub dzierżawa gruntów, istniejących budynków i innych nieruchomości lub praw do nich; niniejszej dyrektywie podlegają jednak umowy o świadczenie usług finansowych, zawarte w dowolnej formie, równocześnie, przed lub po zawarciu umowy nabycia, najmu lub dzierżawy;
 - ii) umów, których przedmiotem są usługi telefoniczne, teleksowe, telefoniczne usługi przywoławcze, usługi radiotelefoniczne lub satelitarne;
 - iii) umów, których przedmiotem są usługi arbitrażowe lub pojednawcze;
 - iv) umów, których przedmiotem jest emisja, sprzedaż, nabycie lub transfer papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych;
 - v) umów dotyczących nawiązania stosunku pracy;
 - vi) umów, których przedmiotem są usługi badawcze i rozwojowe - oprócz usług, których wyniki stanowią wyłączną własność zamawiającego i które zostały zamówione w celu prowadzenia jego własnej działalności, pod warunkiem, iż usługa jest w całości opłacona przez zamawiającego.
- Zamówienia, które obejmują dostarczenie usług i dostaw są uważane za zamówienia na dostawy, jeżeli całkowita wartość dostaw jest większa od wartości usług objętych zamówieniem;
5. „Umową ramową” jest umowa pomiędzy jednym z zamawiających, o których mowa w art. 2 lit. a), a jednym lub większą liczbą dostawców, wykonawców lub usługodawców, której celem jest ustalenie warunków, dotyczących zamówień, które mają zostać udzielone w danym okresie, w szczególności w odniesieniu do cen oraz, o ile dotyczy, przewidywanych ilości;
6. „Ofierentem” jest dostawca, wykonawca lub usługodawca, który składa ofertę, zaś „kandydatem” podmiot, który ubiega się o zaproszenie do udziału w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej; usługodawcami mogą być osoby fizyczne lub prawne, w tym również zamawiający w rozumieniu art. 2;
7. „Procedurami otwartymi, ograniczonymi i negocjacyjnymi” są procedury udzielania zamówień stosowane przez zamawiających, w których:
- a) w przypadku procedur otwartych – oferty mogą składać wszyscy zainteresowani dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy;
 - b) w przypadku procedur ograniczonych – oferty mogą składać jedynie kandydaci

- zaproszeni przez zamawiającego;
- c) w przypadku procedur negocjacyjnych – zamawiający sam wybiera dostawców, wykonawców i usługodawców i negocjuje warunki umowy z jednym lub kilkoma z nich;
8. „Specyfikacjami technicznymi” są wymogi techniczne, w szczególności zawarte w dokumentacji zamówienia, określające cechy robót, materiału, produktu, dostawy lub usługi, umożliwiające obiektywny opis robót, materiału, produktu, dostawy lub usługi, w taki sposób, aby spełniły cel wyznaczony przez zamawiającego. Specyfikacje techniczne mogą obejmować poziom jakości, wykonania, bezpieczeństwa, lub rozmiarów, uwzględniając wymagania stawiane materiałowi, produktowi, dostawie lub usłudze w zakresie jakości, terminologii, symboli, testowania i jego metod, opakowania, nazewnictwa i oznakowania. W przypadku robót budowlanych mogą one także obejmować reguły projektowania i kosztorysowania, warunki testowania, inspekcji i przyjęcia robót oraz techniki lub metody konstrukcyjne oraz wszelkie inne warunki techniczne, których spełnienia zamawiający może zażądać zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi przepisami w odniesieniu do ukończonych robót i do materiałów lub prac cząstkowych, które one obejmują;
9. „Normą” jest specyfikacja techniczna przyjęta przez uznany organ standaryzacyjny w celu powtarzalnego lub ciągłego stosowania, której przestrzeganie co do zasady nie jest obowiązkowe;
10. „Normą europejską” jest norma przyjęta przez Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) lub przez Europejski Komitet Normalizacji Elektrotechnicznej (CENELEC) jako „norma europejska” (EN) lub „dokument harmonizacyjny” (HD), zgodnie ze wspólnymi regułami tych organizacji lub przez Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI), zgodnie z jego własnymi regułami, jako „europejska norma telekomunikacyjna” (ETS);
11. „Wspólną specyfikacją techniczną” jest specyfikacja techniczna ustanowiona zgodnie z procedurą uznawaną w państwach członkowskich, w celu zapewnienia jednolitego jej stosowania we wszystkich państwach członkowskich i opublikowana w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich;
12. „Europejskim zezwoleniem technicznym” jest aprobująca ocena techniczna zdolności produktu do użycia w konkretnym celu, wydana w oparciu o podstawowe wymagania w zakresie robót budowlanych przy użyciu własnej charakterystyki produktu oraz określonych warunków jej zastosowania i wykorzystania, jak to jest określone w dyrektywie Rady 89/106/EWG z 21 grudnia 1988 r. w sprawie przybliżania przepisów prawnych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących efektów robót budowlanych¹¹. Europejskie zatwierdzenia techniczne wydawane są przez organ zatwierdzający, powołany w tym celu przez dane państwo członkowskie;
13. „Specyfikacją europejską” jest wspólna specyfikacja techniczna, europejskie zezwolenie techniczne lub norma krajowa wdrażająca normę europejską;
14. „Publiczną siecią telekomunikacyjną” jest infrastruktura, która umożliwia przenoszenie sygnałów pomiędzy określonymi punktami końcowymi sieci za pomocą przewodów, poprzez mikrofały, środkami optycznymi lub innymi środkami elektromagnetycznymi;

¹¹ Dz.U. WE nr L 40, z 11.02.1989, str. 12.

„Punktem końcowym sieci” jest każde fizyczne przyłącze i techniczna specyfikacja dostępu do niego, które stanowi część publicznej sieci telekomunikacyjnej i jest niezbędne do dostępu i skutecznego porozumiewania się przy użyciu tej sieci;

15. „Usługami telekomunikacji publicznej” są usługi telekomunikacyjne, których świadczenie państwa członkowskie powierzyły odrębnie jednej lub kilku jednostkom telekomunikacyjnym;

„Usługami telekomunikacyjnymi” są usługi, których świadczenie polega w całości lub w części na transmitowaniu i ukierunkowywaniu sygnałów w publicznej sieci telekomunikacyjnej za pomocą procesów telekomunikacyjnych, za wyjątkiem emisji radiowej i telewizyjnej;

16. „Konkursami” są procedury krajowe, z nagrodami lub bez, umożliwiające zamawiającemu uzyskanie planu lub projektu, wybranego przez sąd konkursowy, przede wszystkim w dziedzinie planowania przestrzennego, urbanistyki, architektury i budownictwa lub przetwarzania danych.

Artykuł 2

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do zamawiających, którzy:
- a) są organami publicznymi lub przedsiębiorstwami publicznymi i wykonują jedną z czynności, o których mowa w ust. 2;
 - b) jeżeli nie są organami publicznymi lub przedsiębiorstwami publicznymi, jeżeli oprócz innych czynności wykonują jedną lub więcej czynności, o których mowa w ust. 2, oraz działają na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw udzielonych im przez uprawniony organ państwa członkowskiego.
2. Działalnościami, do których ma zastosowanie niniejsza dyrektywa są:
- a) tworzenie lub kierowanie stałymi sieciami przeznaczonymi do świadczenia publicznych usług związanych z produkcją, transportem lub dystrybucją:
 - i) wody pitnej;
 - lub
 - ii) energii elektrycznej;
 - lub
 - iii) gazu bądź energii cieplnej;lub dostarczanie wody pitnej, energii elektrycznej, gazu bądź energii cieplnej do takich sieci;
 - b) eksploatacja określonego obszaru geograficznego w celu:
 - i) poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych;
 - lub
 - ii) udostępniania przewoźnikom powietrznym, morskim i rzeczonym lotnisk, portów morskich lub śródlądowych lub innych urządzeń portowych ;
 - c) obsługa sieci świadczących społeczeństwu usługi w zakresie transportu kolejną, systemami automatycznymi, tramwajami, trolejbusami, autobusami lub kolejną linową.

W przypadku usług transportowych uważa się, iż sieć istnieje, jeżeli usługa jest

świadczona zgodnie z warunkami określonymi przez właściwe władze państwa członkowskiego, takimi jak warunki dotyczące obsługiwanych tras, zdolności przewozowej lub częstotliwości usługi;

- d) udostępnienie lub obsługa sieci telekomunikacji publicznej, lub świadczenie jednej lub większej liczby publicznych usług telekomunikacyjnych.
3. W rozumieniu ust. 1 lit. b) szczególnymi lub wyłącznymi prawami są prawa wynikające z uprawnienia przyznanego przez właściwe władze danego państwa członkowskiego w drodze każdego przepisu prawnego i administracyjnego, których rezultatem jest zastrzeżenie wykonywania czynności określonych w ust. 2 dla jednej lub większej liczby podmiotów.

W szczególności uważa się, że zamawiający posiada szczególne lub wyłączne prawa, jeżeli:

- a) celem tworzenia sieci lub urządzeń, o których mowa w ust. 2, może skorzystać z procedur wyłączenia na cele publiczne lub obciążenia własności służebnością lub też może umieścić urządzenia sieci na, pod lub nad publicznym szlakiem komunikacyjnym;
- b) w przypadku, o którym mowa w ust. 2 lit. a), zamawiający dostarcza wodę pitną, energię elektryczną, gaz lub energię cieplną do sieci, kierowanej przez podmiot posiadający szczególne lub wyłączne prawa udzielone przez właściwe władze danego państwa członkowskiego.
4. Świadczenie publicznych autobusowych usług transportowych nie jest uważane za czynność wchodzącą w zakres ust. 2 lit. c), jeżeli inne podmioty mogą zapewniać takie usługi, czy to w całości czy też na danym obszarze geograficznym, na tych samych warunkach co zamawiający.
5. Dostarczanie przez zamawiającego, nie będącego organem publicznym, wody pitnej, energii elektrycznej, gazu lub energii cieplnej do sieci zapewniającej usługi społeczeństwu nie jest uważane za czynność wchodzącą w zakres ust. 2 lit. a), jeżeli:
- a) w przypadku wody pitnej lub energii elektrycznej:
- dany podmiot wytwarza wodę pitną lub energię elektryczną, ponieważ ich zużycie jest niezbędne dla podejmowania czynności innych niż te, o których mowa w ust. 2, oraz
 - dostawa do sieci publicznej jest uzależniona tylko od własnego zużycia danego podmiotu i nie przekracza 30 procent całkowitej produkcji wody pitnej lub energii elektrycznej danej jednostki, z uwzględnieniem średniej z ostatnich trzech lat, włączając w to rok bieżący;
- b) w przypadku gazu lub energii cieplnej:
- produkcja gazu lub energii cieplnej przez dany podmiot jest nierozłącznie związana z wykonywaniem czynności innych niż te, o których mowa w ust. 2, oraz
 - dostawa do sieci publicznej ma na celu jedynie gospodarcze wykorzystanie tej produkcji i wynosi nie więcej niż 20 procent produkcji danego podmiotu, z uwzględnieniem średniej z ostatnich trzech lat, włączając w to rok bieżący.
6. Zamawiający wymienieni w załącznikach od I do X powinni spełniać wyżej wymienione kryteria. Celem zapewnienia, iż listy te są na tyle wyczerpujące, na ile to

możliwe, państwa członkowskie zobowiązane są powiadamiać Komisję o zmianach na swoich listach. Komisja jest zobowiązana do weryfikowania załączników od I do X zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 40.

Artykuł 3

1. Państwo członkowskie może zwrócić się do Komisji o nieuznanie eksploatacji obszarów geograficznych w celu wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych za czynności określone w art. 2 ust. 2 lit. b) i) oraz o nieuznanie podmiotów za działające na podstawie szczególnych lub wyłącznych praw w rozumieniu art. 2 ust. 3 lit. b) z powodu podjęcia jednej lub kilku takich czynności, pod warunkiem, że zostaną spełnione wszystkie poniższe warunki w odniesieniu do krajowych przepisów prawnych dotyczących takich czynności:
 - a) w czasie, gdy składany jest wniosek o przyznanie uprawnień do eksploatacji takiego obszaru geograficznego, inne podmioty mogą swobodnie starać się o uprawnienia w tym samym celu i na tych samych warunkach, co zamawiający;
 - b) zdolność techniczną i finansową, którą powinny posiadać podmioty, które mają podjąć dane czynności jest ustalana przed merytoryczną oceną konkurencyjnych wniosków o przyznanie uprawnień;
 - c) uprawnienia do podjęcia takich czynności są przyznawane na podstawie obiektywnych kryteriów dotyczących sposobu, w jaki zamierza się prowadzić eksploatację lub wydobywanie, które są ustalane i ogłaszane przed składaniem wniosków i które są stosowane w sposób niedyskryminacyjny;
 - d) wszystkie warunki i wymogi dotyczące wykonywania lub przerywania czynności, włączając w to przepisy dotyczące zobowiązania do prowadzenia działalności, opłat od prawa własności oraz udziału w kapitale i przychodzie jednostek, są ustalane i dostępne przed złożeniem wniosków o przyznanie uprawnień, a następnie stosowane w sposób niedyskryminacyjny; każda zmiana takich warunków i wymogów powinna być stosowana do wszystkich podmiotów; w innym przypadku wszelkie zmiany muszą być dokonywane w sposób niedyskryminacyjny, jednakże zobowiązania do prowadzenia działalności nie muszą być ustalane do momentu bezpośrednio poprzedzającego przyznanie uprawnień oraz
 - e) nie wymaga się od zamawiających, w drodze ustawy, aktów prawnych niższego rzędu, decyzji administracyjnych, umowy lub porozumienia, informowania o zamierzonych lub rzeczywistych źródłach zamówień danego zamawiającego, poza żądaniami władz krajowych i wyłącznie dla realizacji celów wspomnianych w art. 36 Traktatu.
2. Państwa członkowskie, wdrażając przepisy ust. 1 zapewnią, stosując warunki przyznawania uprawnień i inne odpowiednie środki, że wszelkie podmioty:
 - a) będą przestrzegać zasad niedyskryminacyjnego i konkurencyjnego dokonywania zamówień, jeżeli chodzi o zamówienia na dostawy, roboty i usługi, w szczególności w zakresie informacji o planowanych zamówieniach, jakie podmiot udostępnia przedsiębiorstwom;
 - b) będą przekazywać Komisji, przy zachowaniu warunków, które zostaną określone w przyszłości zgodnie z art. 40, informacje dotyczące udzielania zamówień.
3. Przepisów ust. 1 lit. a), b) i c) nie stosuje się do indywidualnych koncesji lub uprawnień przyznanych przed datą wprowadzenia niniejszej dyrektywy przez państwa

członkowskie, zgodnie z art. 45, pod warunkiem, iż w tym momencie inne podmioty mogą swobodnie składać wnioski o przyznanie uprawnień do eksploatacji obszarów geograficznych w celu poszukiwania lub wydobywania ropy, gazu, węgla lub innych paliw stałych według niedyskryminacyjnych zasad i obiektywnych kryteriów. Przepisu ust. 1 lit. d) nie stosuje się do warunków lub wymogów ustalonych, wprowadzonych lub zmienionych przed datą, o której mowa powyżej.

4. Państwo członkowskie, które chce zastosować ust. 1, powiadomi o tym Komisję, informując jednocześnie o wszelkich przepisach prawnych i administracyjnych, umowach lub porozumieniach, o których mowa w ust. 1 i 2.

Komisja podejmie decyzje zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 40 ust. 5-8. Swoje decyzje zobowiązana jest opublikować, wraz z podaniem uzasadnienia, w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Komisja przedstawia Radzie coroczny raport o wdrażaniu przepisów niniejszego artykułu i dokonuje kontroli jego stosowania w sposób zgodny ze strukturą sprawozdań, określoną w art. 44.

Artykuł 4

1. Udzielając zamówienia na dostawy, roboty budowlane lub usługi lub organizując konkurs, zamawiający jest zobowiązany stosować procedury dostosowane do przepisów niniejszej dyrektywy.
2. Zamawiający są zobowiązani zagwarantować, że nie ma dyskryminacji pomiędzy różnymi dostawcami, wykonawcami lub usługodawcami.
3. W związku z dostarczaniem specyfikacji technicznych zainteresowanym dostawcom, wykonawcom lub usługodawcom lub w związku z kwalifikacją i wyborem dostawców, wykonawców lub usługodawców oraz w związku z udzielaniem zamówień, zamawiający mogą zastosować wymogi mające na celu ochronę poufnego charakteru informacji, które udostępniają.
4. Niniejsza dyrektywa nie ogranicza prawa dostawców, wykonawców i usługodawców do żądania od zamawiającego, zgodnie z prawem krajowym, przestrzegania poufności informacji, które udostępniają.

Artykuł 5

1. Zamawiający mogą traktować umowy ramowe jak zamówienia w rozumieniu art. 1 ust. 4 i udzielać ich zgodnie z niniejszą dyrektywą.
2. Jeżeli zamawiający zawarł umowę ramową zgodnie z niniejszą dyrektywą, przy udzielaniu zamówienia opartego na tej umowie może zastosować art. 20 ust. 2 lit. i).
3. Jeżeli umowa ramowa nie została zawarta zgodnie z niniejszą dyrektywą, zamawiający nie może zastosować art. 20 ust. 2 lit. i).
4. Zamawiający nie mogą wykorzystywać umów ramowych w celu uniknięcia, ograniczenia lub utrudnienia konkurencji.

Artykuł 6

1. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, które są udzielane lub organizowane w innym celu, niż prowadzenie działalności określonej w art. 2 ust. 2, lub

- prowadzenie takiej działalności w kraju trzecim, o ile nie pociąga ona za sobą fizycznego wykorzystania sieci lub obszaru geograficznego wewnątrz Wspólnoty.
2. Jednakże niniejszą dyrektywę stosuje się do zamówień lub konkursów udzielanych lub organizowanych przez podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) i) oraz:
 - a) związanych z projektami w zakresie inżynierii wodnej, nawadnianiem lub osuszaniem gruntów, pod warunkiem, że ilość wody pitnej stanowić będzie ponad 20 procent całości wody uzyskiwanej w wyniku realizacji takich projektów bądź instalacji nawadniających lub osuszających lub
 - b) związanych z kanalizacją i oczyszczaniem ścieków.
 3. Zamawiający są zobowiązani powiadamiać Komisję, na jej wniosek, o wszelkich czynnościach, które uznają za wyłączone z zakresu niniejszej dyrektywy na mocy ust. 1. Komisja może okresowo ogłaszać w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich listy kategorii czynności, które uważa za objęte tym wyłączeniem. Czyniąc to Komisja winna brać pod uwagę kwestie gospodarcze, które zamawiający mogą uwzględnić przekazując takie informacje.

Artykuł 7

1. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień udzielanych w celu odsprzedaży lub wynajęcia osobie trzeciej, pod warunkiem, że zamawiający nie posiada szczególnych lub wyłącznych praw do sprzedaży lub wynajęcia przedmiotu zamówienia oraz iż inne podmioty mogą swobodnie sprzedawać lub wynajmować go na tych samych warunkach, jak zamawiający.
2. Zamawiający zobowiązani są powiadamiać Komisję, na jej wniosek, o wszelkich kategoriach produktów i czynności, które uznają za wyłączone z zakresu niniejszej dyrektywy na mocy ust. 1. Komisja może okresowo ogłaszać w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich listy kategorii czynności, które uważa za objęte tym wyłączeniem. Czyniąc to Komisja winna brać pod uwagę wszelkie kwestie gospodarcze, które zamawiający mogą uwzględnić przekazując takie informacje.

Artykuł 8

1. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień udzielanych przez zamawiających wykonujących czynności wymienione w art. 2 ust. 2 lit. d) wyłącznie w celu umożliwienia im dostarczania jednej lub większej liczby usług telekomunikacyjnych, jeżeli inne podmioty mogą swobodnie zaoferować te same usługi na tym samym obszarze geograficznym i na zasadniczo tych samych warunkach.
2. Zamawiający są zobowiązani powiadomić Komisję, na jej wniosek, o wszelkich usługach, które uznają za wyłączone z zakresu niniejszej dyrektywy na mocy ust. 1. Komisja może okresowo ogłaszać w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich listy kategorii czynności, które uważa za objęte tym wyłączeniem. Czyniąc to Komisja winna brać pod uwagę wszelkie kwestie gospodarcze, które zamawiający mogą uwzględnić przekazując takie informacje.

Artykuł 9

1. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do:

- a) zamówień, które podmioty wymienione w załączniku I udzielają w celu zakupu wody;
 - b) zamówień, których podmioty wymienione w załącznikach od II do V udzielają w celu dostaw energii lub paliw do produkcji energii.
2. Rada jest zobowiązana rozpatrzyć ponownie przepisy ust. 1, kiedy otrzyma raport Komisji oraz stosowne propozycje.

Artykuł 10

Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień, które zgodnie z przepisami prawnymi i administracyjnymi danego państwa członkowskiego zostały określone jako tajne, lub których realizacja w świetle tych przepisów wymaga szczególnych środków bezpieczeństwa, albo gdy wymaga tego ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa członkowskiego.

Artykuł 11

Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień na usługi udzielane podmiotowi, który sam jest zamawiającym w rozumieniu art. 1 lit. b) dyrektywy Rady 92/50/EWG z 18 czerwca 1992 r. o koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi¹², na podstawie wyłącznego prawa, które posiada zgodnie z opublikowaną ustawą, aktem prawnym niższego rzędu lub przepisem administracyjnym zgodnym z Traktatem.

Artykuł 12

Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień, które podlegają innym regułom proceduralnym, i są udzielane:

1. na podstawie umowy międzynarodowej, zgodnej z Traktatem, zawartej pomiędzy państwem członkowskim a jednym lub wieloma państwami trzecimi, dotyczącej usług mających na celu wspólną realizację lub użytkowanie projektu przez państwa-sygnatariuszy; każdą taką umowę należy podać do wiadomości Komisji, która może skonsultować się z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych powołanym decyzją Rady 71/306/EWG¹³, lub w przypadku umów, którym podlegają zamówienia udzielane przez jednostki wykonujące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. d), z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Telekomunikacyjnych, przewidzianym w art. 39;
2. przedsiębiorstwom pochodzącym z państw członkowskich lub z państw trzecich, na podstawie umowy międzynarodowej związanej ze stacjonowaniem wojsk;
3. na podstawie szczególnej procedury organizacji międzynarodowej.

Artykuł 13

1. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do zamówień na usługi, które:
 - a) zamawiający udziela przedsiębiorstwu powiązanemu;
 - b) są udzielane przez grupę utworzoną przez pewną liczbę zamawiających w celu prowadzenia odpowiedniej działalności w rozumieniu art. 2 ust. 2 jednemu z tych

¹² Dz.U. WE nr L 209, z 24.07.1992, str. 1.

¹³ Dz.U. WE nr L 185, z 16.08.1971, str. 15. Decyzja zmieniona ostatnio przez decyzję 77/63/EWG (Dz.U. WE nr L 13, z 15.01.1977, str. 15).

zamawiających lub przedsiębiorstwu powiązanemu z jednym z tych zamawiających, pod warunkiem, że nie mniej niż 80 procent przeciętnych przychodów tego przedsiębiorstwa pochodzących z usług wykonywanych na terenie Wspólnoty w okresie poprzedzających trzech lat pochodzi ze świadczenia takich usług przedsiębiorstwom powiązanym.

Jeżeli więcej niż jedno powiązane z zamawiającym przedsiębiorstwo świadczy takie same lub podobne usługi, należy brać pod uwagę całkowity przychód pochodzący ze świadczenia usług przez te przedsiębiorstwa.

2. Zamawiający są zobowiązani przekazywać Komisji, na jej wniosek, następujące informacje dotyczące stosowania przepisów ust. 1:
 - nazwę przedsiębiorstw;
 - charakter i wartość zamówień na usługi;
 - dowody, jakie Komisja uzna za niezbędne do wykazania, iż stosunki pomiędzy przedsiębiorstwem, któremu udzielono zamówienia, a zamawiającym są zgodne z wymogami niniejszego artykułu.

Artykuł 14

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do zamówień, których wartość szacunkowa, bez podatku od towarów i usług (VAT), jest nie mniejsza niż:
 - a) 400.000 ECU w przypadku zamówień na dostawy i usługi udzielanych przez podmioty realizujące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. a), b) oraz c);
 - b) 600.000 ECU w przypadku zamówień na dostawy i usługi udzielanych przez podmioty realizujące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. d);
 - c) 5.000.000 ECU w przypadku zamówień na roboty budowlane.
2. W celu obliczenia szacunkowej wartości zamówienia na usługi zamawiający jest zobowiązany brać pod uwagę całość wynagrodzenia usługodawcy, uwzględniając elementy wymienione w ust. 3–13.
3. W celu obliczenia szacunkowej wartości zamówienia na usługi finansowe należy uwzględnić następujące wartości:
 - w zakresie usług ubezpieczeniowych – wysokość płaconej składki;
 - w zakresie usług bankowych i innych usług finansowych – opłaty, prowizje, odsetki i inne typy wynagrodzeń;
 - w zakresie zamówień obejmujących projekty – wypłacane opłaty lub prowizje.
4. W przypadku zamówień na dostawy w formie wynajmu, dzierżawy lub leasingu, podstawę do obliczania wartości zamówienia stanowią:
 - a) w przypadku umów zawieranych na czas określony, jeżeli ich termin nie przekracza dwunastu miesięcy, szacunkowa wartość dla całego okresu trwania zamówienia lub, jeżeli termin ten przekracza dwanaście miesięcy, całkowita wartość zamówienia, włączając w to szacunkową wartość netto;
 - b) w przypadku zamówień na czas nieokreślony lub w przypadkach, w których istnieje wątpliwość co do okresu trwania zamówienia, przewidywane łączne raty, które mają być wypłacone w ciągu pierwszych czterech lat.

5. W przypadku zamówień na usługi, które nie wskazują całkowitych kosztów, podstawą do obliczania szacunkowej wartości zamówienia jest:
 - dla zamówień na czas określony, jeżeli ich termin nie przekracza 48 miesięcy, całkowita wartość w ciągu całego okresu trwania;
 - dla zamówień na czas nieokreślony lub na czas przekraczający 48 miesięcy, miesięczna wartość pomnożona przez 48.
6. Jeżeli planowane zamówienie na dostawy lub usługi przewiduje wprost możliwość wyboru opcji, podstawą do obliczania wartości zamówienia jest najwyższy dopuszczalny zakres sprzedaży, wynajmu, dzierżawy lub leasingu, włączając w to klauzule określające opcje.
7. W przypadku zamawiania dostaw lub usług w ciągu danego okresu za pomocą serii zamówień, które zostaną udzielone jednemu lub kilku dostawcom lub usługodawcom lub w przypadku zamówień, które mają być odnawiane, wartość zamówienia jest obliczana na podstawie:
 - a) całkowitej wartości zamówień o podobnych cechach, które zostały udzielone w ciągu poprzedniego roku finansowego lub w ciągu poprzednich dwunastu miesięcy, dostosowanej, o ile to możliwe, do przewidywanych zmian wielkości lub wartości w ciągu następnych dwunastu miesięcy,lub
 - b) zbiorczej wartości zamówień, które mają zostać udzielone w ciągu dwunastu miesięcy następujących po dacie udzielenia pierwszego zamówienia lub w ciągu całego okresu trwania zamówienia, jeżeli jest on dłuższy niż dwanaście miesięcy.
8. Podstawą do obliczania szacunkowej wartości zamówienia, obejmującego zarówno dostawy, jak usługi, jest całkowita wartość tych dostaw i usług, bez względu na ich poszczególne wartości. Obliczenie to powinno obejmować wartość prac instalacyjnych.
9. Podstawą do obliczania wartości umowy ramowej jest szacunkowa maksymalna wartość wszystkich zamówień przewidywanych dla danego okresu.
10. Podstawą obliczania wartości zamówienia, o której mowa w ust. 1, w przypadku zamówień na roboty budowlane jest całkowita wartość obiektu budowlanego. „Obiektem budowlanym” jest wynik całości robót budowlanych i inżynierskich, który może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą i techniczną.

W szczególności, jeżeli dostawa, roboty lub usługa są podzielone na kilka części, wartość każdej z tych części powinna być brana pod uwagę przy obliczaniu wartości, o której mowa w ust. 1. Jeżeli łączna wartość części jest nie mniejsza niż wartość określona w ust. 1, ustęp ten stosuje się do wszystkich części. Jednakże w przypadku zamówień na roboty budowlane zamawiający mogą odstąpić od stosowania ust. 1 w odniesieniu do części, których szacunkowa wartość, bez podatku od towarów i usług, jest mniejsza niż 1.000.000 ECU, pod warunkiem, że łączna wartość szacunkowa tych części nie przekracza 20 % łącznej wartości wszystkich części.
11. Stosując ust. 1 zamawiający winni włączyć do wartości szacunkowej zamówień na roboty wartość wszelkich dostaw lub usług niezbędnych dla wykonania zamówienia, które zostały przez nich udostępnione wykonawcy.
12. Wartość dostaw lub usług, które nie są niezbędne dla wykonania danego zamówienia na roboty budowlane, nie może być dodawana do wartości zamówienia na roboty

budowlane, jeżeli prowadziłyby to do uniknięcia zastosowania niniejszej dyrektywy do zamawiania tych dostaw i usług.

13. Zamawiający nie mogą obchodzić postanowień niniejszej dyrektywy poprzez dzielenie zamówień na części lub używanie specjalnych metod obliczania wartości zamówień.

TYTUŁ II

Dwustopniowe stosowanie

Artykuł 15

Zamówienia na dostawy i roboty budowlane oraz zamówienia, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku XVI A, są udzielane zgodnie z przepisami tytułów III, IV i V.

Artykuł 16

Zamówienia, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku XVI B, udzielane są zgodnie z art. 18 i 24.

Artykuł 17

Zamówienia, których przedmiotem są usługi wymienione zarówno w załączniku XVI A, jak i załączniku XVI B są udzielane zgodnie z przepisami tytułów III, IV i V, jeżeli wartość usług wymienionych w załączniku XVI A jest większa niż wartość usług wymienionych w załączniku XVI B. Tam gdzie nie ma to miejsca, są one udzielane zgodnie z art. 18 i 24.

TYTUŁ III

Specyfikacje techniczne i normy

Artykuł 18

1. Zamawiający są zobowiązani zamieścić specyfikacje techniczne w ogólnej dokumentacji lub w dokumentacji dołączonej do każdego z zamówień.
2. Specyfikacje techniczne określone są poprzez odwołanie się do specyfikacji europejskich, o ile takie istnieją.
3. W braku specyfikacji europejskich specyfikacje techniczne powinny być, tak dalece jak to możliwe, określone poprzez odwołanie się do innych norm obowiązujących we Wspólnocie.
4. Zamawiający są zobowiązani określić inne wymagania, jeżeli są one niezbędne dla realizacji specyfikacji europejskich lub innych norm. Czyniąc to są zobowiązani wybierać te specyfikacje, które wskazują raczej na wymagania dotyczące wykonania niż stanowią wzór lub charakterystykę opisową, chyba że zamawiający ma obiektywne podstawy, by uważać, iż takie specyfikacje są nieodpowiednie ze względu na cel zamówienia.
5. Specyfikacje techniczne, które dotyczą towarów szczególnej produkcji, ze szczególnego źródła lub wytworzonych w szczególny sposób i które w rezultacie faworyzowałyby lub eliminowałyby pewne przedsiębiorstwa nie mogą być wykorzystywane, chyba że są

niezbędne ze względu na przedmiot zamówienia. W szczególności zabronione jest wskazywanie znaków towarowych, patentów, typów, jak również określonego pochodzenia lub określonej produkcji. Wskazanie z towarzyszeniem słów „lub równoważne” jest jednak dopuszczalne jeżeli przedmiot zamówienia nie może być w inny sposób opisany za pomocą dostatecznie dokładnych i powszechnie zrozumiałych określeń.

6. Zamawiający mogą odstąpić od stosowania ust. 2, jeżeli:
 - a) technicznie niemożliwe jest należyte ustalenie, czy produkt jest zgodny ze specyfikacjami europejskimi;
 - b) zastosowanie ust. 2 utrudniałoby stosowanie dyrektywy Rady 86/361/EWG z 24 lipca 1986 r. o pierwszej fazie wzajemnego uznawania homologacji peryferyjnych urządzeń telekomunikacyjnych¹⁴ lub decyzji Rady 87/95/EWG z 22 grudnia 1986 r. o standaryzacji w dziedzinie technologii informatycznych i telekomunikacji¹⁵;
 - c) w związku z przystosowaniem istniejącej praktyki do specyfikacji europejskich wykorzystanie tych specyfikacji zobowiązywałoby zamawiającego do nabywania towarów niekompatybilnych z urządzeniami już używanymi lub powodowałoby nieproporcjonalnie duże koszty lub trudności techniczne. Zamawiający, którzy korzystają z tego wyłączenia, mogą to czynić tylko w ramach wyraźnie określonej i opisanej strategii, przewidującej przestawienie się, w określonym czasie, na europejskie specyfikacje;
 - d) specyfikacja europejska jest nieodpowiednia dla danego zastosowania lub nie uwzględnia postępu technicznego, który nastąpił od chwili jej przyjęcia. Zamawiający, którzy korzystają z tego wyłączenia, są zobowiązani powiadomić odpowiedni organ normalizacyjny lub jakikolwiek inny organ uprawniony do wnoszenia poprawek do specyfikacji europejskich o przyczynach, dla których uważają, iż specyfikacja europejska nie jest odpowiednia i wnoszą o jej poprawienie;
 - e) dany projekt jest rzeczywiście innowacyjny i stosowanie specyfikacji europejskich nie byłoby właściwe.
7. Ogłoszenia, opublikowane zgodnie z art. 21 ust. 1 lit. a) lub art. 21 ust. 2 lit. a), winny informować o korzystaniu z wszelkich z wyłączeń, o których mowa w ust. 6.
8. Niniejszy artykuł nie narusza obowiązkowych zasad technicznych w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem Wspólnoty.

Artykuł 19

1. Zamawiający są zobowiązani udostępnić dostawcom, wykonawcom lub usługodawcom, zainteresowanym uzyskaniem danego zamówienia, na ich wniosek, specyfikacje techniczne, na które zazwyczaj powołują się w swych zamówieniach na dostawy, roboty lub usługi lub specyfikacje techniczne, które zamierzają zastosować w zamówieniach, o których mowa w okresowych ogłoszeniach informacyjnych w rozumieniu art. 22.
2. Jeżeli specyfikacje techniczne oparte są na dokumentach dostępnych dla zainteresowanych dostawców, wykonawców lub usługodawców, wystarczające jest powołanie się na te dokumenty.

¹⁴ Dz.U. WE nr L 217, z 5.08.1986, str. 21.

¹⁵ Dz.U. WE nr L 36, z 7.02.1987, str. 31.

TYTUŁ IV

Procedury udzielania zamówień

Artykuł 20

1. Zamawiający mogą wybrać którąkolwiek z procedur, o których mowa w art. 1 ust. 7, pod warunkiem, że zgodnie z art. 21, opublikowali ogłoszenie o zamówieniu, z uwzględnieniem przepisów ust. 2.
2. Zamawiający mogą skorzystać z danej procedury, bez uprzedniego ogłoszenia o zamówieniu :
 - a) jeżeli w toku procedury z publikacją ogłoszenia nie wpłynęły oferty lub wpłynęły jedynie oferty nieprawidłowe, o ile początkowe warunki zamówienia nie zostały w sposób istotny zmienione;
 - b) jeżeli zamówienie ma na celu wyłącznie badania, eksperyment, studia lub prace rozwojowe i nie ma na celu zapewnienia zysku lub odzyskania kosztów badań i jeżeli udzielenie takiego zamówienia nie naruszy w przyszłości swobody konkurencji przy udzielaniu następnych zamówień, które będą miały takie cele;
 - c) jeżeli z przyczyn technicznych, artystycznych lub związanych z ochroną praw wyłącznych, zamówienie może zostać wykonane tylko przez określonego dostawcę, wykonawcę lub usługodawcę;
 - d) jeżeli w sytuacji niezbędnej konieczności, ze względu na wyjątkowo pilny charakter sprawy związany z wydarzeniami, których zamawiający nie mogli przewidzieć, nie mogą być przestrzegane terminy przewidziane dla procedury otwartej lub ograniczonej;
 - e) w przypadku dodatkowych dostaw, dokonywanych przez pierwotnego dostawcę, których celem jest częściowe zastąpienie towarów lub urządzeń, rozszerzenie dostaw lub rozbudowa urządzeń, o ile zmiana dostawcy zmuszałaby zamawiającego do nabywania materiałów o innych parametrach technicznych, a to powodowałoby niekompatybilność lub nieproporcjonalnie duże trudności techniczne w użytkowaniu i dozorze;
 - f) w przypadku dodatkowych robót bądź usług nie włączonych do rozważanego uprzednio projektu, ani nie objętych udzielonym uprzednio zamówieniem, których wykonanie, z powodu nie przewidzianych okoliczności, stało się jednak konieczne dla wykonania zamówienia, o ile zamówienie zostanie udzielone wykonawcy lub usługodawcy, który wykonuje pierwotne zamówienie:
 - jeżeli dodatkowych robót lub usług nie można oddzielić od głównego zamówienia z przyczyn technicznych lub gospodarczych, bez poważnych trudności dla zamawiającego;
 - lub jeżeli dodatkowe roboty lub usługi można by wprowadzić oddzielić od wykonania głównego zamówienia, jednakże są one niezbędnie konieczne dla jego wykonania;
 - g) w przypadku nowych robót budowlanych, polegających na powtórzeniu podobnych prac powierzonych wykonawcy, któremu ten sam zamawiający udzielił uprzednio zamówienia, pod warunkiem, że takie roboty są zgodne z podstawowym projektem, na który udzielono uprzedniego zamówienia po zaproszeniu do uczestniczenia w przetargu. O możliwości zastosowania tej procedury należy zawiadomić

niezwłocznie po ogłoszeniu przetargu na pierwotny projekt, a całkowity szacunkowy koszt robót uzupełniających winien być uwzględniony przez zamawiającego przy stosowaniu przepisów art. 14;

- h) w przypadku dostaw, co do których wystosowano zapytanie o cenę i które są nabywane na giełdzie;
- i) w przypadku zamówień, które mają być udzielone na podstawie umowy ramowej, jeżeli spełniony jest warunek, o którym mowa w art. 5 ust. 2;
- j) w przypadku nadzwyczaj korzystnych zamówień, jeżeli możliwe jest zamówienie dostaw korzystając ze szczególnie korzystnych okoliczności dostępnych przez bardzo krótki okres po cenie znacząco niższej od zwykłych cen rynkowych;
- k) w przypadku zakupu towarów na szczególnie korzystnych warunkach od dostawcy ostatecznie likwidującego swą działalność gospodarczą lub od beneficjentów lub likwidatorów upadłego, lub w wyniku układu z wierzycielami lub podobnej procedury zgodnie z ustawami krajowymi lub aktami prawnymi niższego rzędu;
- l) jeżeli dane zamówienie na usługi stanowi część czynności wynikających z konkursu na projekt, zorganizowanego zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy i powinno, zgodnie z odpowiednimi zasadami, być udzielone zwycięzcy lub jednemu ze zwycięzców tego konkursu. W tym drugim przypadku do udziału w negocjacjach zaprasza się wszystkich zwycięzców.

Artykuł 21

1. W przypadku zamówień na dostawy, roboty lub usługi, ogłoszenie o zamówieniu może być sporządzone :
 - a) w postaci ogłoszenia, sporządzonego zgodnie z załącznikami XII A, B i C;lub
 - b) w postaci okresowego ogłoszenia informacyjnego, sporządzonego zgodnie z załącznikiem XIV;lub
 - c) w postaci ogłoszenia o istnieniu systemu kwalifikacji, sporządzonego zgodnie z załącznikiem XIII.
2. Jeżeli ogłoszenie o zamówieniu jest sporządzane w postaci okresowego ogłoszenia informacyjnego:
 - a) ogłoszenie powinno informować szczegółowo o dostawach, robotach lub usługach będących przedmiotem zamówienia, które ma być udzielone;
 - b) ogłoszenie powinno informować, iż zamówienie zostanie udzielone w drodze procedury ograniczonej lub negocjacyjnej, bez uprzedniego ogłoszenia o zamówieniu oraz zawierać zaproszenie dla zainteresowanych przedsiębiorstw do wyrażenia swego zainteresowania w formie pisemnej;
 - c) zamawiający jest zobowiązany wezwać wszystkich kandydatów do potwierdzenia ich zainteresowania na podstawie szczegółowej informacji o danym zamówieniu przed rozpoczęciem wyboru oferentów lub uczestników negocjacji.
3. Jeżeli ogłoszenie o zamówieniu jest sporządzane w postaci ogłoszenia o istnieniu systemu kwalifikacji, oferenci w procedurze ograniczonej lub uczestnicy w procedurze

negocjacyjnej powinni być wybrani spośród kandydatów zakwalifikowanych zgodnie z takim systemem.

4. W przypadku konkursu, ogłoszenie o zamówieniu jest sporządzane w postaci ogłoszenia, sporządzonego zgodnie z załącznikiem XVII.
5. Ogłoszenia, o których mowa w niniejszym artykule, są publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich .

Artykuł 22

1. Zamawiający jest zobowiązany, przynajmniej raz w roku, w drodze okresowego ogłoszenia informacyjnego, opublikować:
 - a) w przypadku zamówień na dostawy – całkowitą wielkość zamówień dla każdej grupy towarów, których całkowita wartość szacunkowa, przy uwzględnieniu przepisów art. 14, jest równa lub większa od 750.000 ECU, a których zamierzają udzielić w okresie najbliższych dwunastu miesięcy;
 - b) w przypadku zamówień na roboty budowlane – zasadnicze cechy zamówień na roboty budowlane, których zamawiający zamierzają udzielić, a których szacunkowa wartość jest nie mniejsza od wartości progowej, przewidzianej w art. 14 ust. 1;
 - c) w przypadku zamówień na usługi – szacunkową całkowitą wartość zamówień na usługi w każdej z kategorii usług wymienionych w załączniku XVI A, których zamierzają udzielić w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy, a których szacunkowa wartość, przy uwzględnieniu przepisów art. 14, jest równa lub większa od 750.000 ECU.
2. Ogłoszenie winno być sporządzane zgodnie z załącznikiem XIV i być publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.
3. Jeżeli ogłoszenie jest traktowane jako ogłoszenie o zamówieniu w rozumieniu art. 21 ust. 1 lit. b), powinno być opublikowane nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed datą wysłania zaproszeń, o których mowa w art. 21 ust. 2 lit. c). Ponadto zamawiający winien stosować się do ostatecznych terminów, określonych w art. 26 ust. 2.
4. Zamawiający mogą w szczególności publikować okresowe ogłoszenia informacyjne dotyczące głównych projektów bez powtarzania informacji uprzednio uwzględnionych w okresowym ogłoszeniu informacyjnym, pod warunkiem, że stwierdza się wyraźnie, iż takie ogłoszenia są ogłoszeniami uzupełniającymi.

Artykuł 23

1. Artykuł niniejszy stosuje się do konkursów, organizowanych jako część procedury, prowadzącej do udzielenia zamówienia na usługi o wartości szacunkowej, bez podatku od towarów i usług (VAT), nie mniejszej niż wartość, o której mowa w art. 14 ust. 1.
2. Artykuł niniejszy stosuje się do wszelkich konkursów, w których całkowita wartość nagród konkursowych i wynagrodzeń dla uczestników jest nie mniejsza niż 400.000 ECU dla konkursów na projekty organizowanych przez podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. a), b) oraz c) oraz 600.000 ECU dla konkursów na projekty organizowanych przez podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. d).

3. Zasady organizacji konkursów powinny być zgodne z wymogami niniejszego artykułu i udostępnione zainteresowanym wzięciem udziału w konkursie.
4. Możliwość udziału uczestników w konkursach na projekty nie może być ograniczona:
 - do terytorium lub części terytorium państwa członkowskiego;
 - poprzez wymóg, stosownie do prawa państwa członkowskiego, w którym konkurs jest organizowany, by uczestnicy byli albo osobami fizycznymi albo prawnymi.
5. Jeżeli udział w konkursie ma być ograniczony do określonej liczby uczestników, zamawiający jest zobowiązany określić jednoznaczne i niedyskryminacyjne kryteria wyboru. W każdym przypadku liczba kandydatów zaproszonych do uczestnictwa winna być wystarczająca dla zapewnienia rzeczywistej konkurencji.
6. Sąd konkursowy powinien składać się wyłącznie z sędziów niepowiązanych z uczestnikami konkursu. Jeżeli od uczestników konkursu wymagane są szczególne kwalifikacje zawodowe, co najmniej jedna trzecia część sędziów powinna posiadać te same lub równoważne kwalifikacje.
7. Sąd konkursowy powinien być niezawisły w swych decyzjach i opiniach podejmowanych na podstawie anonimowych prezentacji projektów, wyłącznie w oparciu o kryteria wskazane w ogłoszeniu przewidzianym w załączniku XVII.

Artykuł 24

1. Zamawiający, którzy udzielili zamówienia lub zorganizowali konkurs, są zobowiązani powiadomić Komisję, w terminie dwóch miesięcy od udzielenia zamówienia, zgodnie z warunkami określonymi przez Komisję, na podstawie procedury określonej w art. 40, o wynikach przeprowadzonego postępowania, w drodze ogłoszenia sporządzonego zgodnie z załącznikiem XV lub XVIII.
2. Informacje określone w części I załącznika XV lub w załączniku XVIII są publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich. W związku z powyższym Komisja powinna uwzględniać wszelkie kwestie o znaczeniu handlowym, które mogą zostać wzięte pod uwagę przez zamawiającego przekazującego te informacje, zgodnie z pkt. 6 i 9 załącznika XV.
3. Zamawiający, którzy udzielają zamówienia na usługi objęte kategorią 8 załącznika XVI A, do których ma zastosowanie art. 20 ust. 2 lit. b), są zobowiązani zaznaczyć, w odniesieniu do pkt. 3 załącznika XV jedynie zasadnicze elementy w rozumieniu załącznika XVI A. Zamawiający, którzy udzielają zamówienia na usługi objęte kategorią 8 załącznika XVI A, do których nie stosuje się art. 20 ust. 2 lit. b), mogą, z uwagi na poufność informacji handlowych, ograniczyć informacje przewidziane w pkt. 3 załącznika XV. Powinni oni jednak zapewnić, że wszelkie informacje opublikowane w tym punkcie są nie mniej szczegółowe niż informacje zawarte w ogłoszeniu o zamówieniu, opublikowanym zgodnie z art. 20 ust. 1 lub, jeżeli wykorzystywany jest system kwalifikacji, nie mniej szczegółowe niż kategoria, o której mowa w art. 30 ust. 7. W przypadku wymienionym w załączniku XVI B zamawiający jest zobowiązany wskazać w ogłoszeniu, czy zgadza się na ich publikację.
4. Informacje przewidziane w części II załącznika XV mogą być publikowane tylko w formie zbiorczej, dla celów statystycznych.

Artykuł 25

1. Zamawiający muszą być w stanie udowodnić daty wysłania ogłoszeń, o których mowa w art. 20–24.
2. Ogłoszenia publikuje się w całości w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich oraz w bazie danych TED w językach, w jakich zostały sporządzone. Streszczenie ważniejszych elementów wszystkich ogłoszeń publikuje się w językach urzędowych Wspólnoty, przy czym autentyczny jest jedynie tekst w języku oryginału.
3. Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich publikuje ogłoszenia w terminie nie dłuższym niż dwanaście dni od daty ich wysłania. W wyjątkowych przypadkach, na wniosek zamawiającego, jest zobowiązany opublikować ogłoszenie, o którym mowa w art. 21 ust. 1 lit. a), w terminie pięciu dni, pod warunkiem, iż zostało ono przesłane do Urzędu za pomocą poczty elektronicznej, teleksu lub telefaksu. W każdym numerze Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich zawierającym jedno albo więcej ogłoszeń, przedstawia się wzór lub wzory, według których sporządza się ogłoszenia.
4. Koszty publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich ponoszą Wspólnoty.
5. Ogłoszenie o konkursie lub zamówieniu publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich, zgodnie z art. 21 ust. 1 lub 4, nie może być opublikowane w jakikolwiek inny sposób przed datą wysłania jego tekstu do Urzędu Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich. Ogłoszenie może zawierać jedynie informacje opublikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Artykuł 26

1. W procedurach otwartych ustalony przez zamawiającego termin składania ofert nie może być krótszy niż 52 dni od daty wysłania ogłoszenia. Termin ten może zostać skrócony do 36 dni, jeżeli zamawiający opublikował ogłoszenie zgodnie z art. 22 ust. 1.
2. W procedurach ograniczonych i negocjacyjnych z wcześniejszą publikacją ogłoszenia, obowiązują następujące zasady:
 - a) termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, w odpowiedzi na ogłoszenie opublikowane zgodnie z art. 21 ust. 1 lit. a) lub w odpowiedzi na zaproszenie zamawiającego, zgodnie z art. 21 ust. 1 lit. c), co do zasady nie może być krótszy niż pięć tygodni od daty wysłania ogłoszenia lub zaproszenia, a w żadnym razie nie może być krótszy niż termin na publikację określony w art. 25 ust. 3, plus dziesięć dni;
 - b) termin składania ofert może zostać ustalony za porozumieniem zamawiającego i wybranych kandydatów, pod warunkiem, że wszyscy kandydaci mają tyle samo czasu na przygotowanie i złożenie ofert;
 - c) jeżeli nie jest możliwe uzyskanie porozumienia co do terminu składania ofert, zamawiający ustala termin, który co do zasady nie może być krótszy niż trzy tygodnie, a w każdym razie nie krótszy niż 10 dni od daty zaproszenia do składania ofert; ustalony termin winien być wystarczający aby uwzględnić, w szczególności, czynniki, o których mowa w art. 28 ust. 3.

Artykuł 27

W dokumentacji zamówienia zamawiający może wezwać oferentów do wskazania w swej ofercie tej części zamówienia, której wykonanie zamierzają oni powierzyć osobom trzecim.

Wskazanie takie nie wpływa na odpowiedzialność głównego wykonawcy.

Artykuł 28

1. Dokumentacja zamówienia i dokumenty dodatkowe winny zostać wysłane przez zamawiającego dostawcom, wykonawcom i usługodawcom w terminie sześciu dni od dnia otrzymania wniosku, jeżeli wniosek taki wpłynął w odpowiednim czasie.
2. Zażądane w odpowiednim czasie dodatkowe informacje, związane z dokumentacją zamówienia, powinny zostać udzielone przez zamawiającego nie później niż na sześć dni przed ustalonym terminem składania ofert.
3. Jeżeli sporządzenie ofert wymaga badania obszernej dokumentacji, na przykład obszernych specyfikacji technicznych, wizyty na miejscu lub badania na miejscu dokumentów dodatkowych, bierze się to pod uwagę przy ustalaniu terminów.
4. Zamawiający równocześnie zapraszają w formie pisemnej wybranych kandydatów. Do zaproszenia należy dołączyć dokumentację zamówienia i dokumenty dodatkowe. Zaproszenie takie winno zawierać co najmniej:
 - a) adres, pod który można kierować wnioski o dodatkowe dokumenty, termin zgłaszania takich wniosków, wysokość opłaty jaką trzeba uiścić za takie dokumenty oraz warunki jej uiszczenia;
 - b) termin składania ofert, adres, na który muszą być wysłane oraz język albo języki, w jakich muszą być sporządzone;
 - c) wskazanie na opublikowanie wszelkich ogłoszeń o zamówieniu;
 - d) określenie wszelkich dokumentów jakie muszą być załączone;
 - e) kryteria udzielenia zamówienia, jeżeli nie są zawarte w ogłoszeniu;
 - f) wszelkie inne szczególne warunki uczestnictwa w postępowaniu.

Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu i zaproszenia do składania ofert powinny być przekazywane za pomocą najszybszego dostępnego środka porozumiewania się. Jeżeli wnioski w sprawie uczestnictwa są przekazywane za pomocą telegramu, teleksu, telefaksu, telefonu lub elektronicznie, powinny zostać potwierdzone pismem wysłanym przed upływem terminu, przewidzianego w art. 26 ust. 1 lub terminu ustalonego przez zamawiającego zgodnie z art. 26 ust. 2.

Artykuł 29

1. Zamawiający może wskazać w dokumentacji zamówienia lub zostać zobowiązanym przez państwo członkowskie do wskazania instytucji, które udzielą oferentom informacji o wymogach z zakresu ochrony zatrudnienia i o warunkach pracy, dotyczących prac i usług prowadzonych na miejscu podczas realizacji zamówienia, obowiązujących w państwie członkowskim, regionie lub miejscowości, w której prace lub usługi mają być wykonane.

2. Zamawiający, który dostarcza informacji wymienionych w ust. 1, zobowiązany jest zażądać od oferentów lub uczestników postępowania o udzielenie zamówienia, złożenia oświadczenia, że przygotowując swoje oferty uwzględnili wymogi dotyczące ochrony zatrudnienia oraz warunków pracy, obowiązujące w miejscu, w którym roboty lub usługi mają być wykonywane. Nie narusza to przepisu art. 34 ust. 5, dotyczącego badania ofert rażąco niskich.

TYTUŁ V

Kwalifikacja, wybór i udzielanie zamówień

Artykuł 30

1. Zamawiający mogą, według swojego uznania, ustanowić i stosować systemy kwalifikacji dostawców, wykonawców lub usługodawców.
2. Taki system, który może obejmować wiele etapów kwalifikacji, winien być oparty o obiektywne kryteria i zasady ustalone przez zamawiającego. Tam, gdzie jest to stosowne, zamawiający jest zobowiązany stosować jako punkt odniesienia normy europejskie. Kryteria i reguły mogą być aktualizowane, jeśli to konieczne.
3. Kryteria i reguły kwalifikowania są udostępniane, na ich wniosek, dostawcom, wykonawcom lub usługodawcom. Zainteresowani dostawcy, wykonawcy i usługodawcy są powiadamiani o ich aktualizacji. Jeżeli zamawiający uważa, że system kwalifikacji pewnych jednostek lub instytucji trzecich odpowiada jego potrzebom, jest zobowiązany powiadomić zainteresowanych dostawców, wykonawców lub usługodawców o nazwach tych jednostek lub instytucji.
4. Zamawiający jest zobowiązany powiadomić składających wnioski o swojej decyzji dotyczącej kwalifikacji w rozsądnym terminie. Jeżeli proces podejmowania decyzji trwa dłużej niż sześć miesięcy od momentu złożenia wniosku, zamawiający jest zobowiązany powiadomić składającego wniosek w terminie dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku o przyczynach usprawiedliwiających dłuższy okres oraz o dacie przyjęcia lub odrzucenia wniosku.
5. Podejmując decyzję w sprawie kwalifikacji lub aktualizując kryteria i reguły, zamawiający nie może:
 - wymagać od niektórych dostawców, wykonawców lub usługodawców, spełnienia warunków o charakterze administracyjnym, technicznym lub finansowym, których spełnienia nie wymaga od innych;
 - wymagać testów lub dowodów, które powielają dostępne już obiektywne dowody.
6. Składający wnioski, którzy nie zostali zakwalifikowani, powinni być powiadomieni o tej decyzji i o przyczynie ich niezakwalifikowania. Przyczyna ta musi być związana z kryteriami kwalifikacji, o których mowa w ust. 2.
7. Powinien być prowadzony pisemny rejestr zakwalifikowanych dostawców, wykonawców lub usługodawców, jeśli to możliwe w podziale zgodnym z kategoriami odpowiadającymi typom zamówień, których dotyczy kwalifikacja.
8. Zamawiający może przerwać proces kwalifikacji dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy tylko z przyczyn opartych na kryteriach, o których mowa w ust. 2. Dostawca, wykonawca lub usługodawca powinien zostać uprzednio powiadomiony na

piśmie o zamiarze przerwania procesu kwalifikacji oraz o jego przyczynie lub przyczynach.

9. System kwalifikacji podlega publikacji w ogłoszeniu sporządzonym zgodnie z załącznikiem XIII i opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich, określającym cel systemu kwalifikacji oraz sposób dostępu do zasad rządzących jego stosowaniem. Jeżeli system obowiązuje przez dłużej niż trzy lata, ogłoszenie publikowane jest corocznie. Jeżeli okres obowiązywania systemu jest krótszy, wystarczające jest ogłoszenie początkowe.

Artykuł 31

1. Zamawiający dokonujący wyboru kandydatów, którzy będą składać oferty w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej, są zobowiązani dokonywać tego zgodnie z obiektywnymi kryteriami i zasadami, które winny być spisane i udostępniane zainteresowanemu dostawcom, wykonawcom lub usługodawcom.
2. Stosowane kryteria mogą obejmować wyłącznie kryteria wymienione w art. 23 dyrektywy 71/305/EWG i art. 20 dyrektywy 77/62/EWG.
3. Podstawą stosowania tego typu kryteriów może być obiektywna potrzeba zamawiającego zmniejszenia liczby kandydatów, która zapewni równowagę pomiędzy szczególnymi cechami danej procedury udzielania zamówienia a środkami niezbędnymi do jej przeprowadzenia. Liczba wybranych kandydatów powinna jednak zapewniać rzeczywistą konkurencję.

Artykuł 32

Jeżeli zamawiający wymaga przedstawienia zaświadczenia, wystawionego przez niezależną instytucję, a potwierdzającego spełnianie przez usługodawcę pewnych wymogów w zakresie gwarancji jakościowych, jest zobowiązany powoływać się na systemy gwarancji jakościowych oparte na odpowiednich seriach EN29000 norm europejskich potwierdzone przez instytucje spełniające serie EN45000 norm europejskich.

Zamawiający są zobowiązani uznawać równoważne zaświadczenia wydane przez instytucje ustanowione w innych państwach członkowskich. Są zobowiązani przyjmować także inne dowody równoważnych środków gwarancji jakościowej od usługodawców, którzy nie mają dostępu do takich zaświadczeń ani też możliwości uzyskania ich w odpowiednim czasie.

Artykuł 33

1. Grupy dostawców, wykonawców lub usługodawców powinny być dopuszczone do składania ofert lub negocjacji. Od takich grup nie można wymagać przybrania szczególnej formy prawnej w celu złożenia oferty lub wzięcia udziału w negocjacjach, jednakże można tego wymagać od takiej grupy przy udzielaniu jej zamówienia, jeżeli jest to niezbędne dla właściwego wykonania zamówienia.
2. Kandydaci lub oferenci, którzy zgodnie z przepisami prawa państwa członkowskiego, w którym mają swoją siedzibę, są uprawnieni do świadczenia danych usług, nie mogą zostać odrzuceni jedynie z tego powodu, iż prawo państwa członkowskiego, w którym zamówienie zostaje udzielane, wymaga, by byli oni albo osobami fizycznymi albo prawnymi.

3. Można jednakże wymagać od osób prawnych, aby podały ofercie lub wnioskowi o dopuszczenie do udziału nazwiska i odpowiednie kwalifikacje zawodowe personelu, który będzie odpowiedzialny za wykonanie danej usługi.

Artykuł 34

1. Bez uszczerbku dla krajowych przepisów prawnych i administracyjnych dotyczących opłat za pewne usługi, kryteriami, według których zamawiający udziela zamówienia, są:
 - a) jeżeli zamówienia udziela się na podstawie oferty najbardziej korzystnej ekonomicznie, rozmaite kryteria związane z danym zamówieniem, takie jak: data dostarczenia lub wykonania, koszty użytkowania, opłacalność, jakość, cechy estetyczne i funkcjonalne, rozwiązanie techniczne, serwis, zobowiązania związane z dostarczaniem części zamiennych, bezpieczeństwo dostaw i cena;lub
 - b) wyłącznie najniższa cena.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 lit. a), zamawiający jest zobowiązany powiadomić w dokumentacji zamówienia lub w ogłoszeniu o zamówieniu o wszystkich kryteriach, jakie zamierza stosować, w miarę możliwości w kolejności przyznanego im znaczenia.
3. W przypadku zamówień, które mają być udzielane na podstawie kryterium oferty najbardziej korzystnej ekonomicznie, zamawiający mogą uwzględnić warianty przedstawione przez oferenta, jeżeli odpowiadają one minimalnym wymogom zamawiającego. Zamawiający zobowiązani są określić w dokumentacji zamówienia minimalne wymagania, którym muszą odpowiadać warianty, oraz szczegółowo określić, w jaki sposób mogą być one przedstawione. Jeśli warianty nie są dozwolone, zobowiązani są poinformować o tym w ogłoszeniu o zamówieniu.
4. Zamawiający nie mogą odrzucić przedłożonego wariantu wyłącznie z powodu sporządzenia go w oparciu o specyfikacje techniczne, określone przez wskazanie specyfikacji europejskich lub krajowych specyfikacji technicznych zgodnych z zasadniczymi wymogami w rozumieniu dyrektywy 89/106/EWG.
5. Jeżeli w przypadku konkretnego zamówienia oferty wydają się rażąco niskie w stosunku do świadczenia, zamawiający zobowiązany jest przed odrzuceniem tych ofert zwrócić się na piśmie o podanie szczegółów, dotyczących tych elementów ofert, które uważa za istotne oraz zweryfikować je z uwzględnieniem otrzymanych wyjaśnień. Zamawiający może ustalić rozsądny termin na udzielenie odpowiedzi.

Zamawiający może uwzględnić wyjaśnienia dotyczące ekonomiczności metody budowlanej lub produkcyjnej, wybranych rozwiązań technicznych, wyjątkowo sprzyjających warunków, którymi dysponuje oferent przy wykonywaniu zamówienia, lub też oryginalności produktu lub prac proponowanych przez oferenta.

Zamawiający może odrzucić oferty o rażąco niskiej cenie wynikającej ze wsparcia otrzymywanego ze strony państwa tylko wtedy, jeżeli przeprowadzi konsultacje z oferentem, a ten nie jest w stanie wykazać, iż o danym wsparciu Komisja została powiadomiona zgodnie z art. 93 ust. 3 Traktatu, lub też zyskało ono aprobatę Komisji. Zamawiający, który odrzucił ofertę w wymienionych okolicznościach, jest zobowiązany powiadomić o tym Komisję.

Artykuł 35

1. Przepis art. 27 ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli państwo członkowskie udziela zamówienia na podstawie innych kryteriów, mieszczących się w regulach obowiązujących w momencie przyjmowania niniejszej dyrektywy, których celem byłoby preferowanie pewnych oferentów, pod warunkiem, że przywołane reguły są zgodne z Traktatem.
2. Bez uszczerbku dla ust. 1 niniejsza dyrektywa nie zabrania do dnia 31 grudnia 1992 r. stosowania istniejących przepisów poszczególnych państw, o udzielaniu zamówień na dostawę lub roboty budowlane, których celem jest zmniejszenie różnic pomiędzy regionami oraz sprzyjanie tworzeniu miejsc pracy w regionach wolniej się rozwijających lub w podupadających regionach przemysłowych, o ile odpowiednie przepisy są zgodne z Traktatem, a także międzynarodowymi zobowiązaniami Wspólnoty.

Artykuł 36

1. Niniejszy artykuł stosuje się do ofert obejmujących towary pochodzące z państw trzecich, z którymi Wspólnota nie zawarła wielostronnych lub dwustronnych umów zapewniających porównywalny i skuteczny dostęp przedsiębiorstw Wspólnoty do rynków tych państw. Nie narusza to zobowiązań Wspólnoty lub jej państw członkowskich w stosunku do państw trzecich.
2. Oferta dotycząca zamówienia na dostawę może zostać odrzucona, jeżeli udział towarów pochodzących z państw trzecich, określonych zgodnie z rozporządzeniem Rady 802/68/EWG z 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnego określenia pojęcia pochodzenia towarów¹⁶, przekracza 50 procent całkowitej wartości towarów objętych ofertą.
W rozumieniu niniejszego artykułu oprogramowanie wykorzystywane w wyposażeniu sieci telekomunikacyjnych uważa się za towar.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4, jeżeli dwie lub więcej ofert jest równoważnych w świetle kryteriów udzielania zamówienia, określonych w art. 34, należy preferować oferty, które nie mogą zostać odrzucone zgodnie z ust. 2. Ceny tych ofert uważa się za równoważne, w rozumieniu niniejszego artykułu, jeżeli różnice pomiędzy nimi nie przekraczają 3 procent.
4. Oferta nie powinna być jednak preferowana w stosunku do innych, zgodnie z ust. 3, jeżeli jej przyjęcie zobowiązywałoby zamawiającego do nabycia materiałów różniących się od już wykorzystywanych, czego rezultatem byłyby techniczne trudności użytkowania czy utrzymania lub nieproporcjonalnie wysokie koszty.
5. Stosując niniejszy artykuł, przy ustalaniu proporcji towarów pochodzących z państw trzecich, o których mowa w ust. 2, nie bierze się pod uwagę tych państw trzecich, na które decyzja Rady rozciągnęła korzyści płynące z przepisów niniejszej dyrektywy zgodnie z ust. 1.
6. Komisja jest zobowiązana przedstawiać Radzie, po raz pierwszy w drugiej połowie 1991 r., coroczny raport dotyczący postępu w wielostronnych bądź dwustronnych negocjacjach w sprawie dostępu przedsiębiorstw Wspólnoty do rynków państw trzecich w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą, rezultatów osiągniętych dzięki takim

¹⁶ Dz.U. WE nr L 148, z 28.06.1968, str. 1. Rozporządzenie zmienione ostatnio przez rozporządzenie nr 3860/87/EWG (Dz.U. WE nr L 363, z 23.12.1987, str. 30).

negocjacom i praktycznego wdrożenia wszelkich zawartych umów.

W związku ze zmieniającą się w tej dziedzinie sytuacją, Rada może na podstawie propozycji Komisji, wprowadzić, większością kwalifikowaną, poprawki do przepisów niniejszego artykułu.

Artykuł 37

1. Państwa członkowskie poinformują Komisję o wszelkich zasadniczych trudnościach prawnych i faktycznych napotykanym przez ich przedsiębiorstwa przy uzyskiwaniu zamówień na usługi w państwach trzecich.
2. Komisja jest zobowiązana przedłożyć Radzie, do 31 grudnia 1994 r., a następnie okresowo, raport w sprawie otwierania dostępu do zamówień na usługi w państwach trzecich oraz w sprawie postępu w negocjacjach z tymi państwami, dotyczących tego zagadnienia, szczególnie w ramach Układu GATT.
3. Jeżeli Komisja stwierdzi, czy to na podstawie raportów, o których mowa w ust. 2, czy też na podstawie innych informacji, że w odniesieniu do udzielania zamówień na usługi, państwo trzecie:
 - a) nie zapewnia przedsiębiorstw Wspólnoty skutecznego dostępu, porównywalnego z dostępem zapewnionym przez Wspólnotę przedsiębiorstwom tego państwa;
 - b) nie traktuje przedsiębiorstw Wspólnoty na równi z przedsiębiorstwami krajowymi lub nie stwarza im równych możliwości konkurowania z przedsiębiorstwami krajowymi;
 - c) traktuje przedsiębiorstwa innych państw trzecich korzystniej niż przedsiębiorstwa Wspólnoty;powinna wystąpić do tego państwa trzeciego z propozycją naprawienia sytuacji.
4. W sytuacji, o której mowa w ust. 3, Komisja może w każdym momencie wnioskować, aby Rada zawiesiła lub ograniczyła udzielanie zamówień na usługi:
 - a) przedsiębiorstwom podlegającym prawu danego państwa trzeciego;
 - b) przedsiębiorstwom powiązanych z przedsiębiorstwami wymienionymi w lit. a), posiadającym zarejestrowane biura na terenie Wspólnoty, nie powiązanych jednak bezpośrednio i efektywnie z gospodarką któregoś państwa członkowskiego;
 - c) przedsiębiorstwom składającym oferty, których przedmiotem są usługi pochodzące z danego kraju trzeciego na czas określony w tej decyzji. Rada powinna podjąć decyzję większością kwalifikowaną, tak szybko, jak to możliwe.Komisja może wnosić o zastosowanie tych środków z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego.
5. Artykuł niniejszy nie narusza zobowiązań Wspólnoty w stosunku do państw trzecich.

TYTUŁ VI

Przepisy końcowe

Artykuł 38

1. Wartości progowe, określone w art. 14, wyrażone w walutach krajowych, będą weryfikowane co dwa lata z mocą obowiązywania od daty określonej w dyrektywie 77/62/EWG w zakresie wartości progowych dotyczących zamówień na dostawy i usługi oraz od daty określonej w dyrektywie 71/305/EWG w zakresie zamówień na roboty budowlane. Obliczenie tych wartości następuje w oparciu o średnie dzienne kursy tych walut, określone w ECU w ciągu 24 miesięcy upływających ostatniego dnia sierpnia poprzedzającego ponowne obliczenie z mocą obowiązywania od 1 stycznia. Sumy te są ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich na początku listopada.
2. Metoda obliczania przedstawiona w ust. 1 winna być weryfikowana zgodnie z przepisami dyrektywy 77/62/EWG.

Artykuł 39

3. Komitetem doradczym wspierającym Komisję w zakresie zamówień udzielanych przez zamawiających prowadzących działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. d) jest Komitet Doradczy ds. Zamówień Telekomunikacyjnych. Komitet składa się z przedstawicieli państw członkowskich, a jego przewodniczącym jest przedstawiciel Komisji.
4. Komisja winna konsultować się z Komitetem w sprawach:
 - a) poprawek do załącznika X;
 - b) ponownego ustalania wartości progowych wyrażonych w walutach krajowych;
 - c) reguł dotyczących zamówień udzielanych zgodnie z umowami międzynarodowymi;
 - d) kontroli stosowania niniejszej dyrektywy;
 - e) procedur opisanych w art. 40 ust. 2 dotyczących ogłoszeń i sprawozdań statystycznych.

Artykuł 40

1. Poprawki do załączników I – X powinny być wprowadzane zgodnie z procedurą określoną w ust. 4–8, z uwzględnieniem kryteriów, wymienionych w art. 2.
2. Warunki przedstawiania, wysyłki, tłumaczenia, przechowywania i rozpowszechniania ogłoszeń, o których mowa w art. 21, 22 i 24 oraz sprawozdań statystycznych, o których mowa w art. 42, celem ich uproszczenia, powinny być ustalone zgodnie z procedurą określoną w ust. 4–8.
3. Nazewnictwo zawarte w załącznikach XVI A i XVI B oraz odwołania w ogłoszeniach do poszczególnych kategorii nazewnictwa mogą zostać skorygowane zgodnie z procedurą określoną w ust. 4–8.
4. Poprawione załączniki oraz warunki, o których mowa w ust. 1 i 2, winny być publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.
5. Komisja jest wspierana przez Komitet Doradczy ds. Zamówień Publicznych, a w

przypadku poprawek do załącznika X przez Komitet Doradczy ds. Zamówień Telekomunikacyjnych, o którym mowa w art. 39 niniejszej dyrektywy.

6. Przedstawiciel Komisji przedstawia Komitetowi projekt decyzji, które mają zostać podjęte. Komitet przedstawia swą opinię o tym projekcie, przyjętą, jeśli to konieczne, w drodze głosowania, w terminie określonym przez przewodniczącego, który bierze pod uwagę pilny charakter sprawy.
7. Opinia jest włączona do protokołu. Każde państwo członkowskie może zażądać odnotowania w protokole swojego stanowiska.
8. Komisja bierze pod uwagę opinię Komitetu w najszerszym możliwym zakresie oraz informuje Komitet o zakresie, w jakim jego opinia została wzięta pod uwagę.

Artykuł 41

1. Zamawiający są zobowiązani przechowywać odpowiednie informacje dotyczące każdego zamówienia, wystarczające do uzasadnienia w późniejszym okresie decyzji podjętych w związku z:
 - a) kwalifikowaniem i wyborem wykonawców, dostawców lub usługodawców oraz udzielaniem zamówienia;
 - b) zaniechaniem zastosowania specyfikacji europejskich zgodnie z art. 18 ust. 6;
 - c) wykorzystaniem procedur bez uprzedniego opublikowania ogłoszenia o zamówieniu, zgodnie z art. 21 ust. 2;
 - d) niezastosowaniem tytułu III, IV i V, zgodnie z wyjątkami przewidzianymi w tytule I.
2. Informacje powinny być przechowywane przez co najmniej 4 lata od daty udzielenia zamówienia, tak aby zamawiający był w stanie w ciągu tego okresu przedstawić Komisji, na jej wniosek, niezbędne informacje.

Artykuł 42

1. Państwa członkowskie zapewnią, zgodnie z ustaleniami przygotowanymi według procedur przewidzianych w art. 40 ust. 4–8, że Komisja otrzyma corocznie sprawozdanie statystyczne dotyczące całkowitej wartości zamówień udzielonych poniżej wartości progowych określonych w art. 14, które byłyby objęte niniejszą dyrektywą, gdyby ich wartość nie była niższa od tych wartości progowych, z rozbiciem na państwa członkowskie i kategorie działalności, do których odnoszą się załączniki I–X.
2. Zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 40, powinny być poczynione ustalenia, zapewniające iż:
 - a) w celu uproszczenia procedur administracyjnych można pominąć zamówienia o niewielkiej wartości, pod warunkiem, iż nie zagrozi to użyteczności statystyki;
 - b) zapewniony będzie poufny charakter dostarczonych informacji.

Artykuł 43

Art. 2 ust. 2 dyrektywy 77/62/EWG otrzymuje brzmienie:

„2. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do:

- a) zamówień udzielanych w dziedzinach, o których mowa w art. 2, 7, 8 oraz 9 dyrektywy Rady 90/531/EWG z 17 września 1990 r. o procedurach udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji* lub spełniających warunki określone w art. 6 ust. 2 tej dyrektywy;
- b) zamówień udzielanych na dostawy, które zgodnie z przepisami prawnymi i administracyjnymi danego państwa członkowskiego zostały określone jako tajne, lub których realizacja w świetle tych przepisów wymaga szczególnych środków bezpieczeństwa, albo gdy wymaga tego ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa członkowskiego.

* OJ Nr L 297, 29.10.1990, s. 1.”

Artykuł 44

Najpóźniej cztery lata po zastosowaniu niniejszej dyrektywy Komisja, działając w bliskiej współpracy z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych, jest zobowiązana zbadać sposób funkcjonowania niniejszej dyrektywy oraz dziedziny jej zastosowania i, jeżeli okaże się to niezbędne, przedstawić dalsze propozycje jej dostosowania, wynikające w szczególności z postępu w zakresie dostępności zamówień i poziomu konkurencji. W przypadku podmiotów prowadzących działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. d), Komisja powinna blisko współdziałać z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Telekomunikacyjnych.

Artykuł 45

1. Państwa członkowskie podejmą środki niezbędne do wdrożenia przepisów niniejszej dyrektywy, zastosują je nie później niż do 1 lipca 1994 r. oraz powiadomią o ich zastosowaniu Komisję.
2. Królestwo Hiszpanii może przewidzieć, że środki, o których mowa w ust. 1, zostaną zastosowane dopiero od 1 stycznia 1997 r., a Republika Grecka i Republika Portugalska mogą przewidzieć, że środki, o których mowa w ust. 1, zostaną zastosowane dopiero od 1 stycznia 1998 r.
3. Z dniem zastosowania niniejszej dyrektywy przez państwa członkowskie przestaje obowiązywać dyrektywa 90/531/EWG; nie narusza to zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów określonych w art. 37 tej dyrektywy.
4. Odesłania do dyrektywy 90/531/EWG powinny być interpretowane jako odesłania do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 46

Uchwalając przepisy, o których mowa w art. 45, państwa członkowskie uwzględnią w nich odesłanie do niniejszej dyrektywy lub zamieszczą je w swej urzędowej publikacji. Sposób odesłania określa państwa członkowskie.

Artykuł 47

Państwa członkowskie przedstawiają Komisji przyjmowane przez siebie podstawowe przepisy prawa krajowego – ustawy, akty normatywne niższego rzędu lub przepisy administracyjne – regulujące dziedzinę objętą niniejszą dyrektywą.

Artykuł 48

Niniejsza dyrektywa jest adresowana do państw członkowskich

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 14 czerwca 1993 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

J. TROJBORG

ZAŁĄCZNIK I

PRODUKCJA, TRANSPORT LUB DYSTRYBUCJA WODY PITNEJ

Belgia

Podmiot powstały na mocy *décret du 2 juillet 1987 de la région wallonne érigeant en entreprise régionale de production et d'adduction d'eau le service du ministère de la région chargé de la production et du grand transport d'eau.*

Podmiot utworzony na mocy *arrêté du 23 avril 1986 portant constitution d'une société wallonne de distribution d'eau.*

Podmiot utworzony na mocy *arrêté du 17 juillet 1985 de l'exécutif flamand portant fixation des statuts de la société flamande de distribution d'eau*

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę utworzone na mocy *loi relative aux intercommunales du 22 décembre 1986.*

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę utworzone na podstawie *code communal, article 147 bis, ter et quater sur les régies communales*

Dania

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy art. 3 ust.3 *lovbekendtgørelse om vandforsyning m.v. af 4 juli 1985.*

Niemcy

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę zgodnie z *Eigenbetriebsverordnungen* lub *Eigenbetriebsgesetze der Laender (Kommunale Eigenbetriebe)*. Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę zgodnie z *Gesetze ueber die Kommunale Gemeinschaftsarbeit oder Zusammenarbeit Laender.*

Podmioty produkujące wodę zgodnie z *Gesetz ueber Wasser- und Bodenverbaende vom 10. Februar 1937* i *erste Verordnung ueber Wasser- und Bodenverbaende vom 3. September 1937.*

(*Regiebetriebe*), produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy *Kommunalgesetze*, a szczególnie *Gemeindeordnungen der Laender.*

Podmioty utworzone na podstawie *l'Aktiengesetz vom 6. September 1965*, z ostatnimi zmianami z dnia 19 grudnia 1985 r., lub *GmbH-Gesetz vom 20. Mai 1898*, z ostatnimi zmianami z dnia 15 maja 1986 r, lub posiadające status prawny *Kommanditgesellschaft* produkujące lub dystrybuujące wodę na podstawie specjalnej umowy z władzami regionalnymi lub lokalnymi.

Grecja

Ateńskie przedsiębiorstwo wodne (*Etaireia Ydrefseos - Apochetefseos Protenoyisis*) powstałe na podstawie ustawy 1068/80 z 23 sierpnia 1980 r.

Przedsiębiorstwo wodne z Salonik (*Organismos Ydefseos Thessalonikis*) działające zgodnie z dekretem prezydenckim 61/1988.

Przedsiębiorstwo wodne z Voios (*Etaireia Ydrefseos Voloy*) działające na mocy ustawy 890/1979.

Przedsiębiorstwa miejskie (*Dimotikes Epicheiriseis ydrefsis-apochetefsis*) produkujące i dystrybuujące wodę i utworzone na mocy ustawy 1069/80 z dnia 23 sierpnia 1980 r.

Stowarzyszenia władz lokalnych (*Syndesmoi ydrefsis*) działające zgodnie z Kodeksem władz lokalnych (*Kodikas Dimon kai Koinotiton*) wprowadzonym dekretem prezydenckim 76/1985.

Hiszpania

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy *Ley no 7/1985 de 2 de abril de 1985. Reguladora de las Bases del Régimen local et du Decreto Real no 781/1986 Texto Refundido Régimen local.*

- *Canal de Isabel II. Ley de la Comunidad Autonoma de Madrid de 20 de diciembre de 1984.*
- *Mancomunidad de los Canales de Taibilla, Ley de 27 de abril de 1946.*

Francja

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy:

dispositions générales sur les régies, code des communes L 323-1 à L 328-8, R 323-1 à R 323-6 (dispositions générales sur les régies); lub

code des communes L 323-8, R 323-4 [régies directes (ou de fait)]; lub

décret-loi du 28 décembre 1926, règlement d'administration publique du 17 février 1930, code des communes L 323-10 à L 323-13, R 323-75 à 323-132 (régies à simple autonomie financière); lub

code des communes L 323-9, R 323-7 à R 323-74, décret du 19 octobre 1959 (régies à personnalité morale et à autonomie financière); lub

code des communes L 324-1 à L 324-6, R 324-1 à R 324-13 (gestion déléguée, concession et affermage) lub

jurisprudence administrative, circulaire intérieure du 13 décembre 1975 (gérance) lub

code des communes R 324-6, circulaire intérieure du 13 décembre 1975 (régie intéressée); lub

circulaire intérieure du 13 décembre 1975 (exploitation aux risques et périls) lub

décret du 20 mai 1955, loi du 7 juillet 1983 sur les sociétés d'économie mixte (participation à une société d'économie mixte); lub

code des communes L 322-1 à L 322-6, R 322-1 à R 322-4 (dispositions communes aux régies, concessions et affermages).

Irlandia

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy *Local Government (Sanitary Services) Act 1878 to 1964*.

Włochy

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy *Testo unico delle leggi sull'assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province approvato con Regio Decreto 15 ottobre 1925, n. 2578 et du Decreto del P.R. n. 902 del 4 ottobre 1986*.

Ente Autonomo Acquedotto Pugliese, utworzone na mocy *RDL 19 ottobre 1919, n. 2060*.

Ente Acquedotti Siciliani utworzone na mocy *leggi regionali 4 settembre 1979, n. 2/2 e 9 agosto 1980, n. 81*.

Ente Sardo Acquedotti e Fognature utworzone na mocy *legge del 5 giugno 1963 n. 9*.

Luksemburg

Władze lokalne zajmujące się dystrybucją wody.

Stowarzyszenia władz lokalnych zajmujące się produkcją lub dystrybucją wody utworzone na mocy *loi du 14 février 1900 concernant la création des syndicats de communes telle qu'elle a été modifiée et complétée par la loi du 23 décembre 1958 et par la loi du 29 juillet 1981* i na mocy *loi du 31 juillet 1962 ayant pour objet le renforcement de l'alimentation en eau potable du grand-duché de Luxembourg à partir du réservoir d'Esch-sur-Sûre*.

Holandia

Podmioty produkujące lub dystrybuujące wodę podlegające *Waterleidingwet van 6 april 1957, zmienione przez wetten van 30 juni 1967, 10 september 1975, 23 juni 1976, 30 september 1981, 25 januari 1984, 29 januari 1986*.

Portugalia

Empresa Publica das Aguas Livres, produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy *Decreto-Lei no 190/81 de 4 de Julho de 1981*.

Władze lokalne produkujące lub dystrybuujące wodę.

Zjednoczone Królestwo

Water Companies produkujące lub dystrybuujące wodę na mocy *Water Acts 1945 et 1989*.

Central Scotland Water Development Board produkujący wodę oraz *Water Authorities*, produkujący lub dystrybuujący wodę na mocy *Water (Scotland) Act 1980*.

Department of the Environment for Northern Ireland odpowiedzialny za produkcję i dystrybucję wody na podstawie *Water and Sewerage (Northern Ireland) Order 1973*.

ZAŁĄCZNIK II

PRODUKCJA, TRANSPORT LUB DYSTRYBUCJA ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Belgia

Podmioty odpowiedzialne za produkcję, transport lub dystrybucję energii elektrycznej na mocy art. 5: *Des régies communales et intercommunales de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique.*

Podmioty odpowiedzialne za transport lub dystrybucję energii elektrycznej na mocy *loi relative aux intercommunales du 22 décembre 1986.*

EBES, Intercom, Unerg i inne podmioty odpowiedzialne za transport lub dystrybucję energii elektrycznej i posiadające koncesje na dystrybucję na mocy art. 8 - *Les concessions communales et intercommunales de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique.*

La Société publique de production d'électricité (SPE).

Dania

Podmioty odpowiedzialne za produkcję lub transport energii elektrycznej na mocy zezwolenia udzielonego zgodnie z § 3, stk 1, lov nr 54 af 25 februar 1976 om elforsyning, jf bekendtgoerelse nr. 607 af 17 december 1976 om elforsyningslovens anvendelsesomraede.

Podmioty dystrybuujące energię elektryczną zgodnie z § 3, stk 2, lov nr 54 af 25 februar 1976 om elforsyning, jf bekendtgoerelse nr 607 af 17 december 1976 om elforsyningslovens anvendelsesomraede i (na podstawie zezwolenia na wyłączenie) na mocy artykułów 10-15 lov om elektriske staerkstroemsaenlaeg, jf lov bekendtgoerelse nr. 669 af 28 december 1977.

Niemcy

Podmioty odpowiedzialne za produkcję lub transport energii elektrycznej na mocy § 2 Absatz 2 des Gesetzes zur Foerderung der Energiewirtschaft (Energiewirtschaftsgesetz) vom 13 Dezember 1935, z ostatnimi zmianami wprowadzonymi przez Gesetz vom 19 Dezember 1977, oraz podmioty produkujące energię elektryczną we własnym zakresie, o ile wchodzi one w zakres zastosowania dyrektywy na mocy art. 2.5.

Grecja

Dimosia Epicheirisi Ilektrismoy (Publiczne Przedsiębiorstwo Zaopatrujące w Energię Elektryczną) utworzone na mocy ustawy 1468 z 2 sierpnia 1950 *Peri idryseos Dimosias Epicheiriseos Ilektrismoy* i działające zgodnie z ustawą 57/85: *Domi, rolos kai tropos dioikisis kai leitoyrgias tis koinonikopoiimenis Dimosias Epicheirisis Ilektrismoy.*

Hiszpania

Podmioty odpowiedzialne za produkcję, transport lub dystrybucję energii elektrycznej na mocy art. 1 *Decreto de 12 de marzo de 1954, aprobando el Reglamento de verificaciones eléctricas y regularidad en el suministro de Energía et du Decreto 2617/1966, de 20 de octubre, sobre autorizacion administrativa en materia de instalaciones eléctricas.*

Red Eléctrica de Espana SA utworzone na mocy *Real Decreto 91/1985 de 23 de enero*.

Francja

Electricité de France, utworzone i działające na mocy *loi 46/6288 du 8 avril 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz*.

Podmioty (*sociétés d'économie mixte ou régies*) dystrybuujące energię elektryczną i wymienione w art. 23 *loi 48/1260 du 12 août 1948 portant modification des lois 46/6288 du 8 avril 1946 et 46/2298 du 21 octobre 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz*.

Compagnie nationale du Rhône.

Irlandia

The Electricity Supply Board (ESB) utworzone i działające na mocy *Electricity Supply Act 1927*.

Włochy

Ente nazionale per l'energia elettrica utworzony na mocy *legge n. 1643, 6 dicembre 1962 approvato con Decreto n. 1720, 21 dicembre 1965*.

Podmioty, które otrzymały zezwolenie na mocy art. 4.5 lub 4.8 *legge del 6 dicembre 1962, n. 1643 - Istituzione dell'Ente nazionale per la energia elettrica e trasferimento ad esso delle imprese sercenti le industrie elettriche*.

Podmioty, które uzyskały koncesję na mocy art. 20 *Decreto del Presidente della Repubblica del 18 marzo 1965, n. 342 norme integrative della legge del 6 dicembre 1962, n. 1643 e norme relative al coordinamento e all'esercizio delle attività elettriche esercitate da enti ed imprese diverse dell'Ente nazionale per l'energia Elettrica*.

Luksemburg

Compagnie grand-ducale d'électricité de Luxembourg, produkujące lub dystrybuujące energię elektryczną na mocy *convention du 11 novembre 1927 concernant l'établissement et l'exploitation des réseaux de distribution d'énergie électrique dans le grand-duché de Luxembourg, approuvée par la loi du 4 janvier 1928*.

Société électrique de l'Our (SEO).

Syndicat de communes SIDOR.

Holandia

Elektriciteitsproduktie Oost-Nederland.

Elektriciteitsbedrijf Utrecht-Noord-Holland-Amsterdam (UNA).

Elektriciteitsbedrijf Zuid-Holland (EZH).

Elektriciteitsproduktiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ).

Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM).

Samenwerkende Elektriciteitsbedrijven (SEP).

Podmioty dystrybuujące energię elektryczną na podstawie zezwolenia (*vergunning*) wydanego przez władze prowincji zgodnie z *Provinciewet*.

Portugalia

Electricidade de Portugal (EDP) utworzony na mocy *Decreto-Lei no 502/76 de 30 de Junho de 1976*.

Podmioty dystrybuujące energię elektryczną na mocy *Artigo 1o - Decreto-Lei no 344-B/82 de 1 de Setembro de 1982*, ze zmianami wprowadzonymi przez *Decreto-Lei no 297/86 de 19 de Setembro de 1986*. Podmioty odpowiedzialne za produkcję energii elektrycznej na mocy *Decreto-Lei no 189/88 de 27 de Maio de 1988*.

Niezależni producenci energii elektrycznej na mocy *Decreto-Lei no 189/88 de 27 de Maio de 1988* *Empresa de Electricidade dos Açores - EDA, EP*, utworzone na mocy *Decreto Regional no 16/80 de 21 de Agosto de 1980*.

Empresa de Electricidade da Madeira, EP, utworzone na mocy *Decreto-Lei no 12/74 de 17 de Janeiro de 1974* i przydzielone do regionu na mocy *Decreto-Lei no 31/79 de 24 de Fevereiro de 1979* i *Decreto-Lei no 91/79 de 19 de Abril de 1979*.

Zjednoczone Królestwo

Central Electricity Generating Board (CEGB) oraz *Area Electricity Boards* odpowiedzialne za produkcję, transport i dystrybucję energii elektrycznej na mocy *Electricity Act 1947* oraz *Electricity Act 1957*.

North of Scotland Hydro-Electricity Board (NSHB), odpowiedzialny za produkcję, transport i dystrybucję energii elektrycznej na mocy *Electricity (Scotland) Act 1979*.

The South of Scotland Electricity Board (SSEB) odpowiedzialny za produkcję, transport i dystrybucję energii elektrycznej na mocy *Electricity (Scotland) Act 1979*.

The Northern Ireland Electricity Service (NIES), utworzone na mocy *Electricity Supply (Northern Ireland) Order 1972*.

ZAŁĄCZNIK III

TRANSPORT LUB DYSTRYBUCJA GAZU LUB ENERGII CIEPLNEJ

Belgia

Distrigaz SA działająca na mocy *loi du 29 juillet 1983*.

Podmioty odpowiedzialne za transport gazu na podstawie zezwolenia lub koncesji zgodnie z *loi du 12 avril 1965*, ze zmianami wprowadzonymi przez *loi du 28 juillet 1987*.

Podmioty odpowiedzialne za dystrybucję gazu i działające zgodnie z *loi relative aux Intercommunales du 22 décembre 1986*.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Dania

Dansk Olie og Naturgas A/S działające na podstawie wyłącznego prawa przyznanego na mocy *bekendtgørelse nr 869 af 18 juni 1979 om eneretsbevilling til indførsel, forhandling, transport og oplagring af naturgas*.

Podmioty działające zgodnie z *lov nr 249 af 7 juni 1972 om naturgasforsyning*.

Podmioty odpowiedzialne za dystrybucję gazu lub energii cieplnej na podstawie zezwolenia przyznanego zgodnie z rozdziałem IV *lov om varmforsyning, jf lovbekendtgørelse nr 330 af 29 juni 1983*.

Podmioty odpowiedzialne za transport gazu na podstawie zezwolenia na mocy *bekendtgørelse nr 141 af 13 marts 1974 om roerledningsanlaeg paa dansk kontinentalsokkelomraade til transport af kulbrinter* (instalacja rurociągów na platformie kontynentalnej służącej do transportu węglowodorów).

Niemcy

Podmioty odpowiedzialne za transport lub dystrybucję gazu zgodnie z § 2 Absatz 2 des *Gesetzes zur Foerderung der Energiewirtschaft vom 13 Dezember 1935 (Energiewirtschaftsgesetz)*, z ostatnimi zmianami wprowadzonymi przez ustawę z 19 grudnia 1977 r.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez te władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Grecja

DEP odpowiedzialne za transport lub dystrybucję gazu na mocy decyzji ministerialnej 2583/1987 (*Anathesi sti Dimosia Epicheirisi Petrelaioy armodiotiton schetikon me to fysiko serio*) *Systasi tis DEPA AE (Dimosia Epicheirisi Aerioy, Anonymos Etaireia)*.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gazowe z Aten S.A. *DEFA* odpowiedzialne za transport lub dystrybucję gazu.

Hiszpania

Podmioty działające zgodnie z *Ley no 10 de 15 de junio de 1987*.

Francja

Société nationale des gaz du Sud-Ouest odpowiedzialna za transport gazu.

Gaz de France utworzone i działające na podstawie *loi 46/6288 du 8 avril 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz*.

Podmioty (*sociétés d'économie mixte ou régies*) odpowiedzialne za dystrybucję energii elektrycznej i wymienione w art. 23 *loi 48/1260 du 12 août 1948 portant modification des lois 46/6288 du 8 avril 1946 et 46/2298 du 21 octobre 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz*.

Compagnie française du méthane odpowiedzialne za transport gazu.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez te władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Irlandia

Irish Gas Board działające na mocy *the Gas Act 1976 to 1987* i inne podmioty, których działalność regulowana jest przez *Statute*.

Dublin Corporation odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Włochy

SNAM i *SGM e Montedison* odpowiedzialne za transport gazu.

Podmioty odpowiedzialne za dystrybucję gazu na mocy *Testo unico delle leggi sull'assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province approvato con Regio Decreto 15 ottobre 1925, n. 2578* i *Decreto del PR n. 902 del 4 ottobre 1986*.

Podmioty odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej na mocy art. 10 *Legge n. 308 del 29 maggio 1982, (norme sul contenimento dei consumi energetici, lo sviluppo delle fonti rinnovabili di energia, l'esercizio di centrali elettriche alimentate con combustibili diversi dagli idrocarburi)*.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez te władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Luksemburg

Société de transport de gaz SOTEG S.A.

Gaswierk Esch-Uelzecht S.A.

Service industriel de la commune de Dudelange.

Service industriel de la commune de Luxembourg.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez te władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Holandia

NV Nederlandse Gasunie.

Podmioty odpowiedzialne za transport lub dystrybucję gazu na mocy licencji (*vergunning*) przyznanej przez władze lokalne na mocy *Gemeentewet*.

Podmioty lokalne lub prowincjonalne odpowiedzialne za transport lub dystrybucję gazu na mocy *Gemeentewet* et de la *Provinciewet*.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez te władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej.

Portugalia

Petroquímica e Gas de Portugal (EP) na mocy *Decreto-Lei no 346-A/88 de 29 de Setembro de 1988*.

Zjednoczone Królestwo

British Gas PLC i inne podmioty działające na mocy *Gas Act 1986*.

Władze lokalne lub stowarzyszenia utworzone przez te władze lokalne odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej na mocy *Local Government (Miscellaneous Provisions) Act 1976*.

Electricity Boards odpowiedzialne za dystrybucję energii cieplnej na mocy *Electricity Act 1947*.

ZAŁĄCZNIK IV

POSZUKIWANIE I WYDOBYCIE ROPY NAFTOWEJ LUB GAZU

Podmioty korzystające z zezwolenia, pozwolenia, licencji lub koncesji na poszukiwanie lub wydobycie ropy naftowej lub gazu na mocy następujących przepisów prawnych:

Belgia

Loi du 1er mai 1939 complétée par l'arrêté royal no 83 du 28 novembre 1939 sur l'exploration et l'exploitation du pétrole et du gaz.

Arrêté royal du 15 novembre 1919.

Arrêté royal du 7 avril 1953.

Arrêté royal du 15 mars 1960 (loi au sujet de la plate-forme continentale du 15 juin 1969).

Arrêté de l'exécutif régional wallon du 29 septembre 1982.

Arrêté de l'exécutif flamand du 30 mai 1984.

Dania

Lov nr 293 af 10 juni 1981 om anvendelse af Danmarks undergrund.

Lov om kontinentalsoklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 1. maj 1979.

Niemcy

Bundesberggesetz vom 13 August 1980, z ostatnimi zmianami wprowadzonymi 12 lutego 1990 r.

Grecja

Ustawa 87/1975 powołująca do życia DEP-EKY (Peri idryseos Dimosias Epicheiriseos Petrelaiou).

Hiszpania

Ley sobre Investigacion y Explotacion de Hidrocarburos de 27 de junio de 1974 wraz z jej dekrétami wykonawczymi.

Francja

Code minier (décret 56-838 du 16 août 1956), ze zmianami wprowadzonymi przez loi 56-1327 du 29 décembre 1956, l'ordonnance 58-1186 du 10 décembre 1958, le décret 60-800 du 2 août 1960, la loi 77-620 du 16 juin 1977, le décret 80-204 du 11 mars 1980.

Irlandia

Continental Shelf Act 1960.

Petroleum and Other Minerals Development Act 1960.

Ireland Exclusive licensing terms 1975.

Revised licensing terms 1987.

Petroleum (Production) Act (NI) 1964.

Włochy

Legge 10 febbraio 1953, n 136.

Legge 11 gennaio 1957, n. 6 ze zmianami wprowadzonymi przez legge 21 luglio 1967, n. 613.

Luksemburg

-

Holandia

Mijnwet nr 285 van 21 april 1810.

Wet opsporing delfstoffen nr 258 van 3 mei 1967.

Mijnwet continentaal plat 1965, nr 428 van 23 september 1965.

Portugalia

Decreto-Lei no 543/74 de 16 de Outubro de 1974, no 168/77 de 23 de Abril de 1977, no 266/80 de 7 de Agosto de 1980, no 174/85 de 21 de Maio de 1985 et Despacho no 22 de 15 de Março de 1979.

Decreto-Lei no 47973 de 30 de Setembro de 1967, no 49369 de 11 de Novembro de 1969, no 97/71 de 24 de Março de 1971, no 96/74 de 13 de Março de 1974, no 266/80 de 7 de Agosto de 1980, no 2/81 de 7 de Janeiro de 1981 et no 245/82 de 22 de Junho de 1982.

Zjednoczone Królestwo

Petroleum Production Act 1934, as extended by the Continental Shelf Act 1964.

Petroleum (Production) Act (Northern Ireland) 1964.

ZAŁĄCZNIK V

POSZUKIWANIE I WYDOBYCIE WĘGLA I INNYCH PALIW STAŁYCH

Belgia

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy *arrêté du Régent du 22 août 1948* i *loi du 22 avril 1980*.

Dania

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy *lovbekendtgørelse nr 531 af 10 oktober 1984*.

Niemcy

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy *Bundesberggesetz vom 13 August 1980*, z ostatnimi zmianami wprowadzonymi 12 lutego 1990.

Grecja

Przedsiębiorstwo Publiczne *Dimosia Epicheirisi Ilektrismoy* odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy kodeksu górniczego z 1973 r., ze zmianami wprowadzonymi przez ustawę z 27 kwietnia 1976 r.

Hiszpania

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy *Ley 22/1973, de 21 de julio, de Minas*, ze zmianami wprowadzonymi przez *Ley 54/1980 de 5 de noviembre* i przez *le Real Decreto Legislativo 1303/1986 de 28 de junio*.

Francja

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy *code minier (décret 58-863 du 16 août 1956)*, ze zmianami wprowadzonymi przez *loi 77-620 du 16 juin 1977, le décret 80-204 et l'arrêté du 11 mars 1980*.

Irlandia

Bord na Mona.

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy *Minerals Development Acts, 1940 to 1970*.

Włochy

Carbo Sulcis SpA.

Luksemburg

-

Holandia

-

Portugalia

Empresa Carbonífera do Douro Empresa Nacional de Urânio.

Zjednoczone Królestwo

British Coal Corporation (BCC) utworzone na mocy Coal Industry Nationalization Act 1946.

Podmioty korzystające z licencji wydanej przez BCC na mocy Coal Industry Nationalization Act 1946.

Podmioty odpowiedzialne za poszukiwanie i wydobywanie węgla lub innych paliw stałych na mocy Mineral Development Act (Northern Ireland) 1969.

ZAŁĄCZNIK VI

ZAMAWIAJĄCY W DZIEDZINIE USŁUG KOLEJOWYCH

Belgia

Société nationale des chemins de fer belges/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Dania

Danske Statsbaner (DSB).

Podmioty działające /utworzone/ na mocy *lov nr 295 af 6 juni 1984 om privatbanerne, jf. lov nr 245 af 6 august 1977.*

Niemcy

Deutsche Bundesbahn.

Inne podmioty świadczące usługi kolejowe dla ludności zgodnie z § 2 Abs. 1 des *Allgemeinen Eisenbahngesetzes vom 29 Maerz 1951.*

Grecja

Grecka Organizacja Kolejowa (OSE) *Organismos Sidirodromon Ellados (OSE).*

Hiszpania

Red Nacional de Los Ferrocarriles Espanoles.

Ferrocarriles de Via Estrecha (FEVE).

Ferrocarriles de la Generalitat de Catalunya (FGC).

Eusko Trenbideak (Bilbao).

Ferrocarriles de la Generalitat Valenciana (FGV).

Francja

Société nationale des chemins de fer français et autres réseaux ferroviaires ouverts au public wymienione w *loi d'orientation des transports intérieurs du 30 décembre 1982, titre II chapitre 1er du transport ferroviaire.*

Irlandia

Iarnrod Eireann (Irish Rail).

Włochy

Ferrovie dello Stato.

Podmioty świadczące usługi kolejowe dla ludności i działające na podstawie koncesji na mocy art. 10 *Regio Decreto 9 maggio 1912, n. 1447, che approva il Testo unico delle*

disposizioni di legge per le ferrovie concesse dall'industria privata, le tramvie a trazione meccanica e gli automobili.

Podmioty działające na podstawie koncesji przyznanej przez państwo na mocy specjalnych ustaw, wymienionych w *Titolo XI, Capo II, Sezione 1a del Regio Decreto 9 maggio 1912, n. 1447, che approva il testo unico delle disposizioni di legge per le ferrovie concesse all'industria privata, le tramvie a trazione meccanica e gli automobili.*

Podmioty świadczące usługi kolejowe dla ludności i działające na podstawie koncesji na mocy art. 4 legge 14 giugno 1949, n. 410, *concorso dello Stato per la riattivazione dei pubblici servizi di trasporto in concessione.*

Podmioty lub władze lokalne świadczące usługi kolejowe dla ludności na podstawie koncesji na mocy art. 14 legge 2 agosto 1952, n. 1221 - *Provvedimenti per l'esercizio ed il potenziamento di ferrovie e di altre linee di trasporto in regime di concessione.*

Luksemburg

Chemins de fer luxembourgeois (CFL).

Holandia

Nederlandse Spoorwegen NV.

Portugalia

Caminhos de Ferro Portugueses.

Zjednoczone Królestwo

British Railway Board.

Northern Ireland Railways.

ZAŁĄCZNIK VII

ZAMAWIAJĄCY W DZIEDZINIE MIEJSKICH USŁUG KOLEJOWYCH, TRAMWAJOWYCH, TROLEJBUSOWYCH LUB AUTOBUSOWYCH

Belgia

Société nationale des chemins de fer vicinaux (SNCV)/Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (NMB).

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na podstawie umowy przyznanej przez SNCV na mocy art. 16 et 21 *l'arrêté du 30 décembre 1946 relatif aux transports rémunérés de voyageurs par route effectués par autobus et par autocars.*

Société des transports intercommunaux de Bruxelles (STIB),

Maatschappij van het Intercommunaal Vervoer te Antwerpen (MIVA),

Maatschappij van het Intercommunaal Vervoer te Gent (MIVG),

Société des transports intercommunaux de Charleroi (STIC),

Société des transports intercommunaux de la région liégeoise (STIL),

Société des transports intercommunaux de l'agglomération verwiétoise (STIAV) i inne podmioty utworzone na podstawie *loi relative à la création de sociétés de transports en commun urbains/Wet betreffende de oprichting van maatschappijen voor stedelijk gemeenschappelijk vervoer* z 22 lutego 1962 r.

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na podstawie umowy z STIB na mocy art. 10 lub z innymi podmiotami transportowymi na mocy art. 11 *l'arrêté royal 140 du 30 décembre 1982 relatif aux mesures d'assainissement applicables à certains organismes d'intérêt public dépendant du ministère des communications.*

Dania

Danske Statsbaner (DSB).

Podmioty świadczące usługi autobusowe dla ludności (*almindelig rutekoersel*) na podstawie zezwolenia udzielonego na mocy *lov nr. 115 af 29. marts 1978 om buskoersel.*

Niemcy

Podmioty świadczące, na podstawie zezwolenia, usługi transportowe dla ludności na krótkich odległościach (*oeffentlichen Personennahverkehr*) na mocy *Personenbefoerderungsgesetz vom 21. Maerz 1961*, z ostatnimi zmianami wprowadzonymi 25 lipca 1989 r.

Grecja

Ilektrokinita Leoforeia Periochis Athinon-Peiraios, (Ateńskie Autobusy Elektryczne - Region Pireusu), działające na mocy dekretu 768/1970 oraz ustawy 588/1977.

Ilektrikoi Sidirodromoi Athinon-Peiraios, (Kolej Elektryczna Ateny - Pireus) działająca na mocy ustaw 352/1976 i 588/1977.

Epicheirisi Astikon Sygkoinonion, (Przedsiębiorstwo Transportu Miejskiego) działające na mocy ustawy nr 588/1977.

Koino Tameio Eisprazeos Leoforeion, (Wspólny Fundusz Wpływów dla Transportu Autobusowego) działający na mocy dekretu 102/1973.

RODA (Dimotiky Epicheirisi Leoforeion Rodoy) Roda: Miejskie Przedsiębiorstwo Autobusowe na Rodos.

Organismos Astikon Sygkoinonion Thessalonikis (Organizacja Transportu Miejskiego z Salonik) działająca na mocy dekretu 3721/1957 oraz ustawy 716/1980.

Hiszpania

Podmioty świadczące usługi autobusowe dla ludności na mocy art. 71 *Ley de Régimen local*.

Corporacion metropolitana de Madrid.

Corporacion metropolitana de Barcelona.

Podmioty świadczące miejskie lub międzymiastowe usługi autobusowe dla ludności na mocy art. art. 113-118 *Ley de Ordenacion de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1987*.

Podmioty świadczące usługi autobusowe dla ludności na mocy art. 71 *Ley de Ordenacion de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1987*.

FEVE, RENFE (lub *Empresa Nacional de Transportes de Viajeros por Carretera*) świadczący usługi autobusowe dla ludności na mocy *Disposiciones adicionales, Primera, de la Ley de Ordenacion de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1957*.

Podmioty świadczące usługi autobusowe dla ludności na mocy *Disposiciones Transitorias, Tercera, de la Ley de Ordenacion de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1957*.

Francja

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na mocy art. art. 7-11 *de la loi 82-1153 du 30 décembre 1982 (transports intérieurs, orientation)*.

Régie autonome des transports parisiens, Société nationale des chemins de fer français, APTT i inne podmioty świadczące usługi transportowe na podstawie zezwolenia przyznanego przez związek transportu paryskiego na mocy *ordonnance de 1959 et ses décrets d'application relatifs à l'organisation des transports de voyageurs dans la région parisienne*.

Irlandia

Iarnrod Eireann (Irish Rail).

Bus Eireann (Irish Bus).

Bus Atha Cliath (Dublin Bus).

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na mocy zmienionych przepisów *Road Transport Act 1932*.

Włochy

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na podstawie koncesji przyznanej na mocy *Legge 28 settembre 1939, n. 1822 - Disciplina degli autoservizi di linea (autolinee per viaggiatori, bagagli e pacchi agricoli in regime di concessione all'industria privata)* - artykuł

1 ze zmianami wprowadzonymi przez art. 45 *Decreto del Presidente della Repubblica* 28 giugno 1955, n. 771.

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na podstawie art. 1(15) *Regio Decreto* 15 ottobre 1925, n. 2578 - *Approvazione del Testo unico della legge sull'assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province*.

Podmioty działające na podstawie koncesji przyznawanej na mocy art. 242 lub 256 *Regio Decreto* 9 maggio 1912, n. 1447, *che approva il Testo unico delle disposizioni di legge per le ferrovie concesse all'industria privata, le tramvie a trazione meccanica e gli automobili*.

Podmioty lub władze lokalne działające na podstawie koncesji przyznanej na mocy art. 4 *Legge* 14 giugno 1949, n. 410, *concorso dello Stato per la riattivazione dei pubblici servizi di trasporto in concessione*.

Podmioty działające na podstawie koncesji przyznanej na mocy art. 14 *Legge* 2 agosto 1952, n. 1221 - *Provvedimenti per l'esercizio ed il potenziamento di ferrovie e di altre linee di trasporto in regime di concessione*.

Luksemburg

Chemins de fer du Luxembourg (CFL).

Service communal des autobus municipaux de la ville de Luxembourg.

Transports intercommunaux du canton d'Esch-sur-Alzette (TICE).

Przedsiębiorcy autobusowi działający zgodnie z *règlement grand-ducal du 3 février 1978 concernant les conditions d'octroi des autorisations d'établissement et d'exploitation des services de transports routiers réguliers de personnes rémunérées*.

Holandia

Podmioty świadczące usługi transportowe dla ludności na mocy Rozdziału II (*Openbaar vervoer*) *Wet Personenvervoer van 12 maart 1987*.

Portugalia

Rodoviaria Nacional, EP.

Companhia Carris de Ferro de Lisboa.

Metropolitano de Lisboa, EP.

Serviços de Transportes Colectivos do Porto.

Serviços Municipalizados de Transporte do Bareiro.

Serviços Municipalizados de Transporte de Aveiro.

Serviços Municipalizados de Transporte de Braga.

Serviços Municipalizados de Transporte de Coimbra.

Serviços Municipalizados de Transporte de Portalegre.

Zjednoczone Królestwo

Podmioty świadczące usługi autobusowe dla ludności na mocy *London Regional Transport Act 1984*.

Glasgow Underground.

Greater Manchester Rapid Transit Company.

Docklands Light Railway.

London Underground Ltd.

British Railways Board.

Tyne and Wear Metro.

ZAŁĄCZNIK VIII

ZAMAWIAJĄCY W DZIEDZINIE WYPOSAŻENIA PORTÓW LOTNICZYCH

Belgia

Régie des voies aériennes utworzone na mocy *arrêté-loi du 20 novembre 1946 portant création de la régie des voies aériennes*, ze zmianami wprowadzonymi przez *arrêté royal du 5 octobre 1970 portant refonte du statut de la régie des voies aériennes*.

Dania

Porty lotnicze działające na podstawie zezwolenia zgodnie z art. 55, *stk. 1, i lov om luftfart, jf. lov bekendtgørelse nr. 408 af 11. september 1985*.

Niemcy

Porty lotnicze określone w art. 38 *Absatz 2 Nr. 1 der Luftverkehrszulassungsordnung vom 13. März 1979, zuletzt geändert durch die Verordnung vom 21. Juli 1986*.

Grecja

Porty lotnicze działające na mocy ustawy 517/1931 regulującej usługi lotnictwa cywilnego [*Ypiresia Politikis Aeroporias (YPA)*].

Międzynarodowe porty lotnicze działające na mocy dekretu prezydenckiego 647/981.

Hiszpania

Porty lotnicze zarządzane przez *Aeropuertos Nacionales* działające na mocy *Real Decreto 278/1982 de 15 de octubre de 1982*.

Francja

Aéroports de Paris działające na mocy *titre V, articles L 251-1 à 252-1 du code de l'aviation civile*.

Aéroport de Bâle - Mulhouse utworzony na mocy *convention franco-suisse du 4 juillet 1949*.

Porty lotnicze określone w *article L 270-1 du code de l'aviation civile*.

Porty lotnicze działające na mocy *cahier des charges type d'une concession d'aéroport, décret du 6 mai 1955*.

Porty lotnicze działające na podstawie *convention d'exploitation en vertu de l'article L/221 du code de l'aviation civile*.

Irlandia

Airports of Dublin, Cork i Shannon, zarządzane przez *Aer Rianta-Irish Airports*.

Porty lotnicze działające na podstawie *Public use License* przyznawanej na mocy *Air Navigation and Transport Act No 40/1936, Transport Fuel and Power Transfer of*

Departmental Administration and Ministerial Functions Order 1959 (SI No 125 of 1959) and the Air Navigation (Aerodromes and Visual Ground Aids) Order 1970 (SI No 291 of 1970).

Włochy

Krajowe porty lotnictwa cywilnego (*aerodromi civili istituti dallo Stato*) działające na mocy *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327, art. 692.*

Podmioty korzystające z wyposażenia portów lotniczych na podstawie koncesji przyznanej na mocy art. 694 *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327.*

Luksemburg

Aéroport de Findel.

Holandia

Porty lotnictwa cywilnego działające na podstawie artykułów 18 i następnym *Luchtvaartwet* z 15 stycznia 1958 r. (*stbl. 47*), ze zmianami wprowadzonymi dnia 7 czerwca 1978 r.

Portugalia

Porty lotnicze zarządzane przez *Aeroportos e Navegação Aérea (ANA) EP* na mocy *Decreto-Lei no 246/79.*

Aeroporto de Funchal et Aeroporto de Porto Santo przydzielone do regionu na mocy *Decreto-Lei no 284/81.*

Zjednoczone Królestwo

Porty lotnicze zarządzane przez *British Airports Authority plc.*

Porty lotnicze posiadające status *public limited companies* i działające na mocy *Airports Act 1986.*

ZAŁĄCZNIK IX

ZAMAWIAJĄCY W DZIEDZINIE WYPOSAŻENIA PORTÓW MORSKICH LUB ŚRÓDLĄDOWYCH LUB INNYCH TERMINALI

Belgia

Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles.

Port autonome de Liège.

Port autonome de Namur.

Port autonome de Charleroi.

Port de la ville de Gand.

La Compagnie des installations maritimes de Bruges - Maatschappij der Brugse haveninrichtingen.

Société intercommunale de la rive gauche de l'Escaut - Intercommunale maatschappij van de linker Scheldeoever (Port d'Anvers).

Port de Nieuwport.

Port d'Ostende.

Dania

Porty określone w art. 1, I do III *bekendtgørelse nr. 604 af 16. december 1985 om hvilke havne der er omfattet af lov om trafikhavne, jf. lov nr. 239 af 12. maj 1976 om trafikhavne.*

Niemcy

Porty morskie należące całkowicie lub częściowo do władz terytorialnych (*Laender, Kreise, Gemeinden*).

Porty śródlądowe podlegające *Hafenordnung* na mocy *Wassergesetze der Laender*.

Grecja

Port w Pireusie *Organismos Limenos Peiraios* utworzony na mocy ustawy doraźnej 1559/1950 oraz ustawy 1630/1951.

Port w Salonikach *Organismos Limenos Thessalonikis* utworzony na podstawie dekretu N.A. 2251/1953.

Inne porty podlegające dekretowi prezydenckiemu 649/1977 (N.A. 649/1977) *Epopteia, organosi leitoyrgias kai dioikitikos elenchos limenon* (nadzór, organizacja funkcjonowania i kontroli administracyjnej portów).

Hiszpania

Puerto de Huelva utworzony na mocy *Decreto de 2 de octubre de 1969, no 2380/69. Puertos y Faros. Otorga Régimen de Estatuto de Autonomía al Puerto de Huelva.*

Puerto de Barcelona utworzony na mocy *Decreto de 25 de agosto de 1978, no 2407/78. Puertos y Faros. Otorga al de Barcelona Régimen de Estatuto de Autonomía.*

Puerto de Bilbao utworzony na mocy *Decreto de 25 de agosto de 1978, no 2408/78. Puertos y Faros. Otorga al de Bilbao Régimen de Estatuto de Autonomía.*

Puerto de Valencia utworzony na mocy *Decreto 25 de agosto de 1978, no 2409/78 Puertos y Faros. Otorga al de Valencia Régimen de Estatuto de Autonomía.*

Juntas de Puertos działające na mocy *Ley 27/68 de 20 de junio de 1968; Puertos y Faros. Juntas de Puertos y Estatutos de Autonomía i Decreto de 9 de abril de 1970, n° 1350/70. Juntas de Puertos. Reglamento.*

Porty zarządzane przez *Comision Administrativa de Grupos de Puertos* działające na mocy *Ley 27/68 de 20 de junio de 1968, Decreto 1958/78 de 23 de junio de 1978 et du Decreto 571/81 de 6 de mayo de 1981.*

Porty wymienione w *Real Decreto 989/82 de 14 de mayo de 1982. Puertos. Clasificacion de los de interés general.*

Francja

Port autonome de Paris utworzony na mocy *loi 68/917 du 24 octobre 1968 relative au port autonome de Paris.*

Port autonome de Strasbourg utworzony na mocy *convention du 20 mai 1923 entre l'Etat et la ville de Strasbourg relative à la construction du port rhénan de Strasbourg et à l'exécution de travaux d'extension de ce port, zatwierdzonej przez loi du 26 avril 1924.*

Inne porty śródlądowe utworzone lub zarządzane na mocy art. 6 (*navigation intérieure*) *décret 69-140 du 6 février 1969 relatif aux concessions d'outillage public dans les ports maritimes.*

Ports autonomes działające na mocy *articles L 111-1 et suivants du code des ports maritimes.*

Ports non autonomes działające na mocy *articles R 121-1 et suivants du code des ports maritimes.*

Porty zarządzane przez władze lokalne (*départements*) lub działające na mocy koncesji przyznanej przez władze regionalne (*départements*) na mocy *article 6 de la loi 86-663 du 22 juillet 1983 complétant la loi 83-8 du 7 janvier 1983 relative à la répartition des compétences entre les communes, départements et l'Etat.*

Irlandia

Porty działające na mocy *Harbour Acts 1946 to 1976.*

Port *Dun Laoghaire* działający na mocy *State Harbours Act 1924.*

Port *Rosslare Harbour* działający na mocy *Finguard and Rosslare Railways and Harbours Act 1899.*

Włochy

Porty krajowe i inne porty zarządzane przez *Capitaneria di Porto* na mocy *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 32.*

Niezależne porty (*enti portuali*) utworzone przez ustawy specjalne na mocy art. 19 *Codice della Navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327.*

Luksemburg

Port de Mertert utworzony i działający na mocy *loi du 22 juillet 1963 relative à l'aménagement et à l'exploitation d'un port fluvial sur la Moselle*.

Holandia

Havenbedrijven utworzone i działające na mocy *Gemeentewet van 29 juni 1851*.

Havenschap Vlissingen utworzone na mocy *wet van 10 september 1970 houdende een gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Havenschap Vlissingen*.

Havenschap Terneuzen utworzony na mocy *wet van 8 april 1970 houdende een gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Havenschap Terneuzen*.

Havenschap Delfzijl utworzony na mocy *wet van 31 juli 1957 houdende een gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Havenschap Delfzijl*.

Industrie- en havenschap Moerdijk utworzony na mocy *gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Industrie- en havenschap Moerdijk van 23 oktober 1970*, zatwierdzony przez *Koninklijk Besluit nr. 23 van 4 maart 1972*.

Portugalia

Porto do Lisboa utworzony na mocy *Decreto Real de 18 de Fevereiro de 1907* i działający na mocy *Decreto-Lei no 36976 de 20 de Julho de 1948*.

Porto do Douro e Leixoes utworzony na mocy *Decreto-Lei no 36977 de 20 de Julho de 1948*.

Porto do Sines utworzony na mocy *Decreto-Lei no 508/77 de 14 de Dezembro de 1977*.

Portos de Setubal, Aveiro, Figueira da Foz, Viana do Castelo, Portimao e Faro działające na mocy *Decreto-Lei no 37754 de 18 de Fevereiro de 1950*.

Zjednoczone Królestwo

Harbour Authorities w rozumieniu art. 57 *Harbours Act 1964* udostępniające obiekty portowe przewoźnikom morskim lub śródlądowym.

ZAŁĄCZNIK X

ZAMAWIAJĄCY W DZIEDZINIE TELEKOMUNIKACJI

Belgia

Régie des télégraphes et des téléphones/Regie van Telegrafie en Telefonie.

Dania

Kjøbenhavns Telefon Aktieselskab.

Jydsk Telefon.

Fyns Telefon.

Statens Teletjeneste.

Tele Sønderjylland.

Niemcy

Deutsche Bundespost - Telekom.

Mannesmann - Mobilfunk GmbH.

Grecja

OTE/Hellenic Telecommunications Organization.

Hiszpania

Compañía Telefónica Nacional de España.

France

Direction générale des télécommunications.

Transpac.

Telecom service mobile.

Société française de radiotéléphonie.

Irlandia

Telecom Eireann.

Włochy

Amministrazione delle poste e delle telecomunicazioni.

Azienda di Stato per i servizi telefonici.

Società italiana per l'esercizio telefonico SpA.

Italcable.

Telespazio SpA.

Luksemburg

Administration des postes et télécommunications.

Holandia

Koninklijke PTT Nederland NV i jej filie¹.

Portugalia

Telefones de Lisboa e Porto S.A.

Companhia Portuguesa Rádio Marconi.

Correios e Telecomunicações de Portugal.

Zjednoczone Królestwo

British Telecommunications plc.

Mercury Communications Ltd.

City of Kingston upon Hull.

Racal Vodafone.

Telecoms Securior Cellular Radio Ltd (Cellnet).

¹ Oprócz PTT Post BV.

ZAŁĄCZNIK XI

LISTA DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWYCH ODPOWIADAJĄCYCH OGÓLNEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ WE WSPÓLNOTACH EUROPEJSKICH

Klasy	Grupy	Podgrupy i punkty	Opis
50			BUDOWNICTWO I ROBOTY INŻYNIERYJNE
	500		Budownictwo ogólne i roboty inżynierskie (bez szczegółowej specyfikacji) oraz rozbiórka
		500.1	Budownictwo ogólne i roboty inżynierskie (bez szczegółowej specyfikacji)
		500.2	Rozbiórka
	501		Budowa mieszkań, budynków biurowych, szpitali i innych budynków mieszkalnych i niemieszkalnych
		501.1	Budownictwo ogólne
		501.2	Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych
		501.3	Budowa kominów, piecyków i pieców
		501.4	Zakładanie izolacji wodnych
		501.5	Odnawianie i konserwacja ścian zewnętrznych (spoinowanie, czyszczenie itp.)
		501.6	Wznoszenie i rozbieranie rusztowań
		501.7	Inne specjalistyczne czynności związane z pracami budowlanymi (wraz z pracami stolarskimi)
	502		Roboty inżynierskie: budowa dróg, mostów, kolei itd.
		502.1	Ogólne roboty inżynierskie
		502.2	Roboty ziemne
		502.3	Budowa mostów, tuneli, szybów; odwierty
		502.4	Inżynieria wodna (rzeki, kanały, porty, potoki, jeziora, zapory)
		502.5	Budownictwo drogowe (włączając specjalistyczne konstrukcje lotnisk i pasów startowych)
		502.6	Specjalistyczne roboty budowlane związane z wodą (nawadniające, odwadniające, wodociągi, odprowadzanie ścieków, kanalizacja itd.)
		502.7	Inna specjalistyczna działalność w zakresie inżynierii

	503		<p>Instalacje</p> <p>503.1 Ogólne prace instalacyjne</p> <p>503.2 Instalacje gazowe i hydrauliczne, instalacje sanitarne</p> <p>503.3 Instalacje grzewcze i urządzenia wentylacyjne (centralne ogrzewanie, klimatyzacja, wentylacja)</p> <p>503.4 Izolacje dźwiękochłonne i ciepłne oraz izolacje antywibracyjne</p> <p>503.5 Instalacje elektryczne</p> <p>503.6 Instalacja anten , piorunochronów, linii telefonicznych itp.</p>
	504		<p>Wykończeniowe roboty budowlane</p> <p>504.1 Ogólne wykończeniowe roboty budowlane</p> <p>504.2 Tynkowanie</p> <p>504.3 Stolarka, stosowana głównie po złożeniu i/lub instalacji (włączając układanie parkietów)</p> <p>504.4 Malowanie, szklenie i tapetowanie</p> <p>504.5 Układanie ceramiki i wszelkie inne sposoby pokrywania podłóg i murów</p> <p>504.6 Inne wykończeniowe roboty budowlane (szpachlowanie kominków, itd.)</p>

ZAŁĄCZNIK XII

A. PROCEDURY OTWARTE

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer teleksu i faksu zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi, o ile dotyczy należy wskazać, czy chodzi o umowę ramową).
Kategoria usługi w rozumieniu zał. XVI A lub XVI B i jej opis (klasyfikacja CPC).
3. Miejsce dostawy, wykonania lub usługi.
4. W przypadku zamówień na dostawy i roboty budowlane:
 - a) rodzaj i ilość produktów, które mają być dostarczone lub rodzaj i zakres usług oraz ogólną charakterystykę obiektu budowlanego;
 - b) informacje dotyczące możliwości ubiegania się przez dostawców o część i/lub całość wymaganych dostaw. Jeżeli, w przypadku zamówień na roboty budowlane, obiekt budowlany lub zamówienie jest podzielone na części, wielkość poszczególnych części oraz możliwość ubiegania się o jedną, kilka lub wszystkie części;
 - c) w przypadku zamówień na roboty budowlane: informacje odnoszące się do obiektu budowlanego lub roboty budowlanej, jeżeli zawiera one również założenia projektowe.
5. W przypadku zamówień na usługi:
 - a) wskazanie, czy na podstawie przepisów prawnych i administracyjnych wykonanie usługi jest zastrzeżone dla określonego zawodu;
 - b) powołanie przepisów prawnych i administracyjnych;
 - c) wskazanie, czy osoby prawne są zobowiązane do wskazania nazwisk i kwalifikacji zawodowych osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi;
 - d) wskazanie, czy wykonawcy mogą ubiegać się o część odnośnych usług.
6. Dozwolone przedstawianie rozwiązań wariantowych.
7. Odstąpienie od stosowania specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6.
8. Termin realizacji dostawy bądź wykonania lub czas trwania zamówienia na usługi.
9.
 - a) Adres, pod którym można uzyskać dokumenty przetargowe i dokumentację dodatkową.
 - b) O ile dotyczy, wysokość i warunki uiszczenia zapłaty za udostępnienie wyżej wymienionej dokumentacji.

10.
 - a) Ostateczny termin składania ofert.
 - b) Adres, pod który należy przesyłać oferty.
 - c) Język lub języki, w jakich należy sporządzać oferty.
11.
 - a) O ile dotyczy, osoby upoważnione do uczestniczenia w otwieraniu ofert.
 - b) Data, godzina i miejsce otwarcia ofert.
12. O ile dotyczy, wymagane wadium i gwarancje.
13. Główne warunki finansowania i płatności i/lub odniesienia do przepisów, które o tym stanowią.
14. O ile dotyczy, forma prawna, jaką musi przyjąć grupa dostawców, wykonawców i usługodawców, której udzielono zamówienia.
15. Minimum wymogów ekonomicznych i technicznych, jakie musi spełnić dostawca, wykonawca lub usługodawca, któremu udzielono zamówienia.
16. Okres, w jakim oferent związany jest ofertą.
17. Kryteria udzielania zamówienia. Kryteria inne niż najniższa cena powinny być wymienione, jeżeli nie podano ich w dokumentacji przetargowej.
18. Inne informacje.
19. O ile dotyczy, wskazanie publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich okresowego ogłoszenia informacyjnego, do którego odnosi się zamówienie.
20. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
21. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

B. PROCEDURY OGRANICZONE

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer teleksu i faksu zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi; o ile dotyczy, należy wskazać, czy chodzi o umowę ramową).
Kategoria usługi w rozumieniu zał. XVI A lub XVI B i jej opis (klasyfikacja CPC).
3. Miejsce dostawy, wykonania lub usługi.
4. W przypadku zamówień na dostawy i roboty budowlane:
 - a) rodzaj i jakość produktów, które mają być dostarczone lub
rodzaj i zakres usługi oraz ogólną charakterystykę obiektu budowlanego;
 - b) informacje dotyczące możliwości ubiegania się przez dostawców o część i/lub całość wymaganych dostaw. Jeżeli, w przypadku zamówień na roboty budowlane, obiekt budowlany lub zamówienie jest podzielone na części, wielkość poszczególnych części oraz możliwość ubiegania się o jedną, kilka lub wszystkie części.

- c) w przypadku zamówień na roboty budowlane: informacje odnoszące się do obiektu budowlanego lub zamówienia, jeżeli zawiera ono również założenia projektów.
5. W przypadku zamówień na usługi:
 - a) wskazanie, czy na podstawie przepisów prawnych i administracyjnych wykonanie usługi jest zastrzeżone dla określonego zawodu;
 - b) powołanie się na przepisy prawne i administracyjne;
 - c) wskazanie, czy osoby prawne są zobowiązane do wskazania nazwisk i kwalifikacji zawodowych osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi;
 - d) wskazanie, czy usługodawcy mogą stawać do przetargu o część odnośnych usług.
6. Dozwolone przedstawianie rozwiązań wariantowych.
7. Odstąpienie od stosowania specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6.
8. Termin realizacji dostawy bądź wykonania lub czas trwania zamówienia na usługi.
9. O ile dotyczy, forma prawna, jaką powinna przyjąć grupa wykonawców, dostawców lub usługodawców, której udzielono zamówienia.
10.
 - a) Ostateczny termin składania ofert.
 - b) Adres, pod który należy przysyłać oferty.
 - c) Język lub języki, w których należy sporządzać oferty.
11. Ostateczny termin wysyłania zaproszeń do udziału w przetargu.
12. O ile dotyczy, wymagane wadium i gwarancje.
13. Główne warunki finansowania i płatności i/lub odniesienia do przepisów, które o tym stanowią.
14. Informacje dotyczące sytuacji dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy oraz minimum wymogów ekonomicznych i technicznych, które powinien on spełniać.
15. Kryteria udzielania zamówienia, jeśli nie zostały wymienione w zaproszeniu do składania ofert.
16. Inne informacje.
17. O ile dotyczy, wskazanie publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich okresowego ogłoszenia informacyjnego, do którego odnosi się zamówienie.
18. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
19. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

C. PROCEDURA NEGOCJACYJNA

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer teleksu i telefaksu zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi; o ile dotyczy, należy wskazać, czy chodzi o umowę ramową).

- Kategoria usługi w rozumieniu zał. XVI A lub XVI B i jej opis (klasyfikacja CPC).
3. Miejsce dostawy, wykonania lub usługi.
 4. W przypadku zamówień na dostawy i roboty budowlane:
 - a) rodzaj i ilość produktów, które mają być dostarczone lub rodzaj i zakres usługi oraz ogólną charakterystykę obiektu budowlanego;
 - b) informacje dotyczące możliwości ubiegania się przez dostawców o część i/lub całość wymaganych dostaw. Jeżeli, w przypadku zamówień na roboty budowlane, obiekt budowlany lub zamówienie jest podzielone na części, wielkość poszczególnych części oraz możliwość ubiegania się o jedną, kilka lub wszystkie części;
 - c) w przypadku zamówień na roboty budowlane: informacje odnoszące się do obiektu budowlanego lub zamówienia, jeżeli zawiera ono również założenia projektowe.
 5. W przypadku zamówień na usługi:
 - (a) wskazanie, czy na podstawie przepisów prawnych lub administracyjnych wykonanie usługi jest zastrzeżone dla określonego zawodu;
 - (b) powołanie przepisów prawnych i administracyjnych;
 - (c) wskazanie, czy osoby prawne są zobowiązane do wskazania nazwisk i kwalifikacji zawodowych osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi;
 - (d) wskazanie, czy wykonawcy mogą ubiegać się o część odnośnych usług.
 6. Odstąpienie od stosowania specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6.
 7. Termin realizacji dostawy bądź wykonania lub czas trwania zamówienia na usługi.
 8.
 - (a) Ostateczny termin składania ofert.
 - (b) Adres, pod który należy przysyłać oferty.
 - (c) Język lub języki, w których należy sporządzać oferty.
 9. O ile dotyczy, wymagane poręczenia i gwarancje.
 10. Główne warunki finansowania i płatności i/lub odniesienia do przepisów, które o tym stanowią.
 11. O ile dotyczy, forma prawna, jaką powinna przyjąć grupa wykonawców dostawców lub usługodawców, której udzielono zamówienia.
 12. Informacje dotyczące sytuacji dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy oraz minimum wymogów ekonomicznych i technicznych stawianych wykonawcy.
 13. O ile dotyczy, nazwy i adresy dostawców, wykonawców lub usługodawców, którzy już zostali wybrani przez zamawiającego.
 14. O ile dotyczy, data(y) poprzednich publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.
 15. Inne informacje.
 16. O ile dotyczy, wskazanie publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich okresowego ogłoszenia informacyjnego, do którego odnosi się zamówienie.

17. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
18. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

ZAŁĄCZNIK XIII

OGŁOSZENIE DOTYCZĄCE SYSTEMU KWALIFIKACJI

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer teleksu i faksu zamawiającego.
2. Cel systemu kwalifikacji.
3. Adres, pod którym można uzyskać informacje w sprawie reguł dotyczących systemu kwalifikacji (jeżeli jest inny niż adres podany w pkt. 1).
4. O ile dotyczy, czas obowiązywania systemu kwalifikacji.

ZAŁĄCZNIK XIV

OKRESOWE OGŁOSZENIE INFORMACYJNE

A. Dla zamówień na dostawy

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer telexu i faksu zamawiającego lub miejsca, w którym można uzyskać dodatkowe informacje.
2. Rodzaj i ilość lub wartość świadczeń lub produktów, które mają być dostarczone.
3.
 - a) Szacowany termin wszczęcia procedury udzielania zamówienia lub zamówień (jeśli jest znana).
 - b) Typ wszczętej procedury udzielania zamówień publicznych.
4. Inne informacje (na przykład informacja, czy ogłoszenie o rozpoczęciu konkursu zostanie opublikowana w późniejszym terminie).
5. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
6. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

B. Dla zamówień na roboty budowlane

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer telexu i telefaksu zamawiającego.
2.
 - a) Miejsce wykonania.
 - b) Rodzaj i zakres świadczeń, główne cechy charakterystyczne obiektu budowlanego lub jego części.
 - c) Oszacowanie kosztu przewidywanych świadczeń.
3.
 - a) Rodzaj rozpoczętej procedury udzielania zamówień publicznych.
 - b) Przewidywany termin rozpoczęcia procedury udzielania zamówienia lub zamówień publicznych.
 - c) Przewidywany termin rozpoczęcia robót budowlanych.
 - d) Przewidywany kalendarz wykonania robót budowlanych.
4. Warunki finansowania robót budowlanych i zmiany ceny.
5. Inne informacje (na przykład informacja, czy ogłoszenie o zamówieniu zostanie opublikowane w późniejszym terminie).
6. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
7. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd)

C. Dla zamówień na usługi

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer teleksu i faksu zamawiającego lub miejsca, w którym można otrzymać dodatkowe informacje.
2. Całkowite planowane zamówienia w każdej z kategorii usług wymienionych w zał. XVI A.
3.
 - a) Szacowany termin rozpoczęcia procedury udzielania zamówienia lub zamówień publicznych (jeśli jest znana).
 - b) Rodzaj rozpoczętej procedury.
4. Inne informacje (na przykład informacja, czy ogłoszenie o zamówieniu zostanie opublikowane w późniejszym terminie).
5. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
6. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

ZAŁĄCZNIK XV

OGŁOSZENIE O UDZIELONYCH ZAMÓWIENIACH

I. Informacje do publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich

1. Nazwa i adres zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi; w danym przypadku należy podać, czy chodzi o umowę ramową).
3. Co najmniej informacja o rodzaju dostarczanych produktów, robót budowlanych lub usług.
4.
 - a) Formularz ogłoszenia o zamówieniu (ogłoszenie dotyczące systemu kwalifikacji, okresowe ogłoszenie informacyjne, zaproszenie do składania ofert).
 - b) Informacja o publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.
 - c) W przypadku zamówień udzielonych bez wcześniejszego ogłoszenia o zamówieniu, należy wskazać odpowiedni przepis art. 20 ust. 2 lub art. 16.
5. Procedura udzielenia zamówienia publicznego (procedura otwarta, ograniczona lub negocjacyjna).
6. Ilość otrzymanych ofert.
7. Data udzielenia zamówienia.
8. Cena zapłacona za zakupy okazyjne dokonane na mocy art. 20 ust.2 lit.j).
9. Nazwa i adres wybranych dostawcy(ów), wykonawcy(ów) lub usługodawcy(ów).
10. O ile dotyczy, należy zaznaczyć, czy zamówienie może być wykonywane przez podwykonawców.
11. Informacje fakultatywne:
 - wartość i część zamówienia, która może być zlecona podwykonawcom,
 - kryteria udzielania zamówienia,
 - cena (lub rozpiętość cen).

II. Informacje, które nie są przeznaczone do publikacji

12. Ilość udzielonych zamówień (jeżeli zamówienie zostało podzielone pomiędzy więcej niż jednego dostawcę).
13. Wartość każdego udzielonego zamówienia.
14. Kraj pochodzenia produktu lub usługi (ze Wspólnoty lub spoza Wspólnoty i, w ostatnim przypadku, z podziałem na kraje trzecie).
15. Czy korzystano z wyjątków od obowiązku użycia specyfikacji europejskich przewidzianych w art. 18 ust. 6? Jeśli tak, to z których?

16. Jakie kryterium udzielenia zamówienia zostało zastosowane (oferta najkorzystniejsza ekonomicznie, najniższa cena, kryteria dozwolone przez art. 35)?
17. Czy zamówienie zostało udzielone oferentowi, który przedstawił wariant na podstawie art. 34 ust. 3?
18. Czy zostały wykluczone, zgodnie z art. 34 ust. 5, oferty, z uwagi na to, że zawierały rażąco niskie ceny?
19. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiających.
20. W przypadku zamówień mających za przedmiot usługi wymienione w zał. XVI B, zgoda zamawiającego na publikację ogłoszenia (art. 24 ust. 3).

ZAŁĄCZNIK XVI A

USŁUGI W ROZUMIENIU ART. 15

Kategoria	Temat	Nr referencyjny CPC
1	Usługi konserwacyjne i naprawcze	6112, 6122, 633, 886
2	Usługi transportu lądowego ¹ , włączając usługi samochodów opancerzonych i usługi kurierskie /posłańców, z wyjątkiem transportu poczty	712, (z wyjątkiem 71235), 7512, 87314
3	Usługi lotniczego transportu pasażerskiego i towarowego, z wyjątkiem transportu poczty	73 (z wyjątkiem 7321)
4	Transport poczty drogą lądową ¹ i drogą powietrzną	71235, 7321
5	Usługi telekomunikacyjne ²	752
6	Usługi finansowe (a) Usługi ubezpieczeniowe (b) Usługi bankowe i inwestycyjne ³	Z wyjątkiem 81812, 814
7	Usługi komputerowe i pokrewne	84
8	Usługi badawczo-rozwojowe ⁴	85
9	Usługi w dziedzinie księgowości, rachunkowości, kontroli finansowej i prowadzenia ksiąg rachunkowych	862
10	Usługi polegające na badaniu rynku i opinii publicznej	864

¹ Z wyjątkiem usług transportu kolejowego objętego kategorią 18.

² Z wyjątkiem usług telefonicznych, telexowych, telefonicznych usług przywoławczych, usług radiotelefonicznych i satelitarnych.

³ Z wyjątkiem zamówień na emisję, sprzedaż, nabycie i transfer papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych.

⁴ Z wyjątkiem zamówień na usługi badawczo-rozwojowe inne niż te, których wyniki stanowią wyłączną własność zamawiającego, i które zostały zamówione w celu prowadzenia jego własnej działalności, pod warunkiem, że zostały w całości opłacone przez zamawiającego.

11	Usługi konsultingowe, związane z zarządzaniem ⁵ i usługi pokrewne	865, 866
12	Usługi architektoniczne; Usługi inżynierskie i zintegrowane usługi inżynierskie; Usługi planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu; Związane z tym usługi doradczo- techniczne i naukowe; Usługi techniczne i analityczne	867
13	Usługi reklamowe	871
14	Usługi w zakresie utrzymania, sprzątnia i administrowania budynkami	874 82201, 82206
15	Usługi wydawnicze i poligraficzne wykonywane na podstawie wynagrodzenia lub umowy	88442
16	Usługi kanalizacyjne i wywóz odpadów; usługi sanitarne i pokrewne	94

⁵ Z wyjątkiem usług arbitrażowych i pojedynczych.

ZAŁĄCZNIK XVI B

USŁUGI W ROZUMIENIU ART. 16

Kategoria	Temat	Nr referencyjny CPC
17	Usługi hotelarskie i restauracyjne	64
18	Usługi transportu kolejowego	711
19	Usługi transportu wodnego	72
20	Usługi transportowe towarzyszące i wspierające	74
21	Usługi prawnicze	861
22	Usługi rekrutacyjne	872
23	Usługi detektywistyczne i ochroniarskie (z wyjątkiem usług samochodów opancerzonych)	873 (z wyjątkiem 87304)
24	Usługi edukacyjne i kształcenia zawodowego/ szkoleniowe	92
25	Usługi zdrowotne i socjalne	93
26	Usługi rekreacyjne, kulturalne i sportowe	96
27	Inne usługi	

ZAŁĄCZNIK XVII

OGŁOSZENIE O KONKURSIE

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer teleksu i faksu zamawiających lub miejsca, w którym można otrzymać dodatkowe dokumenty.
2. Opis projektu.
3. Rodzaj konkursu: otwarty lub ograniczony.
4. W przypadku konkursu otwartego: ostateczny termin składania projektów.
5. W przypadku konkursu ograniczonego:
 - a) przewidywana liczba uczestników lub ich minimalna albo maksymalna liczba;
 - b) o ile dotyczy, nazwiska już wybranych uczestników;
 - c) kryteria wyboru uczestników;
 - d) ostateczny termin składania wniosków o uczestnictwo.
6. O ile dotyczy, należy wskazać, czy uczestnictwo jest zarezerwowane dla określonego zawodu.
7. Kryteria jakie zostaną zastosowane przy ocenianiu projektów.
8. O ile dotyczy, nazwiska wybranych członków sądu konkursowego.
9. Wskazanie, czy decyzja sądu konkursowego jest wiążąca dla zamawiającego.
10. O ile dotyczy, ilość i wartość przewidzianych nagród.
11. O ile dotyczy, wskazać szczegóły dotyczące wynagrodzenia dla wszystkich uczestników.
12. Wskazanie, czy autorzy nagrodzonych projektów mogą uzyskać dodatkowe zamówienia.
13. Inne informacje.
14. Data wysłania ogłoszenia.
15. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich.

ZAŁĄCZNIK XVIII

WYNIKI KONKURSU

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer teleksu i faksu zamawiających.
2. Opis projektu.
3. Całkowita liczba uczestników.
4. Liczba uczestników zagranicznych.
5. Laureat (laureaci) konkursu.
6. O ile dotyczy, nagroda(y).
7. Inne informacje.
8. Odniesienie do ogłoszenia o konkursie.
9. Data wysłania ogłoszenia.
10. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich.

**Przekazane przez państwa członkowskie przepisy krajowe
wdrażające dyrektywę Rady z dnia 14 czerwca 1993 r. dotyczącą
koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty
działające w sektorach gospodarki wodnej,
energetyki, transportu i telekomunikacji
(93/38/EWG)***

Belgia

01. Arrêté royal du 10/01/1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Koninklijk besluit van 10/01/1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie, Moniteur belge du 26/01/1996 Page 1644

02. Arrêté royal du 18/06/1996 modifiant le livre II de la loi du 24/12/1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services - Koninklijk besluit van 18/06/1996 tot wijziging van boek II van de wet 24/12/1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, Moniteur belge du 25/06/1996 Page 17472

03. Arrêté royal du 18/06/1996 relatif à la mise en concurrence dans le cadre de la Communauté européenne de certains marchés de travaux, de fournitures et de services, dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Koninklijk besluit van 18/06/1996 betreffende de mededinging in het raam van de Europese Gemeenschap van Sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer in telecommunicatie, Moniteur belge du 25/06/1996 Page 17478

Dania

01. Bekendtgørelse nr. 557 af 24/06/1994 om udbud af indkøb inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation i Det Europæiske Fællesskab. Industri- og Samordningsmin., Konkurrencerådet, j.nr. 1:740-3. Lovtidende A 1994 hæfte nr. 105 udgivet den 30/06/1994 s. 2901. TBEK

02. Bekendtgørelse nr. 558 af 24/06/1994 om udbud af bygge- og anlægsarbejder inden for vand- og energiforsyning samt transport- og telekommunikation i Det Europæiske Fællesskab. Boligmin., Bygge- og Boligstyr., 1.kt. j.nr. B1-6233-13. Lovtidende A 1994 hæfte nr. 106 udgivet den 30/06/1994 s. 2959. BBEK

03. Lov nr. 1093 af 21/12/1994 om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger og om ændring af visse andre love. Finansmin., j.nr. S 94-090-56. Lovtidende A 1994 hæfte nr. 201 udgivet den 22/12/1994 s. 6313. FLOV

* Nr Celexu 71993L0038

04. Bekendtgørelse nr. 787 af 05/11/1998 om udbud af indkøb inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation i Den Europæiske Union. Erhvervsmin., Konkurrencestyrelsen

Niemcy

01. Bekanntmachung der Verdingungsordnung für freiberufliche Leistungen (VOF), Bundesanzeiger Nr. 164 vom 03/09/1997

Grecja

Brak danych

Hiszpania

01. Ley, número 48/98, de 30/12/1998, sobre procedimientos de contratación en los sectores del agua, la energía, los transportes y las telecomunicaciones, por las que se incorporan al ordenamiento jurídico español las Directivas 93/38/CEE y 92/13/CEE, Boletín Oficial del Estado número 313 de 31/12/1998 Página 44329 (Marginal 30153)

Francja

01. Décret Numéro 94-334 du 27/04/1994 modifiant le code des marchés publics, Journal Officiel du 28/04/1994 Page 6224

02. Loi Numéro 97-50 du 22/01/1997 complétant, en ce qui concerne certains contrats de services et de fournitures, la loi Numéro 91-3 du 03/01/1991 relative à la transparence et à la régularité des procédures de marchés et soumettant la passation de certains contrats à des règles de publicité et de mise en concurrence et la loi Numéro 92-1282 du 11/12/1992 relative aux procédures de passation de certains contrats dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, Journal Officiel du 23/01/1997 Page 1151

03. Décret numéro 98/111 du 27/02/1998 modifiant le code des marchés publics en ce qui concerne les règles de mise en concurrence et de publicité des marchés de services, Journal Officiel du 28/02/1998 Page 3115

04. Décret numéro 98/112 du 27/02/1998 soumettant la passation de certains contrats de fournitures ou de prestations de services à des règles de publicité et de mise en concurrence et modifiant le décret n° 92-311 du 31/03/1992, Journal Officiel du 28/02/1998 Page 3118

05. Décret numéro 98/113 du 27/02/1998 relatif aux mesures de publicité et de mise en concurrence applicables à certains contrats de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications et portant modification du décret n° 93-990 du 03/03/1993, Journal Officiel du 28/02/1998 Page 3120

Irlandia

01. European Communities (Award of Contracts by Entities Operating in the Water, Energy, Transport and Telecommunications Sectors) Regulations, 1995, Statutory Instruments number 51 of 1995

Włochy

Brak danych

Luksemburg

01. Règlement grand-ducal du 2/02/1996 portant application en droit luxembourgeois de la directive n° 93/38/CEE du Conseil du 14/06/1993 relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, Mémorial Grand-Ducal A Numéro 37 du 31/05/1996 Page 1223

Holandia

01. Ministeriele regeling vergunningen koolwaterstoffen continentaal plat 1996, Staatscourant nummer 93 van 15/05/1996 bladzijde 11

02. Ministeriele regeling vergunningen en concessies delstoffen Nederlands territoire 1996, Staatscourant nummer 93 van 15/05/1996

03. Wet van 18/03/1996, houdende wijziging van enige wetten op het gebied van de mijnbouw in verband met de uitvoering van de richtlijn nr. 94/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30/05/1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de produktie van koolwaterstoffen (PbEG L 164), Staatsblad 1996, nr. 199

04. Koninklijk Besluit van 26/03/1996, houdende bepalingen inzake financiële voorschriften bij een concessie voor koolwaterstoffen op grond van de Mijnwet 1903 (Besluit concessies koolwaterstoffen Nederlands territoire 1996), Staatsblad 1996, nr. 213

05. Koninklijk Besluit van 26/03/1996, houdende bepalingen inzake financiële voorschriften bij een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen op grond van de Mijnwet continentaal plat (Besluit vergunningen koolwaterstoffen continentaal plat 1996, Staatsblad 1996, nr. 212

Austria

01. Bundesgesetz, mit dem das Bundesvergabegesetz und das Ausländerbeschäftigungsgesetzes 1975 geändert werden, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 776/1996 ausgegeben am 30/12/1996

02. Landesgesetz vom 23/01/1997, mit dem das Landesgesetz über die Vergabe öffentlicher Aufträge geändert wird (O.ö. Vergabegesetz-Novelle 1997), Landesgesetzblatt für Oberösterreich, Nr. 34/1997

03. Gesetz vom 22/04/1997, mit dem das Kärntner Auftragsvergabegesetz und die Gemeindehaushaltsordnung geändert werden, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 58/1997

04. Burgenländisches Vergabegesetz, Landesgesetzblatt für das Burgenland, Nr. 1/1995

05. Gesetz über die Vergabe von Aufträgen für Lieferungen, Bau- und Dienstleistungen (Wiener Landesvergabegesetz - WL VergG), Landesgesetzblatt für Wien, Nr. 36/1995

06. Kundmachung des Bundeskanzlers, mit der das Bundesvergabegesetz wiederverlautbar wird, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 56/1997 ausgegeben am 27/05/1997

07. Kundmachung der Landesregierung vom 08/07/1997, Zl. Verf-746/1/1997, mit der das Kärntner Auftragsvergabegesetz wiederverlautbart wird, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 65/1997 Herausgegeben am 22/07/1997

08. Gesetz vom 23/10/1997 über die Vergabe öffentlicher Aufträge (Landesvergabegesetz - LVergG) und zur Änderung des Kollegialorgane-Sitzungsentschädigungsgesetzes, Landesgesetzblatt für Salzburg, Nr. 1/1998 ausgegeben am 30/01/1998

09. Verordnung der Salzburger Landesregierung vom 23/12/1997 zur Durchführung des Landesvergabegesetzes für Vergaben über die Schwellenwerten (Landesvergabeverordnung - LVergV), Landesgesetzblatt für Salzburg, Nr. 10/1998 ausgegeben am 30/01/1998
10. Gesetz vom 11/12/1997 über die Vergabe von öffentlichen Aufträgen in Tirol (Tiroler Vergabegesetz 1998), Landesgesetzblatt für Tirol, Nr. 17/1998 herausgegeben und versendet am 20/02/1998
11. Gesetz über die Vergabe öffentlicher Aufträge (Vergabegesetz), Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 20/1998 herausgegeben und versendet am 17/02/1998
12. Burgenland Vergabegesetz, Landesgesetzblatt für das Burgenland, Nr. 1/1995
13. Verordnung der Landesregierung vom 23/06/1998, Zl. LAD-319/10/1998, mit der Durchführungsbestimmungen zum Kärntner Auftragsvergabegesetz 1997 erlassen werden, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 40/1998, herausgegeben am 14/07/1998
14. Gesetz vom 09/06/1998, mit dem Vorschriften über die Vergabe öffentlicher Aufträge erlassen werden (Steiermärkisches Vergabegesetz 1998 - StVergG), Landesgesetzblatt der Steiermark, Nr. 74/1998 ausgegeben und versendet am 18/09/1998

Portugalia

Brak danych

Finlandia

01. Asetus Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa tarkoitetuista vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankinnoista/Förordning om sådan upphandling av enheten verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna som avses i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (567/94) 28/06/1994
02. Landskapslag angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (43/94) 14/05/1994
03. Landskapsförordning om offentlig upphandling (64/94) 23/08/1994
04. Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös julkisten hankintojen ilmoitusmenettelystä/Handels- och industriministeriets beslut om förfarandena i fråga om meddelanden om offentlig upphandling (909/94) 14/10/1994
05. Landskapslag om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (57/96) 16/08/1996
06. Landskapsförordning om offentlig upphandling (23/96) 27/02/1996
07. Laki julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta/Lag om ändring av lagen om offentlig upphandling (1247/98) 19/12/1997
08. Asetus kynnysarvot ylittävistä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankinnoista/Förordning om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (381/98) 29/05/1998, Suomen säädöskokoelma/Finlands författningssamling
09. Landskapsförordning om offentlig upphandling (101/98) 08/10/1998, Finlands författningssamling

Szwecja

01. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1995:704
02. Lag om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1992:1528
03. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1994:614
04. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1996:433
05. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1997:1068
06. Förordning om ändring i förordningen (1996:581) om tröskelvärden enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:59
07. Förordning om annonser vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:77
08. Förordning om tekniska specifikationer vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:78

Zjednoczone Królestwo

01. The Utilities Contracts Regulations 1996, Statutory Instruments number 2911 of 1996
02. The Utilities Contracts Regulations 1997, Legal Notice No. 30 of 1997, Gibraltar Gazette No. 2,968 of 20/03/1997

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
z dnia 16 lutego 1998 r.
zmieniająca dyrektywę 93/38/EWG
dotyczącą koordynacji procedur udzielania zamówień przez
podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki,
transportu i telekomunikacji
(98/4/WE)*

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, a w szczególności jego art. 57 ust. 2, art. 66 oraz art. 100 A,

uwzględniając wniosek Komisji¹,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,

działając zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 189 B Traktatu³, a także biorąc pod uwagę wspólny projekt zaaprobowany przez Komitet Koncyliacyjny w dniu 26 listopada 1997 r.,

a także mając na uwadze co następuje:

- 1) Rada na podstawie decyzji 94/800/EWG z dnia 22 grudnia 1994 r., dotyczącej zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej, w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień, będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986 – 1994)⁴, przyjęła między innymi Porozumienie w sprawie Zamówień Rządowych, zwane dalej „porozumieniem”, którego celem jest doprowadzenie do liberalizacji i rozszerzenia handlu światowego poprzez ustanowienie wielostronnej struktury zrównoważonych praw i obowiązków międzynarodowych w zakresie zamówień publicznych; porozumienie to nie ma skutku bezpośredniego;
- 2) dyrektywa 93/38/EWG⁵ skoordynowała krajowe procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji, w celu wprowadzenia równych warunków ubiegania się o te zamówienia we wszystkich państwach członkowskich;
- 3) zamawiający objęci porozumieniem, którzy spełniają wymagania określone w dyrektywie 93/38/EWG, zmienione niniejszą dyrektywą, którzy stosują te same zasady w stosunku do dostawców, wykonawców i usługodawców z krajów trzecich sygnatariuszy porozumienia, pozostają w zgodzie z porozumieniem;

* Dz.U. WE nr L 101, z 01.04.1998, str. 1; Nr Celexu 398L0004

¹ Dz.U. WE nr C 138, z 3.06.1995, str. 49.

Dz.U. WE nr C 28, z 29.01.1997, str. 4.

² Dz.U. WE nr C 256, z 2.10.1995, str. 4.

Dz.U. WE nr 212, z 22.07.1996, str. 13.

³ Opinia Parlamentu Europejskiego z 22 października 1996 (Dz.U. WE nr C 347, z 18.11.1996, str. 25), wspólne stanowisko Rady z 20 grudnia 1996 (Dz.U. WE nr C 111, z 9.04.1997, str. 65) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z 14 maja 1997 (Dz.U. WE nr C 167, z 2.06.1997, str. 53). Decyzja Parlamentu Europejskiego z 16 grudnia 1997 oraz decyzja Rady z 15 grudnia 1997.

⁴ Dz.U. WE nr L 336, z 23.12.1994, str. 1.

⁵ Dz.U. WE nr L 199, z 9.08.1993, str. 84. Dyrektywa zmieniona ostatnio przez Akt Przystąpienia z 1994.

- 4) zgodnie z prawami i zobowiązaniami międzynarodowymi, wynikającymi dla Wspólnoty z przyjęcia porozumienia, przepisy dotyczące oferentów i towarów z krajów trzecich sygnatariuszy określone są w porozumieniu, którego zakres nie obejmuje zamawiających wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy 93/38/EWG, zamówień udzielanych przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach III, IV, V, VI oraz X tej dyrektywy, usług wymienionych w załączniku XVI B do tej dyrektywy, usług mających za przedmiot badanie i rozwój, określonych w kategorii 8 załącznika XVI A, usług telekomunikacyjnych wymienionych w kategorii 5 załącznika XVI A o numerach referencyjnych ze wspólnej klasyfikacji produktów (CPC) 7524, 7525, 7526 oraz usług finansowych wymienionych w kategorii 6 załącznika XVI A, związanych z emisją, nabyciem, sprzedażą oraz transferem papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych a także usług banku centralnego;
- 5) niektóre przepisy porozumienia stwarzają dla oferentów warunki korzystniejsze, aniżeli te określone w dyrektywie 93/38/EWG;
- 6) w sytuacji, kiedy zamówienia są udzielane przez zamawiających zdefiniowanych przez porozumienie, warunki dostępu do zamówień publicznych na usługi, dostawy oraz roboty budowlane, stosownie do postanowień Traktatu, powinny być dla przedsiębiorstw i produktów z państw członkowskich co najmniej równie korzystne jak warunki dostępu do zamówień publicznych w ramach Wspólnoty, stosownie do przepisów porozumienia, dla przedsiębiorstw i produktów z krajów trzecich będących sygnatariuszami porozumienia;
- 7) w związku z powyższym, właściwe jest dostosowanie i uzupełnienie przepisów dyrektywy 93/38/EWG;
- 8) potrzeba zapewnienia rzeczywistego otwarcia rynku i uczciwej równowagi w stosowaniu zasad udzielania zamówień w tych sektorach w dalszym ciągu wymaga, ażeby sektory nimi objęte były identyfikowane na innej podstawie, aniżeli ich status prawny;
- 9) zmiany wprowadzone do dyrektywy 93/38/EWG nie powinny naruszać równego traktowania zamawiających działających zarówno w publicznych jak i prywatnym sektorze;
- 10) należy zapewnić, zgodnie z art. 222 Traktatu, że zasady obowiązujące w państwach członkowskich, dotyczące praw własności nie powinny być naruszane;
- 11) stosowanie dyrektywy 93/38/EWG powinno być uproszczone, a równowaga osiągnięta w obecnym prawodawstwie Wspólnoty, dotyczącym zamówień w tych sektorach, powinna być zachowana tak dalece jak to możliwe;
- 12) konieczne jest zatem rozszerzenie zakresu pewnych zmian dyrektywy 93/38/EWG na wszystkich zamawiających i sektory objęte tą dyrektywą;
- 13) zamawiający mogą pozyskiwać i wykorzystywać wskazówki, które mogą być przydatne w sporządzaniu specyfikacji dotyczących konkretnego zamówienia, pod warunkiem, że ich wykorzystanie nie narusza konkurencji;
- 14) Komisja powinna udostępnić małym i średnim przedsiębiorstwom szkolenia i materiały, umożliwiające im pełny dostęp do zmieniającego się rynku zamówień publicznych;
- 15) otwarcie zamówień w sektorach objętych tą dyrektywą może mieć niekorzystne skutki dla gospodarek Republiki Greckiej i Republiki Portugalskiej, które doznają istotnych

trudności; dlatego należy przyznać tym państwom członkowskim dodatkowy okres na wdrożenie przepisów niniejszej dyrektywy;

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Bez uszczerbku dla praw i zobowiązań międzynarodowych, wynikających dla Wspólnoty z przyjęcia porozumienia, regulującego sytuację prawną oferentów i towarów z krajów trzecich sygnatariuszy porozumienia, i którego zakres stosowania nie obejmuje zamówień udzielanych przez zamawiających wymienionych w art. 2 ust. 1 ust. b), zamówień udzielanych przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach III, IV, V, VI oraz X tejże dyrektywy, usług wymienionych w załączniku XVI B do tej dyrektywy, usług badawczych i rozwojowych, określonych w kategorii 8 załącznika XVI A do tej dyrektywy, usług telekomunikacyjnych wymienionych w kategorii 5 załącznika XVI A do tej dyrektywy, o numerach referencyjnych 7524, 7525, 7526, oraz usług finansowych wymienionych w kategorii 6 załącznika XVI A do tej dyrektywy, związanych z emisją, nabyciem, zbyciem oraz transferem papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych lub usług banku centralnego, wprowadza się następujące zmiany w dyrektywie 93/38/EWG:

1. W art. 14:

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do:

- a) zamówień udzielanych przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załączniku X¹, których wartość szacunkowa, bez podatku od towarów i usług (VAT), jest nie mniejsza niż:
 - i) 600.000 ECU w przypadku zamówień na dostawy lub usługi;
 - ii) 5.000.000 ECU w przypadku zamówień na roboty budowlane;
- b) zamówień udzielanych przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach I, II, VII, VIII oraz IX², których wartość szacunkowa, bez podatku od towarów i usług (VAT), jest nie mniejsza niż:
 - i) równowartość w ECU 400.000 SDR, w przypadku zamówień na dostawy i usługi wymienione w załączniku XVI A, z wyjątkiem usług badawczych i rozwojowych kategorii 8 i usług telekomunikacyjnych kategorii 5 o numerach referencyjnych 7524, 7525 i 7526;
 - ii) 400.000 ECU w przypadku zamówień na usługi, innych niż wymienione w lit. i);

¹ Załącznik X: Zamawiający w sektorze telekomunikacji.

² Załącznik I: Zamawiający w sektorach produkcji, transportu lub dystrybucji wody pitnej.

Załącznik II: Zamawiający w sektorach produkcji, transportu lub dystrybucji energii elektrycznej.

Załącznik VII: Zamawiający w dziedzinie usług kolei miejskich, tramwajów, trolejbusów lub autobusów.

Załącznik VIII: Zamawiający w dziedzinie instalacji lotniskowych.

Załącznik IX: Zamawiający w dziedzinie instalacji portowych morskich lub śródlądowych bądź terminali.

- iii) równowartość w ECU 5.000.000 SDR w przypadku zamówień na roboty budowlane;
- c) zamówień udzielanych przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach III, IV, V, i VI3, których wartość szacunkowa, bez podatku od towarów i usług (VAT), jest nie mniejsza niż:
 - i) 400.000 ECU w przypadku zamówień na dostawy i usługi;
 - ii) 5.000.000 ECU w przypadku zamówień na roboty budowlane.”
- b) dodaje się następujące ustępy:

„14. Wartości progowe wyrażone w walutach krajowych, powinny być weryfikowane, co do zasady, co dwa lata, począwszy od 1 stycznia 1996 r. Obliczanie tych wartości powinno być oparte na średnich dziennych wartościach tych walut wyrażonych w ECU i w ciągu ostatnich 24 miesięcy, upływających ostatniego dnia sierpnia poprzedzającego weryfikację z 1 stycznia. Wartości progowe publikowane są w Dzienniku Urzędowym Wspólnot na początku listopada.

15. Wartości progowe z Porozumienia w sprawie Zamówień Rządowych zawartego w ramach wielostronnych negocjacji podczas Rundy Urugwajskiej³, zwanego dalej porozumieniem, wyrażone w ECU, powinny być weryfikowane co do zasady co dwa lata, począwszy od 1 stycznia 1996 r. Obliczanie tych wartości powinno być oparte na średnich dziennych kursach ECU podanych w SDR w ciągu ostatnich 24 miesięcy, upływających ostatniego dnia sierpnia poprzedzającego weryfikację z 1 stycznia. Wartości te powinny być publikowane na zasadach określonych w ust. 14.

16. Metody obliczania określone w ust. 14 i 15 powinny być przeanalizowane stosownie do drugiego akapitu art. 5 ust. 1 lit. c) dyrektywy 93/36/EWG.”

2. Art. 21 ust. 2 lit. c) otrzymuje następujące brzmienie:

- „c) zamawiający jest zobowiązany, przed rozpoczęciem wyboru oferentów lub uczestników negocjacji, wezwać wszystkich kandydatów do potwierdzenia ich zainteresowania udziałem w postępowaniu na podstawie szczegółowej informacji o danym zamówieniu. Informacja powinna zawierać co najmniej:
 - i) rodzaj i ilość, uwzględniając opcje dotyczące dodatkowych zamówień, oraz, jeśli to możliwe, wskazanie terminu, w jakim takie opcje mogą być wykorzystane; w przypadku zamówień powtarzających się, rodzaj i ilość, oraz, jeśli to możliwe, wskazanie terminu, w jakim będą publikowane następne ogłoszenia o zamówieniach na roboty budowlane, dostawy i usługi;
 - ii) określenie czy zamówienie jest udzielane w trybie procedury ograniczonej czy też negocjacyjnej;
 - iii) w danym przypadku, data rozpoczęcia lub wykonania dostawy lub rozpoczęcia lub wykonania robót budowlanych lub usług;

³ Załącznik III: Zamawiający w sektorach transportu lub dystrybucji gazu bądź ciepła.

Załącznik IV: Zamawiający w sektorach poszukiwania i wydobywania ropy i gazu.

Załącznik V: Zamawiający w sektorach poszukiwania oraz wydobywania węgla oraz innych paliw stałych.

Załącznik VI: Zamawiający w dziedzinie usług kolejowych.

* Decyzja Rady 94/800/WE z 22 grudnia 1994 r. dotycząca zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej, w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, umów w wielostronnych negocjacjach cyklu Rundy Urugwajskiej (1986-1994) (Dz.U. WE nr L 336, z 23.12.1994, str. 1).

- iv) adres i termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, a także język lub języki w jakich takie wnioski powinny być składane;
 - v) adres zamawiającego i instytucji, od której można uzyskać dodatkowe informacje potrzebne do uzyskania specyfikacji lub innych dokumentów;
 - vi) wszelkie techniczne lub ekonomiczne wymagania, zabezpieczenia i informacje wymagane od dostawców, wykonawców lub usługodawców;
 - vii) suma oraz termin płatności wszelkich opłat za dokumentację dotyczące postępowania;
- oraz
- viii) wskazanie, czy zamawiający udziela zamówienia w formie umowy kupna, najmu, dzierżawy czy też leasingu z opcją kupna lub bez lub też w kilku spośród tych form.”;

3. Art. 22 ust. 1 lit. b) otrzymuje następujące brzmienie:

„b) w przypadku zamówień na roboty budowlane – zasadnicze cechy zamówień na roboty budowlane, których zamawiający zamierzają udzielić, a których szacunkowa wartość jest nie mniejsza od

- wartości progowej, określonej w art. 14 ust. 1 lit. a) ii), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załączniku X,
- wartości progowej określonej w art. 14 ust. 1 lit. b) iii), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających, o których mowa w załącznikach I, II, VII, VIII i IX, lub
- wartości progowej określonej w art. 14 ust. 1 lit. c) ii), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załączniku III, IV, V i VI.”;

4. Art. 23 ust. 1- 2 otrzymują następujące brzmienie:

„1. Przepisy niniejszego artykułu mają zastosowanie do konkursów organizowanych jako część procedury, prowadzącej do udzielenia zamówienia na usługi, których szacunkowa wartość, bez podatku od towarów i usług (VAT), jest nie mniejsza niż:

- wartość progowa określona w art. 14 ust. 1 lit. a) i), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załączniku X,
- wartość progowa określona w art. 14 ust. 1 lit. b) i) lub ii), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach I, II, VII, VIII i IX,

lub

- wartość progowa określona w art. 14 ust. 1 lit. c), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach III, IV, V i VI.

2. Przepisy niniejszego artykułu mają zastosowanie do wszystkich konkursów, w których całkowita wartość nagród i wynagrodzeń dla uczestników jest nie mniejsza niż:

- wartość progowa określona w art. 14 ust. 1 lit. a) i), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załączniku X,
- wartość progowa określona w art. 14 ust. 1 lit. b) i) lub ii), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach I, II, VII, VIII i IX,

lub

- wartość progowa określona w art. 14 ust. 1 lit. c), gdy chodzi o zamówienia udzielane przez zamawiających wykonujących działalność, o której mowa w załącznikach III, IV, V i VI.”;

5. Art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Informacje, o których mowa w części I załącznika XV lub załącznika XVIII powinny być publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich. Komisja powinna w związku z tym respektować wszelkie, istotne gospodarczo kwestie, które zamawiający może wskazać przekazując informacje wymienione w pkt. 6, 9 i 11 załącznika XV.”;

6. Art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 26

1. W procedurach otwartych termin składania ofert, wyznaczony przez zamawiającego powinien wynosić co najmniej pięćdziesiąt dwa dni licząc od dnia wysłania ogłoszenia. Termin ten może być zastąpiony przez termin dostatecznie długi, aby umożliwić składanie zainteresowanym odpowiednich ofert, który jednocześnie nie może być, co do zasady, krótszy niż trzydzieści sześć dni, a w żadnym przypadku krótszy aniżeli dwadzieścia dwa dni, licząc od dnia, w którym zostało wysłane ogłoszenie o zamówieniu, jeżeli zamawiający wysłał do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich okresowe ogłoszenie o planowanych zamówieniach, określone w art. 22 ust. 1, pod warunkiem, że zawiera ono informacje określone w częściach II i III załącznika XIV, jeżeli informacje te są dostępne w momencie publikacji ogłoszenia, o którym mowa w art. 22 ust. 1.

Okresowe ogłoszenie o planowanych zamówieniach powinno być wysłane do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich nie później niż pięćdziesiąt dwa dni i nie wcześniej niż dwanaście miesięcy przed dniem, w którym ogłoszenie, określone w art. 21 ust. 1 lit. a) zostanie wysłane do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich.

2. W procedurach ograniczonych i negocjacyjnych z publikacją ogłoszenia, obowiązują następujące zasady:
 - a) termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, w odpowiedzi na ogłoszenie opublikowane zgodnie z art. 21 ust. 1 lit. a) lub w odpowiedzi na zaproszenie od zamawiającego, zgodnie z art. 21 ust. 2 lit. c), powinien, co do zasady, wynosić co najmniej trzydzieści siedem dni licząc od dnia wysłania ogłoszenia lub zaproszenia, a w żadnym wypadku nie może być krótszy aniżeli termin na publikację, określony w art. 25 ust. 3, plus dziesięć dni;

- b) termin składania ofert może być wyznaczony w drodze porozumienia zawartego pomiędzy zamawiającym i wybranymi kandydatami, pod warunkiem, że wszyscy oferenci będą mieli tyle samo czasu na przygotowanie i przedłożenie ofert,
 - c) jeżeli nie jest możliwe osiągnięcie porozumienia co do terminu składania ofert, zamawiający wyznacza termin, który powinien co do zasady wynosić co najmniej dwadzieścia cztery dni, a w żadnym wypadku nie może być krótszy aniżeli dziesięć dni licząc od dnia zaproszenia do składania ofert; wyznaczony termin powinien być dostatecznie długi, aby wziąć pod uwagę czynniki wymienione w art. 28 ust. 3.”;
7. W art. 28:
- a) ust. 5 otrzymuje następujące brzmienie:

„5. Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz zaproszenia do składania ofert powinny być wysyłane najszybszymi możliwymi środkami porozumiewania się. Jeżeli wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu jest składany telegraficznie, za pomocą telefaksu, faxu, telefonu lub innego środka elektronicznego, państwa członkowskie mogą wymagać ażeby był on potwierdzony pismem wysłanym przed upływem terminu, określonego w art. 26 ust. 2.”;
 - b) dodaje się następujący ustęp:

„6. Oferty powinny być składane na piśmie, bezpośrednio lub pocztą. Państwa członkowskie mogą dopuścić składanie ofert w inny sposób, pod warunkiem, że:

 - każda oferta zawiera wszystkie informacje niezbędne do jej oceny,
 - poufność ofert jest zapewniona przez cały czas ich oceny,
 - tam, gdzie to konieczne dla celów dowodowych, oferty złożone w ten sposób zostaną potwierdzone, tak szybko jak to możliwe, na piśmie lub poprzez przedłożenie potwierdzonej kopii,
 - oferty podlegają otwarciu po upływie terminu do ich składania.”;
8. Art. 30 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:
- „1. Zamawiający mogą ustanowić i stosować system kwalifikacji dostawców, wykonawców lub usługodawców.
- Zamawiający wprowadzający lub stosujący system kwalifikacji są obowiązani zapewnić, że dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy mogą występować o kwalifikację w każdym czasie.”;
9. Art. 35 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:
- „1. Przepis art. 34 ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli państwo członkowskie opiera udzielanie zamówień na innych kryteriach, w ramach zasad, które obowiązują w momencie przyjęcia dyrektywy, a które zmierzają do przyznania preferencji niektórym oferentom, pod warunkiem, że zasady te są zgodne z Traktatem.”;
10. Uchyla się art. 38;
11. Art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 41

1. Zamawiający jest zobowiązany prowadzić dokumentację dotyczącą każdego postępowania, pozwalającą w późniejszym czasie uzasadnić decyzje podjęte w związku z:
 - a) kwalifikacją i wyborem dostawców, wykonawców lub wykonawców usług,
 - b) korzystanie z wyjątków od obowiązków specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6,
 - c) użycia procedury bez wcześniejszego ogłoszenia o zamówieniu, zgodnie z art. 20 ust. 2,
 - d) niestosowanie przepisów tytułów II, III i IV, zgodnie z wyjątkiem przewidzianym w tytule I.
2. Dokumentacja powinna być przechowywana przez co najmniej cztery lata od udzielenia zamówienia, tak aby zamawiający mógł w tym okresie udostępnić Komisji niezbędne informacje na jej wniosek.
3. Zamawiający wykonujący działalność, o której mowa w załącznikach I, II, VII, VIII i IX powinni, niezwłocznie, na piśmie informować zainteresowanych dostawców, wykonawców lub usługodawców o decyzjach dotyczących zamówień.
4. Zamawiający wykonujący działalność, o której mowa w załącznikach I, II, VII, VIII oraz IX są zobowiązani, niezwłocznie po otrzymaniu pisemnego wniosku, poinformować niedopuszczonego kandydata lub oferenta o przyczynach odrzucenia jego wniosku lub oferty, a także każdego oferenta, którego oferta została dopuszczona, o charakterystyce i zaletach wybranej oferty oraz o nazwie wybranego oferenta.

Zamawiający może jednak nie ujawniać pewnych informacji o udzielonym zamówieniu, określonych w zdaniu pierwszym, jeżeli ujawnienie tych informacji mogłoby naruszyć prawo, byłoby sprzeczne z interesem publicznym, mogłoby naruszyć uzasadnione interesy handlowe poszczególnych przedsiębiorstw prywatnych lub publicznych, włączając te, którym udzielono zamówienia albo mogłoby naruszyć uczciwą konkurencję między dostawcami, wykonawcami lub usługodawcami.”;

12. W art. 42 dodaje się następujący ustęp:

„1a. W odniesieniu do działalności, o których mowa w załącznikach I, II, VII, VIII i IX, państwa członkowskie zapewnią, zgodnie z porozumieniami, które mają być zawarte stosowanie do procedury określonej w art. 40 ust. 4- 8, że najpóźniej do 31 grudnia 1997 r. za rok poprzedzający i następnie do 31 października każdego roku, Komisja otrzyma statystyczne sprawozdanie dotyczące udzielonych zamówień. Sprawozdanie powinno zawierać informacje niezbędne do zweryfikowania prawidłowości stosowania porozumienia.

Informacje wymagane w niniejszym ustępie nie powinny zawierać informacji dotyczących usług wymienionych w kategorii 8 załącznika XVI A, usług telekomunikacyjnych wymienionych w kategorii 5, o numerach referencyjnych 7524, 7525 i 7526, a także usług wymienionych w załączniku XVI B.”;

13. Dodaje się art. 42a w brzmieniu:

„Artykuł 42a

Dla celów udzielania zamówień przez zamawiających państwa członkowskie zastosują, we wzajemnych stosunkach, warunki tak samo korzystne, jak te które przyznały krajom trzecim w wyniku przyjęcia porozumienia. Państwa członkowskie w tym celu porozumieją się z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych, co do środków, jakie mają być podjęte stosownie do tego porozumienia.”;

14. Załączniki XII, XIII, XIV i XV zastępuje się tekstami zawartymi w załączniku do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 2

1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy prawne i administracyjne, niezbędne do stosowania niniejszej dyrektywy, nie później niż do 16 lutego 1999 r. oraz poinformują o tym niezwłocznie Komisję.
2. Republika Grecka oraz Republika Portugalska mogą jednak zapewnić, że przepisy o których mowa w ust. 1, będą wprowadzone w życie nie później niż do 16 lutego 2000 r.
3. Przyjmując powyższe przepisy państwa członkowskie zamieszczą w nich odesłanie do niniejszej dyrektywy lub odesłanie takie będzie towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Szczegóły tego odesłania określą państwa członkowskie.
4. Państwa członkowskie przedstawią Komisji teksty przyjmowanych przez siebie podstawowych przepisów prawa krajowego, które dotyczą dziedziny regulowanej niniejszą dyrektywą, jak również przedstawią tabelę zawierającą relacje pomiędzy niniejszą dyrektywą oraz tymi przepisami.

Artykuł 3

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 16 lutego 1998 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodniczący

J.M. GIL-ROBLES

W imieniu Rady

Przewodniczący

J.CUNNINGHAM

ZAŁĄCZNIK XII

A. PROCEDURY OTWARTE

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer teleksu i faksu zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi, o ile dotyczy, należy wskazać, czy chodzi o umowę ramową).

Kategoria usługi w rozumieniu zał. XVI A lub XVI B i jej opis (klasyfikacja CPC).

O ile dotyczy, wskazać czy zamówienie ma być udzielone w formie kupna, najmu, dzierżawy lub leasingu czy też ich kombinacji.

3. Miejsce dostawy, wykonania lub usługi.
4. W przypadku zamówień na dostawy i roboty budowlane:
 - a) rodzaj i ilość produktów, które mają być dostarczone uwzględniając opcje dotyczące dodatkowych zamówień, a jeśli to możliwe, przybliżony termin, w którym te opcje mogą być wykorzystane. W przypadku zamówień powtarzających się, wskazać także, jeśli to możliwe, przybliżony termin publikacji następnych ogłoszeń o zamówieniu na towary lub rodzaj i zakres usług oraz ogólną charakterystykę obiektu budowlanego;
 - b) informacje dotyczące możliwości ubiegania się przez dostawców o część i/lub całość wymaganych dostaw. Jeżeli, w przypadku zamówień na roboty budowlane, obiekt budowlany lub zamówienie jest podzielone na części, wielkość poszczególnych części oraz możliwość ubiegania się o jedną, kilka lub wszystkie części;
 - c) w przypadku zamówień na roboty budowlane: informacje odnoszące się do obiektu budowlanego lub zamówienia, jeżeli zawiera ono również założenia projektowe.
5. W przypadku zamówień na usługi:
 - a) rodzaj i jakość usług, które mają być dostarczone, uwzględniając opcje dotyczące dodatkowych zamówień, a jeśli to możliwe, przybliżony termin, w którym te opcje mogą być wykorzystane. W przypadku zamówień powtarzających się, wskazać także, jeśli to możliwe, przybliżony termin publikacji następnych ogłoszeń o zamówieniu na usługi;
 - b) wskazanie, czy na podstawie przepisów prawnych i/lub administracyjnych wykonanie usługi jest zastrzeżone dla określonego zawodu;
 - c) powołanie przepisów prawnych i/lub administracyjnych;
 - d) wskazanie, czy osoby prawne są zobowiązane do wskazania nazwisk i kwalifikacji zawodowych osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi;
 - e) wskazanie, czy wykonawcy mogą ubiegać się o część odnośnych usług.
6. Dozwolone przedstawianie rozwiązań wariantowych.
7. Odstąpienie od stosowania specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6.
8. Termin realizacji dostawy bądź wykonania lub czas trwania zamówienia na usługi.

9.
 - a) Adres, pod którym można uzyskać dokumenty przetargowe i dokumentację dodatkową.
 - b) O ile dotyczy, wysokość i warunki uiszczenia zapłaty za udostępnienie wyżej wymienionej dokumentacji.
10.
 - a) Ostateczny termin składania ofert.
 - b) Adres, pod który należy przesyłać oferty.
 - c) Język lub języki, w jakich należy sporządzać oferty .
11.
 - a) O ile dotyczy, osoby upoważnione do uczestniczenia w otwieraniu ofert.
 - b) Data, godzina i miejsce otwarcia ofert.
12. O ile dotyczy, wymagane wadium i gwarancje.
13. Główne warunki finansowania i płatności i/lub odniesienia do przepisów, które o tym stanowią .
14. O ile dotyczy, forma prawna, jaką musi przyjąć grupa dostawców, wykonawców i usługodawców, której udzielono zamówienia.
15. Minimum wymogów ekonomicznych i technicznych, jakie musi spełnić dostawca, wykonawca lub usługodawca, któremu udzielono zamówienia.
16. Okres, w jakim oferent związany jest ofertą.
17. Kryteria udzielania zamówienia. Kryteria inne niż najniższa cena powinny być wymienione, jeżeli nie podano ich w dokumentacji przetargowej.
18. Inne informacje.
19. O ile dotyczy, wskazanie publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich okresowego ogłoszenia informacyjnego, do którego odnosi się zamówienie.
20. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
21. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

B. PROCEDURY OGRANICZONE

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer teleksu i faksu zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi; o ile dotyczy, należy wskazać, czy chodzi o umowę ramową).
Kategoria usługi w rozumieniu zał. XVI A lub XVI B i jej opis (klasyfikacja CPC).
O ile dotyczy, wskazać czy zamówienie ma być udzielone w formie kupna, najmu, dzierżawy lub leasingu czy też ich kombinacji.
3. Miejsce dostawy, wykonania lub usługi.

4. W przypadku zamówień na dostawy i roboty budowlane:
 - a) rodzaj i jakość produktów, które mają być dostarczone, uwzględniając opcje dotyczące dalszych zamówień, a jeśli to możliwe, przybliżony termin, w którym te opcje mogą być wykorzystane. W przypadku zamówień powtarzających się, wskazać także, jeśli to możliwe, przybliżony termin publikacji następnych ogłoszeń o zamówieniu na towary lub rodzaj i zakres usługi oraz ogólną charakterystykę obiektu budowlanego;
 - b) informacje dotyczące możliwości ubiegania się przez dostawców o część i/lub całość wymaganych dostaw. Jeżeli, w przypadku zamówień na roboty budowlane, obiekt budowlany lub zamówienie jest podzielone na części, wielkość poszczególnych części oraz możliwość ubiegania się o jedną, kilka lub wszystkie części.
 - c) w przypadku zamówień na roboty budowlane: informacje odnoszące się do obiektu budowlanego lub zamówienia, jeżeli zawiera ono również założenia projektów.
5. W przypadku zamówień na usługi:
 - a) rodzaj i jakość usług, które mają być dostarczone, uwzględniając opcje dotyczące dodatkowych zamówień, a jeśli to możliwe, przybliżony termin, w którym te opcje mogą być wykorzystane. W przypadku zamówień powtarzających się, także, jeśli to możliwe, przybliżony termin publikacji następnych ogłoszeń o zamówieniu na usługi;
 - b) wskazanie, czy na podstawie przepisów prawnych i/lub administracyjnych wykonanie usługi jest zastrzeżone dla określonego zawodu;
 - c) powołanie się na przepisy prawne i administracyjne;
 - d) wskazanie, czy osoby prawne są zobowiązane do wskazania nazwisk i kwalifikacji zawodowych osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi;
 - e) wskazanie, czy usługodawcy mogą stawać do przetargu o część odnośnych usług.
6. Dozwolone przedstawianie rozwiązań wariantowych.
7. Odstąpienie od stosowania specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6.
8. Termin realizacji dostawy bądź wykonania lub czas trwania zamówienia na usługi oraz, jeśli to możliwe, termin rozpoczęcia.
9. O ile dotyczy, forma prawna, jaką powinna przyjąć grupa wykonawców, dostawców lub usługodawców, której udzielono zamówienia.
10.
 - a) Ostateczny termin składania ofert.
 - b) Adres, pod który należy przesyłać oferty.
 - c) Język lub języki, w których należy sporządzać oferty.
11. Ostateczny termin wysyłania zaproszeń do udziału w przetargu.
12. O ile dotyczy, wymagane wadium i gwarancje.
13. Główne warunki finansowania i płatności i/lub odniesienia do przepisów, które o tym stanowią.
14. Informacje dotyczące sytuacji dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy oraz minimum wymogów ekonomicznych i technicznych, które powinien on spełniać.

15. Kryteria udzielania zamówienia, jeśli nie zostały wymienione w zaproszeniu do składania ofert.
16. Inne informacje.
17. O ile dotyczy, wskazanie publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich okresowego ogłoszenia informacyjnego, do którego odnosi się zamówienie.
18. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
19. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

C. PROCEDURA NEGOCJACYJNA

1. Nazwa, adres, numer telefonu, adres telegraficzny, numer teleksu i telefaksu zamawiającego.
2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi; o ile dotyczy, należy wskazać, czy chodzi o umowę ramową).
Kategoria usługi w rozumieniu zał. XVI A lub XVI B i jej opis (klasyfikacja CPC).
O ile dotyczy, wskazać czy zamówienie ma być udzielone w formie kupna, najmu, dzierżawy lub leasingu, czy też ich kombinacji.
3. Miejsce dostawy, wykonania lub usługi.
4. W przypadku zamówień na dostawy i roboty budowlane:
 - a) rodzaj i ilość produktów, które mają być dostarczone uwzględniając opcje dotyczące dodatkowych zamówień, a jeśli to możliwe, przybliżony termin, w którym te opcje mogą być wykorzystane. W przypadku zamówień powtarzających się, wskazać także, jeśli to możliwe, przybliżony termin publikacji następnych ogłoszeń o zamówieniu na towary lub rodzaj i zakres usług oraz ogólną charakterystykę obiektu budowlanego;
 - b) informacje dotyczące możliwości ubiegania się przez dostawców o część i/lub całość wymaganych dostaw. Jeżeli, w przypadku zamówień na roboty budowlane, obiekt budowlany lub zamówienie jest podzielone na części, wielkość poszczególnych części oraz możliwość ubiegania się o jedną, kilka lub wszystkie części;
 - c) w przypadku zamówień na roboty budowlane: informacje odnoszące się do obiektu budowlanego lub zamówienia, jeżeli zawiera ono również założenia projektowe.
5. W przypadku zamówień na usługi:
 - a) rodzaj i jakość usług, które mają być dostarczone, uwzględniając opcje dotyczące dodatkowych zamówień, a jeśli to możliwe, przybliżony termin, w którym te opcje mogą być wykorzystane. W przypadku zamówień powtarzających się, także, jeśli to możliwe, przybliżony termin publikacji następnych ogłoszeń o zamówieniu na usługi;
 - b) wskazanie, czy na podstawie przepisów prawnych lub administracyjnych wykonanie usługi jest zastrzeżone dla określonego zawodu;
 - c) powołanie przepisów prawnych i administracyjnych;

- d) wskazanie, czy osoby prawne są zobowiązane do wskazania nazwisk i kwalifikacji zawodowych osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi;
 - e) wskazanie, czy wykonawcy mogą ubiegać się o część odnośnych usług.
6. Dozwolone przedstawianie rozwiązań wariantowych.
 7. Odstąpienie od stosowania specyfikacji europejskich, zgodnie z art. 18 ust. 6.
 8. Termin realizacji dostawy bądź wykonania lub czas trwania zamówienia na usługi oraz, jeśli to możliwe, termin rozpoczęcia.
 9. O ile dotyczy, forma prawna, jaką powinna przyjąć grupa wykonawców, dostawców lub usługodawców, której udzielono zamówienia.
 10.
 - (a) Ostateczny termin składania ofert.
 - (b) Adres, pod który należy przysyłać oferty.
 - (c) Język lub języki, w których należy sporządzać oferty.
 11. O ile dotyczy, wymagane poręczenia i gwarancje.
 12. Główne warunki finansowania i płatności i/lub odniesienia do przepisów, które o tym stanowią.
 13. Informacje dotyczące sytuacji dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy oraz minimum wymogów ekonomicznych i technicznych stawianych wykonawcy.
 14. Kryteria udzielenia zamówienia, jeśli nie zostały wymienione w zaproszeniu do składania ofert lub dokumentacji zamówienia.
 15. O ile dotyczy, nazwy i adresy dostawców, wykonawców lub usługodawców, którzy już zostali wybrani przez zamawiającego.
 16. O ile dotyczy, data(y) poprzednich publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.
 17. Inne informacje.
 18. O ile dotyczy, wskazanie publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich okresowego ogłoszenia informacyjnego, do którego odnosi się zamówienie.
 19. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
 20. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).

ZAŁĄCZNIK XIII

OGŁOSZENIE DOTYCZĄCE SYSTEMU KWALIFIKACJI

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer teleksu i faksu zamawiającego.
2. Cel systemu kwalifikacji (opis produktów, usług lub robót budowlanych bądź ich kategorii zanim zostaną one zakupione w ramach tego systemu).
3. Warunki, jakie powinny być spełnione przez dostawców, wykonawców lub usługodawców, celem ich kwalifikacji zgodnie z systemem i metodami, na podstawie których spełnienie każdego z tych warunków ma być weryfikowane. Jeżeli opis takich warunków i metod weryfikacji jest obszerny i oparty na dokumentach, dostępnych zainteresowanym dostawcom, wykonawcom lub usługodawcom, streszczenie głównych warunków i metod oraz odesłanie do tych dokumentów powinno być zadowalające.
4. Okres ważności systemu kwalifikacji i wymogi związane z jego odnowieniem.
5. Informacja o tym, że ogłoszenie to pełni funkcję ogłoszenia o zamówieniu.
6. Adres, pod którym można uzyskać dodatkowe informacje oraz dokumentację dotyczącą systemu kwalifikacji (jeżeli jest inny niż adres podany w pkt. 1).
7. O ile dotyczy, inne informacje.

ZAŁĄCZNIK XIV

OKRESOWE OGŁOSZENIE INFORMACYJNE

I. RUBRYKI DO WYPEŁNIENIA W KAŻDYM PRZYPADKU

1. Nazwa, adres, adres telegraficzny, numer telefonu, numer teleksu i faksu zamawiającego lub miejsca, w którym można uzyskać dodatkowe informacje.
2.
 - a) Dla zamówień na dostawy: rodzaj i ilość lub wartość usług lub produktów, które mają być dostarczone.
 - b) Dla zamówień na roboty budowlane: rodzaj i zakres usług, charakterystyka ogólna obiektu budowlanego lub części odnoszących się do obiektu budowlanego.
 - c) Dla zamówień na usługi: całkowita przewidywana wysokość zamówień w każdej z kategorii usług wymienionych w załączniku XVI A.
3. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
4. Data otrzymania ogłoszenia przez Urząd Publikacji Urzędowych Wspólnot Europejskich (powinno zostać dostarczone przez wspomniany Urząd).
5. O ile dotyczy, inne informacje.

II. INFORMACJE, KTÓRE MUSZĄ BYĆ PRZEKAZANE, JEŻELI OGŁOSZENIE SŁUŻY JAKO ŚRODEK ROZPOCZĘCIA PROCEDURY PRZETAROWEJ, LUB JEŻELI POZWALA NA SKRÓCENIE TERMINU PRZYJMOWANIA WNIOSKÓW LUB OFERT

6. Wzmianka o tym, że zainteresowani dostawcy powinni powiadomić zamawiającego o swoim zainteresowaniu zamówieniem lub zamówieniami.
7. Ostateczna data przyjmowania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu.

III. INFORMACJE, KTÓRE MUSZĄ BYĆ PRZEKAZANE, TAK ABY BYŁY ONE DO DYSPOZYCJI W CHWILI, GDY OGŁOSZENIE SŁUŻY JAKO ŚRODEK DO ROZPOCZĘCIA PROCEDURY PRZETARGOWEJ, LUB GDY POZWALA ONO NA SKRÓCENIE TERMINU PRZYJMOWANIA WNIOSKÓW LUB OFERT.

8. Rodzaj i ilość produktów, jakie mają być dostarczone lub charakterystyka obiektu budowlanego bądź kategoria usługi w rozumieniu załącznika XIV A oraz opis (klasyfikacja CPC) oraz wskazanie czy jedna lub więcej umów ramowych jest przewidywana, uwzględniając wszelkie opcje dotyczące dalszych zamówień jakie mogą być wykorzystane oraz szacunkowy termin, w którym można powoływać się na takie opcje. W przypadku serii umów odnawialnych, także wskazanie terminu późniejszych procedur przetargowych.
9. Wskazanie, czy zamówienie ma być udzielone w formie kupna, najmu, dzierżawy lub leasingu czy też ich kombinacji.

10. Termin dostawy lub jej wykonania bądź czas trwania umów na usługi i, w miarę możliwości, data rozpoczęcia.
11. Adres, pod którym zainteresowane przedsiębiorstwa powinny zgłaszać na piśmie swoje zainteresowanie przetargiem.
Ostateczna data przyjmowania zgłoszeń o zainteresowaniu przetargiem.
Język lub języki dopuszczone do przedstawiania wniosków lub ofert.
12. Warunki ekonomiczne i techniczne, gwarancje finansowe i techniczne, które są wymagane od dostawców.
13.
 - a) Szacowany termin, jeśli jest znany, rozpoczęcia postępowania o udzielenie procedury udzielania zamówienia lub zamówień.
 - b) Rodzaj procedury (ograniczona lub negocjacyjna).
 - c) Kwota oraz warunki płatności jakiegokolwiek sumy, która ma być zapłacona w celu uzyskania dokumentacji zamówienia.

ZAŁĄCZNIK XV

OGŁOSZENIE O UDZIELONYCH ZAMÓWIENIACH

- I. Informacje do publikacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*
 1. Nazwa i adres zamawiającego.
 2. Rodzaj zamówienia (na dostawy, roboty budowlane lub usługi; o ile dotyczy, należy podać, czy chodzi o umowę ramową).
 3. Co najmniej informacja o rodzaju dostarczanych produktów, robót budowlanych lub usług.
 4.
 - a) Formularz ogłoszenia o przetargu (ogłoszenie dotyczące systemu kwalifikacji, okresowe ogłoszenie informacyjne, zaproszenie do składania ofert).
 - b) Informacja o publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.
 - c) W przypadku zamówień udzielonych bez wcześniejszego ogłoszenia o zamówieniu, należy wskazać odpowiedni przepis art. 20 ust. 2 lub art. 16.
 5. Procedura udzielenia zamówienia (procedura otwarta, ograniczona lub negocjacyjna).
 6. Ilość otrzymanych ofert.
 7. Data udzielenia zamówienia.
 8. Cena zapłacona za zakupy okazyjne dokonane na mocy art. 20 ust. 2 lit. j).
 9. Nazwa i adres wybranych dostawcy(ów), wykonawcy(ów) lub usługodawcy(ów).
 10. O ile dotyczy, należy zaznaczyć, czy zamówienie może być wykonywane przez podwykonawców.
 11. Cena zapłacona lub cena najwyższej i najniższej oferty, którą brano pod uwagę w procedurze przetargowej
 12. Informacje fakultatywne:
 - wartość i część zamówienia, która może być zlecona podwykonawcom,
 - kryteria udzielania zamówienia,
- II. Informacje, które nie są przeznaczone do publikacji
 13. Ilość udzielonych zamówień (jeżeli zamówienie zostało podzielone pomiędzy więcej niż jednego dostawcę).
 14. Wartość każdego udzielonego zamówienia.
 15. Kraj pochodzenia produktu lub usługi (ze Wspólnoty lub spoza Wspólnoty i, w ostatnim przypadku, z podziałem na kraje trzecie).

* Informacje z rubryk 6, 9 i 11 uważane są za informacje nie przeznaczone do publikacji, jeśli zamawiający uważa, że ich publikacja byłaby sprzeczna z istotnym interesem handlowym.

16. Czy korzystano z wyjątków od obowiązku użycia specyfikacji europejskich przewidzianych w art. 18 ust. 6? Jeśli tak, to z których?
17. Jakie kryterium udzielenia zamówienia zostało zastosowane (oferta najkorzystniejsza ekonomicznie, najniższa cena, kryteria dozwolone przez art. 35)?
18. Czy zamówienie zostało udzielone oferentowi, który przedstawił na podstawie art. 34 ust. 3?
19. Czy zostały wykluczone, zgodnie z art. 34 ust. 5, oferty, z uwagi na to, że zawierały rażąco niskie ceny?
20. Data wysłania ogłoszenia przez zamawiającego.
21. W przypadku zamówień mających za przedmiot usługi wymienione w zał. XVI B, zgoda zamawiającego na publikację ogłoszenia (art. 24 ust. 3).

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji

Parlament Europejski, Rada i Komisja wskazują, że zobowiązanie do informowania o charakterystyce i zaletach wybranej oferty jak również nazwa wybranego oferenta, zgodnie z art. 41 ust. 4 akapit pierwszy, nie może naruszać uzasadnionych interesów handlowych, przedsiębiorstw publicznych lub prywatnych, a w szczególności poprzez ujawnienie ważnych informacji handlowych i technicznych.

Wskazują także, że, zgodnie z art. 4 ust. 4 dyrektywy Rady 93/38/EWG, dostawcy, wykonawcy lub usługodawcy, łącznie z tym, któremu zamówienie zostało udzielone, mogą wymagać od zamawiającego, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, respektowania poufności przekazywanych informacji.

Oświadczenie Komisji

Komisja oświadcza, że, kontynuując zapewnianie przestrzegania zasady równego traktowania podmiotów publicznych i prywatnych, ograniczy ona swoje żądania dotyczące informacji statystycznych na podstawie art. 42 ust. 2 do spełnienia zobowiązań międzynarodowych wynikających z GPA celem ograniczenia ciężarów nałożonych na zamawiających.

W trakcie trwającego przeglądu GPA, Komisja zamierza również uprościć wymagania statystyczne na poziomie międzynarodowym. W przypadku powodzenia, Komisja podejmie konieczne kroki celem zapewnienia uwzględnienia tego postulatu w krajowych wymaganiach statystycznych.

**Przekazane przez państwa członkowskie przepisy krajowe
wdrażające dyrektywę Rady z dnia 16 lutego 1998 r.
zmieniającą dyrektywę 93/38/EWG dotyczącą koordynacji
procedur udzielania zamówień przez podmioty działające
w sektorach gospodarki wodnej, energetyki,
transportu i telekomunikacji
(98/4/WE)***

Belgia

01. Arrêté royal du 17/03/1999 modifiant l'arrêté royal du 18 juin 1996 relatif à la mise en concurrence dans le cadre de la Communauté européenne de certains de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juni 1996 betreffende de mededinging in het raam van de Europese Gemeenschap van sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie, Moniteur belge du 26/03/1999

Dania

01. Bekendtgørelse nr. 787 af 05/11/1998 om udbud af indkøb inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation i Den Europæiske Union. Erhvervsmin., Konkurrencestyrelsen

02. Bekendtgørelse nr. 2 af 04/01/1999 om udbud af bygge - og anlægsarbejder inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation i Den Europæiske Union. By- og Boligmin., 7.kt.j.nr. B-6233-10

Niemcy

Brak danych

Grecja

Brak danych

Hiszpania

01. Ley, número 0048/98, de 30/12/1998, sobre procedimientos de contratación en los sectores del agua, la energía, los transportes y las telecomunicaciones, por las que se incorporan al ordenamiento jurídico español las Directivas 93/38/CEE y 92/13/CEE, Boletín Oficial del Estado número 313 de 31/12/1998 Página 44329

* Nr Celexu 71998L0004

Francia

Brak danych

Irlandia

Brak danych

Włochy

Brak danych

Luksemburg

Brak danych

Holandia

01. Regeling van de Minister van Economische Zaken van 02/02/1999 (Wijziging Regeling gegevensverstrekking overheidsaanbestedingen en aanbestedingen nutssector, Staatscourant van 05/02/1999, nr. 25

02. Besluit van 17/12/1998 tot wijziging van het Besluit aanbestedingen nutssector, Staatsblad 1998, nr. 743

Austria

Brak danych

Portugalia

Brak danych

Finlandia

01. Asetus kynnysarvot ylittävistä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankinnoista/Förordning om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (381/98) 29/05/1998, Suomen säädöskokoelma/Finlands författningssamling

02. Landskapslag angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (43/94) 14/05/1994, ändrad genom (57/96) 16/08/1996, Ålands författningssamling

03. Landskapsförordning om offentlig upphandling (101/98) 08/10/1998, Finlands författningssamling

Szwecja

01. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1997:1068
02. Förordning om ändring i förordningen (1996:581) om tröskelvärden enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:59
03. Förordning om annonser vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:77
04. Förordning om tekniska specifikationer vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:78

Zjednoczone Królestwo

Brak danych